

ΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΕΝΑ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ·ΤΕΧΝΗ·ΚΡΙΤΙΚΗ

Επιμέλεια - Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας Χρόνος 10ος Τεύχος

40

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»

Θέματα:

- Κώστας Π. Λαζαρίδης (ο δάσκαλος, ο ανθρωπιστής, ο δημοτικιστής)
- Φιλοσοφικά εραnisματα
- Παγκόσμια Ποίηση
- Ελληνική Ποίηση
- Νέοι Ποιητές
- Ιστορικά ντοκουμέντα
- Τιμητική αναφορά σε λαϊκούς αγώνες
- Τελευταία λόγια ηρώων και μαρτύρων
- Για τα 40χρονα της Εθνικής Αντίστασης
- Πεζογραφία
- Νίκος Καρβούνης ο τίμιος αγωνιστής
- Σύγχρονη διηγηματογραφία
- Πρωτότυπα λαογραφικά κείμενα
- Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία
- Ελληνοβαλκανικές Συνεργασίες
- Με το σφυρί στα καμώματα
- Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα
- Αποκαλυπτικά και πλούσια σχόλια
- Μηνύματα
- Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

Πρωτότυπη Έπιθεώρηση αγωνιστικής λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
Μυητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τά σημειώνω γιατί δέν υποφέρω νά βλέπω τό άδικο νά πνίγει τό δίκαιο
Μακρυγιάννης

Τιμητικά πρωτοσέλιδα	
Κώστας Π. Λαζαρίδης: Λ. Μάλαμα (ο δάσκαλος, ο ανθρωπιστής, ο δημοτικιστής)	65
Φιλοσοφικά ερανήματα: Ντ. Κούγκουλος και Θ. Μουσόπουλος	68
Παγκόσμια Ποίηση	
Από Γαλλία Μετ. Πάικου Νικολαΐδη	69
Από Νοτιοαφρικανική Ένωση Μετ. Γεωργίας Αλεξίου	70
Από Βενεζουέλα Μετ. Μάγια Μαρία Ρούσου	70
Από Ισπανία Μετ. Γιώργος Κεντρωτής	72
Από Ιταλία Μετ. Γιώργος Κεντρωτής	72
Από Ιρλανδία Μετ. Αγνή Σχοινά	72
Από Ην. Πολιτείες Μετ. Θ. Μουσόπουλος	72
Από Αγγλία Μετ. Γούλα Σμυρνιώτη	72
Ελληνική Ποίηση	
Δυό ποιήματα: Κ. Θρακιώτη	73
Επίγραμμα: Θ. Κ. Τρουπή	73
Τρία ποιήματα: Στεφ. Τηλικιόδη	74
Πρωτομαγιά: Μ. Μπάκολη	74
Δυό ανέκδοτα ποιήματα: Τάκη Σιωμόπουλου ..	75
Τίμιο χώμα: Αντ. Κυριακόπουλου	75
Τρία ποιήματα: Κ. Πηγαδιώτη	75
Προς Λυκόφρονα: Γ. Παπαστάμου	76
Αναμνήσεις: Ν. Μπατάγια	76
Σταύρωση: Δ. Πανουράκη	76
Τρία άτιτλα ποιήματα: Γ. Βελλά	76
Ήπιο μεσημέρι: Ν. Σπάνια	76
Μπουλούκι: Ελπίδας Καρά-Αμαράντου	76
Τα κοράκια: Στ. Θανόπουλου	77
Άτιτλο: Θ. Μουσόπουλου	77
Χωρίς τίτλο: Γιάννη Καφούση	77
Αλέξανδρε: Μ. Παναγοπούλου	77
Χιλιοβασανισμένη προσδοκία: Ν. Δημητρακόπουλου	78
Στον Αργύρη Εφταλιώτη: Βαγγ. Σουλτάνη	78
Αγιόκλιμα: Μίλιας Ροζιόδη	78
Της μάνας-μου: Θυμ. Χριστόπουλου	78
Σε μια πλούσια γερόντισσα: Γ. «Μπανταλογιώργου»	79
Ικέτες: Π. Π. Μαρνέλη	79
Σε προσφιλείς-μου: Α. Συμιγδαλά	79
Αν μπορούσε: Στεφανίας Καλού	79
Ταξίδι στην άνοιξη: Σοφίας Ταβουλάρη - Καραγιάννη	80
Νέοι ποιητές	
Δυό ποιήματα: Μαίρης Μπόγρη	80
Δυό ποιήματα: Τάσου Κουκή	80
Δυό ανοιξιάτικα ποιήματα: Σταύρου Ζώη - Δροσόπουλου	81

Βιβλία και περιοδικά του Λάμπρου Μάλαμα βρίσκονται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία:
Αθήνας - Θεσ/νίκης
Κολλάρου (Σόλωνος)
«Σύγχρονη Εποχή» (Ακαδημίας 76)
Π. Ραγιά (Τσιμισκή 44)

Φωτοστοιχειοθεσία: Ανδρ. Μεταξά 7, Αθήνα
"ΑΧΤΙΔΑ" ΕΠΕ Τηλ. 3637125

Θά 'ρθει μέρα: Νέστου Θαλιώτη

Από το περιθώριο της ιστορίας

Τιμητική αναφορά για την Εθνική Αντίσταση: Λ. Μάλαμα

Στοιχεία για πρωτοπόρους γιαννιώτες αντιστασιακούς ιδεολόγους: Λ. Μάλαμα
Ο Π. Κανελλόπουλος μιλάει για το ΕΑΜ
Τελευταία λόγια αφανών ηρώων και μαρτύρων

Για τα 40χρονα της Εθνικής Αντίστασης: Κ. Θρασκιά

Πεζογραφία

Νίκος Καρβούνης: Στέλιου Φώκου

Ελληνική διηγηματογραφία

Πετροπόλεμος και πανηγύρι: Δημοσθ. Νασούλη

Ο ακέριος χαρακτήρας: Σούλας Ρομπούλου
Παλιού καλού καιρού: Γ. Τριβέλλα

Ο εργάτης και τ' αφεντικό: Ηλία Γιούρη

Λαογραφικές Σελίδες

Μνημονικό στα γονικά-μου: Κήτσιου Κόκαλη

Ένα ιδίτυπο αποκριάτικο καλεστήρι: Κ. Κόκαλη

Ονομαστικό μηνολόι

Η βάβω και το εικόνισμα: Σωτ. Τουφίδη

Οι Συγγραφείς και τα βιβλία: Λ. Μάλαμα

Έκθεση ζωγραφικής Μ. Στράτη: Ν. Γαλάζη

Ελληνοβαλκανικές Συνεργασίες
Ληλατημένα πλούτη στ' όνομα του Αγίου Πνεύματος Μετ. Κ. Πόλτσα

Με το σφυρί στα Καμώματα
(Σχόλια Α. Φωτεινού)

Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα
(Σχόλια Στ. Κεντρή)

Κριτικά αποσπάσματα για το έργο
«Αλβανία η Νύφη των αετών»

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

«Ελεύθερο Πνευμα»

Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότης
Λάμπρος Μάλαμας
Διεύθυνση· σύμφωνα με το νόμο:
Ε. Βενιζέλου 188 - Γιάννινα
τηλέφωνο: 0651.22030

Τιμή τεύχους δρχ. 100
Χρονιάτικη συνδρομή δρχ. 400
Φιλική δρχ. 500
Ιδρύματα - Δήμοι δρχ. 1.000

Υλη - αλληλογραφία - επιταγές - στον ίδιο
Φιλοξενούνται μόνο αδημοσίευτες συνεργασίες και χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Αναπαραγωγές: Γιάννης Κουτσούρης
Τζαβέλα 7, Αθήνα, 3611238

Μεύθερο Πνεύμα

Πνεύμα — Στοχασμός — Τέχνη — Κριτική

Επιμέλεια — Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

Β' Εκδοτική Περίοδος
9ος χρόνος 40 τεύχος
Απρίλης - Μάης
Ιούνης — 1981

Κώστας Π. Λαζαρίδης

Ο δάσκαλος, ο ανθρωπιστής, ο δημοτικιστής

Νεωτεροι και ζωντανοί προοδευτικοί Λόγιοι

Μικρή σκιαγράφηση κι ανάλυση
Από το Λάμπρο Μάλαμα

Ό,τι είναι ο άνθρωπος συγγραφέας σα χαρακτήρας, αυτό αντανακλά κατά κύριο λόγο και στο ύφος και στο έργο-του. Διαλεχτικά, μπορεί να υπάρξει το δισυπόστατο και το αντιφατικό στο έργο και στον άνθρωπο. Όμως ο Κ. Λαζαρίδης ταυτίστηκε γερά και συμπορεύεται η ηθική-του προσωπικότητα με την πνευματική ωφελιμότητα των επιδόσεών-του. Είχε πάντα συναίσθηση της προσωπικής-του ευθύνης, και επίγνωση των δυνατοτήτων-του. Στη Λογοτεχνία, δεν τέντωσε ποτέ το σκοινί πέρα από τη δύναμή-του. Δεν επιδίωξε προβολές κι επιδείξεις. Σεμνός, αθόρυβος και φιλοσοφημένος, στάθηκε εχθρός του ντόρου και του πάταγου. Η μορφή κ' η αντοχή-του, σα στελέχους της λαϊκής παιδείας και της τίμιας συγγραφικής ιστοριοδιφίας, λαογραφίας και λογοτεχνίας στα ηπειρωτικά γράμματα, αναπτύχτηκε, σφυριλατήθηκε και ακεραιοποιήθηκε, μέσα στους αδιάκοπους αγώνες του λαού, για την εθνική-μας ανεξαρτησία, για την αναγέννηση της παιδείας και την αληθινή τέχνη, με την επιβολή κι επικράτηση της Δημοτικής-μας γλώσσας, και γενικά, για μια περιπόθητη προοδευτική και σοσιαλιστική δημοκρατία.

Ερευνητής, μελετητής, και ζηλωτής του ζαγορίσιου πνευματικού και λαϊκού πολιτισμού.

Στην παιδεία, κέρδισε πανελλήνια εκτίμηση και αχτινοβολία με τους συνδικαλιστικούς και δημοτικιστικούς αγώνες. Αλλά και στη συγγραφική, στάθηκε με συνέπεια και φιλοπατρία στα ηπειρωτικά ηλύσια της τέχνης, ένας ηθικός και υποδειγματικός εργάτης των γραμμάτων με πολυσχιδή δραστηριότητα.

Τύπωσε πάνω από 25 βιβλία, ιστοριοδιφικά, λαογραφικά καθώς και λογοτεχνικά μελετήματα. Έγραψε και χρονικά και αφηγήματα, που ανήκουν (σε βασιλέματα εποχών) στην κοινωνική ηθογραφία. Ο Λ. δεν είναι ο τύπος της αυθόρμητης καλλιτεχνικής δημιουργίας, αλλά, ο ευσυνείδητος τύπος της συλλεχτικής και διανθιστικής εργασίας, μορφών και αξιών του λαού-μας.

Πλειάδες μαθητών-του άριστεσαν και διακρίθηκαν στον κοινωνικό-μας βίο.

Ο Κ. Λαζαρίδης γεννήθηκε στο Κουκούλι του Ζαγοριού το 1904, από πατέρα ξενοδόχο και ιδιωτικό υπάλληλο. Πήρε τα πρώτα μαθήματα στο χωριό-του. Τέλειωσε το σχολαρχείο Βίτσας και τη Ζωσιμαία σχολή το 1923. Σε συνέχεια φοίτησε στο μονοτάξιο Διδασκαλείο των Γιαννίνων, και διορίστηκε στο χωριό Καλωτά. Μετά τη στρ/κή-του θητεία το 1926, χρημάτισε δάσκαλος στο Κουκούλι ως το 1955. Όλ' αυτά τα χρόνια, παράλληλα με τα καθήκοντά-του στα σχολεία, είχε αποδυθεί σ' έναν ακούραστο παιδευτικό αγώνα, σε μια συνεχή κι αδιάκοπη συστηματική μελέτη και μόρφωση, που αληθινά, δε θυμίζει μόνο το «γηράσκω αεί διδασκόμενος» και το παράδειγμα του Γκαίτε που τον ρώτησαν στα 80 χρόνια-του ποιά είναι η μόρφωσή-του και με τι ασχολείται· και τους απάντησε πως ήταν ακόμα «μαθητής», αλλά, η συνεχής μελέτη, ο ζήλος και η αγάπη-του στην όλο και πιά ανώτερη μόρφωση, στάθηκε για τον Κ.Λ. ψυχική και οργανική ανάγκη. Είχε επίγνωση και στο ότι: όσο περισσότερο μελετάει ο άνθρωπος, τόσο ανεβαίνει πιά ψηλά, σε σφαίρες τελειότητας. Ακολούθησε τη συμβουλή και το αξίωμα του Πλούταρχου, του Σαίξπηρ, του Βάκωνα, του Ντιντερώ, του Ρουσώ και του Βολταίρου, αλλά και του Κοσμά του Αιτωλού, που τόσο

βασική σημασία έδιναν στην παιδεία και τη σωστή αγωγή για τη λύτρωση, την προκοπή και το ανέβασμα τ' ανθρώπου.

Στα 1929-30, φοίτησε σε Γεωργικό Φροντιστήριο στα Γιάννινα· κι έπειτα, επί δυό χρόνια σε πανεπιστημιακή μετεκπαίδευση στην Αθήνα ως το 1932. Στον πόλεμο του 1940 στρατεύτηκε με το βαθμό του δεκανέα. Στα 1951-52, παρακολούθησε μαθήματα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Ζαν Ζακ Ρουσό στη Γενεύη της Ελβετίας. Είχε μεγάλη δίψα και κλίση στην ψυχολογία, στη λαϊκή επιμόρφωση και στην επιστημονική παιδεία, με πρότυπο τον Πεσταλότσι. Έτσι, επιστρέφοντας στα Γιάννινα, υπηρέτησε σε διάφορα σχολεία· κι αργότερα σαν αναπληρωτής επιθ/τής σε περιφέρειες Φυλιανών και Πωγωνίου, ως το 1960.

Η ανήσυχη, ευγενική και δημιουργική-του φύση, η αγάπη-του προς τον άνθρωπο, τον πλησίον, την πατρίδα, την κοινωνική πρόοδο κι άλλα προσόντα, τον ώθησαν μετά, σε μιάν αξιόλογη συγγραφική παραγωγή.

Σημαντική ήταν η προσφορά και η δράση-του παράλληλα και στο συνδικαλισμό του κλάδου-του. Τέσσερις φορές εκλέχτηκε μέλος στο Δ/κό Συμ/λιο της ΔΟΕ, και δυό χρονιές γεν. γραμματέας-της. Σε δυό περιόδους υπήρξε και μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της ΑΔΕΔΥ. Ο Λ. υπηρέτησε 38 χρόνια την Παιδεία μ' αέρια συνείδηση και πίστη, στοργή, φροντίδα κι ανθρωπιά, που επιτέλεσε μέσα στα μέτρα του δυνατού· και στα 1961 υπόβαλε την παραίτησή-του.

Σ' όλη-του την καριέρα, στάθηκε ένα φωτεινό παράδειγμα εργατικού και δημιουργικού εκπ/κού λειτουργού, τίμιου πατριώτη, κι εξευγενισμένου ανθρώπου, με πλούσια κι αγνά αισθήματα προς όλους. Ο όγκος της συγγραφικής δουλειάς-του, ο κεντρομόλος άξονας στα πιότερα πνευματικά-του ενδιαφέροντα είναι το Ζαγόρι. Αυτή η ξακουστή περιφέρεια με τα 44 γραφικά χωριά-της, που ανακηρύχτηκε και ζώνη τουριστικής ανάπτυξης.

Αυτή η πλατιά κι επιβλητική, δροσερή κι ανθόβολη αρχοντική βεράντα της Ηπείρου. Αυτή η δασοπερήφανη μπριλάντινη προβλήτα της αυγής, κορώνα της νύφης-μας Ηπείρου. Αυτή η «Γιάσναγια Πολιάνα» της αποθεωτικής κι απαράμιλλης μαγείας κι ομορφιάς των Βίκων και των Πάπιγκων, του λατρεμένου Βοϊδομάτη. Αυτό το σμαραγδένιο και πρασινόφαντο περιδαιρίο, με τα πριγκηποχώρια Δίκορφα και Δίλοφα, Τρίστενα και Γρεβενήτια.

Αυτή η απέραντη φυσικολυρική σκηνή μυριάδων πουλιών που υμνολογούν την άνοιξη.

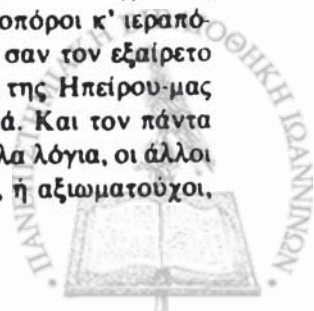
Αυτή η ζηλευτή περιοχή σε φυσική και λαϊκή υπόταση, που έτυχε κι απ' το λιοντάρι τον Αλή ξέχωρη μεταχείριση.

Αυτό το ζαγορίτικο λίκνο τόσων και τόσων φώτων, πήρε σκλάβο-του, το γνήσιο παιδί από τα σπλιχνα-του, τον Κώστα Λαζαρίδη, καμάρι και περφόνια-του κι αίμα από την καρδιά-του.

Γι' αυτό κι ο ακούραστος δάσκαλος, έριξε όλο το βάρος της συγγραφικής-του δραστηριότητας στη «Ζαγοριανή Βιβλιοθήκη». Αυτή είναι το ξεχωριστό πατριδολατρικό-του καύχημα, καμωμένη μ' ένα βιωματικό υλικό, ιστορικού και λαογραφικού χαρακτήρα και πολιτιστικού σκοπού.

Η ευσυνείδητη αξιοποίηση πατριωτικών μορφών φυσικής και κοινωνικής ζωής του παρόντος και των παραδόσεων, από ένα γονιμότατο ψυχικό και λαϊκό βίο, έγινε το κυριότερο μέλημά-του. Έτσι αναδείχτηκε ένας περισώστης και αναστηλωτής ενός τέτοιου υλικού, που σιγά - σιγά ο ανελέητος χρόνος, το πάντρευε με τη λησμοσύνη και την αφάνεια. Τα έργα-του, χαρίζουν μια ουσιαστική αποθησαύριση και παρακαταθήκη για τους μελλούμενους. Κατέχει μαγνητοσκοπημένες κασέτες με τραγούδια, μοιρολόγια, ανέκδοτα, και συναυλίες εκ του φυσικού, από κελαηδοπούλια κι άλλα ζώα, καθώς κι έναν ολάκερο φυσικό και ζωικό κόσμο της χλωρίδας του Ζαγοριού. Του τά 'χει ζητήσει μάλιστα με αδρή πληρωμή ένα πολιτιστικό τμήμα διεθνούς οργάνωσης. Μα ο ανιδιοτελής και γνωστικός ευπατρίδης δάσκαλος αρνήθηκε να τα πουλήσει.

Σήμερα στο μισοέρημο κι αραχνιασμένο Ζαγόρι, αυτό π' ανάδειξε τόσες εξαιρετες μορφές στα γράμματα, στις τέχνες, στην παιδεία, στους αγώνες του λαού-μας για τη λευτεριά-του, ο Λ. είναι μια μορφή που δεσπύει, νεοβιβλική κι αυθεντική. Μορφή στυλοβάτη και πνευματικού πατέρα, καθώς δεν απόμειναν, παρά λίγες νεώτερες μορφές του ζαγορίσιου αυτού πολιτισμού σε όλη την Ελλάδα. Βέβαια, μπορεί θεμελιωτές κι ενσάρκωτές αυτού του ιδιότυπου πολιτισμού, νά 'ναι πολλοί, σαν τον αείμνηστο Ι. Λαμπρίδη, τον Δ. Σάρρο κ.ά. θαυμαστές και φορείς κι εκφραστές. όπως η ηρωίδα του 1940 «Μάνα του Ζαγοριού» Φρόσω Ιωαννίδη. Σ' έμπραχτη κ' υποδειγματική συμμετοχή παλιότερα των πατριωτικών αγώνων δάσκαλοι που στάθηκαν πρωτοπόροι κ' ιεραπόστολοι του ΕΑΜ, και με την πίστη τους στη λευτεριά και με τη λεβεντιά-τους, σαν τον εξαιρετό Κώστα Κράλιο· την επίμονη συμμετοχή στο ζωντανό γραμματολογικό παρόν της Ηπείρου-μας σαν το Γιάννη Νικολαΐδη, τον ιστοριοδίφη γυμνασιάρχη Μάνθο Οικονόμου κ.ά. Και τον πάντα παρών στ' αγαπημένο-του Κουκούλι, τον πράο και μελίχιο Κ. Λαζαρίδη. Μ' άλλα λόγια, οι άλλοι σημερινοί συναθλητές, στα ζαγορίσια γράμματα μπορεί να είναι απλοί εργάτες, ή αξιωματούχοι,

μα ο Λ. είναι στρατηγός και πατριάρχης στη λειτουργική κατήχηση όλων των ζαγοριανών προσώπων και πραγμάτων.

Γλυκειάς και απαλής πνοής ο λόγος-του. Στρωτό κι απλό κι ευγενικό το ύφος-του· συστατικό παράδειγμα της ίδιας αγνής και καλοίσκιωτης ψυχής-του. Ύφος καθάριο, σαν τ' οξυγόνο, τη δροσιά και τα ζαγοριανά τα βρυσονέρια.

Ο Λ. είχε πάντα αδρή την αίσθηση του καλού και τ' αγαθού, στην παιδεία, στην τέχνη, στην προκομένη ζωή για όλους. Υπόφερε ηθικά βαριά με την εφτάχρονη διχτατορία. Και κάποτε έκλαψε κρυφά, όταν ένας παρείσαχτος και θρασύς κοντυλοφορίσκος καιροσκόπος, στα εγχώρια γράμματα, του χτύπησε τη γροθιά στο τραπέζι-του λέγοντάς-του: «να κάτσει 20 χρόνια η διχτατορία»... γιατί οι χαμαιλέοντες ευλογάνε γερά τα γένια-τους με κάθε κατάσταση.

Ο Λ. έγραψε και χρονικά αφηγήματα, όπως π.χ. «Ο έξυπνος Γραμμενιάτης κι ο Χότζας», που δημοσίευσε το «Ελ. Πνεύμα» στο 28 και 29 τεύχος-του, «Ο Γλωσσοδαγκαμένος» κ.ά. Είναι ρεαλιστικά και ηθογραφικά, πατριωτικά και ηθοπλαστικά, με διδάγματα και μηνύματα κατάρρευσης του παλιού κόσμου και γένεσης του καινούργιου. Χαρακτηριστικά στοιχεία στην τέχνη της αφήγησης, είναι και η απλότητα, η σαφήνεια, η λιτή και στέρεη δομή του λόγου, η ανθρωπιά και η αγάπη-του στη φύση και στην κοινωνική αλήθεια.

Έχοντας μεγαλύτερη προτίμηση στις μελέτες... τις εκανε βαθιά στοχαστικά και λογοτεχνικά δοκίμια. Το «Ε.Π.» από τα πρώτα χρόνια της έκδοσής-του, του φιλοξένησε σπουδαίες μελέτες, για τον Ζαν Ζακ Ρουσό, τον Μπωντλαίρ, τον Γιωσέφ Ελιγιά κ.ά. Ο Λ. αγάπησε ξέχωρα αυτό το είδος, γιατί ένιωθε την ανάγκη να κάνει κρίση, να εκφέρει γνώμη, να δικαιώσει και να δοξάσει πότε, παλιές και σύγχρονες μορφές του ανθρωπιστικού πολιτισμού. Σμίγει τη σκέψη με τη θέληση, δίνοντας και τις καλοσυμπληρωμένες προεκτάσεις. Συνδυάζει σωστά την αιτιολογία των πραγμάτων, με την εξελικτική και ιστορικοκοινωνική αναγκαιότητα. Παρατηρεί, εξετάζει, αναλύει, κι ανατέμνει με προσοχή κι ευλάβεια τα συνθετικά στοιχεία του αντικείμενου-του· και δίνει αληθινές και νέες διαστάσεις. Ο Λ. ξεχωρίζει από τους δημιουργούς των αυθορμητισμών και των καθαρών εμπνεύσεων. Έδωσε ποικιλόμορφη συλλεχτική εργασία. Κάθε-του κίνητρο, έργο και πράξη, έχει την αξία και τη συμβολή-του σε αγαθά συγγραφικά αποτελέσματα.

Δεν τον συνεπήραν ποτέ οι μόδες της γραφής, κ' η όποια μορφική αναζήτηση. Συνδύασε την απλή κουβέντα μ' ένα στοχαστικό βάθος, για το σκοπό της ηθικής τέχνης. Έτσι, έθεσε κι αυτός το ταπεινό-του λιθάρι, με ιδρώ και μόχτο στο ηθοπλαστικό οικοδόμημα του κακοπαθημένου πολιτισμού των χρόνων-μας. Συνύφανε τα νήματα της ανθρωπιστικής παιδείας και της σύνδρομης ωφελμιστικής γραμματολογικής θητείας. Ασχολήθηκε και με την κριτική της Λογοτεχνίας. Έγραψε πάνω από 150 κριτικά σημειώματα, για βιβλία, σε περιοδικά κι εφημερίδες, με μεθοδική και διαλεκτική σειρά και γνώση, αίσθημα ευθύνης και συνέπεια στη σωστή κι εποικοδομητική κριτική. Έδωσε μια συμβολή στην επικουρία της καλύτερης κατανόησης και ουσιαστικότερης ανάλυσης έργων τέχνης. Γνωρίσματά-του στην κριτική, στάθηκαν: 1) Η στοργή στο αντικείμενο. 2) Η ευγένεια του ήθους. 3) Η μετριοπάθεια στην κρίση, και 4) η επιείκεια στην αυστηρότητα των κανόνων. Στη Λαογραφία, έχει συγκεντρώσει και καταγράψει όλο το υλικό του χωριού-του και άλλων χωριών· και έχει υποβάλλει στο «Κέντρο Ερεύννης της Ελληνικής Λαογραφίας» 7 τόμους λαογραφικών στοιχείων (1.300 σελίδες). Είναι κάτοχος της αγγλικής και γαλλικής γλώσσας, και μετέφρασε πολλά παιδαγωγικά και λογοτεχνικά άρθρα.

Ζαν δημοτικιστής, μυήθηκε από τους πρώτους Λόγιους δάσκαλους της χώρας στον αγώνα, και πρόσφερε ό,τι μπόρεσε για τη σωστή καλλιέργεια κι επικράτησή-της. Δέθηκε νοερά και ψυχικά με τα μεγάλα παιδαγωγικά και αγωνιστικά πνεύματα του λαού-μας όπως π.χ. Γληνό, Παπαμαύρο, Σωτηρίου κ.ά.

Έχει δημοσιεύσει γύρω στα 500 άρθρα, πραγματείες και μελέτες με κοινωνικά, ιστορικά, παιδαγωγικά και συνδικαλιστικά περιεχόμενα. Το πρώτο-του βιβλίο το τύπωσε στα 1949 με τίτλο «Η παιδαγωγική αξία του σχολικού κήπου». Κι ακολούθησαν τα παρακάτω:

- Η διαθήκη του Ευγεν. Πλακίδα και το Κουκούλι - Ζαγοριού».
- Τό πνευματικό Ζαγόρι στα χρόνια της Τουρκοκρατίας».
- Ο δάσκαλος Κωστάκης Η. Παπαγεωργίου και το Καπέσοβο - Ζαγοριού».
- Η Δρακόλιμνη στο παπιγκιώτικο βονό».
- Ελάτε στο Ζαγόρι να θαυμάσετε του Βίκου τη χαράδρα».
- Το Ζαγόρι στον αγώνα για την εθνική παλιγγενεσία».
- Ο δάσκαλος του Γένους Γεώργιος Γεννάδιος».
- Ο εθν. αγωνιστής Κ. Ράδος και οι εθνικοί ευεργέτες από το Τσεπόλοβο».
- Η ατομική ιδιοκτησία στο Ζαγόρι».
- Αχιλλεύς Βάντζιος».

Φιλοσοφικά ερανήματα

Μετ. ο Ντ. Κούγκουλος

Ο ιουδαϊκοχριστιανισμός σε υλική και πνευματική έποψη είναι ο θρησκευτικός κανόνας των φτωχών.

Ε. Φ. Χάρτμαν

Η θρησκεία είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος, αλλά εκεί που φυτρώνει ο κίνδυνος, φυτρώνει και το μέσο της σωτηρίας.

Αν. Ντιαβολι

Μάθε στη ζωή την τέχνη, στο έργο μάθε τη ζωή, βλέπεις στο ένα το ορθό, θα δεις και στ' άλλο το ίδιο.

Μόνο σε μερικούς και σπάνιους μάστορες της τέχνης είναι κατορθωτό, να εμπνεύσουν στις μορφές-τους μια γενική και αιώνια σημασία, η οποία νά 'ναι ντυμένη μ' ένα είδος μυθολογικής δύναμης· αυτοί οι μερικοί είναι όμως οι αληθινοί ποιητές, και οι άλλοι ονομάζονται μόνον έτσι τάχα.

Σέλλινγκ

Θανάσης Μουσόπουλος

Αν θεωρήσουμε, κατά ένα βιολογισμό, την κοινωνία σαν τον ανθρώπινο οργανισμό, θα λέγαμε ότι η καλή λειτουργία του κάθε οργάνου επηρεάζει την καλή λειτουργία ολόκληρου του οργανισμού. Μ' αυτήν την έννοια μιλώντας ο Δημόκριτος, θέλει να δείξει την αναγκαιότητα των κοινωνικών σχέσεων, του δικαίου και του παγκόσμιου νόμου ελευθερίας, απαραίτητα στοιχεία για την ομαλή πορεία του σύμπαντος.

Όταν ένα σύνολο κατορθώσει να επιβιώσει, και τα μέλη, αξιοποιώντας τη σωτηρία, μπορούν να προσδεύσουν. Αντίθετα, όταν καταστραφεί το σύνολο, και τα επιμέρους δεν μπορούν να λειτουργήσουν. Μπορούμε δηλαδή να πούμε ότι κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις συμβαίνουν αμφίδρομα οι αντιστοιχίες αυτές. Μας θυμίζει την προσωκρατική πορεία σκέψης και τους μελλοντολόγους που μιλούν για τη δημιουργία του σύμπαντος από συσπείρωση του χύδους και για την καταστροφή-του από μια ενδεχόμενη αραίωση των συστατικών-του. Πέρα όμως από αυτές τις «φυσικές» σκέψεις, βασικό η ερμη-

«Δημήτριος Μ. Σάρρος». «Ο δάσκαλος του Γένους Αν. Σακελλαρίου».

«Ο γιατρός Αν. Λιάπης και τό Τσεπέλοβο - Ζαγορίου».

«Τό τσουμπάρι της αγιάς Παρασκευής και η περιοχή-του».

«Τα κοινά μεζάτια στο Ζαγόρι».

«Οι Κουκουλιώτικα μύλοι στη χαράδρα του Βίκου».

«Το Ζαγόρι και η γυναίκα της Πίνδου».

«Μνήμη Κώστα Κρυστάλλη».

«Η εθνική πνευματική λαμπάδα στα χρόνια της τουρκοκρατίας».

«Ο καπετάν Αρκούδας».

«Πώς να μαθαίνουμε γράμματα σ' όσους δεν ξέρουν».

«Ηπειρωτικό πνευματικό Πάνθεο».

«Ζαγορίσιες ηθογραφίες» κ.ά.

«Ο Καπεσοβίτης λεξικογράφος Κ. Γεωγ

«Μπάγια η πρωτεύουσα του Ζαγορίου»

«Το Ζαγόρι και ο Κοσμάς ο Αιτωλός».

«Προσκύνημα στον άγιο Μηνά»

«Ζαγόρι και Δημοτική Μούσα».

«Το χωριό-μου το Κουκούλι».

«Ονομαστές βρύσες και νερά».

Ο Κ. Λαζαρίδης έχει διακριθεί στα ηπειρωτικά γράμματα. Τιμήθηκε ιδιαίτερα γι' αυτές-του τις υπηρεσίες από την Παν. Συν/νδία Ελλάδας. Έλαβε δυό φορές ευαρέσκειες και τιμητικές διακρίσεις από το υπουργείο Παιδείας. Το 1950 κέρδισε βραβείο από τη «Γλωσ. Εταιρία της Αθήνας». Ενώ η Ακαδημία του απένειμε το 1966-67 τρία βραβεία για τις λαογραφικές-του εργασίες. Το Εθν. Ίδρυμα τού 'δωσε παράσημο του αργυρού σταυρού του φοίνικα. Από το 1965, του έχουν ανατεθεί τιμητικά καθήκοντα έκτακτου επιμ/τή αρχαιοτήτων Ζαγορίου. Το συνολικό-του έργο θ' αχτινοβολεί στο στερέωμα του νεότερου ηπειρωτικού κι ελληνικού πολιτισμού. Ο Λ. με όλα τα προσόντα και τις αρετές-του, πήρε ξεχωριστή θέση σε καρδιές και σε γνωστά πνευματικά και κοινωνικά περιβάλλοντα. Ας μας συμπαθήσει η μετριοφροσύνη-του που είπαμε τα παραπάνω για την προσωπικότητα και τη δράση-του. Τώρα στο γέρμα της ζωής-του νιώσαμε την ανάγκη να πούμε περισσότερα για μια δικαιωματική αξιολόγηση. Το πράξαμε από καθήκον, για την ιστορία των γραμμάτων, αλλά και να χαρεί κι ο ίδιος την αναγνώριση και την ηθική ικανοποίηση που του αξίζει, αφού στάθηκε σ' όλη-του τη ζωή, ένας αγνός, καλοσυνάτος και δουλεπτάρης δάσκαλος και συγγραφέας. Με την ευγενική και στοργική συντροφισσά-του κυρα-Λόπη, ας είναι περήφανοι κι ευτυχημένοι.

Α. Μάλαμας

Παγκόσμια Ποίηση

Γαλλία

(1) βάτραχος
(Λπόσπασμα... για τον ευεργέτη γάιδαρο)

Του Πικτωρα Ουγκώ
Μετ. ο Πάικος Νικολαΐδης

Το βάτραχο είδε ο γάιδαρος ο τόσο λυπημένος·
αλλά Πιό λυπημένο ζο θεωρούσε εκεί σκυμμένος.
Βαρύς, γδαρμένος, με σκυφτό υσφραίνονταν κεφάλι
κι έβλεπε αυτός κατάδικος σε δικασμένο χάρη.
Έβαλε κάργα· τέντωσε καπίστρι κι αλυσίδα
στους ματωμένους του τους μυς και στ' οδηγού με πείσμα
αντιστεκότανε το «μπρός» και δέχονταν τη μάχη,
του βάρους και της κούρασης την πίεση αφηφιώντας,
με το σαμάρι κάργαρε τον αραμπά τραβώντας.
Τη ρόδα την αμελιχτη έστριψε αντρειωμένος·
κι άφησε πίσω-του να ζει κειός ο δυστυχισμένος.

Έκποιον θέαμα ιερό! Ίσκιος να θάλπει ίσκιον.
Μαύρη ψυχή άλλη ψυχή να προστατεύει μαύρη.
Συγκινημένος ο κουτός κατάδικος, σκυμμένος
πά σε φριχτόν, τον εκλεχτό κακόν να κάνει ώστε
να ονειροφαντάζεται.

Το ζώο μπρος να προχωρεί με βιά σαν τη γλήνητη
ε' αχνού φωτός, ο άνθρωπος, αλί, πισωγυρίζει.
Κ' η χτηνωδία πού και πού σκέφτεται και κατέχει
πως είναι της ανέκφραστης πραότητας αδέρφι.
Αρκεί να λάμψει απάνω-της χάρητος σπίθα μία,
μ' άστρο εξισούται αιώνιο τότε κ' η χτηνωδία.
(1) γάιδαρος ασθμαίνοντας εγύριζε το βράδι
κατάκουπος, κατάφορτος, με πόδια ματωμένα.
Με λίγα απομακρύνεται βήματα και μεριάει
μέσα στη λάσπη βάτραχο λιώμα για να μην κάνει.
Το γαιδουράκι, το όνειδος, το στίγμα, πληγιασμένο
απ' τις βιτσιές στην πλάτη
του Πλάτωνα είναι ανώτερο, πιό άγιο απ' το Σωκράτη.
Μελετητή, μη σκέφτεσαι. Φιλόσοφε μην ψάχνεις!

Αν την αλήθεια ήες να ήρεις στις μαύρες-μαύρες τις σκέψεις
πίστευα κίβηλα στην τρυφήν αγάπη παραλόγου.
Βιάται οϊκείαμα ο κείλξ σου υπερανύ κίβητα κίβητα
Κι ίσκιος κείλξ σου υπερανύ κίβητα κίβητα
Το κίβητο, σιγά, το κίβητο κίβητα κίβητα
Το βιάμα ε' άθιου κίβητο κίβητα κίβητα
Αφίβητα κίβητα κίβητα κίβητα
Εκπαινω κίβητα κίβητα κίβητα
Κίβητο, κίβητο κίβητα κίβητα
Με το κίβητο το κίβητο κίβητα κίβητα
Με το κίβητο το κίβητο κίβητα κίβητα

Με το ρεύμα
Μετ. η Αγγή Σωτηροπούλου - Σίβητα

Κι αν ήθελα τις κίβητες να κίβητα
κίβητα να κίβητα κίβητα κίβητα
Αν ήθελα τις κίβητες να κίβητα
κίβητα να κίβητα κίβητα κίβητα
Κίβητα κίβητα κίβητα κίβητα
κίβητα κίβητα κίβητα κίβητα
κίβητα κίβητα κίβητα κίβητα

νεία της άποψης του Δημόκριτου αναφέρεται
στου κοινωνικά δοσμένα.

Ο ορισμός της ελευθερίας προϋποθέτει τη
συνειδητοποίηση μιας αναγκαιότητας της
αναγκαιότητας των κοινωνικών και φυσικών
νόμων. Είμαι λεύτερος αν μπορώ να ενεργή-
σω έχοντας κατά νου αυτούς τους περιορι-
σμούς, που η φύση, η βαθιά αρμονία, επιβάλλ-
λει. Αλλιώςτικα είμαι παράλογος.

Νοτιοαφρικανική Ένωση

Κόλαση, χάος, θεός

Μόνγκαν Γουάιλι Σέροτ
Μετ. η Γεωργία Αλεξίου

Δεν ξέρω πού βρισκόμουν.
Αλλ' αδερφέ,
ξέρω ότι έρχομαι.
Ξέρω ότι άκουσα το κάλεσμα.
Κόλαση! Φώναζα σιγανά εκεί όπου ήμουνα.
Και βλέπεις, κάθησα ως τώρα εκεί.
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν,
Αλλ' Αδερφέ,
ξέρω ότι έρχομαι:
Έρχομαι τώρα σαν νεροπλημμύρα,
άχ! άμμος ωστόσο κάτω από τα πόδια-μου!
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν
κι αισθάνομαι τόσο αδύνατος, Θεέ-μου!
Τόσο αποσταμένος!
Αλλ' Αδερφέ,
ήταν το κέρασ του Μανκούκου;
Κόλαση! Σαν δαρμένο κορμί η ψυχή-μου πονεί,
μα υπόφερα ως τώρα.
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν,
αλλ' αδερφέ,
ξέρω ότι έρχομαι.
Έρχομαι σαν τη θύελλα πάνω από στέργα γη,
άχ όμως! πέτρινα τείχη στήνονται μπροστά-μου!
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν,
κι έχω ένα φόβο δυνατό σαν ανεμοστρόβιλο
(θά 'ναι τάχα τόσο σύντομος;)
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν.
Αλλ' Αδερφέ,
ήταν αυτό το πρόσωπο του Ντάμιλ;
Κόλαση, σκιρτά ο νους σα χτυποκάρδι πού η
γαλήνη
και το κορμί-μου με πληγές —όποτε θα γίνουνε
ουλές;—
Μπορώ ωστόσο ακόμα και να περπατώ, να
εργάζομαι και να χαμογελώ.
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν.
Αλλ' Αδερφέ,
η φωνή-μου κεραυνός απάνω σε βουνά.
'Αχ όμως! υπάρχουνε χαλκόχρωμοι για μένα
επιστάτες!
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν,
κι έχω τόσο βαθιά απελπισιά, βαθιά πολύ βαθιά.
Αλλ' Αδερφέ,
ξέρω ότι έρχομαι.
Δεν ξέρω πού βρισκόμουν.
Αλλ' Αδερφέ,
ήταν του Θόκο αυτή η φωνή;
Κόλαση, χάος, θεός!

Η γέννηση του Shaka

Όσβαλντ Μτσάλι
Μετ. η Γεωργία Αλεξίου

Το κλάμα-του το μωρουδιότικο
έμοιαζε με λιονταριού νιογέννητου
που ξέσχιζε της λείνας το λαϊμό
γιατί γεννήθηκε χωρίς πατέρα.

Οι θεοί
έβρασαν το αίμα-του
μες σε τσουκάλι οργής
στις φλέβες-του να τρέξει.

Το σχήμα ασπίδας πήρε η καρδιά-του
ν' αντισταθεί στον κάθε σιχρό.

Οι πρόγονοι του σφυρηλάτησαν
τα μούσκούλα
λουριά σκληρά
σαν φλούδα ακακίας
και νεύρα ευαίσθητα
σαν σύριγγας βελόνες.

Τα μάτια-του φανάρια που έφεγγαν
πέρα από τις σκοτεινές κοιλάδες των Ζουλού
να δούνε τ' άσπρα χελιδόνα
από τη θάλασσα να φτάνουν.
Η φωνή-του ακούστηκε στους δύο δολοφόνους
αδερφούς:

«Έ, σεις! Να με σκοτώσετε μπορείτε.
Αλλά ποτέ τη χώρα τούτη δε θα διαφεντέψετε!»

Βενεζουέλα

Οι άλλοι άνθρωποι

Πεζοί στίχοι
του Διονύσιο Αϊμαρά
Μετ. η Μάγια Μαρία Ράουσο

—Λένε
Τέτοιοι άνθρωποι...
—Δεν καταλαβαίνω...
Έτσι αρχίζουν τις μακριές συζητήσεις-τους
τις ιστορίες-τους τις φκιαγμένες με λαμπρές λεπτομέ-
ρειες
με μορφασμούς γεμάτους επιδοκιμασία
τις ενέργειες-τους τις λίγο - πολύ εμπιστευτικές
τις ιστορίες-τους
σαν κοκτέιλ πηχτό
φκιαγμένο με δύο γείτονες
ή περισσότερους
ανάλογα με την ώρα και τις περιστάσεις
με ζήλειες ή κι άλλα πάθη
με ματαιοδοξία
με πλήθος ματαιοδοξίες κι άλλες επιδεικτικότητες το
βιο κενές.
—Λένε: Τέτοιοι άνθρωποι
και διασταυρώνουν το μύθο-τους, τις πράξεις-τους λί-
γο - πολύ
λαμπρές

ξί δυό φεύτικα στυλέτα.
Δεν καταλαβαίνω
εν ξέρω σε ποιόν αναφέρονται ή μάλλον
μιούς μ' αυτό το χαρακτηρισμό
πρακτηρίζουν.
μικώς έτσι λένε, χρησιμοποιούν αυτά τα λόγια.
ένε τέτοιοι άνθρωποι
και κάποιος μέσα-του αναρωτιέται
γιατί δε μιλούν
για τους άλλους ανθρώπους
γιατί δεν αναφέρουν πρόσωπα,
κίνη
στορίες εκείνων των ανθρώπων;
Λένε
τέτοιοι άνθρωποι...
που ντύνονται με φορεσιές από πολυτελείς λέξεις
γιατί οι άλλοι άνθρωποι
να μην γνωστο
πως συχνά δεν έχουν τι να φορέσουν
εν έχουν τι να ρίξουν πάνω στους ώμους-τους
εν να μην είναι η ζωή
εν να μην είναι τα ίδια-τους τα βάσανα
εν να μην είναι
δικός-τους ο βρόχος από δάκρυα ή πείνα
που σφίγγεται στο λαιμό-τους.
Λένε
τέτοιοι άνθρωποι...
είναι ένας άνθρωπος δεν καταλαβαίνει
γιατί, εκεί, αναρωτιέται τι είναι οι άλλοι
κείνοι που φτιάχνουν τις κούνιες ή τα φέρετρα
κείνοι που φορούν τη φόρμα τη βρώμικη του εργάτη
κείνοι που ζουν
κάτω από τις γέφυρες
κείνοι που κατεβαίνουν στα ορυχεία να βγάλουν
μικρά αστέρια που δε θα λάμπουν ποτέ
πάνω στα δάχτυλα της γυναίκας-τους
είναι άνθρωποι
που κάνουν τον πόλεμο γιατί δεν τους άφησαν
να κάνουν την Ειρήνη
κείνοι που δηλώνονται πάνω απ' τη γη
ξοδεύονται μες στις φάμπρικες
Λένε
τέτοιοι άνθρωποι...
που δουλειά έχουν να παρευρίσκονται σε διασκεδάσεις
επιβολικά επίσημες
που δε χωρούν οι καπνοί της πυρκαϊάς
μέγας πόνος
και απελπισίες τούτου του καιρού.
Λένε
είναι άνθρωποι
φέρνουν την κουβέντα-τους στα ωραία γουναρικά
να φέρεται φορέματα
να ωραία αντικείμενα που μπορούν να σκεπάσουν
κάθε πληγή και κάθε καθρέφτη
-Και κάποιος μονολογεί
κάποιος αναρωτιέται πού
αφήνουν τους άλλους
κείνους που χτίζουν τις πόλεις, τα καράβια
και αφήνουν να βγουν φαντάσματα
απ' τα εργαστήρια
κείνους που παίζουν βιολί ή αναβρύζουν ποιήματα
που ανέσειραν από τα βάζα
και απόμειναν μέσα στο ρούχο-τους ένα με τον αγέρα.
Λένε

εκείνοι οι άνθρωποι
που έχουν απτά πριν κερδισμένη τη βασιλεία των
ουρανών
που πηγαίνουν στην εκκλησία
με το ίδιο πάθος που παίζουν χαρτιά
που εξάσκησαν στο μάκρος των αιώνων
την κυριαρχία-τους, που πάνω στα προνόμια στη-
ρίχτηκε,
και στις κάστες
και την αδικία
στο ανυπεράσπιστο εκείνων που πάσχουν
εκείνων που βρέθηκαν καταδικασμένοι από καταβο-
λής
στα καταναγκαστικά έργα
για μια ζωή που οι θεοί τους έδωσαν μόνο
μια ραχη
δυό χέρια
μια οργή,
μιά μοναχά οργή ομόθυμη
-Λένε: Τέτοιοι άνθρωποι...
Έτσι αρχίζουν
έτσι ζουν και πεθαίνουν πάντα σε άριστη κατάσταση
σίγουροι για τον εαυτό-τους
και κύριοι των ιδίων-τους πεπρωμένων
και τι χάρη
νά 'ναι κύριοι της ζωής-τους
κυρίαρχοι του πνεύματός-τους
των υπαρχόντων-τους
την ώρα που δεν είναι
καν ένοικοι του θανάτου-τους
-Λένε
Τέτοιοι άνθρωποι
και γεμίζει το στόμα-τους αεροκουβέντες
μιλούν για κείνους που έχουν εξασφαλισμένο τον
παράδεισο
γι' αυτούς που θα μπορέσουν γι' αυτό και γι' άλλους
λόγους
να φιλοκουβεντιάσουν με τους αγγέλους
ώπου να βγει ο ίδιος ο Θεός οργισμένος
και να πει:
«Ελάτε οι ταπεινοί
ελάτε οι άλλοι
ελάτε όλοι
γιατί εδώ δεν αξίζουν τίποτα
οι αλαζονείες τα πρωτεία τα μεγαλεία.
Εδώ είναι η βασιλεία των φτωχών».
-Λένε: αυτοί οι άνθρωποι

Προσωπικά καθένας
προτιμάει να μην αθροίσει τις διαφορές
Προσωπικά καθένας από μας
καταλαβαίνει, τελικά νιώθει με κάθε ακρίβεια
τι συμβαίνει
τι θα συμβεί μετά από τόση
ξυλεία χρυσαυμένη
μετά από τόσα εκατομμύρια χρόνια σιδηρικών
χρυσωμένων
που όμως πάντοτε ήτανε σιδηρικά
Προσωπικά, λέω, να πούμε
«τους ανθρώπους που ζούνε και πεθαίνουν κάθε μέρα
στη μέση του γλεντιού του μόχτου, του πόνου-τους
με τον τρόπο της αγάπης-του ο καθένας,
με τις ελπίδες-του,
την παντοδύναμη ανθρωπότητα που συγκροτούν
σκορπισμένη πάνω σε τούτον τον πλανήτη

σε τούτους τους καιρούς.
Ας ζητήσουμε να τους φωνάζουμε καθέναν με τ'
όνομά-του
κι όχι μ' αυτές τις επικτήθειες μεγαλαυχίες
με τα λόγια που μ' αυτά αρχίζουνε
καλά ή κακά
όπως σ' αυτούς αρέσει
λες και τόσοι αιώνες βιωμένοι απ' τον άνθρωπο
δεν κύλισαν ανάμεσα στις αλυσίδες και τα δάκρυα
ανάμεσα στη σταύρωση κι άλλα βασανιστήρια
Ανάμεσα σ' ένα Χριστό πριν απο 2.000 χρόνια
κι ένα Χριστό του τωρινού καιρού!

Ισπανία

Να με θυμάσαι

Ραφαέλ Αλμπέρτι* (1902-)
Μετ. ο Γιώργος Κεντρωτής

Να με θυμάσαι φλη-μου,
με την τρικυμία, όταν αρμενίζεις
και πίσω δεν ξαναγυρνάς.

Όταν η θύελλα φλη-μου,
ρίχνει μι' αχτίδα στο μαύρο-σου βέλο,
όταν ξυπνάει ο καπετάνιος
δίχως να χειρονομή,
όταν ηρεμεί ο ασύρματος,
όταν ο παπαφίγκος γίνετ' ένα
με τ' άγριο κύμα,
όταν στ' ωκεανού τα βάθη
γίνεσαι σειρήνα.

* Κορυφαίος Ισπανός ποιητής με τεράστιο έργο και μεγάλη αντιφασιστική δράση: ανανεωτής της σύγχρονης ισπανικής λογοτεχνίας. Σήμερα είναι βουλευτής του Κ.Κ.Ι.

Ιταλία

Λατομεία

Σαλβατόρε Κουζιμοντο*
(1901-1968)

Μετ. ο Γιώργος Κεντρωτής

Συλλαβές σιιάς και φύλλα
στα εγκαταλειμένα λιβάδια
οι πεθαμένοι ερωτεύονται.

Κρυφακούω. Προσφιλή η νύχτα στους νεκρούς:
για μένα είναι τάφων καθρέφτης
λατομείων και κατασπράσινων δέντρων
καθρέφτης αλυκών,
ποταμών που το ελληνικό-τους όνομα
γλυκά - γλυκά στιχουργεί.

* Κορυφαίος Ιταλός ποιητής και θερμός Ελληνολάτρης.
Βραβείο Νόμπελ 1959.

Ιρλανδία

Οι δύο προσκυνητές
(Από ανταλουσιανή μπαλλάντα)

Τζοσέφρ Χάκκετ

Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου - Σχοινά

Γιατί περάσατε τη γέφυρα αυτή;
γιατί να κρέπει να κοιτάζετε μέσα-μου στο βάθος. -
Γιατί χαμογελάτε
και μου ξυπνάτε νοσταλγίες
σκοτώνοντας σιγά - σιγά
όσα αμετάκλητα είχα ξεχασμένα;
Η αλήθεια που μόνο σκληρή είναι
μιά τέτοια έννοια της ταιριάζει.
Θα μπορούσα πρώτα να σας φαρμακώσω
και να ξεχάσω αμέως.

Ηνωμένες Πολιτείες

Φωτιά και πάγος

Ροβέρτου Φρόστ

Μετ. ο Θανάσης Μουσόπουλος

Μερικοί το τέλος το θύνη στη φωτιά,
κάμποσοι κάλι μες στον πάγο.
Μιά γεύση μου 'δωσε τον κόθο
και συμμερίζομαι αυτούς που θέλουν τη φωτιά.
Μ' αν πράξειται να σβήσω δυό φορές,
έχω το κίβδη, την τόλμη να πω: για την καταστρο-
φή
κι ο πάγος μέγας είναι και μου φτάνει.

Αγγλία

Σονέτο CXXVIII

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ

Μετ. η Γούλα Σμυρνιώτη

Γα πλήκτρα φιλοίνε τα δάχτυλά-σου,
γλυκειά μουσική-μου, και μένα ζήλεια
στην τόλμη-τους φλέγει τα δύο-μου χεilia.
Τα πλήκτρα τ' αυθάδικα, κι αν έθελά-σου...
θερίζουν δικό-μου καρπό. Και θέση
ν' αλλάξω με κείνα γυρεύω, μήπως
ηδονής γευταίν τα χεilia-μου ζίσση
τη ζίσση στα πλήκτρα που φέρνει χτύπος
αβρών ακροδάχτυλων, που 'χουνε μάθει
ζωής να χαρίζουν στο ξύλο ρίγος
στο ξύλο με φλημά-του που σφρίγος,
αφής που λατρεύω, γυρνάει σ' αγάθη.
Τουλάχιστο, δώσε σε μένα τα χεilia
κι ας λυώνουν στα δάχτυλά-σου οι φλοι.

Ελεύθερο Πνεύμα
Έρευνα - Στοχασμός - Τέχνη - Κριτική

Ελληνική Ποίηση

Δυό Ποιήματα

Του Κώστα Θρακιώτη

Το Άλογό-μου

Το άλογό-μου δεν έχασε τη μάχη
μόνο που εγώ έχασα το εφίππιό-μου.
Πτώμα μονοκόμματο σε τεντωμένο κι άθλιο σκοινί.

Ένα μαχαίρι που δεν πήρε εκδίκηση
στη βάναυση επέλαση των μαχών
κι όταν η αυλαία δεν είχε κλείσει ακόμα
την πικραμένη φωνούλα ενός σπουργίτη.

Και μείναμε από τότε αδρανείς
να κριτικάρουμε την ύποπτη δουλεία
των ένδοξων εκείνων ημερών
τα περασμένα εφήμερα
κι ανώφελά-μας χρόνια.

Φτωχέ-μου Σάντσο, σαν χάσαμε τα βήματά-μας
δεν άξιζε να χορεύεις πάνω στη στάχτη-τους.

Η Αδέξια εποχή

Άμουση η θάλασσα
κι εγώ στην ανεμοθύελλα ζωντανός
με χιλιάδες οράματα και καταιγίδες στο κεφάλι-μου
—Εμπρός, εμπρός, γενναίοι της κατάκτησης...
Ποιός καβαλάει τ' άστρα και τις γαλέρες
ποιός κυνηγάει τα σύγνεφα και τους αετούς;

Ενωμένοι στο μεγάλο κάλεσμα της σποράς
εμείναμε ακλόνητοι στο ακοίμητο νερό
το μετερίζι-μας.

Και δεν αλλάξαμε ποτέ τις πανοπλίες και τα ρούχα-μας.
Γεράσαμε με τις παλιές συνήθειες και τις τύψεις-μας.

Αδύνατοι να σταματήσουμε το χρόνο με τους πυραύλους-μας
σε μιάν αλλόκοτη, παράλογη κι αδέξια εποχή.

Επίγραμμα

Θ.Κ. Τρουπή

Μεσ στο ντουινιά
μια γειτονιά
είν' η Ελλάδα.
—Και το χωριό;
—Σ' αρχοντικό

μπαλκόνι απλάδα.
—Και ο σοφός;
—Της κάθε προκοπής
ικμάδα.

Τρία Ποιήματα

Του παιητή της Ειρήνης
Στέφανου Τηλικιδή
Για τα 40χρονα του ΕΑΜ

Πεθυριά

Ξένος περάτης, νιούτσικος πουρνό - πουρνό στο Πάικο,
Σκαλώνει σ' αγριόβραχο, τον κάμπον αγναντεύει.
Θωρεί δεξά τον ποταμό, ζερβά θωρεί την Τζένα,
Γναντεύει και το διάσελο, ξεκρίνει γέρον άντρα,
Ν' αγκομαχά, να δέρνεται, να ξεμετρά τη στράγα.
—Εσύ, γέρος κι απόγερος, τι θες ψηλά στο Πάικο;
—Εγώ, γέρος κι απόγερος και τώρα πεθυμιάρης,
Πεθύμησα να ξαναδιώ τ' αντάρτικα λημέρια,
Ν' αναθιβάνω τα παλιά και κειούς τους αντρειωμένους
Τι 'ναι τα χρόνια-μου πολλά κι ο Χάρος καρτερά-με.
—Γέρο, σαν είσαι 'πο κειούς, σαν είσαι ΕΛΑΣΙΤΗΣ,
Φιλώ-σε και προσπέφτω-σου, και τριπλοπροσκυνώ-σε,
Τι 'γώ 'μαι αγγόνι του Καλού, του πρωτοκαπετάνιου,
Κι ήρτα νεδώ που πόθανε, να πω-του ένα τραγούδι,
Τραγούδι ελασίτικο και της αντρείας τραγούδι,
Τι σήμερις είναι γιορτή, του ΕΑΜ σαράντα χρόνια.

Σημ.: Ο «Καλός» δεν είναι υπάρχο πρόσωπο. Όμως ούλ' οι καπετάνοι κ' οι Ελαστές ήττουσαν... εκάλοι»

Πληγή-μου...

Δε χόρτασα, γιατί πεινούσες,
Δε ζεστάθηκα, γιατί κρύωνες,
Δε γέλασα, γιατί έκλαιες. .
Έγνοια-μου πρώτη,
Πληγή στις ξαγρύπνιες-μου,
Αδερφέ-μου...

Παράκληση

Στις άγριες ράχες των Αλβανικών βουνών,
Τ' αδέρφια-μου, τον ύπνο τον αξύπνητον κοιμούνται.
Παρακαλώ-σας, Σκιπιτάριδες ποιητές σύντροφοι,
Σκεπάστε τους τάφους-τους, με τις ζεστές φλοκάτες των στίχων-σας
Να μη κρυώνουν στις βαρυχειμωνιές.

«Πρωτομαγιά»

Μιχάλη Μπάκολη

Εργάτες, εργάτες του Σικάγου,
εργάτες του μυαλού και του χεριού,
άγιοι της σοφής δουλειάς
σας σκότωσαν Πρωτομαγιά!...

Τραγικοί, αθάνατοι με την ψυχή
ξεσκίσατε, τα σίδερα του τρόμου,
χτυπώντας ενωμένοι ανοίξατε
παράθυρο στον ήλιο μέσα στη
φεουδαρχική αιώνια νύχτα...

Εχύσατε το αίμα-σας για ένα
κομμάτι ουρανού, και δυό σταγόνες
δίκιο, δείχνοντας στ' αδέρφια-σας
τη λεβεντιά, της νέας ζωής το δρόμο.

Τα ματωμένα-σας πουκάμισα
αδέρφια, στα χέρια-μας με σέβας
τα βαστάμε, σημαίες λάβαρα, των εργατών
της γης, μας οδηγάνε...

Δυό ανέκδοτα ποιήματα

Του Τάκη Σιωμόπουλου

Q Δουλεφτής

Ίνε βουβός το αιμα σου
αι φάε τα κρέατά-σου
προς στη δουλειά τη βάνουση
σημένε δουλεφτή!
Να πλέξε με τους «δαίμονες»
φυσά τα ονειρατά-σου,
να μιά καινούργια ανάσταση
ασχαλινή γιορτή.

Ανάθεμα

κυλιά γαυγίζουν στις σφαγής που γλείφουνε τον τόπο,
οράκια σκίζουν τα κορμιά που τα τρυπάν σκουλήκια
η γριά μοίρα παρεκεί κλώθει και ξανακλώθει,
αι λέει: Δεν είναι τα κορμιά που φταίξαν και πεθάναν
εν είμ' εγώ που θέλησα και κοίτονται στον κάμπο.
νάθεμα στους άπιστους μέσα στην πίστη ανθρώπους
ου εν ονόματι Χριστού και Παναγιάς Παρθένας
ίνουν τουφέκι στο παιδί, να πάει να πολεμήσει.
νάθεμα στους δυνατούς που θρέφονται με σάρκες.

1923

Τίμιο χώμα

Αντώνη Κυριακόπουλου

άποιοι δίνουν αίμα — την ασφαλτο βά-
ουν
ε κόκκινο αίμα.
άλλοι δίνουν στίχους — κόκκινους γρά-
ουν
μμάτινους στίχους.
Είναι αδέρφια.
ματί πονούν
ματί διψούν
πη μοναξιά-τους νύχτα - μέρα.
εν τους ξεχωρίζω — αίμα για αίμα
κόκκινο, γνήσιο αίμα.
λεβεντογιοί της πιο τρανής ιδέας.
ξέρουν ν' αγαπούν — κάποτε μισούν
αι να ελπίζουν ξέρουν ακόμα.
Είναι αδέρφια.
'ι' αυτό γεννήθηκαν.
Μιά χούφτα
θα γίνουν —
ελεύθερο
τίμιο χώμα.

Τρία ποιήματα

Του Κώστα Πηγαδιώτη

Αιτήσεις

Στις αιτήσεις που υπόβαλε
τ' απαντήσανε:
για δικαιοσύνη
πως πάθανε έμφραγμα
οι δικαστές'
για αγάπη
πως «εφ' απλού χάρτου»
έπασαν βεβαιώσεις
να χορηγούνται,
και για Ειρήνη
πως το θέμα, στου μίσους
παραπέμφθηκε και της βίας,
τη διαίτησία.

Άγνοια

Στ' αστυνομικά μυθιστορήματα
και φιλμς κατασκοπείας
μεγάλο έτρεφε ζήλο
και πρόβλεπε το τέλος-τους
σχεδόν απ' την αρχή.

Κι όμως στις ατυχίες
του βίου-του, που πέρασε
τον ένοχο εαυτό-του
δε βρήκε ούτε μπόρεσε
ποτέ να υποπτευτεί.

Διερμηνέας

Εσύ που ξένες γλώσσες
δε μιλάς
και με των άλλων
την ψυχή
το διάλογο στερείσαι.
Το γέλιο μάθε
ή το δάκρυ
κοινής εμπιστοσύνης
πως είναι διερμηνέας.

Σχολιάζουμε τα λάθη των καιρών
και κωμωδούμε την άρνηση, χαράζοντας
σε ασημένιο κύπελο, μορφές σαν τη δική-σου,
Λυκόφρονα συντοπίτη κι αδερφέ-μου.
Μεγαλόπρεπα πρόστεγα και μεγαθήρια γρανιτένια
υψώνουμε σε μεγαπόλεις· και μαστιγώνουμε τη σκέψη,
πληγώνουμε το πρόσωπό της με διορθώσεις
τραγικών επικών παράξενων λόγων·
και δε φτιάχνουμε, δε μπορούμε να φτιάξουμε
ένα ξεθωριασμένο μικρό, φτωχό ενδιαίτημα
να στεγάσουμε την «Αλεξάνδρα» μοναξιά-μας.

Ανώριμοι στην κάθε-μας αντίληψη
και μ' ελαφρότητες στις ερμηνείες των κειμένων
που γράφουμε για λευτεριά και σύνεση.
Την τραγωδία-μας ιχνηλατούμε στα ραδιενεργά ισότοπα
και κωμικά γεωγραφούμε των ανώνυμων Πτολεμαίων
της εποχής τ' ανεξιχνίαστα σύνορα,
βρίσκοντας σε ουρανούς φθοράς τον σκυτέα
του Ερατοσθένη φίλο-σου:
«Τον συρράψαντα τον των ανέμων ασκόν».

Αναμνήσεις

Νίκου Μπατάγια

Είναι κάτι μέρες στη ζωή-μου, που με θυβίζουνε στα παλιά
που μου φέρνουνε στο νου κάποιες μέρες περασμένες
τυλιγμένες στο χοντρό χαρτί της μεγάλης δυστυχίας
της απόγνωσης.

Ξένοι καταχτητές χτυπούσαν αγέρωχοι τις φτέρνες-τους
καθώς περνούσαν πλάι σε λιγνά πρόσωπα
μελανιασμένα, από την πείνα και το κρύο.
Ο ήλιος διάβαινε αγέλαστος φοβισμένος.
Τ' αστέρια έπεφταν στη θάλασσα κι έλεγαν πως
ήθελαν να μείνουν εκεί μέσα για πάντα·
να μην ξαναγυρίσουν στον ουρανό, γιατί από κει πάνω
έβλεπαν ολάκερη την ανθρώπινη δυστυχία.
Τα δέντρα κι όλα της γης τα πετούμενα
κάναν στέλειωτα συμβούλια και
δεν μπορούσαν να βρουν έναν τρόπο
να βοηθήσουν τον άνθρωπο.
Κι είπαν:

«Δεν πρέπει να τα περιμένετε όλα από μιάν ανώτερη
δύναμη. Πρέπει να προσπαθείτε κι εσείς.
Δεν είναι σωστό να χώνετε τις παλάμες-σας
κάτω απ' τις αίγουρες μασχάλες-σας.
Η σιγουριά δεν είναι λύση σε τέτοια γριφώδικα προβλήματα»
Και τότε ήταν που άρχισε η Αντίσταση.

Σταύρωση

Δημήτρη Πανουσάκη

Εκατόν δέκα γλώσσες από γαλανό ατσάλι
γλείφουν μια χορεύτριαν αυγή.
Ο ήλιος εξαχτινώνει ένα χορταστικό μεθύσι,
σε ουρανοξύστες σώμα κι αίμα
σε γεωτρύπανα, κομπιούτερς,
σε χρυσές κηλίδες μνήμης.
Ένας άντρας κοιμάται μ' ένα επινοημένο κορίτσι,
τούτο το κορίτσι είναι το ασύνειδο πρότυπο του έρωτα.
Οι άλλοι χαρτοπαίζουν για το χιτώνιο της ποίησης.

Η ζωή με ξέπλεγα μαλλιά
πατάει τ' αλαφρό ποδάρι
στη διαμαντόλαμπρη δροσιά
σου χτίστη τ' αγκωνάρι.
Η ζωή μαγικό πρωτάκουστο υφαίνει
τραγούδι σε χορδές βιολιού
στο ουράνιο τόξο ανεβαίνει
και στα πέταλα του λουλουδιού...

★

Αν κάποτε ποιητή-μου,
στο λεξικό-σου το φτωχό
δε θά βρεις λέξεις να περιγράψεις
τον πατρικό-μας ουρανό...
μη ντραπείς και ξεροκοκηνίσεις,
ζωγράψισε δυό μάτια παιδικά,
τους πόθους-τους και τς ελπίδες,
δυό μάτια ωραία γαλανά.

★

Στου Σμόλικα τα κορφοβούνια
εκεί π' αετοί κάνουν φωλιά,
αντάρα έκασε να ξαποστάσει
στιν δέντρων ίπα την αγκαλιά.
Κι όταν ο ήλιος ξεπροβάλλει
κάτ' απ' τη μαύρη συννεφιά
πέφτει βαρύ, πικρό το δάκρυ
για την ξεπατρισμένη προσφυγιά...

Ήλιο μεσημέρι

Νίκου Σπάνου

Καλοκαίρι
ξερό σα σφουγγάρι στον ήλιο
κι άλλο ένα
κι ένα άλλο ακόμη.
Ένα καμένο χαρτί
τνάζεται ψηλά
σκορπίζοντας τη στάχτη-του
σα σύννεφο στον ουρανό.
Οι ώρες πέφτουν
σαν αλαφρόπετρες
στην άμμο...

Μπουλούκι

Ελπίδας Καρά - Αμαράντου

Τραβούν αυλαία.
Γρήγορες απτάκες.
Βιάζονται οι θεατρίνοι.
Είσπραξη θλιβερή.
Κι απέξω, στο μαρτύριο
οδηγούν τον Προμηθέα...

Τα κοράκια

Σταύρου Θανόπουλου

Ακουέ άκου τα κοράκια
κρα κρά κρása
στα λιβάδια του θανάτου
τρέχουν με χαρά.
Κρwζουν, κρwζουν
κυκλοφέρνουν μ' άγρια πεθυμιά
πάνου απ' όμορφα κορμιά
που άψυχα στο χwμα γέρνουν
θερισμένα γιασεμιά.
Τα κοράκια τα μεγάλα
που ορίζουν τους σεισμούς...
καταιγίδες, κεραυνούς
όσο πίνουν και θεριεύουν
τόσο η δίψα δυναμώνει,
κι αίμα αχόρταγα γυρεύουν.
Κοίτα κοίτα τα κοράκια
μιά μακραίνουν μιά σιμώνουν
σμάρια σμάρια στο καμίνι
που φλογίζεται όλη η πλάση.
Πώς χυμάν αφηνιασμένα
μες στο ξέφρενο γιορτάσι!
Κι όσο οι βόγγοι δυναμώνουν
μες στις κάλασης τη δίψη
που σταυρώνεται η ειρήνη
οι χαροκαμένες μάνες
πώς θρηνούν, με πόση οδύνη!
Σου σπαράζουν την καρδιά.
Ξεριζώνουν τα μαλλιά-τους
κομματιάζουν τα βυζιά
με κατάρες για την ώρα
που γεννήσανε παιδιά...

Άτιτλο

Θανάση Μουσόπουλου

Τώρα θυμήθηκα το στρατό.
Τότε για πρώτη φορά κατάλαβα τι θα πει:
«διοίκηση αλλοτρίων».
Είναι όταν σκοτώνεις γιατί σε βάζει να το κάνεις
το σύστημα —μέσα σ' αυτό είσαι και συ.
Είναι όταν μαζεύεις τα χαρτάκια και τα χόρτα.
Όταν και στην έπαρση και στην υποστολή,
υποστέλλεις μιά μιά τις αισθήσεις-σου,
τα χέρια-σου τα μαζεύεις σαν ένοχος.
Και τότε διοικούν τις σφιχτές γροθιές,
τις κλειστές παλάμες.
Διοίκηση αλλοτρίων.
Ξάνθη, 1981
(Από την ανέκδοτη συλλογή «Διοίκηση Αλλοτρίων»)

Χωρίς τίτλο

Γιάννη Καφούση

Το κορίτσι που κοιμάται
πάνω στ' άγριο τριφύλλι
αύριο θα ξυπνήσει
με τις πλεξούδες γεμάτες
σκοτωμένα πουλιά.
Θα μας ρωτήσει γιατί,
τι να του πούμε αδερφέ-μου;

III

Αδερφέ-μου
σου γράφω απ' το νησί
οι φίλοι-μας πεθάναν εν ζωή
μείναμε μόνοι
μ' εκείνα τα χάρτινα караβάκια
των παιδικών-μας ονείρων
ν' αυλακώνουν το αίμα της καρδιά-μας.

IV

Λοιπόν αδερφέ-μου
τα όνειρα δε μπορείς να τα γεωμετρήσεις
με τις παντούφλες
παρά γυμνόποδας πάνω στην καφτή άμμο
και τη σκληρή πέτρα
ούτε ο δράκοντας με ξόρκια
παρά με σαραντάπηχο κοντάρι
κατάστηθα βαρεμένος ξεπαστρεύεται.
Στο νου-σου πάντα τα λόγια του ποιητή
«θέλει αρετή και τόλμη η «λευθερία».

Αλέξανδρε

Μαρίας Παναγοπούλου

Ανεμίζοντας
την παντιέρα μιάς παπαρούνας
νέος κι ωραίος
τις Πρωτομαγιές Αλέξανδρε
στη λεωφόρο θα περνάς της Βουλιαγμένης.
Και με τους συντρόφους
στους ανθισμένους ροδώνες της θυσίας
που αντάμωσες
το τραγούδι θα λες
για μπόι που μιλάει
για χρέος
Τιμή
Λευτεριά
κι αντρείισύνη.
Ξυπόλητες
στα μπαλκόνια θα πετάγονται οι μνήμες
να σας ιδούν
και βουρκωμένες
θα μετρούν θα προσπαθούν να μετρήσουν
πόσο αστόχαστοι
και φοβισμένοι -κυρίως αυτό-
πρέπει να είναι οι φονιάδες.

Χιλιοβασανισμένη προσδοκία

Νίκου Στ. Δημητρακόπουλου

Αφουγκράζομαι την ανάσα-σας
μες στις ματωμένες αυλές των πατρίδων-σας
και στα μετερίζια του αγώνα-σας αδέρφια-μου...
Που πασχίζετε πολεμώντας και τραγουδώντας
λουσμένοι μες στο αίμα και στο ζεστό κουρασμένο
ιδρώτα
να βγείτε στον ήλιο και στο φως της Λευτεριάς-
σας...
Και πορεύεστε κι έρχεστε στο νου και στην
καρδιά-μου
άγρυπνοι, δίχως ύπνο στα βλέφαρά-σας,
δίχως καμιά γκριμάτσα ταλάντευσης κι ανημπόριας
μα με το γνήσιο κι ανυπόκριτο, χιλιοβασανισμένο
χαμόγελό-σας...
Με τα τρυπημένα κράνη-σας
γεμάτα ήλιο αγάπης και ειρήνης...
Με τα κουρελιασμένα πουκάμισα
που σαν ματωβαμένες παντιέρες κυματίζουν
στους δρόμους και στα καλντερίμια,
στις διαδηλώσεις της ξυπόλητης φτωχοφαμίλιας-
σας
και στα μετερίζια των μαχών
ή στα νεκρά ηρωικά κορμιά που έμειναν
πίσω απ' το συρματοπλέγμα...
Κι έρχεστε στο νου και στην καρδιά-μου μ' ένα
δισάκι
γεμάτο παπαρούνες των πατρίδων-σας
και ξένοιαστες ανάσες αγάπης
για ένα μελλούμενο κόσμο, πιο καθαίο κι απ' το
φως...
Μετράμε, αδέρφια-μου, βήμα με βήμα
κομμάτι με κομμάτι το μέλλον των ανθρώπων
για να το σφίξουμε μέσα στις χούφτες-μας
στο νου και στις καρδιές-μας,
για πάντα ολοδικό-μας,
για μας, για τα παιδιά-μας και τον ερχόμενο άν-
θρωπο,
για τα παιδιά που δε γεννήθηκαν ακόμα...
Ακούω το τραγούδι της αντρείας-σας
που κυκλοφέρει σα νικηφόρο εμβατήριο
ίδιο απ' όλους εσάς τους μαχόμενους
μα κι από κείνους που πέσανε αντρειωμένοι
που σκοπό-τους δεν είχαν άλλον
παρά μόνο τη Λευτεριά
και την αγάπη στον Άνθρωπο...
Για να μη χαθούν και τα λιγοστά ψίχουλα
μέσ' απ' τα δάχτυλα των μικρών παιδιών
και να μη ξανακλείσουν τα παράθυρα
και μαυροφορέσουν οι καρδιές
μπροστά στους ξύλινους σταυρούς
και τη στάχτη του πολέμου...
Και μέσα στο νυσταγμένο σύθαμπο του κόσμου
να μη διπλωρώσει απάνω-μας βαλσαμωμένη
η μνήμη πως είμασταν κάποτε άνθρωποι...
Αδύνατο να σας μετρήσω αδέρφια-μου όλους
εσάς
που αδειάζετε απ' τις καρδιές
το πανάκριβό-σας αίμα
και τις γεμίζετε με φως και Λευτεριά...

Η αγάπη-μου σε σας μ' όλους-σας μ' αδελφώνει...
Και πόσο θά 'θελα να μοιάζει ο εαυτός-μου
με τον καθένα απο σας αδέρφια-μου...

Αθήνα / Απρίλης '81

Στον Αργύρη Εφταλιώτη

Βαγγέλη Σουλτάνη

Ανέβηκα ως το σπίτι σου Εφταλιώτη
κι είδα απο κει ψηλά την απλωσιά του
Αιγαίου.
Όραμα θείο και μαγικό
Θέαση που σε κάνει σαν ισόθεο
και σίγουρα ποιητή.
Είδα τη γαλήνια μορφή-σου
σε προτομή που στήσαν θαυμαστές-σου.
Η αναστήλωση του σπιτιού-σου
μουσείο στ' όνομά-σου
φανέρωμα πως άφησες μιά μνήμη θαυμαστή
όμοια μ' εκείνη που άφησαν οι πατριώτες-
σου
ο λυρικός Αλκαίος κι η φλογερή Σαπφώ.

Αγιόκλημα

Μίλιας Ροζίδη

Μ' ένα κλωνάρι αγιόκλημα
πώς να ξαναγυρίσεις;
Της άνοιξης προμήνυμα
στο δικό-της χειμώνα.
Το πρόσωπο
—τόσο ροδαλό, τόσο γνωστό—
πού να πήγε;
Εκείνο το ξέγνοιαστο
όταν πίσω απ' τις χίμαιρες
έτρεχε
στους ξυπόλητους δρόμους.
Άρπαζε το φως τ' αρώματα
τά 'σερνε ολάκερη συνοδεία.
Έτρεχε τότε κι εκείνος
ξωπίσω-της
μέσα στο χρόνο...
Πευκοβελόνες
πουλιά στον ουρανό
χελιδόνια...
Και τ' αγιόκλημα
να γέρνει φορτωμένο λουλούδια
στη γη...

Της μάνας-μου

Θύμιου Χριστόπουλου

Της Μάνας-μου το φίλημα
λες αρχαγγέλων μίλημα
γραφτό στο μέτωπό-μου...
και στα μαλλιά το χόδι-της
μαντήλα με το λάδι-της
φέγγει το πρόσωπό-μου...
και μέσα στην ποδιά-της
εγώ ο βασιλιάς-της
κι αυτή το φυλαχτό-μου.

Σε μια «πλούσια» γερόντισσα

Γιώργου «Μπανταλογιώργου»*

Εκεί όπου καθόμουνα στην έρημη τη γωνιά-μου,
εψές αργά που φύσαγε και έβρεχε αντάμα·
και μάζευα τα τσόλια-μου και τα συμπράγκαλά-μου
εκρύβωνα, τι καρτέραγα, να γίνει κανα «θάμα»;

Τότε μί' ανίσκιωτη λιανή, σταφίδα ξεραμένη
ερχόταν απ' το κήρυγμα με λόγια χορταμένη(!)
Γερόντισσα και «πλούσια» τσιγκούνα και στριμένη
που είχε μείνει ανύπαντρη, στεγνή και μαραμένη.

—Κυρ-Γιώργη, αύριο να 'ρθείς «μπονώρ» από το σπίτι
λίγο φαγάκι έμεινε, για να μην πάει χαμένο·
φάτο εσύ, να το χαρείς, να σου γενεί «τσεσίτι»
μου είπε και με κοίταζε με βλέμμα λαγγεμένο.

Την «κάρα» τότε κούνησα την αναμαλλιασμένη
κι ευθύς της χαμογέλασα νά φύγει γλυκαμένη(!)
Μα μέσα-μου της έψαλλα, όλα τα «εξ αμάξης».
Είναι ωραίο να μη μιλάς, ωραίο να λουφάξεις;...

Ενημέρωση

Αυτό το ποίημα κι άλλα πολλά ανέκδοτα, είναι δημιουργήματα ενός μακαρίτη γιαννιώτη επαίτη, που άκουγε στ' όνομα «Μπανταλογιώργος». Έστεκε αναμαλλιασμένος συχνά στα πεζοδρόμια της πόλης με γουρλωμένα κι αλίθωρα μάτια κ' ίσαμε δέκα χρόνια πριν. Μιά ζωή επαιτούσε από τις αρχοντοκυρίες της «υψηλής» κοινωνίας το επιούσιο ψωμί-του. Όμως, σασίριζε και σάρκαζε τον άδικο κόσμο, με τον τρόπο-του, γράφοντας στίχους και φιλοσοφώντας μυστικά μέσα στην παντάρφανη κι αξιολύπητη μοναξιά-του. Ήταν ποιός ξέρει; Ίσως γόνος παλιάς αρχοντικής οικογένειας, κι είχε σπουδάσει δικηγόρος στην Αθήνα και στη Γαλλία. Αλλά, είχε πετάξει τα πτυχία-του, κι έγινε διακονιάρης. Έτσι, κι ως έδειχνε πως τάχα τον λυπότανε η κάθε ξηρασμένη γριά ψευτοαριστοκράτισσα, πιότερο τις χλεύαζε πισώπλατα εκείνος, γράφοντας αυθόρμητα και δηκτικά ειρωνικούς στίχους, και τους σύναζε σ' ένα τσουβάλι με παλιόχαρτα. Όταν λοιπόν μιά μέρα, το κάρο της δημαρχίας αλάφρωσε τα πεζοδρόμια της πόλης από το περιττό βάρος του ταλαίπωρου κορμιού-του, τα είχε λίγο πριν παραδώσει στη μάνα του καλλιτέχνη Γιώργου Τζαλμακλή. Έτσι ο φίλτατος ζωγράφος και λόγιος Γ. Τζαλμακλής περιέσωσε μιάν αξιόλογη κι άγνωστη ποιητική συγκομιδή ενός εφυσούς και κοινωνικά καταφρονεμένου κι άγνωστου λαϊκιστή ποιητή, που το παραπάνω κομμάτι το δημοσιεύουμε σα δείγμα, για να ξέρει ο κόσμος πως και πολλοί πνευματικοί θησαυροί βρίσκονται μέσα στ' απορίμματα της κοινωνίας, στα σκουπίδια και στην καταφρόνια της άνησης κι ανεξλεγκτης ζωής.

ΙΚέτες

Πηνελόπης Π. Μαρνέλη

Όλοι-μας ποδοπατήσαμε τους ικέτες
που προσευχόντουσαν για λίγα λουλούδια.
Ανατινάξαμε τα μαραμένα-τους βλέμματα
και εκτελέσαμε τον πικραμένο-τους ιδρώτα.
Ικέτευαν για λίγη φροντίδα, μπαγιάτικη!...
...Τώρα ανάμεσα στις κίτρινες μνήμες
κλαίμε για τις δικές-μας προσευχές
κι αγκαλιάζουμε τα θλιμμένα λουλούδια.
Αναζητάμε λίγη κατανόηση.
Μα οι παλιοί ικέτες ικετεύουν τον πόνο-μας.
Απολαμβάνουν το κύκλωμα.

Σε προσφιλείς-μου

Αντώνη Συμιγδαλά

Ετα 40 χρόνια μάνα-μου,
στα 21 εσυ πατέρα
και στα 36 αδερφέ-μου,
φύγατε... κ' ήρθα να στολίσω

Αν μπορούσε...

Στεφανίας Καλού

Αν μπορούσε να με ζεστάνει η ποίηση·
νυφούλα παρατημένη σε κλώνο μυγδαλιάς,
καθρεφτισμένη σε βασιλεμένα νερά.
Περδικούλα πληγωμένη απο τα «πώς» και τα «για-
τί».
Αν μπορούσα να σᾶς πιστέψω...
Μα δε μπορώ.
Έχετε φύγει
όπως κι εγώ.
Στην έρημη κοιλάδα
με μαστιγώνει παγωμένος βοριάς.
Στο κατώφλι της μοίρας απόντες.

με λούλουδα τους τάφους-σας
να σιγοψάλλω μοιρολόι
ένα γνώριμο τραγούδι-σας παλιό!
Ν' αφήσω δάκρυα λύπης
και κάποιο ανασασμό
μύρο ζωής και μνήμης.

Ταξίδι στην άνοιξη

Σοφίας Ταβουλάρη - Καραγιάννη

Ταξιδεύαμε
τέσσερα ολόκληρα χρόνια.
Ήταν χειμώνας.
Σαν έβρεχε ή χιόνιζε
κι όταν ο αγέρας δυνατός
πάγωνε το κορμί-μας
για μας ήτανε άνοιξη
που άγγιζε την ψυχή-μας
κοιτούσαμε τα φύλλα στα κλαριά
και τα λουλούδια μοσκοβόλαγαν.
Σαν φωνάζαμε τα χελιδόνια έρχονταν.
Λέγαμε: Λάμπε στον ήλιο κι έλαμπε
κι η θάλασσα γαλήνευε σαν την κοιτούσαμε.

Ήταν χειμώνας σαν ξεκινήσαμε
μα έμοιαζε σαν άνοιξη.
Ένα ταξίδι αιώνιο παντοπινό.
Σαν ήρθε η άνοιξη,
η ευτυχία-μας δεν είχε τελειωμό.
Τα φύλλα ήταν πράσινα
και τα λουλούδια μοσκοβόλαγαν
τα χελιδόνια πέταγαν χαρούμενα
δεν τὰ χασε φωνάζει.
Ο ήλιος έλαμπε χωρίς να τον ζητήσουμε
κ' η θάλασσα γαλήνια.
Παντοπινή η αγάπη-μας
κ' οι όρκοι-μας αιώνιοι.
Ήταν χειμώνας σαν ξεκινήσαμε
μα έμοιαζε σαν άνοιξη.

Νέοι Ποιητές

Δυό ποιήματα

της Μαρίας Μπόγρη

Στον πατέρα-μου

Πάλαιψες για το δίκιο πρώτος
πέρ' από συμβιβασμούς
δίνοντας τον εαυτό-σου
δίχως νά 'χεις δισταγμούς.

Κει στο κάτεργο ακόμα
με υπομονή κι ελπίδα
μας εφτέρωνες με λόγια
και μας έγινες πυξίδα.

Τον πόνο-σου αγόγγυστα
υπόφερες μονάχος
χωρίς να θέλεις τ' αλλουνού
τη λύπηση σα βράχος.

Για το καλό των όλων
έδινες ό,τι καλό δικό-σου,
κι όλους αδέρφια τους θωρείς
κανένα παρακατιανό-σου.

Μπροστάρης και πισωφρουρός
στης ζήσης τον αγώνα,
σύμβολο έγινες για μας
κι εμείς για Σε κολώνα.

Αποχαιρετισμός

Φυλλομετρώ τις θύμησες
την ώρα της σιωπής
τα μάτια-μου τη θύελλα μιάς θλίψης ξεσηκώ-
νουν
ωσάν τα βήματά-μου ακολουθούν
το μονοπάτι της φυγής.

Μιά παρένθεση, που κλείνει
παγώνοντας τους μίσχους της καρδιάς

η έρημη βουνοκορφή
κι ο θρήνος του αγέρα
πνίγουν τους ψίθυρους της μοναξιάς

Δυό ποιήματα

Του Τάσου Κουκή

Προσπάθεια για σύνθεση

Κι όλα,
όσα φύλαγα μέσα-μου,
στην καρδιά-μου χύμηξαν
να της πούνε να πάψει
κι όλα,
όσα κράταγα μέσα-μου,
χρόνια,
βγαίνουνε,
γίνονται δυό κούπες δάκρυα,
νοσταλγία για τ' άπειρο,
τον αιθέρα και το φεγγάρι.
Κ' η καρδιά-μου -μπαγλαμάς γερασμένος-
αργοσκαλίζει τα τέλια-της
το πικραμένο τραγούδι
της ανύπαρκτης ζωής τ' όνειρό-μου
πολεμώντας να πάσει.

Εσπερινός

Γλυκές βραδιές
που χάθηκαν,
μελωδικές φωνές
που έσβησαν,

χαρές
που για μιά στιγμή πέρασαν
σε γοργότερο άτι απάνω,
έρχονται σήμερα να με πάρουν
ταξίδι στ' ανάριο βασίλειο
της έφηβής-μου ψυχής.

* Νέος ταλεντούχος απόφοιτος της Φιλοσοφικής Σχο-
λής Γιαννίνων, από τη Λειβαδιά. Το «Ε.Π.» χαιρετά που
πρωτοδημοσιεύει τους παραπάνω στίχους και του αναί-
νει ένα όρομο στην ποίηση.

Δυό ανοιξιάτικα ποιήματα

Του Σταύρου Ζώη - Δροσόπουλου

Γιασεμάκι

Στην καρδιά-μου έχω φυτέψει
ένα άσπρο γιασεμάκι.

Το σκαλίζω το ποτίζω
κι ας μη βρέχει.

κι ας φοβίζει ο καιρός
να το μαράνει.

Στην καρδιά-μου έχω φυτέψει
ένα άσπρο γιασεμάκι

και το καρτέρω ν' ανθίσει.

Παπαρούνες

Όμορφες οι παπαρούνες-σου Ανώπολη,

και πιά όμορφες του κόσμου.

Όχι γιατί έχουν χρώματα διάφορα

αλλά ούτε και μυρωδιές αλλιώτικες.

Αλλά γιατί έχουν το θάρρος και τη δύναμη

να ξεφυτρώνουν σε πέτρες

με μια δαχτυλήθρα χώμα.

Γιατί έχουν το θάρρος ν' αφηφούνε

την ξεραιλα και το κρύο.

Στίχοι

Γιάννας Κακολύρη

Στάσου να ιδώ τα μάτια-σου
που λάμπουν απόψε.

Όπως τ' αστέρια τ' ουρανού

στης λευτεριάς τη νύχτα.

Όπως ο ήλιος του πρωγιού

στης ομορφιάς τη μέρα.

Κι όπως η λάμπα η φτωχή

στ' απλοϊκό τραπέζι.

Όπου δουλεύουν τα παιδιά

της Αλλαγής το σχέδιο.

Θά 'ρθει μέρα

Νέστου Θολιώτη

Θά 'ρθει μέρα

που η αγκαλιά-σου

θα γίνει αυλή

όπου θα παίξουν

τα παιδιά-σου

που ονειρεύεσαι τις νύχτες

όταν η σιωπή δίνει ψυχή

στη μοναξιά-σου.

Θά 'ρθει μέρα

που η χρυσαφένια-σου έρημος

θα γίνει παράδεισος.

όπου θα ζήσουν μαζί

δυό αναμάρτητοι πρωτόπλαστοι.

Αποφθέγματα

Το να είναι κανείς ποιητής, σημαίνει να ξεσκεπάσει τα κοινωνικά ελαττώματα.

Λέρμοντωφ

Καθήκον όλων είναι: να εργάζονται χωρίς να σταυρώνουν τα χέρια «προς όφελος της κοινωνίας» για το καλό του λαού· και αν παρίσταται ανάγκη, να δίνουν τη ζωή-τους για την πατρίδα και το θρίαμβο των ιδεών-τους.

Λομονόσωφ

Δεν έχει γεννηθεί ακόμη άνθρωπος που όπως εγώ, να νιώθει τόση επιθυμία ν' αγαπάει τους ανθρώπους.

Μιχαλάγγελος

Η θρησκεία είναι ατομική και συλλογική νεύρωση που προκαλείται από συνθήκες όμοιες μ' εκείνες που δημιουργούν τη νεύρωση της παιδικής ηλικίας. Είναι επανάληψη παιδικών εμπειριών· και αντιστάθμισμα στη λογική, συναισθηματικής βλέψης και ουτοπίας του ανίσχυρου ανθρώπου.

Σ. Φρόντ

Λάμπρου Μάλαμα

Λεξιλόγιο Λαοσοφίας

Έκδοση - μελέτη
Έργο φιλομάθειας

Παραμιακά - μύθοι - αναλύσεις
ένοιας - συνωνυμίες και ταυτίσεις

«Ελεύθερο Πνεύμα»
1981

Λάμπρου Μάλαμα
«Να ποιά είν' η Αμερική»

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΛΑΟΣΟΦΙΑΣ

Έργο φιλομάθειας
παραμιακά μύθοι αναλύσεις

Από το περιθώριο της Ιστορίας

Τιμητική αναφορά για την Εθνική-μας Αντίσταση

Λίγοι αναδρομικοί σταθμοί
των λαϊκών αγώνων

Του Λάμπρου Μάλαμα

«Αι Δημοκρατίαι καθίστανται πράγματι ολιγαρχίαι, όταν οι ισχυροί νομοθετούν εκάστοτε προς τα ίδια· των συμφέροντα και προς αδικίαν των πολλών χάριν των ολίγων».

Δημοσθένης (κατά Τιμοκράτους 724, 75 - 76)

Μετά από το αγροτικό κίνημα της Άρτας και την απελευθέρωσή-της· καθώς και της Θεσσαλίας το 1881, για να κάνουμε μία αναδρομή μέσα στα 100 χρόνια του νεοελληνικού-μας βίου, θ' αναφέρουμε ορισμένους σημαντικούς σταθμούς που σημάδεψαν την αντιστασιακή δράση του λαού-μας.

Βέβαια, το 1887, όταν ο Χαρ. Τρικούπης δώριζε στο διάδοχο Κων/νο Γλύξμπουργκ τα 250.000 στρέματα εφορότατης γης στη Μανωλάδα, που οι Τούρκοι αυτή την πεδιάδα την αποκαλούσαν «Κιούτσουκ Μισίρ» (Μικρή Αίγυπτο), δεν παρατηρήθηκε τότε καμιά αντίσταση.

Αργότερα όμως, με την ήττα της εθνικής ντροπής, της κατασχύνης του 1897, αρχίζουν να εκκολάπτονται στις ψυχές των Ελλήνων τα θερμογόνα κύτταρα της επαναστατικής οργής και της ενεργειακής αντίστασης του λαού, ενάντια σε ξένους καταχτητές και ντόπιους κοτσαμπάσδες.

Με την ανατολή του εικοστού αιώνα, αρχίζει εντατικός ο Αγώνας του Δημοσικισμού και του σωστού διαφωτισμού, με πρωτοπόρους: Γληνό, Ψυχάρη, Πάλλη, Παλαμά, Σουρή, Ραμπαγά, Ταγκόπουλο, Βάρναλη κ.α. Αρχίζει σύνδρομο και ο μακεδονικός και των κοιμητιών και ανταρτών αγώνας σε Ήπειρο και Μακεδονία για την απελευθέρωσή-τους, που έρχεται στα 1913.

Σημαντικός σταθμός στάθηκε και το ματωβαμένο Αγροτικό Κίνημα του Κιλελέρ στα 1910, και το Κίνημα του Γουδιού το 1909.

Μήπως δεν ήταν κι αυτά, εύγλωτα δείγματα και χτυπητά παραδείγματα πως ο απόκληρος από τη γη-του λαός που υπόφερε βαριά από την πείνα, τη στέρηση, τη δυστυχία την αρρώστια και τον πρόωρο θάνατο, δεν αφυπνίζονταν και δε συσπειρωνε ενωτικά τις δυνάμεις-του με αντιστασιακά κι επαναστατικά γιουρούσια, για ν' απολυτρωθεί από τους ξένους και ντόπιους εκμεταλλευτές;

Κι έπειτα, με το φύσημα του νέου άνεμου των επιδράσεων της Μεγάλης Οχτωβριανής Επανάστασης στα 1917, οι διανοούμενοι αδερφωμένοι με τους εργάτες δεν εγκολλώθηκαν τα σοσιαλιστικά ιδεώδη κι άρχισαν έναν επίμαχο αντιστασιακό και ταξικό αγώνα, για την οικονομική και κοινωνική απελευθέρωση των μαζών;

Έτσι, η Εθνική Αντίσταση συνεχίζεται με ειρηνικά μέσα, ενάντια στ' ολιγαρχικό κατεστημένο.

Μετά τη φυγή του Τούρκου όμως, ήρθαν στο πόδι-τους και διαφέντεψαν τον τόπο οι Αγγλογάλλοι καταπιεστές. Τότε όλα τα εργατικά κι αγροτικά κινήματα στην Ευρώπη οργανώθηκαν, θέριψαν και φύσηξαν σαν υποχθόνιοι ασκοί του Αίολου, και σαν τα σιγανά και θυμωμένα ποτάμια, να σαρώσουν και να ξεπλύνουν τις σαπίλες και τις αδικίες της ζωής.

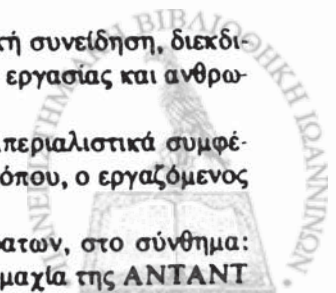
Οι εργαζόμενοι αντιστέκονται με απεργιακές μορφές δράσης, στην άπληστη και αμείλικτη φεουδαρχική εργοδοσία.

Είναι η περίοδος που και μετά το θλιβερό απολογισμό του Α' Π. Πολέμου η αστοτσιφικάδικη τάξη στην Ελλάδα παρακμάζει και παραχωρεί τη θέση-της στην ανερχόμενη αστική· που αναγκάζεται κάτω από τη λαϊκή πίεση να βαστάξει κι αυτή την άμυνά-της και να διαφυλάξει τα «κεκτημένα»-της.

Μα σιγά - σιγά, τ'ο κίνημα της εργατικής τάξης, διαμορφώνει επαναστατική συνείδηση, διεκδικώντας τα δικαιώματά-της. Αγώνίζεται υπεράνθρωπα για βελτίωση των όρων εργασίας και ανθρωπινότερη ζωή.

Από τη δεύτερη δεκαετία του αιώνα-μας και περα, τα ξένα και ντόπια ιμπεριαλιστικά συμφέροντα στη χώρα-μας, δημιουργούν μιά αλυσίδα από στρατιωτικά κινήματα όπου, ο εργαζόμενος λαός συγκρούεται, χτυπιέται και προχωρεί.

Αντιστέκεται στην ταχτική των Γλύξμπουργκ - Κάιζερ και των επίστρατων, στο σύνθημα: «Μικρά και έντιμος Ελλάς». Αποκρούει τον εθνικό διχασμό. Δεν θέλει τη συμμαχία της ANTANT

που σκαρώνει ο κούφιος κι ολέθριος μεγαλοιδεατισμός του Βενιζέλου.

Εξανδραποδίζεται στη μικρασιατική καταστροφή και αντιστέκεται στο τέλος με τον Πλαστήρα Μπακιρτζή - Γονατά.

Αντιστέκεται στο κίνημα Λεοναρδόπουλου κ.α. το 1923. Προετοιμάζει τη δημοκρατία του Πατριστασία. Αναθεματίζει το Βενιζέλο που τη σαμποτάρει το 1924. Κάνει αντίσταση στη δικτατορία του Πάγκαλου.

Οι υγιείς πνευματικές δυνάμεις αντιστέκονται σε κάθε μορφή δουλείας.

Μήπως δεν ήταν αντίσταση ο Πειθαρχικός Ουλαμός του Καλπακιού;

Μήπως δεν έγινε αντίσταση στο Ιδιώνυμο;

Μήπως δεν ήταν αντίσταση η Δημοκρατική Άμυνα του 1935, στα καταχθόνια κι αντιλαϊκά σχέδια του τρισκατάρατου και ανισόρροπου Κονδύλη;

Ή μήπως ο λαός δεν έκανε αντίσταση με τον ξεσηκωμό των εργατών στη Θεσ/νίκη το ματωμένο Μάη του 1936! Κι έπειτα στη διάρκεια της δικτατορίας του Μεταξά και παθητική και ενεργειακή;

Οι φυλακές και τα ξερονήσια γεμάτα και οι εξεγέρσεις στο Παγγαίο και στην Κρήτη που κορυφώθηκαν στα 1938.

Η Αντίσταση, ανάλογα με τις συνθήκες, το κοινωνικό και ψυχολογικό κλίμα, τις αντικειμενικές δυνατότητες και τον υποκειμενικό παράγοντα, εκδηλώνονταν από το λαό με ανάλογες μορφές σκοπούς και χαρακτήρες, μέσα στη σύγχρονη εξελικτική και αγωνιστική-του πορεία, στη νεώτερη πολιτική-μας ιστορία.

Ποτέ ο λαός-μας δεν έκανε επιλογή τυράννων. Ποτέ η ψυχή και το πνεύμα-του για λευτεριά κι εθνική ανεξαρτησία, δεν υποδουλώθηκε.

Γι' αυτό και το 1940, σύσωμος «με μιά καρδιά, μιά γνώμη», βρέθηκε συσπειρωμένος στην Εθνική Αντίσταση, κι απόκρουσε στην αρχή νικηφόρα τις φασιστικές ορδές του Μουσολίνι στ' αλβανικά βουνά.

Γι' αυτό και συνέχισε τον άνισο και τιάνιο επικό κ' ηρωικό αγώνα με τ' όπλο στο χέρι, ενάντια στην τριπλή Κατοχή.

Αντίσταση δεν ήταν οι 200 της Καισαριανής κι όλα τα ολακαυτώματα: Κομμένα, Δίστομα, Κούρνοβα κλπ.

Αντίσταση δεν ήταν ο θρυλικός και αδικαίωτος ΕΛΑΣ με δεκάδες χιλιάδες θύματα στα πεδία των μαχών;

Αντίσταση δεν ήταν ο ΕΔΕΣ του Πυρομάγλου, Καμάρα, Κοσίντα και άλλων πατριωτών αξ/κών, με το καταστατικό της «αβασίλευτης σοσιαλιστικής δημοκρατίας» μετά την απελευθέρωση;

Μήπως αντίσταση δεν ήταν η κατοπινή στάση του Άρη Βελουχιώτη κατά της νέας κατοχής των Άγγλων επιδρομέων του Τσώρτσιλ και του Σκόμπυ;

Μήπως αντίσταση δεν ήταν έπειτα στα βουνά οι κατατρεγμοί των τίμιων αγωνιστών και πατριωτών, από τις συμμορίες των δοσίλογων και των κατοπινών καταχτητών-μας Αμερικάνων;

Μήπως αντίσταση δεν έγινε στη δίκη των αεροπόρων των Μπελογιάννηδων και των Πλουμπιδηδων;

Αντίσταση δεν έγινε το 1956 με την ένωση όλων των κομμάτων σ' ένα Μέτωπο, κατά του ίδιου διαδοχικού κι εγκληματικού κατεστημένου;

Νικηφόρα αντίσταση δεν έκανε με την πανηγυρική ετυμηγορία-του ο λαός το 1958;

Αντίσταση και σχεδόν καθολική δεν ήταν εκείνη με τον περίφημο «Ανένδοτο Αγώνα»;

Αντίσταση δεν έγινε με τις Πορείες Ειρήνης ενάντια στον πόλεμο;

Αντίσταση δεν έκανε με τα συλλαλητήρια στα σχέδια και στις πραξικοπηματικές ενέργειες της αντιδρασης το 1965;

Αντίσταση ποικιλότροπη δεν έγινε με την εφτάχρονη δικτατορία των Συν/ρχών, με αποκορύφωμα το «Πολυτεχνείο»;

Με μια διαφορά όμως, πως: μετά τη μεταπολίτευση όλοι οι Έλληνες παρουσιάστηκαν «αντιστασιακοί(!)».

Και από κει και πέρα η Εθνική Αντίσταση του προοδευτικού λαού, συνεχίζεται ως τα σήμερα, με ειρηνικά μέσα και άλλες μορφές πάλης, ενάντια στα πολεμικά και πραξικοπηματικά σχέδια του ΝΑΤΟ και των ξένων βάσεων, ενάντια στα πυρηνικά όπλα και υπέρ της μυριοπόθητης Ειρήνης και του ανθρωπιστικού πολιτισμού.

Αυτός είναι ο λαός-μας, αγαπάτε τον, τιμάτε τον, δοξάστε τον. Αφού οι ανάγκες και οι συνθήκες τον ατσάλωσαν και τον ανάδειξαν αγωνιστή λαό, που αντιπάλαψε την υποταχτική-του μοίρα, αδούλωτο, περήφανο κι αντιστασιακό, για τα ιδανικά-του.

Ελάχιστα στοιχεία για πρωτοπόρους γιαννιώτες αντιστασιακούς, ιδεολόγους

Η ομαδική αφύπνιση κ' η οργανωμένη Αντίσταση της ηπειρώτικης εργατιάς άρχισε από το 1917 - 18, για καλύτερες συνθήκες δουλειάς για περισσότερα δικαιώματα του εργάτη στο ψωμί, στην παιδεία, στην υγεία κλπ. Έτσι, ο αγώνας συνεχίστηκε όλα τα χρόνια, κι αναγκάστηκε η σκληρή καθεστηκυία τάξη και πριν τον Β' Π. Πόλεμο παραχώρησε και καθιέρωσε το θωρο.

Πρωτοπόρα στελέχη που ύψωσαν στην Κεντρική Πλατεία των Γιαννίνων την Πρωτομαγιά του 1917 την εργατική σημαία, «τη βαμμένη με το αίμα του λαού» ήταν οι αγωνιστές Γιώργος Μεργκούνης από το Μέτσοβο, Κυριάκος Κούσης από τη Βούρμπανη και ο Κυριάκος Δημάρατος από το ίδιο χωριό.

Μιά διπλή ιστορική φωτογραφία, ηπειρωτών αγωνιστών από τις φυλακές των Γιαννίνων το 1918.

Από αριστερά προς τα δεξιά: 1) Γιώργος Βράσκος μηχανικός εφ. αξ/κός, 2) Πέτρος Αποστολόης γιατρός εφ. αξ/κός, 3) Γιωσήφ Έλιγιά καθηγητής Γαλλικών και ο πρώτος επαναστάτης ποιητής στον Ελλάδα τότε.

Στη δεύτερη: 1) Π. Μπάμπος τυπογράφος και δημοσιογράφος στο «Νέο Αγώνα» αντιπρόσωπος του Εργατικού Κέντρου Γιαννίνων. 2) Κ. Μπάρκης έμπορος χρωμάτων και 3) Κυριάκος Κούσης μέλος της Εξ. Επιτροπής Παλαιών Πολεμιστών και Γεν. Γραμματέας της Ομοσπονδίας Επαγγελματιών Ηπείρου.

Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στην πρώτη Σύνοδο του Εθνικού Συμβουλίου εφέτος τον Απρίλη στην Αθήνα μιλάει για το ΕΑΜ

«...Το ΕΑΜ έβλεπε μπροστά-του μιά λαϊκή δημοκρατία. Γιατί όχι; Για μένα το μοναδικό και ουσιαστικό κριτήριο είναι, ποιές οργανώσεις έδειξαν τη μεγαλύτερη αυτοθυσία. Το ΕΑΜ είχε τα περισσότερα θύματα. Εαμίτες έδειχναν οι κουκουλοφόροι στους Γερμανούς. Εαμίτες πλήρωναν με αίμα, στις συνοικίες τις εφόδους της Γκεστάπο... Γι' αυτό πρέπει η Αντίσταση να αναγνωριστεί επίσημα, να γίνει ένας πίνακας των πεσόντων, όπως είπε κι ο Μαγκάκης των αγωνιστών που θυσιάστηκαν.

Όλες οι οργανώσεις να θεωρηθούν σαν πλαίσιο, που περιείχε πατριώτες. Είναι αδιανόητο, οι δικτάτορες, να λερώνουν αυτές τις οργανώσεις με την αναγνώριση των Ταγμάτων Ασφαλείας, κι εμείς, σήμερα, να μην έχουμε αναγνωρίσει το ΕΑΜ, και να μην έχουμε διαγράψει από τον πίνακα αυτούς που συνεργάστηκαν και πήραν όπλα από τους Γερμανούς...».

Και αλλού:

«...Μάλιστα, όταν ήμουν αντ/δρος στην Κυβέρνηση Τσουδερού στο Κάιρο, είχα υπογράψει το πρωτόκολλο περί μη επιστροφής του βασιλιά στην Ελλάδα, χωρίς δημοψήφισμα. Αλλά, παρενέβησαν οι Άγγλοι, ο Τσώρτσιλ, και το πρωτόκολλο δεν τηρήθηκε. Αν είχε τηρηθεί, ίσως να μην είχε συμβεί η τραγωδία του εμφυλίου πολέμου...».

Παν. Κανελλόπουλος
Ακαδημαϊκός τ. πρωθυπουργός

Τελευταία λόγια αφανών ηρώων και μαρτύρων

Μαζί με τους 200 που εκτέλεσαν οι Ναζήδες στην Καισαριανή την Πρωτομαγιά του 1944, είχε το μερτικό-της και η Ήπειρος. Μάθαμε πως τρεις, από τους διακόσιους, φωτισμένοι δάσκαλοι αγωνιστές 1) ο Κώστας Τσίρκας, 2) ο Τάσος Τσαλίκης, 3) ο Βαγγέλης Πόλκας και 4) ο γιαννιώτης τσαγκάρης Παναγιώτης Μέκαλης έπεσαν από τις σφαίρες του εκτελεστικού αποσπάσματος σαν αδούλωτοι και περήφανοι Έλληνες, τραγουδώντας και χορεύοντας, σαν άλλοι Σουλιώτες το χορό του θανάτου.

Τα τελευταία λόγια-τους ήταν:

«Αδέρφια, εκδίκηση.
Θάνατος στο φασισμό.
Θάνατος στον κατακτητή.
Λευτεριά στο λαό.
Για μας καλύτερα ο θάνατος
παρά η σκλαβιά.
Πιστείτε όλοι στο χορό!».

Και τραγούδησαν το:

«έχε γειά καημένε κόσμε
έχε γειά γλυκειά ζωή...».

Οι Γερμανοί ταπεινώθηκαν και μουγγάθηκαν από θαυμασμό και δέος. Όταν πυροβόλησαν αυτά τα 4 παλικάρια του λαού-μας, τα χέρια-τους έτρεμαν και τα μάτια-τους κοιτούσαν τη γη από ντροπή και ταπείνωση.

Τιμολέων Ζουρνάς

Ήταν ένας προοδευτικός σε όλα-του και διακεκριμένος γιαννιώτης επιχειρηματίας. Ήταν από τους πρώτους που εγκατέστησε στην πόλη, μετά τα ερείπια του Β' Π. Πολέμου εργοστασιακές μηχανές επίπλων. Λεβέντης, πάνω στον ανθό των 30 χρόνων-του, με γενική κοινωνική εκτίμηση. Πιστός ιδεολόγος και τίμιος αγωνιστής. Είχε υπηρετήσει σαν αξ/κός στην Εθνική Πολιτοφυλακή Πωγωνίου. Κατηγορήθηκε το 1948 όπως όλοι και οι 105 της «Υπόθεσης Πρίντζου» γιατί έδωσε 20 δρχ. σε έρανο αλληλεγγύης για τις πεινασμένες οικογένειες των εξορίστων και φυλακισμένων.

Έτσι, το ίδιο Στρατοδικείο στα Γιάννινα τον καταδίκασε σε θάνατο. Ο Τιμ. Ζουρνάς στάθηκε πρώτος και ζηλευτός στόχος των αιμοδιψών Τσακαλώτηδων...

Στις φυλακές του Φιξ έδινε παντά κρυφά, τρόφιμα που φέρανε, σε πεινασμένους συντρόφους...

Τον εκτέλεσαν με τη 2η πεντάδα (Άγγελος Χατζή κλπ.) σε τοποθεσία του Σταυρακιού (προάστιο χώρος εκτελέσεων ΝΔ. των Γιαννίνων).

Όταν τον περνούσαν πριν καλοφέξει με την κλούβα έξω από το σπίτι-του... ανασηκώθηκε αλυσσοδεμένος από την κλούβα-του, κι έμπηξε μία φωνή αποχαιρετισμού, σα γενναίο παλικάρι, μη λογαριάζοντας τους δήμιους:

«Μάνααα, μάνα-μου έχε γειααά!...».

Ήταν μία κραυγή λατρείας και ψυχικού μεγαλείου!

Μία φωνή που την πήρε ο θερινός άνεμος του θαυμασμού και της κρατημένης ανάσας του λαού, και τη φύτεψε σε καρδιές και μνήμες για να τον θυμούνται αιώνια!

Όταν τον έστησαν... κι εκεί ακόμα περιφρόνησε τη θρασύτητα και τη δειλία των εκτελεστών-του, κι αποπειράθηκε ν' αποδράσει. Τους ξέφυγε γύρω στα 500 μέτρα και δεμένος καθώς ήταν, έπεσε κάπου κι έτρεξαν και τον συνέλαβαν... Κι αντί να τον ξαναπεράσουν Στρατοδικείο, γιατί είχε παράλληλα και βασιλική επιταγή για αναθεώρηση της δίκης-του... του έδωσαν επί τόπου με φανατισμό τη χαριστική βολή...

Στο εκτελεστικό απόσπασμα, που δεν πυροβόλούσε, έτυχε μάλιστα κι ένας φίλος-του, που έπαιξε νευρικό κλονισμό κι αργότερα πέθανε. Έτσι, από κείνον μάθαμε τις τελευταίες στιγμές του λαμπρού αυτού ήρωα και μάρτυρα Τιμολέοντα Ζουρνά.

Αιώνια-του η μνήμη.

Απόστολος κι Ελπινίκη Μπίτη

Οι αλησμόνητοι και αφανείς ήρωες και μάρτυρες Απουτόλης και Ελπινίκη Μπίτη ένα πολυαγαπημένο ζευγάρι ιδεολόγων, είχαν καταδικαστεί, σε θάνατο μαζί με τους άλλους 48· κι αυτοί στην περιβοήτη «Υπόθεση Πρίντζου» τον Ιούλη του 1948 (στρατοδικής ήταν και ο κατοπινός διχτάτορας Στυλ. Πατακός). Εκτελέστηκαν με την Ευτυχία Πρίντζου καθηγήτρια φιλολογίας 33 χρονών.

Ο Απόστολος Μπίτης δικαστικός υπάλληλος 34 χρόνων και η γυναίκα-του 2^η υπάλληλος του Υγειονομικού Κέντρου Γιαννίνων, έγραψαν και πολύ συγκινητικό γράμμα στους γονείς και στ' αδέρφια-τους πριν από την εκτέλεση. Δεν δέχτηκαν να τους δέσουν τα μάτια, κι όπως μας αποκάλυψε αυτόπτης μάρτυρας:

«Χαμογελούσαν και τραγουδούσαν...»

Τα υστερνά λόγια του ζευγαριού Μπίτη από τα Τζουμέρκα, ήταν:

«Είμαστε αθώοι. Πεθαίνουμε για την υπόθεση του λαού. Ζήτω η λευτεριά. Ζήτω η Ελλάδα!...».

Της Ευτυχίας Πρίντζου:

«Πεθαίνοντας εύχομαι να είμαι το τελευταίο θύμα αυτής της αδελφοσοφαγής και να βασιλέψει στην πατρίδα-μας η αγάπη και η Ειρήνη!».

Για τα 40χρονα της Εθνικής Αντίστασης

Πώς ιδρύθηκε το ΕΑΜ στην περιφέρεια των Γιαννίνων

Αφηγηματικό χρονικό του Κ. Θρασκιά

«Οι λαοί οφείλουν να τιμούν εξίσου πάντας τους πεσόντας υπέρ ελευθερίας, νικησαντες και ηττηθέντες. Διότι και ούτοι, όπως εκείνοι, έπραξαν πόν ό,τι επεβάλετο εις αγαθούς άνδρας».

Δημοσθένης (περί του Στεφάνου 297, 208)

Αφιέρωμα στη μνήμη του λαϊκού και πρωτοπόρου αγωνιστή Μενέλαου Πέτρου —δασκάλου απ' το χωριό Δολιανά Ηπείρου.

Ήταν 20 Δεκεμβρίου του 1941, όντας ένας άγνωστος ήρθε πργά το βράδυ στο οινοπωλείο-μου, επί της οδού Ανεξαρτησίας 27, στα Γιάννινα και μου συστήθηκε με το συνθηματικό «αν έχω καλό κρασί Ζίτσας απ' αυτό που μου προμηθεύει ο Λιόντος Στράτος». Κατάλαβα αμέσως περί τίνος πρόκειται διότι είχα προσυνηνοηθεί με τον Αναστάση Ζήκα απ' το χωριό Πρωτόπαπα ότι, αν κάποιος χρησιμοποιήσει αυτό το συνθηματικό, έπρεπε να τον βοηθήσω και να πάρω όλα τα απαραίτητα μέτρα, διαφύλαξης, οικονομικής βοήθειας, εξασφάλισης ύπνου κλπ.

Ότε καν ρώτησα πιο είναι τ' όνομα-του, όμως κατάλαβα ότι επρόκειτο για οργανωτή της «Νέας Φιλικής Εταιρίας - ΕΑΜ» που ο ελληνικός λαός ήταν πάντα έτοιμος να κάνει το παν για την οργανωσή-της με σκοπό την αποτίναξη του γερμανοιταλικού ζυγού της χώρας-μας και των συνεργατών-τους.

Όταν καθήσαμε σε τραπέζι, μου είπε στα πεταχτά να ειδοποιήσω τους Αναστάση Ζήκα απ' το χωριό Πρωτόπαπα, Δήμο Πανταζή απ' το χωριό Ελεούσα, Βασίλη Φωτιάδη απ' το χωριό Σταυράκι, Παναγιώτη Παπανικολάου απ' το χωριό Κτισικά, Γιάννη Κούσιο —ζαχαροπλάστη απ' τα Γιάννινα— και τον απόστρατο ταγματάρχη Γιώργη Αναγνώστου απ' το χωριό Μ. Γότισσα Γιαννίνων, να βρεθούν όλοι-τους στα Γιάννινα σε καθορισμένη ημερομηνία και μου είπε ακόμη ότι θα περνάει κάπου - κάπου για να τον ενημερώνω σχετικά με την επικείμενη συνάντηση, μ' αυτούς κι εγώ.

Σε δυό - τρεις μέρες όλοι είχαν ειδοποιηθεί και φθάσανε στα Γιάννινα να συναντηθούν με τον Μενέλαο Πέτρου και να καθοριστεί ο τόπος κι ο χρόνος της παράνομης συνεδρίασης η οποία και πραγματοποιήθηκε ύστερα από σχετική συνενόηση στην επί ενοικίω οικία-μου στην πάροδο Καραϊσκάκη αριθ. 5.

Ήταν μιά ευτυχισμένη σύμπτωση που η πρώτη συνεδρίαση της ιδρυτικής επιτροπής του ΕΑΜ Γιαννίνων θα γινόταν στην οδό που έφερνε το ξακουστό όνομα ενός απ' τους μεγαλύτερους ήρωες της επανάστασης του 1821, γιατί το ΕΑΜ θα συνέχιζε στη σύγχρονη εποχή την επαναστατική παράδοση του ελληνικού λαού και η εποποιία της Εθνικής Αντίστασης χαρακτηρίστηκε όπως είναι γνωστό σαν «Νέο Εικοσιένα».

Στην πρώτη αυτή συνεδρίαση, ο Μενέλαος Πέτρου έκανε την ανάλυση των σκοπών του ΕΑΜ που απόβλεπαν στην εθνική-μας απελευθέρωση και καθορίστηκαν συγκεκριμένα καθήκοντα στον καθένα-μας για το πλάτεμα της οργανωτικής δουλειάς του ΕΑΜ, των γύρω χωριών του κάμπου Γιαννίνων. Ταυτόχρονα καθορίστηκε η δεύτερη πλατύτερη συνεδρίαση στο δεύτερο δεκαήμερο του Γενάρη του 1942.

Η δεύτερη Συνεδρίαση, έγινε στο σπίτι του αειμνηστού γιατρού Γεωργίου Μελανίδη στα Γιάννινα στην

Βιογραφία

Δοκιμιογραφική μελέτη

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

Οι απόψεις του για τη ζωή και την τέχνη

(Συμβολή στη μελέτη του έργου-του μ' αφορμή τα 34άχρονα από το θάνατό-του)

Του Στέλιου Φώκου

Α. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ – Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

Για το Νίκο Καρβούνη ελάχιστα πράγματα ξέρει ο περισσότερος κόσμος. Ίσως δίνονται δυό ευκαιρίες ν' ακούσει κανένας τ' όνομά-του. Η μια αν θυμάμαι καλά, είναι σε κάποιο «αναγνωστικό» του Γυμνάσιου. Φυσικά, το γραφτό-του εκείνο δεν είναι από τα καλύτερα ή τα αντιπροσωπευτικότερά-του κ' εννοείται πως για να το συναντήσεις πρέπει νά 'σαι μαθητής κι ο καθηγητής να σου διδάξει αυτό το κομμάτι· πράμα αρκετά δύσκολο. Η δεύτερη, αληθινή συνάντηση με το συγγραφέα γίνεται μ' ένα πολύ γνωστό ποίημά-του, τό «Βροντάει ο Όλυμπος», το περίφημο αντάρτικο τραγούδι που τραγουδήθηκε κι αγαπήθηκε τόσο. Μα κ' εδώ θα πρέπει να παρατηρήσουμε πως πολύ λίγοι ξέρουν ότι, το τραγούδι αυτό είναι γραμμένο από το Νίκο Καρβούνη.

Πέρα από τα δυό αυτά σημεία, η επαφή μας μαζί-του είναι πάρα πολύ δύσκολη και συμπτωματική. Σ' αυτό, βέβαια, ίσως συνετέλεσε κι ο ίδιος, μια και δεν ενδιαφέρθηκε να παρουσιάσει το

οδό Βαλαωρίτη. Σ' αυτήν πήραν μέρος κι άλλες εξέχουσες προσωπικότητες της πόλης όπου και καθορίστηκε η οργανωτική επιτροπή από τους Αναστάση Ζήκα, Δήμο Πανταζή, Κώστα Θρασκιά, Παναγιώτη Παπανικολάου, Γιώργη Αναγνώστου και άλλους. Στο τέλος της Συνεδρίασης, αφού ανακοινώθηκαν τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, ο Γιώργης Αναγνώστου ταγματάρχης ε.α. δεν δέχτηκε να συμμετάσχει, με την δικαιολογία ότι, σαν πρώην αξιωματικός παρακολουθείται απ' τους Ιταλούς, Δήλωσε όμως, να έχουμε εμπιστοσύνη σ' αυτόν και να προχωρήσουμε στο ιερό καθήκον που μας ανατέθηκε και ότι αυτός θα παράσχει κάθε δυνατή βοήθεια όταν χρειαστεί.

Η δουλειά-μας ξεκίνησε καλά. Σε κάθε χωριό οργανώθηκαν τριμελείς επιτροπές, στην αρχή δειλά και αργότερα με μεγαλύτερο θάρρος, ζήλο, εμπιστοσύνη κι ενδιαφέρον.

Πάρθηκαν μέτρα για τη διαφύλαξη των όπλων που είχαν μείνει μετά την κατάρρευση του ελληνοϊταλικού Μετώπου. Οι πρώτες ομάδες του ΕΛΑΣ ενισχύθηκαν και άρχισαν να πολλαπλασιάζονται. Αφού στρώθηκε καλά η δουλειά ο Μενέλαος Πέτρου στο διάστημα της Κατοχής, έδρασε σα γραμματέας της περιφερειακής επιτροπής Καρδίτσας Θεσσαλίας με το ψευδώνυμο Βασίλης Φτελιάς.

Μετά από την απελευθέρωση από τους Γερμανούς ο Μενέλαος Πέτρου γύρισε στα Γιάννενα, όπου δούλεψε σα διευθυντής της εφημερίδας του ΚΚΕ «Η φωνή της Ηπείρου».

Με το κνηγητό των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης βρεθήκαμε μαζί με πολλούς άλλους στις φυλακές των Γιαννίνων και με απόφαση της επιτροπής Ασφαλείας μας έστειλαν εξορία σε διάφορα νησιά.

Στα τέλη του 1947 γυρίζοντας από την εξορία απ' όπου είχαμε απολυθεί για λόγους υγείας συναντήθηκα με τον Μενέλαο Πέτρου για τελευταία φορά στην Αθήνα. Εκεί ήπιαμε το τελευταίο ποτηράκι κρασί μαζί με τη γυναίκα του Μαρίκα και τη δική μου Ελένη, που είχαν μάθει για την απόλυσή-μας και ήρθαν να μας συναντήσουν.

Από τότε δεν ξαναείδα τον Μενέλαο Πέτρου, τον ξανάστειλαν πάλι εξορία. Και ο αξέχαστος λαϊκός αγωνιστής Μ. Πέτρου πέθανε το Μάρτη του 1975 στην Αθήνα με κλονισμένη υγεία από τις πολλές ταλαιπωρίες και τους καυτηρημούς. Αυτός ήταν ο πρώτος ιδρυτής του ΕΑΜ στην περιοχή των Γιαννίνων.

εργο-του μαζεμένο σε βιβλία. Μονη εξαίρεση το βιβλίο-του «Πόλεμος Ελλάδος και Βουλγαρίας», που περιέχει ανταποκρίσεις-του από το μέτωπο. Άλλο βιβλίο με έργα-του κυκλοφόρησε, μετά το θάνατο του συγγραφέα, στα 1960, με τίτλο «Νίκου Καρβούνη, Εκλογή από το έργο-του» και με πρόλογο του Πάνου Πολίτη. Σ' αυτό το βιβλίο θα αναφερθούμε βασικά πιά κάτω. Θεωρούμε, όμως, απαραίτητο να δώσουμε πρώτα λίγα στοιχεία για τη ζωή και το έργο-του.

Ο Νίκος Καρβούνης γεννήθηκε στην Ιθάκη στα 1880. Μα δεν έμεινε στο νησί που τον γέννησε πολύν καιρό. Τριώ χρονών ακόμα φεύγει για τη Ρουμανία. Εκεί ο πατέρας του ασχολείται με επιχειρήσεις κ' είναι αρκετά πλούσιος. Ο συγγραφέας μεγαλώνει μέσα σ' αυτό το περιβάλλον ζώντας άνετη ζωή. Στην Ελλάδα, που δεν είχε προλάβει να τη γνωρίσει, θα γυρίσει μόλις στα 1898. Ποιά είναι, όμως, η Ελλάδα του 1898; Είναι η Ελλάδα της ντροπής και της κατάρπτωσης, η Ελλάδα που μόλις πριν ένα χρόνο γεύτηκε τ' αποτελέσματα της τυχοδιωκτικής πολιτικής της Μεγάλης Ιδέας στον ελληνοτουρκικό πόλεμο. Πόσο μεγάλη σημασία είχε αυτό το γεγονός για την πνευματική κίνηση στην Ελλάδα δε χρειάζεται, νομίζουμε, ιδιαίτερη επισήμανση για να το καταλάβει κανένας. Ας μην ξεχνάμε πως μέσα από αυτό το κλίμα βγήκε ο «Δωδεκάλογος του Γύφτου» του Παλαμά κι όλη η νεώτερη προοδευτική λογοτεχνία, σαν αντίδραση ακριβώς σ' αυτή την κατάρπτωση και σαν προσπάθεια των προοδευτικών ανθρώπων για μια νέα, αληθινή ανόρθωση της Ελλάδας, και πολιτική και πολιτιστική¹.

Για τις πρώτες λογοτεχνικές επιδόσεις του Καρβούνη έχουμε ελάχιστες πληροφορίες. Το πρώτο-του ποίημα που δημοσιεύτηκε στα 1898 στη «Διάπλαση των Παιδών», η «Βασιλόπιτα», παίρνει το πρώτο βραβείο. Μια χρονιά μετά, στα 1899, υποβάλλει στο Λασσάνειο δραματικό διαγωνισμό το θεατρικό-του έργο «Βελισσάριος» αλλά αποτυχαίνει. Αργότερα, δέχεται με ενθουσιασμό το κήρυγμα του Δημοτικισμού και δημοσιεύει ποιήματα στο «Νουμά». Το Μάη του 1907 εκδίδει με μια ομάδα άλλων νέων ποιητών το λογοτεχνικό περιοδικό «Ηγησώ» που βγήκε μονάχα 9 μήνες. Στο περιοδικό, αποκλειστικά ποιητικό, συνεργάζονται και μετέχουν στη διεύθυνσή-του ο Βάρναλης, ο Μ. Καλαμάς, ο Α. Παλαμάς, ο Α. Κουμαριανός, ο Ν. Λαπαθιώτης, ο Γ. κι ο Φ. Πολίτης, ο Φιλύρας κι ο Ν. Χαντζάρας, μα κύριος διευθυντής είναι ο Καρβούνης που, καθώς λέει ο Πάνος Πολίτης, «ήταν μεγαλύτερος στην ηλικία, είχε περισσότερη "πείρα" από τη ζωή κι ανεξαρτησία οικονομική —δούλευε σαν υπάλληλος σ' εφοπλιστικό γραφείο». Στην «Ηγησώ» ο Καρβούνης δημοσιεύει πολλά νεανικά-του ποιήματα. Ποιήματά-του παρουσιάζονται επίσης στα σπουδαία περιοδικά της Αλεξάνδρειας «Νέα Ζωή» και «Γράμματα».

Βλέπουμε, λοιπόν, πως το πρώτο φανέρωμα του Καρβούνη είναι ποιητικό, πρωτότυπο και μεταφραστικό. Αναφέρουμε την ωραία μετάφραση του ποιήματος «Σιωνίδες» του εβραίου Yehuda Halevy αλλά και ποιημάτων του Κίπλιγκ, του Ουίτμαν, του Πόε. Γρήγορα, όμως, το τράβηξε ο πεζός λόγος. Στην αρχή πότερο δημοσιογραφικά, με ανταποκρίσεις και επιφυλλίδες σε διάφορες εφημερίδες, έπειτα και με διηγήματα, ταξιδιωτικές εντυπώσεις, μελέτες, κριτικές και άρθρα. Στον πεζό λόγο διακρίνεται πότερο, γι' αυτό και είναι γνωστός —σ' όσους είναι γνωστός— σαν πεζογράφος. Αναφέραμε πιο πάνω το βιβλίο-του «Πόλεμος Ελλάδος και Βουλγαρίας» που περιλαμβάνει ένα μέρος από τις πολεμικές-του ανταποκρίσεις. Και στις ταξιδιωτικές εντυπώσεις διακρίνεται ιδιαίτερα. Από μικρός αγαπούσε τα ταξίδια. Τώρα του δίνεται η ευκαιρία να γυρίσει πολλά μέρη, μέσα κ' έξω από την Ελλάδα. Η Ήπειρος, η Μακεδονία, ο Μωριάς, η Ρόδος, η Κύπρος, η Μικρασία, τα Βαλκάνια, η Ευρώπη κ' η Αμερική προβάλλουν μέσα από τούτες τις σελίδες ζωντανεμένες από την εύστοχη πένα του Καρβούνη. Πέρα από τα καθαυτό στοιχεία του ύφους, την παρατηρητικότητα, τη ζωντάνια και τη φρεσκάδα, το προσωπικό ύφος, που το διακρίνει δύναμη κ' ικανότητα ψυχολογική, εκείνο που κύρια χαρακτηρίζει το πεζογραφικό-του έργο γενικότερα και το ταξιδιωτικό-του ειδικότερα είναι ο απέραντος και βαθύς ανθρωπισμός, ανθρωπισμός με την αληθινή σημασία του όρου, κι αγάπη περισσή για τον άνθρωπο, τον άνθρωπο τον απλό, τον ταπεινό κι αγνό, τον άνθρωπο του λαού, αυτόν που τόσο πολύ αγάπησε ο συγγραφέας.

Φύση ανήσυχη κ' επαναστατική, ο Καρβούνης θα δώσει άπειρα δείγματα της δημοκρατικής-του συνείδησης και της συνέπειάς-του. Πόσο αληθινά αγαπάει τη λευτεριά και πόσο μάχεται γι' αυτήν, με την πένα και με τ' όπλο, θα φανεί από τους αγώνες-του. Κι αυτοί οι αγώνες δεν είναι στενά και κοντόθωρα «εθνικοί» αλλά πανανθρώπινοι. Ο Πολίτης μας πληροφορεί πως «προσπαθούσε να σχηματίσει εθελοντική ομάδα για να πολεμήσει στην αστικοδημοκρατική επανάσταση του Μεξικού». Μα και για την Ελλάδα θ' αγωνιστεί μέχρι το θάνατό-του. Πολεμάει σε αντάρτικη ομάδα στο Μακεδονικό αγώνα. Το 1909 συμμετέχει ενεργά στο Κίνημα στο Γουδί, πιστεύοντας πως επιδίωκε την κοινωνική πρόοδο και την ανάγνωση της χώρας. Στους Βαλκανικούς, θα πολεμήσει εθελοντικά στο σώμα των Γαριβαλδινών, κ' είναι αυτός που θα κλείσει τα μάτια του ποιητή και συμπολεμιστή Λορέντζου Μαβίλη. Κι ο ίδιος θα τραυματιστεί δύο φορές και θα του δώσουν μάλιστα και το «Αριστείο ανδρείας». Ύστερα, χωρίς να ξεκουραστεί, θα ξεχυθεί για νέους αγώνες, σαν

αντάρτης στην Ήπειρο, όταν κήρυξε την «αυτονομία» της, στη Μικρασιατική εκστρατεία και τέλος, θα πάρει μέρος στην επανάσταση του Πλαστήρα και του Γονατά στα 1922.

Σιγά - σιγά οι αυταπάτες διαλύονται κ' έρχεται το «ξύπνημα», όπως θα γράψει πολύ παραστατικά σε μιιά «ανάμνησή»-του αργότερα. Η θέση-του είναι μαζί με τους «επαναστάτες», που γνώρισε, παιδί ακόμα, στην Οδησό.

«Τί θέλανε; Μα είναι να ρωτά κανείς; Τη λευτεριά, για όλο τον κόσμο, για τους μουζίκους και για όλο τον κόσμο, για τους δουλευτάδες —για όλους...»²

Από τώρα και πέρα, από τα 1930, προσχωρώντας στο μαρξισμό, θ' αναμιχτεί ενεργά στον αγώνα των πρωτοπόρων για τη λευτεριά και την κοινωνική απελευθέρωση, θ' αγωνιστεί και θα καταδιωχτεί γι' αυτούς-του τους αγώνες. Γράφει δυνατά κοινωνικά διηγήματα και κυρίως την ανέκδοτη σειρά «Ιστορίες των ταπεινών» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Πρωία» στο διάστημα 1931-1934. Στα 1934 δικάζεται για την «Κυρτανή βίβλο» την οποία είχε μεταφράσει και προλογίσει³. Στα 1936, στη δικτατορία του Μεταξά, συλλαμβάνεται και φυλακίζεται σε απομόνωση. Τον Ιούνιο του 1941 θα συλληφθεί από τους Γερμανούς και θα κλειστεί σε στρατόπεδο στη Λάρισα. Τον Οχτώβρη της ίδιας χρονιάς τον αφήνουν λεύτερο. Μα ο αγώνας για τον Καρβούνη αρχίζει τώρα, όχι πιά με την πένα και το χαρτί, μες απ' τις εφημερίδες, αλλά με τ' όπλο, πάνω στα βουνά, πλάι στους αντάρτες της λεβέντικης Εθνικής-μας Αντίστασης. Ο θούριος-του «Βροντάει ο Όλυμπος κι αστράφτει η Γκιώνα» θα γίνει το πιο γνωστό τραγούδι του αντάρτικου, το τραγούδι όλων εκείνων που μάχονται ενάντια σ' εξωτερικό κ' εσωτερικό εχθρό ζητώντας «ελεύθερη πατρίδα» και «πανανθρώπινη τη λευτεριά». Μετέχει στην κυβέρνηση «του βουνού», αργότερα όμως φεύγει στη Μέση Ανατολή και παίρνει μέρος στην κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας του Γ. Παπανδρέου, έχοντας τη διεύθυνση του Γραφείου Τύπου.

Ο θάνατος τον βρήκε στις 17 Φλεβάρη του 1947. Έτσι έκλεισε τη ζωή-του ο Νίκος Καρβούνης, ο αγωνιστής κι ο ποιητής, ο άνθρωπος του λόγου και της δράσης.

Παρακάτω θα προσπαθήσουμε νά κάνουμε μια σύντομη παρουσίαση των ιδεολογικών και πνευματικών προσανατολισμών-του, των απόψεων-του για τη Ζωή και την Τέχνη, βασισμένοι κύρια στα άρθρα που περιέχονται στην «Εκλογή από το έργο-του».

Β. ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ

Όπως αναφέραμε πιο πάνω, ο Καρβούνης ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη δημοσιογραφία. Για πολλά χρόνια παλεύει με άρθρα και μελέτες μέσα από τις προοδευτικές εφημερίδες και τα περιοδικά της εποχής-του, να δείξει ποιά είναι η αλήθεια για ορισμένα πράγματα και να χτυπήσει όλες τις ψεύτικες κι αντιδραστικές ιδέες που κυκλοφορούσαν τότε. Τα κείμενά-του αυτά άφησαν πράγματι εποχή. Η «Εκλογή από το έργο-του» περιλαμβάνει 32 άρθρα-του γραμμένα στην εφημερίδα «Πρωία» από το 1931 μέχρι το 1933. Στα γραφτά-του αυτά, χρησιμοποιεί την καθαρεύουσα, την απλή, μια γλώσσα βέβαια πολύ πιο κοντά στη δημοτική παρά στην κλασική καθαρεύουσα, όπως συνηθίσαμε να την εννοούμε και να τη γράφουμε. Γι' αυτό και δε μπορούμε να πούμε πως, η γλώσσα μειώνει πολύ την αξία-τους. Τη χρησιμοποιεί με τέτια μαστοριά που δε δυσκολεύει ούτε το σημερινό αναγνώστη. Άλλωστε, όλα τα προτερήματα του ύφους-του τα βρίσκουμε κ' εδώ: ζωντάνια και φρεσκάδα, παρατηρητικότητα και παραστατικότητα, ανεξάντλητη δύναμη έπνευσης, φαντασία και σωστή πρωτοτυπία, σπιρτάδα και σατιρική διάθεση, κριτική ματιά κ' εμβάθυνση στην ουσία των προβλημάτων, τόλμη στο γράψιμο κι ανυποχώρητη συνέπεια, πάθος αληθινό για την αλήθεια και σαρκασμό για το ψεύτικο και το «κατά συνθήκην», ανθρωπιά γνήσια κι όχι ψεύτικη, προσποιητή ή αρρωστημένη, χωρίς ψελλίσματα μα ρωμαλέα, αγάπη για τον άνθρωπο που υποφέρει και βοήθεια στους αγώνες-του για το δίκιο. Όλα τούτα, βέβαια, ξεκινούν απ' την ιδεολογία-του, τις απόψεις του για τη δικαιοσύνη και την αλήθεια και πιο ειδικά για την τέχνη και την κοινωνική αποστολή του καλλιτέχνη.

Τα κείμενα αυτά έχουν μεγάλη σημασία για δύο λόγους: πρώτα πρώτα, γιατί αναφέρονται σε θέματα που παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον ακόμα και σήμερα και που οι αλήθειες-τους ισχύουν και για την εποχή-μας· κ' έπειτα, γιατί μας δείχνουν τον Καρβούνη ώριμο πιά και σταθερά στηριγμένο στις ιδέες που είχε δεχτεί από τα 1930, την ιδεολογία του Μαρξισμού.

Ο Πάνος Πολίτης, που ανθολόγησε αυτά τα κείμενα, τα χωρίζει ειδολογικά σε έξη κατηγορίες και βάζει τους τίτλους: 1) Ζωή 2) Εξέλιξις 3) Άτομον 4) Σύνολον 5) Έργασια 6) Δημιουργία 7) Διανόησις 8) Τέχνη 9) Ειρήνη. Έχουμε αντιρρήσεις σχετικά με το χωρισμό αυτό. Άλλωστε, κι ο ίδιος ο ανθολόγος τονίζει πως «η κατάταξη της ύλης έγινε κατά ειδολογική σειρά —παρά τις σοβαρές δυσχέρειες που παρουσίαζε». Οπωσδήποτε, υπάρχουν άρθρα που αναφέρονται σε πολύ ειδικά θέματα κ' είναι καθαρά κριτικά, όπως τα άρθρα για το Σέλλεϋ |Ο Σέλλεϋ και η Ελλάς, Ο Πρίγκηψ

Αθανάσιος] και για το γλύπτη Αντώνιο Μπουρντέλ [Αντώνιος Μπουρντέλ (Ο σκεπτόμενος και ο ποιητής), Το μήνυμα ενός καλλιτέχνη]. Αυτά θά 'πρεπε, σίγουρα, να μπουξ σε ξεχωριστό μέρος. Για τα άλλα, όμως, το τόσο ξεχώρισμα μας φαίνεται υπερβολικό. Γιατί, π.χ., να χωριστεί η διανοήση από την τέχνη; Και το άρθρο «Δια τον οριστικόν καθαρμόν» της Ειρήνης γιατί δε θα μπορούσε μια χαρά να σταθεί πλάι στο άρθρο «Συνεργασία, όχι ανταγωνισμός», που βρίσκεται σε άλλη κατηγορία; Κατά τη γνώμη-μας, ένας χωρισμός σε δύο βασικές κατηγορίες, Ζωή - Τέχνη, θά 'ταν πιο σωστός και θά 'δινε το βαθύτερο χαρακτήρα αλλά και το περιεχόμενο αυτών των επιφυλλίδων. Έτσι, οι κατηγορίες 1, 2, 3 και 6 θα ανήκαν στη «Ζωή» και οι 4 και 5 στην «Τέχνη», χωρίς αυτό να σημαίνει πως κι αυτή η διάκριση δεν είναι κάπως συμβατική, μια και ξέρουμε πως Ζωή και Τέχνη είναι αεχώριστες.

α) ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

«Τα εκατομμύρια των αγροτών και των εργατών που ξαναδημιουργούν κάθε στιγμή από την αιωνίαν δημιουργίαν της Φύσεως. Σ' αυτά ανήκει δίκαια η γη και τ' αγαθά-της, εις αυτάς τας μάζας, που είναι η πηγή η αστείρευτη κάθε δυναμικότητος προς κάθε τελείωσιν, η πηγή κάθε πνευματικής μεγαλειότητος».

(Εκλογή από το έργο-του, σελ. 62)

Βρισκόμαστε στην περίοδο 1931 - 33, περίοδο σημαντική, που παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τη δική-μας. Γι' αυτό το λόγο και τα άρθρα του Καρβούνη μοιάζουν σα να γράφθηκαν σήμερα, μολονότι οι αλήθειες-τους ισχύουν και για κάθε εποχή που έχει τα οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της δικής-μας. Αυτή την περίοδο, λοιπόν, στα 1929, έχουμε την αρχή της μεγάλης οικονομικής κρίσης που θα κρατήσει μέχρι τα 1931- 33. Έχουμε ακόμα την επέχταση της φασιστικής και ναζιστικής ιδεολογίας (ο Μουσσολίνι είναι κιάλας στην εξουσία, ο Χίτλερ ανεβαίνει στις αρχές του 1933). Ο κόσμος βλέπει όλο τούτο το κατρακύλημα, το πολιτικό και οικονομικό, των κρατών κι αρχίζει ν' απελπίζεται, ν' απογοητεύεται. Προσπαθεί να βρει τις αιτίες, να βρει κάποια διέξοδο από την κρίση. Μα όλοι οι μηχανισμοί δουλεύουν ασταμάτητα για να αποπροσανατολίσουν τους λαούς. Δημιουργούνται χίλιες δυό αντιδραστικές θεωρίες για το μέλλον της ανθρωπότητας. Φυσικά, δεν παραλείπουν να υποδείξουν και τα αίτια της κρίσης, όποια τους συμφέρει να «υποδείξουν». Έτσι, αιτία για την κατάρρευση είναι ο πολιτισμός ο τεχνολογικός. Αιτία για την ανεργία είναι οι μηχανές. Αιτία για τον ηλίθιο «διανοουμενισμό» είναι η διάσπαση των διανοούμενων. Ο Καρβούνης ξέρει πως αίτιο για όλ' αυτά είναι το κοινωνικό καθεστώς, κι αυτό φωνάζει μέσα απ' όλα-του τα άρθρα. Πάιρνει μια - μια τούτες τις θεωρίες και τις ανασκευάζει. Προχωράει πάντα διαλεκτικά, κρίνοντας το παρόν από το παρελθόν και στηρίζοντας το μέλλον στο παρόν. Και δε στέκει μονάχα σε γενικότητες. Πάιρνει ένα - ένα τα «επιχειρήματα» των διανοούμενων για να τα ξετινάξει δείχνοντας ποιά είναι η αλήθεια. Κι αυτή η αγωνιστική διάθεση, αυτό το πάθος-του για την αλήθεια, τον κάνει να καταπιάνεται πολλές φορές, ξανά και ξανά, με το ίδιο θέμα, να το αναλύει απ' όλες-του τις πλευρές, ώσπου να δείξει στον κόσμο τί συμβαίνει.

Ας δούμε ποιά είναι τα βασικά θέματα με τα οποία ασχολείται. Το πρώτο είναι τό «αδιέξοδο» στο οποίο πίστευαν πολλοί πως βρισκόταν ο κόσμος αυτά τα χρόνια. Άνθρωποι μορφωμένοι κι αμόρφωτοι, οικονομολόγοι και διανοούμενοι, δημιουργούσαν ένα κλίμα κατάθλιψης και κατάρρευσης. Παντού επικρατούσε απέραντη απαισιοδοξία. Νά μερικές χαρακτηριστικές κρίσεις των ανθρώπων εκείνης της εποχής στην Αμερική: ο Edmund Wilson έγραφε: «Ίσως η σημερινή κρίση να σημαίνει ότι φτάσαμε στο τέλος κάποιου δρόμου» και «η κατάσταση είναι απελπιστική, το μέλλον άδειο». Ο Thomas Wolfe: «Νομίζω πως έχουμε φτάσει στο τέλος μιας εποχής». Ο Αμερικάνος γεροϋσιαστής Edward Costigan: «Κάποτε βέβαια έρχεται μια μέρα που η ιστορία σου κλείνει κατάμουτρα την πόρτα» (αρκετά προφητικό, αν και δεν τον συμφέρει να πει σε ποιόν κλείνει κατάμουτρα την πόρτα η ιστορία...). Κι ο Roger Burlingame: «Το πεπρωμένο έχει γίνει σκοτεινό»⁴.

Ποιά, όμως, είναι η απάντηση σ' αυτό το ατέλειωτο μοιρολόι που διαστρεβλώνει το αληθινό νόημα της ανθρώπινης ιστορίας; Ο Νίκος Καρβούνης δέχεται τους νόμους της εξέλιξης στην ανθρώπινη ιστορία. Ξέρει που βαδίζει η ιστορία, που βαδίζει ο κόσμος. Είναι αισιόδοξος. Ξέρει ακόμα πως τα αίτια αυτής της κρίσης οφείλονται στα κοινωνικά συστήματα που υπάρχουν στον κόσμο και που πρέπει ν' αλλάξουν. Σε δυό-του άρθρα πραγματεύεται αυτό το θέμα. Στο πρώτο, το «Από την σκοπιάν των αιώνων», δείχνει πως η κρίση αυτή δεν είναι η μοναδική της ανθρωπότητας, πως δέν υπάρχει κανένα αδιέξοδο. Σ' αδιέξοδο δεν είχε φτάσει η ανθρωπότητα αλλά το κοινωνικό σύστημα που επικρατούσε στις περισσότερες χώρες. Αυτό, λοιπόν, πρέπει μόνο ν' αλλάξει και η ανθρωπότητα όχι μόνο θα βγει από το αδιέξοδο αλλά και θα κάνει σίγουρα βήματα προς τα μπρος, προς την πρόοδο, την τελική κι αληθινή λύτρωση κ' ευτυχία, έξω, βέβαια, από κάθε θρη-

σκεια και μεταφυσικη.

«Νά είναι άραγε η σημερινή μεγάλη κρίσις της Ανθρωπότητος μοναδική;» αναρωτιέται. Κι απαντάει: «Την απάντησιν μας την δίδει η ιστορία. Η Ανθρωπότης επέρασε κρίσεις πολλές και μεγάλας». Παίρνει κ' εξετάζει την ιστορία στη διαλεχτική-της πορεία. Βλέπει τους πολιτισμούς να διαδέχονται ο ένας τον άλλο. Βλέπει τούτον το νόμο του θανάτου και της γέννησης μέσα στη ζωή. Και το κυριότερο: βλέπει το τέλος αυτού του κόσμου, όπου κυριαρχεί η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, και τη γέννηση ενός νέου κοινωνικού συστήματος όπου θα υπάρχει πραγματική ισότητα, πραγματική ελευθερία. «Και είναι τώρα ακριβώς το τελευταίον όριον του καιρού δι' αυτήν την αλλαγην. Ο νόμος της ωρμάνσεως είναι και αυτός νόμος φυσικός». Είναι ανάγκη «κάθε άνθρωπος, που αισθάνεται ότι δεν μπορεί να προδώσει τον ανθρωπισμόν-του... να πάρει την απόφασίν-του κατά τον έναν ή κατά τον άλλον τον τρόπον. Απλοί θεαταί δεν επιτρέπεται να υπάρχουν εις αυτάς τας κρίσιμους στιγμάς μεταξύ εκείνων που θέλουν νά λέγονται άνθρωποι» (σελ. 29).

Η εποχή αυτή είναι «ο καιρός του Συμεών», λέει, και μας εξηγεί την ιστορία. Στα μέρη του Δούναβη υπήρχε κάποιος που τον έλεγαν οι Έλληνες της Ρουμανίας «ο Συμεών ο κλέφτης». Τον κυνηγούσαν ασταμάτητα, αστυνομία, χωροφυλακή και στρατιωτικά αποσπάσματα, χωρίς να μπορούν να τον πιάσουν. Γιατί; Γιατί λήστευε τους πλούσιους, δεν κρατούσε τίποτα για τον εαυτό-του αλλά τα μοίραζε όλα στους φτωχούς. Κοιμόταν ήσυχος στις καλύβες και τα χαμόσπιτα των φτωχών κ' οι αρχές τον αναζητούσαν στους βάλτους και στα δάση. Γι' αυτό «όλος ο πολυσύνθετος από τόσες φυλές πληθυσμός του Δέλτα εχωριζόταν εις δύο τάξεις: εκείνους που διπλοαμπάρωναν νωρίς - νωρίς τις πόρτες-των κι εκείνους που τις άφηναν τη νύχτα μισοανοικτές. «Καιρός του Συμεών - έλεγαν και οι δεύτεροι και οι πρώτοι». Τέτοια είναι και η εποχή-του. Γι' αυτό γράφει: «καθένας πρέπει ν' αποφασίσει: θ' αμπαρώσει την θύρα του νου και της ψυχής-του, ή θα την ανοίξει με τη χαρούμενη προσδοκία των ανθρώπων που δεν φοβούνται την Ζωήν;» (σελ. 29).

Διαβάζοντας τούτες τις γραμμές, αναρωτιέσαι: υπάρχει κανένας άραγε που ν' αρνιέται πως κ' η δική-μας εποχή είναι «ο καιρός του Συμεών»;

Νά, όμως, και κάποιο επιχείρημα των «διανοομένων» της εποχής-του, επιχείρημα που το ακούμε συχνά και σήμερα, γι' αυτό κ' έχει ενδιαφέρον να το δούμε. Λένε λοιπόν πως, ναι, βέβαια, ο κόσμος πρέπει ν' αλλάξει, μα η αλλαγή θα γίνει από κάθε άτομο χωριστά και θά 'ναι αλλαγή «εσωτερική». Πρώτα, δηλαδή, θ' αλλάξει το άτομο «εσωτερικά», θα «μορφωθεί» πνευματικά, θα φτάσει σε «ανώτερα» επίπεδα και μετά, από αυτά ακριβώς τα «υψηλά» πνεύματα, θ' αλλάξει ο κόσμος. Νά πώς απαντάει ο Καρβούνης σ' αυτό το «επιχείρημα»: σ' όλες τις εποχές υπήρξαν τέτοιοι άνθρωποι «που αναζητούσαν την δημιουργίαν ενός ωραίου και ανθρωπινού κόσμου εσωτερικού». Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι να δούμε τι πρόσφεραν αυτά τα άτομα στο κοινωνικό σύνολο. Σίγουρα, τίποτα ή σχεδόν τίποτα. Σκέφτονται τελείως εγωιστικά και προδίνουν τον πραγματικό ανθρωπισμό. Ενώ «για να λυτρωθεί η ανθρωπότης από την σαπίλα της αποσυνθέσεως ενός ετοιμοθάνατου συστήματος, για να βρεί το δρόμο το σωστό, αρκεί να τοποθετηθεί το άτομον στην θέσιν-του την πραγματικήν μέσα στο σύνολον... Και είναι αυτονόητον πλέον, οτι, για να υπάρξουν άτομα πραγματικώς χρήσιμα για την κανονικήν εξέλιξιν αυτού του Συνόλου, πρέπει να οργανωθεί πρώτα η κοινωνία των ανθρώπων κατά τρόπον ώστε να δίδεται εις τό άτομον κάθε ευκαιρία αναπτύξεως μέσα στα φυσικά τα όρια του προορισμού-του. Και αυτός είναι η εξελικτική διαιώνισις του Συνόλου». Επομένως, όχι αλλαγή του ανθρώπου αλλά του κοινωνικού συστήματος πρώτα, γιατί μόνον αυτό μπορεί να αλλάξει και τον άνθρωπο.

Όσα αναφέραμε πιο πάνω έχουν άμεση σχέση με τη θέση που έχει το άτομο μέσα στην κοινωνία. Επειδή «εις το αστικόν καθεστώς... το άτομον είναι το κέντρον της ανθρωπότητος», ο Καρβούνης καταπιάνεται σε πολλές επιφυλλίδες με το πρόβλημα άτομο - σύνολο, και κυρίως στις «'Ατομον ή Σύνολον», «Το Άτομον και το Σύνολον», «'Ηρωες» και «Υπεράνθρωποι», «Εγωκεντρικός ατομισμός», «Είδωλα και Πραγματικότης», «Συνεργασία, όχι ανταγωνισμός». Δείχνει τί πηγή κακών είναι αυτό ακριβώς το πράγμα, μια και στην αστική κοινωνία «η ανθρωπίνη μάζα γίνεται δια το άτομον ένα έμψυχον, ζωντανόν 'στοκ' προς εκμετάλλευσιν. Και από την βασικήν αυτήν την νοοτροπίαν προίρχονται όλα τα κακά που χαρακτηρίζουν την κοινωνικήν, την οικονομικήν, την πολιτειακήν εκδήλωσιν του αστικού καθεστώτος: όταν η τάσις της αναδείξεως του ατόμου εις βάρος άλλων γενικυθί εις το άθροισμα των ατόμων που λέγονται έθνος, ιδού αμέσως τα «εθνικά ιδεώδη» της επικρατήσεως, ο εθνικισμός, ο милитарισμός, ο πόλεμος. Και, πριν ο ατομικισμός απλωθεί εις εθνικισμόν, περνά από την ενδιάμεσην βαθμίδα της οικονομικής εκμεταλλεύσεως, της μάζας εκ μέρους ομάδων από τον καπιταλισμόν, του οποίου ο εθνικισμός είναι η λογική καρποφορία » (σελ. 60).

Ποιά είναι, λοιπόν, η σωστή σχέση ανάμεσα στο άτομο και το σύνολο; Είναι εκείνη που το άτομο υποτάσσεται στο σύνολο, διατηρώντας σύγχρονα την ατομικότητά-του. Οι σωστοί άνθρω-

ποι «διέπονται από την ανίκητον λογικήν των πραγμάτων... αισθάνονται την παντοκρατορικήν μεγαλειότητα του ανθρώπινου Συνόλου και συγχρόνως κατανοούν ότι η ατομικότης των αποκτά ανυπολόγιστον αξίαν. μόνο όταν προσφέρεται χαρούμενα, ολοκληρωτικά και ανεπιφύλακτα εις αυτό το μέγα Σύνολον, που είναι αθάνατον αληθινά» (σελ. 38).

Επειδή θα μάκραινε πολύ τούτη-μας η μελέτη, δε θα αναφερθούμε στην ιστορική εξέταση της σχέσης αυτής που γίνεται από το συγγραφέα¹. Εκείνο που θα σημειώσουμε μονάχα είναι ο τρόπος που αντιμετωπίζει τις αστικές επαναστάσεις του περασμένου αιώνα και κύρια τη Γαλλική. Δίνει το αληθινό-της νόημα, στην αρχή επαναστατικό, τότε που μάχεται ενάντια στο μοναρχικό - φεουδαλικό σύστημα, ύστερα, σιγά - σιγά (καθώς παίρνει στα χέρια-της την οικονομική και την πολιτική δύναμη) αντιδραστικό². Αυτή η μεταστροφή πέτυχε, ώστε «η "ελευθερία" της επαναστατικής τριλογίας [ελευθερία - ισότητα - αδελφότητα] άρχισε να μεταφράζεται γενικότερα ως το προνομιακόν δικαίωμα της αστικής τάξεως να εκμεταλλεύεται το μέγα πλήθος των ακτημόνων». Κι ακόμα τίθεται «το άτομον της αστικής τάξεως απέναντι του μεγάλου πλήθους μιας άλλης τάξεως που την εξεχώρισεν επιμελώς η εκμεταλλευτική δίψα του αστισμού - της τάξεως των εργατών που ολοένα πληθύνετο με την ανάπτυξιν της βιομηχανίας· και της τάξεως των γεωργών που, ριζωμένοι στους αγρούς-των, παρήγον με τον ιδρώτα-των όπως και πριν, χωρίς ν' αποκτήσουν καμμιάν ισοτιμίαν ανθρώπινην με τους κυριάρχους τώρα αστούς... Η αστική τάξις έγινε η «βαρειά» και οι άλλοι - το μέγα πλήθος των ανθρώπων - το αμόνι που δέχεται τα σκληρά κτυπήματα της εκμεταλλεύσεως. Ποία «ισότης» είναι δυνατή όταν η βάση του κρατούντος συστήματος είναι η ύπαρξις τάξεων - προνομιούχων και μη; Και ποία τραγική ειρωνεία η «αδελφότης» μέσα σ' αυτό το ανάξιον ανακάτεμμα...» (σελ. 49).

Ένα ακόμα σημείο από τον ατομικισμό της αστικής κοινωνίας θα μας απασχολήσει για να κλείσουμε το θέμα του Ατόμου και του Συνόλου. Είναι η περίφημη θεωρία περί «ηρώων» και «υπερανθρώπων». Σύμφωνα μ' αυτήν, ο ήρωας, η προσωπικότητα, είναι το παν, είναι αυτός που γράφει την ιστορία και το σύνολο είναι το κοινωνικό πλαίσιο της δράσης του ήρωα. Μα «οι ήρωες οι σημερινοί είναι του τύπου του Φόρντ και του Ροκφέλλερ. Τι προσφέρουν εις το σύνολον; Τίποτε απολύτως. Αντιθέτως, αφαιρούν από το σύνολον ό,τι δεν τους ανήκει» (σελ. 50).

Αφού, όμως, γνωρίζουμε πως το άτομο «δεν μπορεί καν να νοηθεί έξω από το σύνολον», πρέπει να εξετάσουμε ποιοί πρέπει να λέγονται ήρωες σε μια σωστή κοινωνία. Κι αναρωτιέται ο Καρβούνης: ποιά είναι αυτά τα ανώτερα άτομα; «Όχι, όχι βέβαια, οι μεγάλοι στρατηγοί που αναφέρει η ιστορία, οι φιλόδοξοι σατράπαι, οι αιμοβόροι σφαγείς μυριάδων ομοίων των, οι δυνάσται που επέσαν, που ετυράννησαν μάζας ανθρωπίνας, για να ικανοποιήσουν την ατομικήν φιλοδοξίαν-των... μεγάλοι βασιλείς - στρατηλάται, κατακτηταί λαών, πολέμαρχοι διάσημοι, που φωνασκούν μέσα από την ιστορίαν, όπως γράφεται έως τώρα η ιστορία ως είδος χρονικού των βασιλειών και των πολέμων». Και παρατηρεί: «Έτσι δυναστεύεται η ανθρωπότης πνευματικώς και από εγωκεντρικής ατομικότητας που εχάθησαν από πολλούς αιώνες και που προβάλλονται ακόμη ωςάν παραδείγματα αξιομίμητα στις νέες γενεές». Ήρωας, λοιπόν, δεν είναι κανένας απ' αυτούς. Αν χρειαζόταν να χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον όρο, θα τον χρησιμοποιούσαμε για τον απλό άνθρωπο που έχει καταλάβει ποιά είναι η σωστή-του θέση μέσα στο σύνολο και δουλεύει γι' αυτό, χωρίς να υπολογίζει θυσίες και κόπους.

Απ' όλον αυτόν τον ατομιστικό εγωισμό της εποχής-μας, ξεπήδησε κ' ένα νιόφερτο και νιοφανέρωτο «φρούτο»: η φιλανθρωπία. Τι είναι η «φιλανθρωπία» αυτή, πώς γεννήθηκε και γιατί; Τα θέματα αυτά τα εξετάζει κύρια στο άρθρο-του «Η φενάκη της φιλανθρωπίας». Δε θα μείνουμε στα εξωτερικά πλαίσια της κριτικής (π.χ., είναι δυνατό να ονομάζεται «φιλάνθρωπος» ένας άνθρωπος; Λέμε σήμερα για «ζωόφιλους», αλλά ο άνθρωπος είναι ανώτερος από τα ζώα. Πώς θα μπορούσε ένα ζώο να ονομαστεί «ζωόφιλο»); Θα δούμε πώς δημιουργήθηκε η φιλανθρωπία: «Στο τέλος, εμείς που νικήσαμεν, εμείς που τους αναποδογυρίσαμεν, εμείς που τους εκλωτσήσαμε επειδή είμεθα οι δυνατότεροι, οι εξυπνότεροι, οι πλέον μπασμένοι στο υψηλόν νόημα της εκμεταλλεύσεως των άλλων, των συνανθρώπων-μας, δεν θα τους ξεχάσουμε ολότελα· όταν τακτοποιηθούμε· όταν σωφρευόμε τα πλήθη των αποκτημάτων της επιδεξιότηός-μας· όταν «ενδύσουμε» τα κεφάλαιά-μας σε πλήθος εκμεταλλευτικών επιχειρήσεων για να βυζαινόμε άκοπα και αδιάκοπα τον θρεπτικότετον για μας μόχθον των άλλων· όταν η ανία του κόρου-μας πιάσει, τότε θα τους θυμηθούμε τους δύστυχους τους αποτυχημένους· θα τους ονομάσουμε με τόνους καταδεκτικού οικτιρμού «πάσχοντας αδελφούς-μας»· θα υγρανθούν τα μάτια-μας για τους «απόκληρους της τύχης»· θ' αναγνωρίσουμεν στον «Ουράνιον Πατέρα»-μας το δικαίωμα να παιδεύει τα πλάσματά-του για τις αμαρτίες-των, αλλά θα ζητήσουμε ταπεινά την άδειαν από τον «Δοτήρα των αγαθών-μας» να κάνουμε και ολίγην φιλανθρωπίαν» (σελ. 53 - 54). Κι αλλού γράφει: «Η οργάνωσις της εκμεταλλεύσεως έγινε ένα θελκτικόν δίπτυχον· από το ένα το μέρος δημιουργείται η ανθρώπινη αθλιότης· από το άλλο οργανώνονται τα μέσα της φιλανθρωπικής δράσεως... με την αντίληψιν οτι εκχωρείται, οτι χαρίζεται στις μάζες των δυστυχημέ-

νων κάτι, για το οποίο πρέπει να αισθάνονται ευγνωμοσύνη προς τους ευεργέτας-των, να τους πουν ένα μεγάλο και εγκάρδιο "ευχαριστώ"» (σελ. 65).

Ας δούμε, όμως, κ' ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας «φιλανθρωπίας»: είναι η περίπτωση της Νάιτιγκαϊηλ, της πρώτης Αγγλίδας νοσοκόμας, που ακολούθησε τα αγγλικά στρατεύματα στον Κριμαϊκό πόλεμο. Όλοι-μας έχουμε ακούσει γι' αυτήν και δοξάζεται σαν ηρωίδα. Είναι όμως; Αν, βέβαια, βοηθούσε τους ανθρώπους σε κάποια θεομηνία ή επιδημία, τότε θά ήταν. «Όταν όμως πρόκειται για πολέμους, αυτού του είδους η "φιλανθρωπία", θυσία και ο "αλτρουισμός" είναι, στο τέλος, καταστρεπτικά, γιατί τους εξυπηρετούν και τους διευκολύνουν». Ο Καρβούνης, εδώ, μιλάει για «πολέμους» μα είναι σίγουρο πως καταλαβαίνει ο καθένας τι σόι «πολέμους» εννοεί, μια και πρόκειται για τον Κριμαϊκό πόλεμο. Και καταλήγει για το θέμα αυτό: «Αντί να καλλιεργείται η «φιλανθρωπία», είναι λογικότερον να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να μην υπάρξει πλέον καμμία ανάγκη φιλανθρωπίας και φιλανθρώπων. Πώς; Με το να καταργηθεί οριστικά και αποφασιστικά η ανισότης που δημιουργεί εκείνους που έχουν ανάγκη φιλανθρωπίας. Το σύνολον θα έχει την υποχρέωσιν να φροντίσει για τους ασθενικούς, για τους αρρώστους, για τα παιδιά, για τους γέροντες... Και θα φροντίζει όχι από «φιλανθρωπιάν», αλλ' από την αντίληψιν του συνολικού συμφέροντος» (σελ. 68).

Ένα από τα βασικά κι άλυτα προβλήματα των αστικών καθεστώτων είναι και το πρόβλημα της ανεργίας. Μ' αυτό το θέμα ασχολείται ο Κυρβούνης στο «Πού κατήντησεν η αποθέωσις της εργασίας». Τονίζει την αντίφαση που υπάρχει ανάμεσα στην αποθέωση της εργασίας από τη μια, και στην ολοένα αυξανόμενη ανεργία από την άλλη, κλασσικό φαινόμενο της αστικής κοινωνίας, εξετάζει το θέμα της εργασίας ιστορικά (αρχαιότητα, μεσαίωνας) και δίνει σωστά το περιεχόμενο του όρου «εργασία»: «Ναι. Είναι καθήκον κάθε ανθρώπου η εργασία. Καθήκον προς τον εαυτόν-του, προς το μέγα σύνολον. Όχι, όμως, η εργασία όπως την εννοούν τα καθεστώτα τα σημερινά —η εργασία που έχει λόγον υπάρξεως, κίνητρον και σκοπόν την εκμετάλλευσιν. Η εργασία που είναι η ανάλογη κάθε ατόμου συμβολή στις ανάγκες του συνόλου, του οποίου μέρος αυτό αποτελεί. Η εργασία της παραγωγής όσων χρειάζονται για να ζήσει και να συντηρηθεί και να χαρεί και να ευημερήσει ο άνθρωπος —όλοι οι άνθρωποι εξ ίσου, χωρίς προνομιακά δικαιώματα για κανέναν. Η εργασία του πνεύματος που συντελεί για την διανοητικήν εξέλιξιν και την πνευματικήν χαράν όλων των ανθρώπων και όχι μόνον εκείνων που μπορούν να πληρώσουν. Η εργασία που δεν φέρνει συσσωρεύσειν αγαθών εις κανέναν, αλλά της οποίας το προϊόν είναι κτήμα του συνόλου. Όταν έτσι θα ειργάζοντο οι άνθρωποι, γιατί και πώς θα ήτο δυνατόν να υπάρξει ανεργία, πείνα, δυστυχία, ανθρώπιнос ξεπεσμός; Πώς θα μπορούσε να υπάρξει δυνατότης να ζητιανεύει ένας άνθρωπος από έναν άλλον το δικαίωμα να εργασθεί για να ζήσει; Πώς θα υπήρχαν εκείνοι που θα είχαν να εκχωρήσουν τέτοιο δικαίωμα;» Και καταλήγει: «Όπως εννοείται σε μιαν κοινωνίαν όπου το άτομον είναι υποταγμένον στο μέγα σύνολον, η εργασία δεν μπορεί να είναι παρά μόνον το δίκαιον τίμημα της χαράς της ζωής, η ελεύθερη και συνειδητή του ανθρώπου συνεργασία με τους νόμους τους φυσικούς για την εξέλιξίν-του» (σελ. 85).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ο Συκουτρός στη μελέτη του «Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου», για να γνωρίσουμε τον Παλαμά, αρ. 3, σελ. 193, σημείωση 2 γράφει: «θα πρέπει κάποτε να εξετασθεί συστηματικώς, εις όλα τα πεδία της πνευματικής ζωής του Έθνους η τεραστία σημασία του πολέμου του '97. Θ' αποδειχθεί, νομίζω, ότι υπήρξε δια τον νεοελληνικόν πολιτισμόν γονιμότερος παρ' όσον π.χ. οι νικηφόροι πόλεμοι του 1912 και κατόπιν».

2. «Το ξύπνημα» (ανάμνηση), στο «Το ημερολόγιο του λαού — 1936», έκδοση «Ριζοσπάστη». Βλ. και πρόσφατη αναδημοσίευση, εφ. Ριζοσπάστης 28-12-1975.

3. Η «Καστανή βίβλος» έδειχνε πως η πυρπόληση του Ράισταγ ήταν σκηνοθετημένη κι ακόμα μιλούσε για τα χιτλερικά εγκλήματα στη Γερμανία. Βλ. πρόσφατη αναδημοσίευση, η «Καστανή βίβλος». Ιστορία της πυρκαϊάς του Ράισταγ με προσθήκη των πρακτικών και των αποφάσεων της αντιδικίας του Λονδίνου και του Παρισιού. Μεταφράσθηκε απ' τα γερμανικά με πρόλογο του Ν. Καρβούνη. Εκδόθηκε από τη Διεθνή Επιτροπή Βοηθείας στα θύματα του χιτλερικού φασισμού. Με πρόλογο του Λόρδου Μάρλεϋ. Β' έκδοση, Θουκυδίδης, Αθήνα 1980.

4. Κρίσεις παρμένες από το άρθρο του Γουίλλιαμ Ε. Λιούχτενπεργκ «Η μεγάλη οικονομική κρίση» που βρίσκεται στο βιβλίο «Συγκριτικά Δοκίμια γύρω από την Αμερικανική Ιστορία», Αθήνα 1969.

5. Γραία η εξέταση του θέματος στην αρχαία Ελλάδα, βλ. σελ. 35 — 38, και στην Ευρώπη, σελ. 34 — 35.

6. Βλ. σελ. 47 — 52.

Πετροπόλεμος και πανηγύρι

Του Δημοσθένη Νασούλη

Εκείνη την άνοιξη, ώς που να κλείσουν τα σχολεία, τα πολιτικά πράγματα... ανάμεσα στα παιδιά της Δαφνομηλιάς και της Τοπάλιανης έφτασαν στου ξυραφιού την κόψη... Ο πετροπόλεμος στο κατώφλι... έτοιμος να εκραγεί... Οι πολιτικάντηδες συμμαθητές-μας και πρωτοπολεμιστάδες, σα να πούμε... τα γεράκια, όπως λέμε σήμερα ή ήταν ανίκανοι ή δεν ήθελαν καθώς πίστευαν πολλοί, να κατευνάσουν την ψυχροπολεμική ατμόσφαιρα.

Κατέβαιναν στο Σχολαρχείο-μας οι Τοπολιανίτες, μαθαίναμε τα γράμματα σπουδάσματα μαζί, παίζαμε τα σκλαβάκια και τη μακριά γαϊδούρα, παραβγαίναμε στο τρέξιμο, στο πήδημα και στο λιθάρι κι είμασ' αγαπημένοι. Έτσι τουλάχιστον φαινόμαστε... αγαπημένοι. Κατά την Τετάρτη όμως και το Σάββατο, που δεν είχαμε σχολείο τ' απόγευμα, σαν τέλειωναν τα μαθήματα το μεσημέρι, ξεπροβοδίζαμε οι δαφνομηλιώτες τους Τοπολιανίτες ώς έξω απ' το χωριό-μας με πειράγματα και απειλές κ' ύστερ' ακροβολιζόμαστε στους γύρω λόφους κι αρχίζαμε τον πετροπόλεμο. Υποχωρούσαν εκείνοι αμυνόμενοι ως το Βαρκό, το ξεροπάταμο, τα σύνορα των δυό χωριών-μας κι εκεί αρχίζαμε έναν πετροπόλεμο χαρακωμάτων σα να πούμε, γιατί μήτ' εκείνοι κάναν επιθέσεις να διαβούνε δώθε μήτε και μεις κάναμε εισβολή στο έδαφός-τους.

Την άλλη μέρα, νάτοι πάλι οι Τοπολιανίτες κι έρχονταν στο σχολειό-μας για να μάθουν τα όσα γράμματα δεν έμαθαν και μεις, δεν μπορώ να πω, με χαρά πάντα τους δεχόμαστε. Περίεργη η παιδική ψυχολογία-μας την εποχή εκείνη. Έτσι κι ερχότανε η Κυριακή και δεν τους βλέπαμε τους... «βαρβάρους»-μας —έτσι τους λέγαμε, «βαρβάρους» και γελοούσαμε— να παίζουμε ή να στήσουμε πετροπόλεμο, μας στοίχιζε πολύ. Η μέρα δεν περνούσε.

Τούτοι όμως οι πετροπόλεμοι κατά τη σχολική περίοδο, ήταν απλά επεισόδια με δίχως σημασία. Το μόνο που γίνονταν μ' αυτούς ήταν να κρατιέται άσβεστη μιά διχόνοια μεταξύ-μας και να γυμναζόμαστε για το δεύτερο μεγάλο πετροπόλεμο που τον βλέπαμε αναπόφευχτο... Η αιτία ποιά ήταν; Να σας πω... Ήταν μιά ζούρλια και μιά έχτρα πού 'χαν οι Τοπολιανίτες εναντίο-μας, θαρρώ γιατί μας ένωσαν καλύτερους στα γράμματα και σ' όλα-μας και μεις τόσο και συδαιλούσαμε τη ζούρλια-τους με τα πειράγματά-μας και τις καυχησιές-μας τις ατέλειωτες, για να τους σκανιάζουμε. Καυχόμαστε παράδειγμα για το Κεφαλοχώρι-μας τη Δαφνομηλιά, πως απ' τα χρόνια τα παλιά έβγαζε και βγάζει μιά σειρά δασκάλους άξιους και φημισμένους. Δασκαλοχώρι τους λέγαμε, έπρεπε να το λένε το χωριό-μας. Κι όσο τους το λέγαμε, τόσο αναφοκοκκίνιζαν αυτοί απ' το θυμό-τους κι απ' τη ζούρλια-τους. Έπειτα τους θυμίζαμε τους μεγάλους ευεργέτες και πολέμαρχους του Εικοσιένα

που βγήκαν πάλι απ' το χωριό-μας, τους βιολιτζήδες σαν το Λέτσιο που, άλλος στα χωριά-μας δεν ακούστηκε, εξόν απ' τον Τσουρλή. Τους κλαρνίστες έπειτα, σαν το Στραβολαίμη, τον Μπαντίδο και τον Παντελή, αλλά και τους χορευταράδες-μας τους σέρτικους και καυγατζήδες, έναν κι έναν που τους τρέμαν όλα τα χωριά στα πανηγύρια. Όλο τέτοια τους λέγαμε πάντα. Πέστε-μας και σεις —τους προτείναμε— τί έχετε να πείτε; Έναν παπά και δυό ντραγάτες βγάλατε όλο κι όλο κι ένα σωρό γιδάρηδες... Και για να τους πικάrouμε ακόμα πιο πολύ, τους λέγαμε και ψέματα, πως κι ο ήρωας ο Αχιλλέας και άλλοι ακόμα αρχαίοι ήρωες ήταν Δαφνομηλιώτες. Κι εκείνοι θύμωσαν, που δεν είχαν τίποτε να πουν. Τους έτρωγε η ζηλοφθόνια κι όλο επιζητούσαν αφορμή για έναν καινούργιο πετροπόλεμο, γιατί πίστευαν σε μια καινούργια νίκη, να μας ξαναφέρουν κυνηγώντας-μας ως το μεσοχώρι-μας και να μας ταπεινώσουν πάλι μιά για πάντα. Κι αλήθεια, εδώ που τα λέμε φίλοι-μου, οι Τοπολιανίτες ήταν σκληρά καρύδια, άξιοι και σκληροί πολεμιστάδες. Στον πρώτο μεγάλο πετροπόλεμο στον Άη-Λιά στα Τρίκορφα με σύμμαχα κοντοχωριανά παιδιά, μας κατανίκησαν και μας ρεζίλεψαν. Αυτό πολύ μας πείραξε κι είχαμε και μεις το άχη-μας κι επιζητούσαμε με τη σειρά-μας αφορμή για μια καινούργια σύρραξη, καινούργια αναμέτρηση, για να ξεπλύνουμε κείνη τη ντροπή. Γι' αυτό κι ετοιμαζόμαστε τώρα από καιρό. Βάλαμε πρώτα-πρώτα καινούργιο αρχηγό με τ' όνομα Αχιλλέας. Πως τούτος όμως ο Αχιλλέας-μας δεν έμοιαζε καθόλου με το μυθικό Αχιλλέα. Τούτος ήτανε σέρτικος, κακός, σκληρός και ύπουλος. Κι εγωιστής. Δε δέχονταν —που λέει— μύγα στο σπαθί-του. Μονά-ζυγά, όλη δικιά-του τ' άθελε. Όταν δεν είχε τι να κάνει, έδερνε τα ξυπόλητα γυφτόπουλα έτσι για το τίποτα. Τα συχαινόνταν σα χολέρικα και τα πρόγκιζε μ' αηδία.

—Αυτοί οι γύφτοι είναι παλιοράτσα —έλεγε. Αυτοί έφτιαξαν τα καρφιά και σταύρωσαν οι Οβραίοι το Χριστό-μας...

Ο αρχηγός-μας καθάρωνε πολύ όταν τον φωνάζαμε Αχιλλέα και κορδώνονταν σα γύφτικο σκεπάρνι, σα φουσκωμένος βάτραχος. Σίγουρα, αν ήταν τότες δα γνωστός εκείνος ο μεγάλος «Φύρερ», θα προτιμούσε έτσι να τον λέγαμε, παρά Αχιλλέα. Κι αλήθεια θα του ταίριαζε καλύτερα. Μα θα μου πείτε, γιατί τον κάναμε αρχηγό;... Έ... πού να βρίσκαμε και τον καλύτερο. Ήμουν του λόγου μου, αλλ' εκείνος δε με παραδέχονταν με την παρέα-του.

—Θέλουμε —έλεγε— «αρχηγό χοντρόλαιμο, να 'ναι αράθυμος και να κάνει πόλεμο». Δε θέλουμε πολιτικάντηδες κι απολειφάδια.

«Τά 'λεγε της πεθεράς για να τ' ακούσ' η νύφη». Ποιός τόλμαγε όμως να μιλήσει;... Θύμωνε με το «ψύλλου πήδημα» κι άρχιζε τις ξανάστροφες. Τέτοιος ήταν ο Αχιλλέας-μας και τον φοβόμασ' όλοι κ' οι Τοπολιανίτες πιο πολύ...

Μετά απ' τον αρχηγό-μας, όλοι οι πολεμιστάδες-μας πήραν κι αυτοί από ένα όνομα μυθικού, αρχαίου ή νέου ήρωα της μεγάλης επανάστασης του Εικοσιένα. Έτσι όλους τους ήρωές-μας τους ζωντάνεψαν με τη σειρά στα πρόσωπά-τους κι άκουγες; Αχιλλέας, Κολοκοτρώνης, Λεωνί-

δας και Κανάρης, Καραϊσκάκης και Οεμισιουκλής, Πάτροκλος και Μισούλης, Μιλτιάδης, Διάκος κι Οδυσσέας Αντρούτσος. Όλοι τούτοι οι νέοι ήρωές-μας θαλασσινοί και στεργιανοί, μυθικοί, νέοι κι αρχαίοι, θα μάχονταν νικηφόρα με τόσο βαριά ονόματα στο μεγάλο πετροπόλεμο. Ποιός παράδειγμα, θα τόλμαγε σε ώρα μάχης να πετάξει την ασπίδα-του –να πούμε– και να ντροπιάσει τ' όνομα του ήρωα που θά 'φερνε; Κανείς... Γι' αυτό όλο μπρος και πάντα μπρος θα πήγαιναν στη μάχη κ' η νίκη θά 'ταν σίγουρα δική-μας τούτη τη φορά.

Απ' όλους τους πολεμιστάδες μόνο ελόγου-μου δεν είχα όνομα αρχαίου ή νέου ήρωα. Όλοι-τους με φώναζαν «Ο παλικάρης». Κι αλήθεια όπου τα λέμε, μ' άξιζε. Όλοι-τους σχεδόν οι πιο πολλοί-τους μ' αναγνώριζαν κι ο κύριος σχολάρχης-μου ακόμα, που πρώτος μου χάρισε τούτο το παρανόμι. Μια μέρα μ' είδε που ξεπέρασα όλα τα παιδιά στο τρέξιμο στο πήδημα και στο λιθάρι και φώναξε ενθουσιασμένος: Μράβο «ο παλικάρης»! Έτσι έγινε και μού 'μεινε τούτο το περήφανο παρατσού-κλι... Ίσως όμως νά 'χε και μια κάποια δόση ειρωνίας κι ακόμη ίσως - ίσως και κάποιον οίκτο του σχολάρχη-μου ο θαυμασμός γιατί αλήθεια μπορεί να ήμουν ο υπεράξιος όλων, αλλά κάθε άλλο παρά για «παλικάρης» έμοιαζα. Ήμουν φτωχούλης αχαμνούλης κι άσημος, σκέτη καρικατούρα, όπως μ' έλεγε κι ο Αχιλλέας.

Όμως ν' ακούσετε και να θιαμάξετε: Έτρεχα όμοιος λαγός και πήδαγα σαν ακρίδα και ποιός να με τσακώσει. Σούστες είχαν τα πόδια-μου κι αυτό μετρούσε κι αν έτρωγα καλύτερα, σαν κείνο το φουσκάκια, που πήρε του 'Δυσσέα τ' όνομα... να βλέπατε...

Έτοιμοι λοιπόν και περιμέναμε.

–Ελάτε στο πανηγύρι του 'Αη-Λιά στα Τρίκορφα, να μετρηθούμε πάλι, αν σας βαστάει ο κώλος, μας είπαν γεμάτοι κομπασμό οι Τοπολιανίτες, σαν κλείσαν τα σχολειά-μας.

Πρόκληση καθαρή κι εμείς δεχτήκαμε. Άλλο που δε θέλαμε. Κι ήρθε γρήγορα τ' 'Αη-Λιά το πανηγύρι και ξεκινήσαμε πρωί - πρωί με τη δροσιά. Μπροστά ο αρχηγός ο σέρτικος. Δίπλα του ο Πάτροκλος σημαιοφόρος κι εμείς ξοπίσω-τους σε μια γραμμή τα παλικάρια. Προχωρούσαμε ανηφορίζοντας την πουρναρόφυτη πλαγιά και τραγουδούσαμε το «Μαύρ' είν' η νύχτα στα βουνά» και «το λυγρόν και κοπτερόν σπαθί-μου» και βούρκωναν τα μάτια-μας.

Φτάσαμε στα τρήκορφα. Στήσαμε το μπαϊράκι-μας στην ολόγυμνη ράχη αντίκρυ απ' τον 'Αη-Λιά. Η γραφική πολυκαιρινή εκκλησούλα-του κρυμμένη κάτω από τις πυκνές κρانيές και τα σφεντάμια, έμοιαζε μια ζωγραφιά. Ανέβαιναν οι πανηγυριώτες απ' το φιδωτό δρομάκι στον 'Αη-Λιά σαν τα μερμήγκια, άλλοι μπουσουλώνοντας με τα τέσσερα, άλλοι ξυπόλητοι πάνω στην πυρωμένη στουρναρόπετρα –τάμα στον άγιο– κι άλλοι αρχοντάνθρωποι, καλοί νυκοκυραίοι, στις μούλες-τους καβάλα, πάνω σε καρπέτες όμορφες, λουλουδάτες.

Μας είδανε απ' τον 'Αη-Λιά ψηλά οι Τοπολιανίτες και συντάζονταν βιαστικά κι αυτοί για τη μεγάλη μάχη.

Στην εκκλησιά έψελναν γλυκόφωνα οι ψαλτάδες και στις κρانيές οι τζιτζικες και κάπου εκεί παράμερα, τσουγκράνιζαν κ' οι λαλητάδες τα λαβούτα-τους και τα συνταίριαζαν με βιολιά και κλαρίνα για νά 'ναι κι ετούτοι έτοιμοι για το μεγάλο γλέντι...

–«Δί' ευχών των αγίων Πατέρων ημών», έψαλε κάποια στιγμή ο παπα-Χουλιάρας ευλογώντας τους πανηγυριώτες κι αμέσως σήμαναν στον 'Αη-Λιά τα σήμαντρα βιαστικά, τρεχάτα την απόλυση της εκκλησιάς σα να σήμαιναν συναγεμώ για τη μεγάλη μάχη-μας κι ένα ανθρωπολόι αναδείχτηκε στον 'Αη-Λιά ψηλά σαν όπως μέρμηγκες σε μερμηγκοφωλιά.

Ο ήλιος καντήλιασε τώρα για καλά, ως δέκα οργιές κι έκανε τη γη ν' αχνοβολάει και ν' αναδίνει η ρίγανη ευωδιά.

–Εμπρός... ούρλιαξε ο αρχηγός-μας κι έδωσε το σύνθημα να επιτεθούμε με μια σφρίχτρα πού 'κλεψε στις Παλιουρής το πανηγύρι. Σφύρρρ... και πήδηξ' απ' το βράχο κάτω, που στέκονταν σαν αγρίμι σερνικό και φρούμαζ' ολοένα, ακράτητος ως που ν' αρχίσει η μάχη...

Κατεβήκαμε «πιλάλα» την πλαγιά. Γεμάτοι μένος και οι βάρβαροι καθώς μας είδαν. Εμείς είμασταν πάντα οι Έλληνες, όλα κι όλα. Η σύγκρουση ήταν φοβερή κάτω στα καταπράσινα απ' τις όψιμες καλαμποκιές ισιώματα. Σβούριζαν και συγκρούονταν οι πέτρες στον αέρα κι έβγαζαν φωτιές σαν κεραυνοί του Δία...

–Μη μου πεις κυρ-πρόεδρε –είπε ο νωματάρχης στον πρόεδρο του χωριού-μας– πως δεν είν' ουραίοι θέαμα ου πόλεμους κι ου πιτρουπόλημους ακόμα... Με τούτους δω που γλέπιτι, θα πάρουμε την Πόλη κι την Αγιά Σοφιά... όλοι-τους παλικάρια μια φορά. Έ ουρή Ιλλάδα αθάνατη. Έτσι δα, βγαίνου να τα παλικάρια. Αμ τι θαρρείς.

–Θαρρώ –είπ' ο πρόεδρος– πως μπορούν οι διάβολοι αυτοί με τούτα τα καμώματα να σκοτωθύνε καμιά ώρα και πρέπει να τους διαλύσουμε.

–Χμ... Αυτό σωστά κι αμέσως βέβαια –πρόσθεσε πρόθυμος κι ο καπετάνιος– κι έτρεξαν οι χωροφύλακες με τα τουφέκια κ' οι ντραγάτες άγριοι και φοβεροί με τις αγκλίτσες-τους.

Η μάχη συνεχίζονταν...

–Απάνω-τους –ούρλιαξε πάλι ο Αχιλλέας-μας– τους πήραμε, απάνω-τους...

Γιουρούσι στο γιουρούσι, τους σπρώξαμε στις χέρσες χωραφιές που βόσκαγαν πασσαλωμένοι των πανηγυριωτών οι γαϊδάροι. Το πολεμικό-μας μένος δεν αργήσαμε να το μεταδώσουμε και στους γαϊδάρους. Ξεπασσαλώθηκαν ετούτοι μάτια-μου και γκάριζαν δαιμονισμένα και κλωτσούσ' ο ένας τον άλλον και δαγκάνονταν κι όσοι ειρηνόφιλοι πέσανε πειναλέοι στις όψιμες καλαμποκιές τις ρημάξανε ολότελα.

–Για τ' όνομα του Θεού, θα σκοτωθύνε τα παλιόπαιδα φώναζε πάνω απ' τον 'Αη-Λιά, σηκώνοντας ψηλά τα χέρια κι ο παπα-Χουλιάρας. Τρέξτε χωριανοί, θα σκοτωθύνε...

Τρέχαν οι πανηγυριώτες και δεν έφταναν... Τέτοιος σάλος και κακό δεν έχει ξαναγίνει. Ποιός να μας συγκρατήσει.

Μπαμ-μπαμ ακούστηκαν στη σειρά δυό μπαταριές απ' τον 'Αη-Λιά ψηλά. Οι χωροφύλακες του-

φέκσαν με τους γκράδες στον αέρα, μήπως και σταματήσει το κακό... Τόν'κουσαν οι λαλητάδες και πρόγκιζαν για να σωθούν απ' την κακιά την ώρα.

Στη στιγμή έφτασαν οι χωροφύλακες και οι ντραγάτες με κάτι μουστάκες ως τα γόνατα κι άρπαζαν απ' το λαιμό τον Αχιλλέα...

—Παραδοθείτε —είπαν όλοι-τους αγριεμένοι— αλλιώς χαθήκατε.

Ο φουσκάκιος που πήγαινε πάντα πίσω απ' τον αρχηγό για σιγουριά, ένωσε να καλυμπούν τα πόδια-του μες στα τσαρούχια... άσχημα... Και φώναζε τρομαγμένος: Παραδίνομαι!... παραδίνομαι!...

Κακή αρχή... Μα τι μπορούσαμε να κάνουμε με τούτα τα θηρία!...

—Είστ' αιχμάλωτοι, είπαν οι χωροφύλακες και μας κουβάλησαν πάνω στον Άη-Λιά, γραμμή στον καπετάνιο.

Ο καπετάνιος όρθιος με τα χέρια στη μέση, αγριεμένος με μια μουστάκα σουβλερή μια πήχη μες περίμενε.

—Ελάτ' εδώ μπρέ καρκαντζέλια —είπε βλοσυρός— εσείς κάμστε το μεγάλο σαματά και χάλασε το πανηγύρι!... Εσείς προγκίζατε τα γαϊδούρια κι έφαγαν τ' αραποσίτια...

Ησυχία... Κανείς μας δεν απάντησε. Και τι να λέγαμε...

—Τώρα θα δείτε... Πάρτε τα τσαρούχια-τους για ποδοκόπι-σας —είπε στους ντραγάτες— και να φύγουν «και οι μεν και οι δεν... αμέσως» για τα σπίτια-τους.

Μας φάνηκε αστεία η τιμωρία... Μαθημένοι είμαστε, είπαμε μέσα-μας. Μια ζωή ξυπόλητοι χειμώνα, καλοκαίρι. Χαρά στο πράμα. Τ' είχαμε να σκιαχτούμε. Εκείνο που μας πείραζε ήταν το κακό ρεζίλημα. Ξυποληθήκαμε όλοι στη σειρά και φύγαμε σαν το παλιάσκερο κουτσαίνοντας κι ακόμα φεύγουμε. Τέτοιο ρεζίλι ποιός περίμενε!... Εκείνο όμως που φτέρωνε το ηθικό-μας ήταν η μεγάλη νίκη-μας. Το ότι νικήσαμε τους «βαρβάρους»-μας φως φανάρι. Όλοι το παραδέχτηκαν. Στη μάχη είχαν τους πιο πολλούς σημαδεμένους. Είχαμε και μεις... Χύθηκε αίμα. Άφηκε τα σημάδια-του τούτος ο πετροπόλεμος, όπως κι ο κάθε πόλεμος, αφήνει σημάδια μικρά ή μεγάλα. Κι όλοι έλεγαν: Κακός ο κάθε πόλεμος και των παιδιών ο πετροπόλεμος... χαλάει τα πανηγύρια της ειρήνης!...

Ο ακέριος χαρακτήρας

Σούλας Ροδοπούλου

Κάθε φορά έπρεπε να 'χει κι ένα συστατικό γράμμα. Ο εργοδότης θα τον εκτιμούσε καλύτερα. Αυτά τα συστατικά γράμματα πόσο τον κούραζαν! Δεν έφτανε το δίπλωμα κι η εμφάνισή-του. Ο Φάνης χωμένος σε μια πολυθρόνα παραδοσιακή της μακαρίτισσας της πεθεράς-του, ήταν παραδομένος στις σκέψεις-του.

Παίδευε το μυαλό-του. Ποιός φίλος ίια μπορούσε να τον βοηθήσει τούτη τη φορά; «Μα, ναι, θα πει του Κώστα. Εκείνος τον ξέρει καλά και θα γράφει λόγια που πιστεύει. Άλλωστε γνωρίζει

και το πρόσωπο. Τον επιχειρηματία.

—Και το συζητάς; του είπε στο τηλέφωνο. Απόψε θα καθήσω να τού γράφω και θα του στελω εγώ το γράμμα.

Πάει κι αυτό. Για να δούμε, θ' ανοίξει καμμιά χαραμάδα στο σκοτάδι της αναδουλειάς-του. Θα λάμψει κανένα φως!

Όποτε αυτός θέλει κάτι... σκοτεινιά κι αντάρα. Αιστάνεται μερικές φορές, πως βρίσκεται σ' ένα πολύ μακρύ διάδρομο. Παντού πόρτες, μονές, διπλές, ολάνοιχτες. Τρέχει χαρούμενος να μπει, μ' απότομα κλείνουν όλες. Υπάρχει η τελευταία. Αυτή θα την προφτάσει. Όμως χραπ! πάει κι αυτή. Μένει έρημος στον άσπρο διάδρομο κ' η φωνή-του, που καλεί απεγνωσμένα δεν ακούγεται.

—Πού είστε άνθρωποι! Δουλειά ζητάω, βοηθείστε-με!

Έδωσε μιά στο ξύλινο μπράτσο της πολυθρόνας. Πόνεσε πολύ!

Το κουδούνισμα του τηλεφώνου χτύπησε τις σκέψεις-του, σα να τις πιστόλιζε. Βιάστηκε να το σηκώσει.

—Φάνη... εγώ είμαι ο Κώστας. Να γράφω, πως είσαι ακέριος χαρακτήρας.

—Όχι πολλά. Μη νομίσει, πως είναι υπερβολικά. Όσο πιο απλά μπορείς.

Ακέριος χαρακτήρας! Ακούς εκεί! Ποιός τον θέλει τέτοιο χαρακτήρα. Για τους περισσότερους εργοδότες αυτή η έννοια έχει μόνο μια σημασία. Θέλουν να είσαι ακέριος χαρακτήρας σε κείνους, όταν πρόκειται για τα συμφέροντά-τους. Να τους δουλεύεις σαν χτήνος, να τους καλύπτεις στις παρανομίες-τους, να μη διαμαρτύρεσαι ποτέ. Να μη ζητάς καλύτερη αμοιβή. Όταν οι συνάδελφοί-σου αδικούνται, εσύ να μην υψώνεις τη φωνή-σου. Όταν τα παιδιά ταλαιπωρούνται ν' αδιαφορείς. Όταν οι γονείς χοροιδεύονται ν' αντιπαρέρχεσαι. Η επιχείρηση ανήκει στην ιδιωτική εκπαίδευση και δεν είναι παιζε - γέλασε. Πώς να συμβιβαστείς;

Τις προάλλες τα κουβέντιασε με τη Λέλα. Εκείνη μπόρεσε να σταθεί. Κατάπτε πολλά μέχρι παραλογισμού. Πήρε και προαγωγή και τώρα την τρώει πιότερη αγωνία. Στ' αφεντικό δεν αρέσουν οι προαγωγές.

—Και σαν πήρα βαθμό τί έγινε; Περιμένεις να κάνεις καριέρα εδώ πέρα; Να γίνεις διευθυντής; Πάντα από πάνω-σου θά 'ναι ο κ. λυκειάρχης και θα είσαι υπόλογος στον επιθεωρητή και στο υπουργείο. Άσε τους γονείς. Πολλά αφεντικά στο κεφάλι-σου. Ποιόν να ευχαριστήσεις; Κι οι συνάδελφοι; Όλο και θα σε στραβοβλέπουν. Θα φοβάσαι μη σε περάσουν για το τσανάκι της επιχείρησης. Είναι το σύστημα τέτοιο. Να μη μονοιάζουν να τρώγονται, να υποβλέπονται. Άστα σου λέω... ζούγκλα.

Άρες, ώρες, νιώθει, πως σπατάλησε τη ζωή-

Του Ηλία Γιούρη (μαθητή)

Άνοιξε το παράθυρο στο δωμάτιό-του. Ήθελε ν' αναπνεύσει λίγο φρέσκο αέρα. Ολόκληρο το βράδυ, σήμερα, δεν κοιμήθηκε καθόλου. Σκεφτόταν το χωριό και τους γονείς-τους εκεί. Ήρθε εδώ, σ' αυτήν την πολυάνθρωπη πόλη πριν μερικά χρόνια, με την ελπίδα να βρει μια δουλίτσα, να εξασφαλίσει ένα καλύτερο αύριο. Εκεί, στο χωριό, το μέλλον γι' αυτόν ήταν σκοτεινό κι αβέβαιο.

Μα και στην πόλη τώρα, τα πράγματα δεν καλύτερεψαν. Η μιζέρια κ' η φτώχεια τον ακολουθήσαν παντού, σ' όποια δουλιά κι αν πήγε. Είναι η μοίρα-του αυτή; Η μοίρα με τ' αδυσώπητο πείσμα-της, που δεν τον αφήνει να στεριώσει πουθενά; Δουλεύει τώρα, σκληρά στο εργοστάσιο, απ' τα χαράματα μέχρι αργά τη νύχτα χωρίς διακοπές. Κ' η αμοιβή-του; Τρακόσιες πενήντα δραχμές τη μέρα «και... πολλά σου πέφτουν» τού 'πε τ' αφεντικό, όταν συμφώνησαν για τη δουλειά. Μα πού να τα βγάλει πέρα με τέτοια μεροκάματο; Τα τρόφιμα, τα τσιγάρα, παίρνουν συνέχεια αύξηση. Και το μεροκάματο μένει πάντα το ίδιο. Πρέπει να στείλει και στο χωριό στους γέρους - ανήμπορους γονείς-του. Και το πενήντημερο πάλι; Τί τό 'θελαν κι αυτό, τώρα... Λιγότεψαν οι μέρες της δουλειάς, λιγότεψαν και τα λεφτά πού 'βγαζε το μήνα.

Πήγε μαζί μ' άλλους εργάτες να ζητήσει αύξηση. Τ' αφεντικό βρήκε ευκαιρία και τον απέλυσε. Δεν τον συμπαθούσε από παλιά... Πρωτοστατούσε στις απεργίες του προσωπικού, μιλούσε για συνδικαλιστικά δικαιώματα στους εργάτες και άλλα που δεν τά 'βλεπε με καλό μάτι τ' αφεντικό.

Τον απέλυσαν κι από δω, λοιπόν. Χάθηκε κι αυτό το ελάχιστο, το ποταπό που έπαιρνε. «Πώς θά τα βολέψω, Θέ-μου», συλλογιέται τώρα, κάθε βράδυ, καθώς πέφτει να κοιμηθεί. Και τότε θυμάται το χωριό-του. Τού 'ρχονται στο νου και τα όνειρα πού 'κανε σαν ήταν παιδί: να μεγαλώσει, να σπουδάσει και να γίνει γεωπόνος, να βοηθά τους αγρότες, κάνοντας τη γη ν' αποδίδει περισσότερα. Την αγαπούσε αυτός τη γη. Σαν ήταν μικρός, δούλεψε πολύ σ' αυτή... Μα δεν έβγαине το ψωμί...

Και τώρα... Τώρα κάθεται κλεισμένος στους τέσσερις τοίχους του δωματίου-του, και θυμάται τα παλιά. Τη ζωή στο χωριό. Ας ήταν κι εκεί φτώχός. Τουλάχιστον εκεί απολάμβανε χαρές που εδώ στην πόλη, ούτε καν μπορεί να φανταστεί πώς είναι ποτέ δυνατό να υπάρξουν. Άλλοι άνθρωποι εδώ, άλλες συνήθειες... Στο χωριό, όταν άνοιγε το παράθυρο της καμαρούλας-του, το πρωί, χαιρόταν το λαμπερό ήλιο, το καταπράσινο δροσερό χορτάρι, τ' ανθισμένα λουλούδια του κήπου που μοσχοβολούσαν κι ευωδίασαν με τ' άρωμά-τους την καμαρούλα-του. Μπορούσε ακόμη να πει τον πόνο-του στο γέλιτο, να κουβεντιάσουν λίγο, να ξεχαστεί. Ενώ εδώ...

Σηκώθηκε απ' το κρεβάτι. Τράβηξε κατά το παράθυρο. Το άνοιξε. Ήταν μόνος... μόνος... Είχε αρχίσει να χαράζει. Μια δυνατή μυροδιά έφτασε ως τη μύτη του. Μύριζε χαβούζα. «Θά 'ναι απ' τον υπόνομο πού 'σκάσε χθες», σκέφτηκε.

Έκλεισε το παράθυρο...

Τ' αποφάσισε πιά... Θα γύριζε στο χωριό.

του. Αν ήταν στο δημόσιο, σίγουρα, θά 'χε φτάσει κάπου. Πολλές φορές αραχνιάζει, βέβαια, και σε τρώει η ρουτίνα. Όχι, όχι, έζησε μια ζωή ενδιαφέρουσα χωρίς πλήξη. «Καριέρα, καριέρα, καλή καριέρα», λέγανε όλοι τότε, που πήρε κείνο το χαρτί. Τι λες εκεί! Να μελετιέται τ' όνομά-μας. Να λένε για μας και για το έργο-μας. Βλέπει τόσους μεγάλους, συνταξιούχους πια στο Ζάππειο και στον Εθνικό κήπο. Τρανοί διευθυντές υπουργείων υπηρεσιών διαφόρων, ανώτερα κάποτε στελέχη της εκπαίδευσης. Ποιός τους θυμάται; Παθιαζόμαστε ν' αφήσουμε κάτι πίσω-μας. Να μη μας ρουφήξει η λήθη. Πως φαίνεται πως δεν πιστεύουμε σε πάρα πέρα ζωή. Εδώ είν' όπλα, χαρές και λύπες πνεύμα και ύλη.

Νά 'χεις και παιδιά! Καλά νά 'σαι ένα τομάρι. Κάτι θα καταφέρεις. Συνηθισμένο τον είχε τον εαυτό-του στη μιζέρια, μα, τούτα τα δυό μικρά-του, πώς να τα βολέψει. Στους χροτάφους-του χτυπούσαν οι φλέβες. Είχαν χοντύνει κι έμοιαζαν με ρίζες σαρκοβόρου φυτού...

Και να γινότανε κάτι με το γράμμα του Κώστα. Ας έγραφε ό,τι ήθελε. Ας έβαζε και τον αέριο χαρακτήρα-του με τρία θαυμαστικά. Αυτή η πόρτα μονάχα να μην κλείσει.

Μικρό αφήγημα

Παλιού καλού καιρού

Του Γιώργου Ν. Τριβέλλα

Θυμάμαι κάποιαν άλλη εποχή. Τότε ήταν άλλοι άνθρωποι, διαφορετικοί. Χαμογελούσαν και γλεντούσαν χωρίς τα σημερινά τα άγχη, είχανε λίγες απαιτήσεις, αθωότητα και ξενιασιά. Εκείνοι αγαπούσαν και ξέραν το γιατί. Αχολογούσαν οι καντάδες στους δρόμους και στην Αγάπης την αυλή. Κ' η αγαπημένη-τους, έστελνε μ' ένα λουλούδι ένα αγνό φιλή. Ήταν παλιοί κι αθώοι, όμορφοι καιροί και όμορφότερος ο κόσμος. Δεν είχε ψέμα να σου πει. Η κοπελιά θα σε κοιτούσε με παρθένα συστολή. Και στον καλό-της θα 'δινε πιστά και σώμα και ψυχή. Τα παιδιά έπαιζαν και τραγουδούσαν ανέμελα σε δρόμους και αυλές. Όλοι έδιναν κι έπαιρναν χαρές. Αν είχε κάποιος λύπη, έτρεχαν πολλοί και τον παρηγορούσαν. Θυμάμαι κείνες τις απλές τις φυσικές κι ωραίες εποχές. Μα τώρα ο κόσμος χάλασε στην ψυχή καθώς αλλάζαν οι καιροί. Δυσπιστία και φοβία παντού κυριαρχεί. Τους λές «καλημέρα» και σου λέν «γιατί;». Τους χαμογελάς και στέκουν σκυθρωποί. Ω να 'ρχόσαστε ξανά παλιοί άνθρωποι αγνοί, όμορφοι παλιοί καιροί!

Λαογραφικές σελίδες

Ένα πρωτότυπο διδαχτικό και λαοσοφικό αφήγημα

Μνημονικό στα γονικά-μου

Του Κίτσιου Κόκαλη

Του Φιδοβοτανά

Κοντοβαζαινίτη διαβαστή, ρίξε μια ματιά σε περικαλώ σε τούτο το γραψίδι· μπορεί κάποτε ναν το χρεαστείς. Είναι μιά αληθινή ιστορία, που ανάργια και που, μπορεί ναν τη θυμηθείς, για το καλό του λατρεμένου χωργιού-μας, της Χιλιαηδονούσας της Κοντοβάζαινας.

Ούλοι οι παλαιϊκότεροι, θα θυμόσαστε τα γονικά-μου· τον πατέρα-μου το μπαρμπα-Γιώργη το φιδοβοτανά και τη μάνα-μου την Καπε-Βασίλω τη φιδοβατανόνυφη· και οι δυό-τους ξωμάχοι και ειρηνικοί δουλευτάδες της γης, αναποδογουρίζανε τα χώματα ολημερίς, με το λιοπύρι, με το κρύο μέ βροχές, στα ρόβολα πετροχώραφα του χωργιού-μας, για να μαζώξουνε μιά στάλα καρπό για την ανατροφή της φαμελιάς-τους.

Ο πατέρας-μου πέθανε 79 χρονώνε το 1952 στις 5 του μήνα του Σποριά και στ' απροχώρητα μάθαμε πως είχε κατουρία και δε γινότανε τίποτα· κι έτσι πήρε τη στράτα του χαίμου —γιατ' ήτανε γερή η κράση-του— τη στράτα, που πέρνανε κι ακόμα παίρνουνε ούλοι οι παρατημένοι στα έρμα τα χωργιά, από τους κυβερνήτες και τους βουλευτάδες, που μόνο όντας κοντοζυγώνουνε οι εκλογές, τότενε τους θυμούνται.

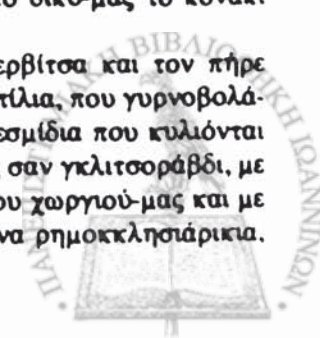
Έρμη κι άραχλη που είναι η ζωή-τους και ντροπή σε δαύτους που τους αφήνουνε σ' αυτήνε την αλησμονιά και την κατάντια.

Πενήντα χρόνια κοντά περάσανε από τότε που αρχίσανε να φτιάνουνε τη δημοσιά από τα Τρόπαια, κι ακόμα δεν έγινε τίποτα· καλά που βρέθηκε ο πολυθύμητος ο Παπα-Μουτζούρης —ο Παπα-Λύκος κατά που τον έλεγε ο πατέρας-μου, γιατί ήτανε νταμαχιάρης στη δουίλεψη— ένας ανυποχώρητος κι ακούραστος παπάς από το Βούτσι, που άρχισε με τον κασμά κι άνοιξε το δρόμο από το εργοστάσιο του Λάδωνα και βουλευόμαστε μιά στάλα σήμερα· αλλά κι αυτόνε δε θαν τότε τελειώσουνε ποτές κι από σκοπού οι ψηφοδιακονιάραιοι, για ναν τους έχουνε ανάγκη τα... ζωντανά και ναν τους τρυγάνε τον ψήφο με μικρορουσφέτια και με το θα... και με το θα... και με το θα...

Ταξιδεμένος ο πατέρας-μου μιά βολά τον πασάνα το χρόνο κάτου στα παχιά τα καμποχώργια της Μεσσήνιας, την εποχή που τα φίδια πέφτουνε στον έρωτα κι αλλάζουνε τα τομάρια-τους, και με τις ξεδοντιάρεις τις δεντρογαλιές στον κόρφο-του, γιάτρευε τους φιδοδαγκωμένους με το βοτάνι της δρακοντιάς και τα συγκάϊματα των παιδιώνε με το κικίδι της βελανιδιάς, χόρταινε καγιανάδες από σίγλινο, φιλερίσιο κρασί και ψωμί χάσικο άσπρο σαν τεμπεσίρι κι απόκοντα έφερνε και κána λιάνωμα για να βουλώσουμε καμιά τρούπα της ανάγκης και να φαρμακώσουμε και κána τσουρούλι, που καρτεράγαμε τα μπακανιάρικα μ' ανοιχτό το στόμα, κατά που καρτεράνε τα τσιροπούλια, από της χελιδόνας το μυτοράμφι τα καφερά!

Από τη γνώση του παραπέρα του κόσμου, αλλά κι από χαρακτήρα ο πατέρας-μου ήτανε ειρηνικός, προσηλιακός και φιλόξενος άνθρωπος κι ούλοι οι διαβατικοί και οι καταλαχιάρηδες, ακόμα και οι διακονιάραιοι —άλλους στον αχεργιά κι άλλους στο παραγώνι— στο δικό-μας το κονάκι καταλαγιάζανε και τους πορεύαμε μ' ό,τι βρισκότανε στο φτωχικό-μας.

Η μάνα-μου, ήτανε σιώνυφη φερμένη στην Κοντοβάζαινα από τη Βερβίτσα και τον πήρε χηρευάμενο τον πατέρα-μου με μιά λυκοφαμελιά από κána πεντάρι τσιρομπιλια, που γυρνοβολάγανε μέσα τα σοκκάκια ξυπολιάδες, ταρκάσια και σγαρτσιάρικα, ίδια μ' ανεσμίδια που κυλιόνται μέσα τα λασποτσιούλια και για όσους τη θυμούνται, είχε στητό το κορμί-της σαν γκλιτσοράβδι, με μάτια γεράνια, γελαστά, χαρούμενα και φωτεινά σαν τον ξάστερο ουρανό του χωργιού-μας και με φωνή αηδονιού, σκόρπαγε το κλέφτικο τραγούδι της λεβεντιάς σαν καμπάνα ρημοκκλησιάρικια, στ' όργωμα, στο θέρο, στ' αλώνι, στον τρύγο, στο λιουμάζωμα.

Δουλευταρού κι ακούραστη, παράβγαινε με τους άντρες στην αξίνα, όταν έπεφτ' εργατιά κά- του τον κάμπο, για να σκάσουνε από το σκάσιμο μέχρι το σκάπετο του ήλιου, με μιά χεροκοψιά ψωμί, μια πλοχεριά βατσολιές και καμιά οκά κρασί, τα σταφιδάμπελα της Μπαρμπάσαινας και της Αγουλινίτσας, για πενταροδεκάρες.

Όταν πεθάνανε η Τουργκογιαννίκα και η Τσέλιανα, οι δυο παλαιϊκότερες ξεγεννήτρες του χωργιού-μας, πήρε τη θέση-τους κι ούλες οι γκαστρωμένες περνάγανε από τα χέργια-της και τις ξεγένναγε μάτια-μου —ώσπου να ειπείς γαρούφαλλο— χωρίς ναν της κακοπάθει καμιά, γιάτ' ήτανε 'πιδέξια και παστρικά και τις κουμαντάριζε με παραπανήσια φροντίδα γυναίκα και παιδί· και σαν ήτανε αρσενικό —κατά που θυμάμαι— όταν τό 'πλενε, το φίλαγε στο μαρκαλοσύνεργο, χαρά της φαμελιάς και δικής-της, γιατί, που να βρεθούνε οι πέτσες τα πανιά, προικιά και πανουπρίκια για τις στερφομιλιώρες στο δικό-μας το φτωχοχώρι.

'Αξια και δυναμική γυναίκα, άνθρωπος ζωντανός, αργασμένη σ' αντοχή, από την εποχή που φύλαγε —σαν ήτανε τσιούπα— τη στάνη του παπούλη-μου του Γιώργα του Καπέ, μ' αγάπη για τη ζωή και για τον άνθρωπο, πρώτη συμπαραστεκότανε στην ανάγκη, στη λύπη και στη χαρά του καθενού.

Ουλουνόνε τ' αφάλια στο χωργιό τά 'δενε, ούλα τα ροσόλια και τα ματζούνια τά 'φκιανε και βοήθαγε τους άρρωστους κι ούλους τους πεθαμένους τούς ξάλλαζε, τους έπλενε με κρασί μοσκο-βολάτο από της Καλογριάς τα περαμπέλια, τους φόραγε τα γιορτινά τα τσιόλια, τους έβανε στο ξυλάλογο μ' ένα φύλλο από τριαντάφυλλο αναμεσό στα χείλια, τους στόλιζε μ' αγριολέλουδα, δεν-τρολίβανο, ματζιουράνα και μελισσοχόρταρο και τους έστελνε στον 'Αη Θανάση με το κεφάλι κατά το Στουρνοκατάραχο, που εκεί απάνου στην κορφή-του, ξεκοκκαλίζουνε τα κοράκια —κρά-ζοντας χλιβερά— τις κοκκότες, που —... κλέβουνε από τις καρυδιές, όσες δε φτάνουνε οι ραβδιστά-δες.

Αμ τι γαρ ήτανε λίγοι αυτοί που τους ξεβάσκανε και σωθήκανε οι άνθρωποι από την κακιά την ώρα, με τα βοτανικά και τα ξόρκια, που τά 'χε κληρονομημένα από τα γονικά-της κι ακόμα βάλε...

Κι αν δε με πιστεύετε, στη ζωή είναι —και καλή-τους ώρα— η μονοκλήρα του Μόλα του Τουρ-κόγιαννη κι ο Αριστείδης ο Τράμπας ο νωμοτάρχης από τ' Αργίρι, που τον παιδούκλωσε η Μαρ-γιάλα της Κικίκως και τον κάναμε κι αυτόνε σιόγαμπρο της Κοντοβάζαινας.

Από την πρώτη-τους παιδοκομή απόχτησαν έν' αρσενικό και τ' ανασταίνανε λαχτάρα-τους, χαί ρε μανούλα-μου και πώς· αλλά κατά π' αγρικήθηκε, τους το βασκάνανε το παιδί τρομάρα-τους, και φέρανε γιατρούς και γιατροσόφια, μέχρι που καλντήσανε κι αφήκανε την αδυναμία-τους στη δύναμη του Θεού και των Αγίων, βάνοντας στο προσκεφάλι του παιδιού, τα 'κονίσματα τ' 'Αη Θεραπιού και της Παναγιάς της Ζωναρίτισσας.

Το παιδί πάγαινε να σκάσει από την κάψα κι όταν τζιαμώσανε τα μάτια-του, έβαλε τ' αγουρητά η μάνα η καφερή κι έστειλε ευτύς να φωνάξουνε τη Θειά τη Βασίλω, ναν της ξεβασκάνει το παιδί· για πόντ' ελάκιζε μιά πουλακίδα και πήρε τ' ανηφόρου, σκαρφάλωσε μέχρι τον 'Αη Γιώργη για νά είν' αγνάντιο στο κονάκι του φιδοβοτανά, ανέβηκ' απάνου στο τουράκι της εκκλησιάς, εχούνιασε τα χεροκόμπια-της στο στόμα κι έβαλε φωνή, ίδιο αγουρητό που βάν' η λύκαινα σα χάνει τη γεννοβολιά-της, για γ' αγρικηθεί καλύτερα.

Θειά Βασίλωωωωωωωω, ε μωρ θειά Βασίλωωωωωωωω, σου κρένω παραγγελιά της νωματάρ-χαινας να κοπιάσεις ογλήγορα, να της ξεβασκάνεις το παιδί, τι τζιαμώσανε τα μάτια-του από την κάψα έτοιμο να κOURνιασει το καπερό στον 'Αη Θανάσηηηηηηηηη.

Η Καπε-Βασίλω, τη στιγμή εκείνηνε ήτανε στο μπαλκόνι του Νοτιά κι άπλωνε κάτι τσιόλια, που ταεχε ξεθερμισμένα με θελόσταχτο στην αλυσίβα, για να ψοφήσουνε οι μπετόκες και το ψει-ροκόνιδο και σαν αγρίκησε το κακό, της πέσανε τα τσιόλια από τα χέργια, έβαλε τα πόδια στον ακούτραφα κι edίαηκε φτερακωτή στο Τουρκογιαννέικο το κονάκι.

Μόλις είδε το παιδί με τα μάτια τζιαμωμένα και το πρόσωπο σα φούρνος αποκαής, έτοιμο να φτερακίξει για τον άλλονε τον κόσμο «κουρούνες μαυροφόρες» τους έκραξε· «για δε με φωνάζατε μωρ' κασοκάρδες τόσοσν καιρό· βάλτε το λεβέτι απάνου να χλιάνει νερό» πρόσταξε... Έσκυψ' απά-νου στο παιδί και το σάλιωσε στο στόμα· μου 'λεγε πως είχε καταπιωμένο τα σαράντα σάλια, περα-σμένα από τα σαρανταδυό τα κύματα, που της τάεχε φερμένα κατά που μου μολόγαγε, ο μπάρμπας-της ο Καραβίδας από τις φυλακές της Ζάκυνθος· μονοκοπανιάς φέρανε και οι γυναίκες το χλιονέρι, το ρίξανε στη σκάφη, έγδυσε η Βασίλω το παιδί και φάνηκε το κορμάκι-του —τρομάρα-μου— πού 'τανε κόκκινο σαν πυρωμένο σίδερο, όντας βγαίνει μέσα από το φυσερό του γυφτοπλάτανου πιασμένο στο διλάβι· κι εκεί μές στη χιοσύνη του νερού το κολύμπησε, τό 'πλενε, τό 'τριψε μαλακά· μαλακά κάμποση ώρα, κι αφού το σκούπισε τ' αγγελοίδι, το τύλιξε με στεγνω-μένα σκουτιά και τό 'βαλε ήσυχα· ήσυχα να κοιμηθεί απάνου στο ματαράτσι της κρεβατοκαμα-ρούλας, που τοείχανε φρεσκογομιμισμένο με πούσια από την περισήνη την ξέλαση.

Οι γυναίκες καθήσανε στο χειμωνιάτικο και λιανοκουβεντιάζανε, ανήμπορες να δώκουνε άλλη βοήθεια.

Περάσανε κάμποσες ώρες αγωνίας και σε μιά στιγμή αγρικήθηκε από τό δωμάτιο του παιδιού, κάτι σαν ανάδεμα, κάτι σαν τσιάφαλο· οι γυναίκες τσιουλώσανε τ' αυτιά-τους και η μάνα η καφερή, ίδια πέρδικα που την κυνηγάει το γεράκι, γιούρντιζε κατά το παιδί και σαν τότεύε μ' ανοιχτά τα μάτια κι αναδεύοντας τα χεράκια-του ναν της χαμογελάει, έγειρε από την τρανή την ταραχή της χαράς η κουρούνα καταμεσίς στο πάτωμα, ίδια λεύκα που γέρνει με πάταγο στη ρεματιά από το τσεκούρι του ξυλοκόπου και κιντυνέψανε ναν τη συνεφέρουνε οι γειτόνισσες, τότε που πονάγανε οι αθρώποι και βρισκότανε ο ένας στον πόνο και στην ανάγκη τ' αλλουνού.

Για να ευχαριστήσει την Καπε-Βασίλω η μάνα η τυχερή έπεσε ναν της φιλήσει τα πόδια και σήμερα το βλασταράκι —ναν τους ζήσει— είναι ίσια μ' ένα κυπαρίσσι τ' αψηλού.

Μιά βολά, είχαμε παγαιμένο —τότε που η αδερφότητα του χωργιού-μας έκαν' εκδρομές— στ' Ανάπλι και κάτι μολογήθηκε για ν' ανεβαινάμε τα σκαλιά του Παλαμηδιού, αλλά διχογνωμήσαμε και το ρίξαμε στο χορό στην ακροθαλασσιά, με μιά ζυγιά ντόπιους νταβουλιτζήδες.

Η Καπε-Βασίλω που είχε κανωμένη ο πατέρας-της φυλακή στ' Ανάπλι, είχε κάψα να πάει να ιδεί το μέρος, και πήρε μιά τσιούπα του Κούνα, από τ' απάνου χωργιό και κάτι άλλες μαμούρες και βγήκε μοναπιάς τα 999 σκαλιά —ογδοήντα τεσσάρω χρονώνε τότε— στην κορφή, κι ούλες οι στερφομηλιώρες καλντήσανε και καθήσαν μεσοσκαλίσ να ξεποστάσουνε.

Κάποτε που την είχα παγαιμένη στους άγιους τους τόπους, σαν ανεβήκαμε στο όρος Θαβώρ κι αγνάντεψε από τ' αψηλού κατά τη Βηθλεέμ, τα Ιεροσόλυμα και τον κάμπο της Γαλιλαίας, ευχαριστημένη που μας τα ξήγαγε ένας θεόχτιστος Κρητικός νιός νταβλοκαλόγερας, έσκυψε να μου φιλήσει τα πόδια, που της έδωκα την ευκαιρία, να συργιανίσει εκεί που περπάτησε ο Θεός του πονου και της Αγάπης· και τη χρονιά που ήτανε ανεβασμένη στο διάσελο —99 χρονώνε τότενες— έτοιμη να γύρει την άλλη τη μεργιά, την παραφύλαγα κατά τις τρεις το μπονώρα που πάγαινε στ' ανακουφιστήρι και σαν την έφερνα και τη μπίστρωνα μάτα στο κρεβάτι, μούειπε μιά βραδιά: «μάτια-μου, λες νάειναι κόν' άλλο παιδί στον κόσμο που νά 'χει τη μάνα-του σαν το νεφρό στο ζύγκι, κατά που μ' έχεις εμένανε;...» καλή-της ώρα της αθάνατης.

Αλλά τα χρόνια περάσανε και σούρωσε το σύκο έτοιμο να πέσει από το κλωνάρι της σύκιάς κι ήρθε η ώρα για τ' αλλαργινό-της ταξίδι.

Το φωτεινό το σύγγεφο, την τύλιξε στα πουπουλένια τα φτερά-του και την ανάληψε και την πήγε στον τόπο εκείνονε, που πάνε όσοι κάνουνε σωστά το χρέος-τους στη ζωή και γενόνται παράδειγμα για τους κατοπινούς. «Εγκεφαλικό επεισόδιο» μας είπανε οι γιατροί στο Νοσοκομείο που την πήγαμε.

Έκανε κανα μήνα μέσα και την παραστέκανε ολημερίς κι ολονυχτίς, πότε η αποσκερή η αδερφή-μου η Παπουτσαναστάσαινα και πότε τις νύχτες η γυναίκα-μου η Λυγερή με τη ρούσα την αδερφή-μου την Κολαροθοδωρού. Κι ένα βράδι Δευτέρα ξημερώνοντας, στις 8 του Φλεβαριού του 1974, σαν έπιασε και μέσιασε η νύχτα, να γείρει για το ταχύ της αλληνής ημέρας, «συλώστε-με μωρ τσιούπες» είπε η Καπε-Βασίλω «και νάμουμε μάτια-μου μιά χτένα και μιά γυαλιστρα, να ιδώ πώς κατάντησα η καφερή και πιάσε να κουμανταρείστ' ένα γύρω, τι ταχιά θα δεχτείτε μουσαφραίους». Σώπα, λο, μάνα της είπανε μ' ένα στόμα και οι δυό οι παραστεκούμενες· έχεις καιρό να ζήσεις ακόμα· δεν είν' αλάργα η άνοιξη κι ο κούκος θα λαλήσει.

Σήκωσε τ' αχαμνά-της τα χεράκια, έσουρε το τσεμπέρι από το κεφαλάκι-της, κι άρχισε να χτενίζει τα μαλλάκια-της, που δεν είχανε ακόμα —πάρ' όλα τα χρόνια-της— ολότελα ασπρίσει και κατά τις 7 η ώρα το μπονώρα, πήρε η Βασίλω το σκοπό κι έσβησε τρομάρα-μας η Άγια-μας η Μάνα με τη λαλιά του τραγουδιού στο στόμα, «Του Κίτσιου η μάνα κάθεται στην άκρη στο ποτάμι...».

Μας άφηκ' ευκή, ναν την πάμε στο χωργιό και ναν της χτίσουμε τη φωλιά-της πάνου στα παναφροδίτικα τα βουνά της Γορτυνίας, στην πιο ψηλή την κορφή της Νεραϊδόραχης, για ν' αγναντεύει από κε ψηλά την Άνοιξη, τον ανθισμένο το φτελιό, το πουρναρίσιο το ροδάμι, ν' ακούσει τον κούκο που φέρνει την άνοιξη, τ' αηδόνια στις πλατανορεματιές και τα συνταιριαγμένα τα τσοπανοκούδουνα από τις στάνες, όντας τις κατρακυλάνε οι τσοπαναράιοι από τα βουνοκόρφη και τις παγαίνουνε να πιούνε κρουστάλλινα νερά, που βγαίνουνε μπουρμπουλα από τα πετροσκέλια των Κοντοβαζαινίτικων βουνών.

Φωνάξανε τονπραματευτή του θανάτου, πούειτανε και κοντοχωργιανός για τα παραπέρα της πομπής.

«Πόσα θεςπραματευτή για το πιο ακριβό και πόσα για το πιο φτηνό ξυλάλογο».

Τώρα που μ' αγαλήφτηκε η μάνα-μου, δε με νιάζει είπα, αν το ξυλάλογο που θαν τήνε πάει στο χωργιό, είναι παχύ ή αχαμνό· να πάρουμε τ' αχαμνό και το διάφορο ναν το φυλάξουμε· έχει τόσες

ανάγκες το χωργιό και θά 'ρθει η ώρα να βουλώσουμε καμιά τρούπα· και σκέφτηκα: τώρα που κυκλοφορήσανε σε 86 τόμους τα βιβλία —όσα μείνανε από την καταστροφή των βάρβαρων σε γλώσσα σημερινή— των ποιητάδων, των σοφών και των καταλαχιάρηδων του προγονικού-μας πολιτισμού, τα δώρησα για μνημονικό των γονιών-μου στην αδερφότητα, για να τα στήσει ελόγου-της στη βιβλιοθήκη του χωργιού, που είναι στο χτίριο του Πνευματικού Κέντρου, που δώρησε ο άγιος πατριώτης, εραστής της Κοντοβαζαινας, ο ξηνητεμένος στην αλαργινή την Αμερική, ο Θανάσης του Βγενή.

Να που πήγε το διάφορο από το φτηνό ξυλάλογο, από τα λελούδια και συλλείτουργα.

Γιατί αν τα γονικά-σου δεν τα γεροκομίσεις, με την ίδια φροντίδα, αγάπη και στοργή που σ' αναστήσανε, ό,τι και να κάνεις μετά το θάνατο είναι ματαιοδοξία κι επίδειξη, και δεν αλαφρώνουνε τη συνειδησή-σου, γιατί επί ζωής δεν έκανες σωστά το χρέος-σου για τους ανθρώπους που σου δώκανε τη μεγάλη ευκαιρία, να χαρείς το φως της ζωής.

Αυτά τα ιερά τα βιβλία, βγαλμένα από τη σοφία ενού πολιτισμού, που όσα εκατομμύρια χρόνια και να ζήσει το ανθρώπινο γένος, θα είναι αξεπέραστος, αυτουνού του πολιτισμού. Αυτά τα βιβλία πρέπει να διαβάσει κάθε νιός, κάθε σημερινός αληθινός Έλληνας για να βρει τις ρίζες-του, να βρει τη δύναμή-του, να την κάνει πίστη και έργο, έργο Ελληνικό, για να μη μαγαριστεί το γένος-μας, το γένος των Θεών της ανθρώπινης ζωής, των ηρώων —κι ανάργια και που και των προδοτών— που αναθεμά-μας, άμα μονιάσουμε και πιστέψουμε στα δυό πρώτα, ούλοι-μας γενόμεστε και Θεοί και ήρωες· και πρέπει να φυλαχτούμε να μη μαγαριστούμε και γενούμε μαϊμούδες, θέλοντας να μοιάσουμε σ' έναν πολιτισμό διεστραμμένο, σ' έναν πολιτισμό που φτιάχνουνε και πάνε να τον επιβάλουνε οι εφευρέτες της διαφθοράς, του εγκλήματος, της διαλυμένης οικογένειας και των οργάνων του ξεπουντουλωμού της ζωής, έναν πολιτισμό που περπατάει σίγουρα στο γκρεμό και στην ίδια-του την καταστροφή.

Όταν διαβάσεις αναγνώστη και σκύψεις με λατρεία σε κείνα τα ιερά βιβλία, δε χρειάζεται να 'χεις καμιά άλλη μόρφωση για να βρεις το σωστό δρόμο της ζωής και της ανθρωπιάς και να είσαι σίγουρος ότι θα γενείς, θα σε λένε και θα είσαι ακέργιος Έλληνας, δηλαδή, άνθρωπος.

Αυτά, από το Φιδοβοτανά
τον Ξεψυχάρη το μήνα του 1980

Ιδιωματικά και γλωσσοπλαστικά

Από τη λαϊκή ποιητική σοφία

Ένα ιδιότυπο αποκριάτικο καλεστήρι (Κοντοβαζαινίτικο)

Του Κίτσιου Κόκαλη

Φίλοι και κοντοσυγγενήδες, ώρα καλή-σας.

Θά 'χετε αγρικητά που λένε:

«Νά 'ταν τα νιάτα δυό βολές τα γερατιά
καμία».

Έι λοιπόν, επειδή τούτο το πράμα δεν είναι
μπορετό να γενεί και τα χρόνια τα έρμα περνάνε
άχαρα κι εμείς όσο πάμε κονταίνουμε και σγού-
φτουμε κάθε μέρα από το βάρος της παλιοζωής,
μέχρι να χωθούμε στη θεοσκότεινη του τυφλο-
πόντικα την τρούπα...

Δεν θα ήταν καλύτερο να κοπιάστε στο υύ-
φλογο της χιλιαηδονούσας της Κοντοβαζαινας το
γλεντοκόπι στην Ταβέρνα την ΚΑΛΥΒΑ, στα
Πατήσια καλέ, στις 4 του Φλεβαριού του μήνα,
απόβραδο Τετράδη, για ν' αγρικήσουμε απάμα
του κλαρίνου τη λαλιά, να φέρουμε καμιά φούρ-
λα για να πεταρίσουνε της ψυχής-μας τα φτερά,
να ζαλαφρώσει το συλλοϊκό και να γλυκάνει της
καρδιάς το μεράκι;

Βάλτε-το λοιπό αρσενικοί, τη γιορτινή τη ντυ-
μασιά, το μπιρμπιλό το λαϊμοδέτη, πάρτε την

Έχα τη γλάρια, τα λιμοβέργαδα και τις στερφο-
μηλιώρες για να νοστιμήσει ο τόπος, και για τους
αρφανούς, θα βρεθούνε παραπανήσιες γκόρπες,
σιούτες, κάτσενες και βάκρες να συναγρικηθού-
νε· κι ελάτε αδέρφια της καρδιάς να φάμε κάρ-
ματα μπουρμπουλιαστά, τραγιά και στερφογίδες
και να χλοίσουμε μαθές, με κοκκινόραϊδικα, τζο-
χούς και καυκαλήθρες, και για τ' απανουφαί θα
μας καρτερεί, ένας κόζιμος ντορβάς γιομάτος με
κριθάρι.

Καλοσυνάτος ο καρτερεμός, καλοτυχιά στη
στράτα-σας.

ΑΘΗΝΑ, το Μπροστολάτη το μήνα του 1981.

Κίτσιο Κόκαλης

Ονομαστικό Μηνολόδι

- Γενάρης: Μπροστολάτης
- Φλεβάρης: Δευτερομπάτης
- Μάρτης: Ανοιζιάρης ή Τριτολάτης
- Απρίλης: Βλασταρίτης
- Μάης: Λελουδιάρης
- Ιούνης: Θεριστής
- Ιούλης: Αλωνάρης
- Αύγουστος: Τρυγητής
- Σεπτέμβρης: Πρωτοβροχιάρης
- Οχτώβρης: Χρυσανθεμίτης
- Νοέμβρης: Σποριάς
- Δεκέμβρης: Ξεψυχάρης

Η Βάβω και το εικόνισμα

Του Σωτήρη Τουφίδη

Η βάβω η Μαρούσιω, κούτσα - κούτσα και αγχομαχώντας ανέβηκε τα σκαλιά του καλιού κι έρτημο σπιτιού-της.

Έφτασε στο τελευταίο σκαλοπάτι, ανάσανε δυό - τρεις φορές και μουρμουρίζοντας, μπήκε στο κονάκι-της - ένα πελώριο και κρύο δωμάτιο - που στα χρόνια ήταν συνομηλικό-της.

Ένα ξύλινο κρεβάτι, ένα καλιό σεντούκι, το τραπέζι κι ένα σκαμνί, ήταν όλα κι όλα τα έπιπλα-του, και το γκαπημένο-της εικόνισμα με τον άγιο Τρύφωνα.

Απέναντι από την πόρτα, στο τζάκι, έκαιγε μιά ασθενική φωτιά και οι γλωσσίστρες της φλόγας, γλείφοντας τα δρύινα ξύλα, σκόρπιζαν γύρω έν αμυδρό φως και μιά ελάχιστη ζεστασιά.

Η βάβω, σέρνοντας τα γέριμα πόδια-της στο ξύλινο σαρακοφαγωμένο πάτωμα, τράβηξε προς το τζάκι και ακουμπώντας το χοντρό ραβδί-της στον τοίχο -δίπλα-της- έκαισε σιγά - σιγά στο ξύλινο κάθισμά-της.

Συδαύλιζε με μιά τοιμπίδα τη φωτιά, κύρωσε τα κοκκαλιάρικα χέρια-της και σταυρώνοντας-τα μετά, έπεσε σε βαθιά σιλογή.

Έξω ο καιρός ήταν βροχερός και στα βουνά χιόνιζε· οι τσοπάνηδες μόλις είχαν φέρει τα πρόβατά-τους στα μαντριά και μες στο σκοτάδι ακούγονταν που και που το αλύχτημα κάποιου σκύλου.

Ξάφνου, μιά αστραπή φωτίσε το δωμάτιο σα νά 'ταν μέρα κ' η βάβω αναδιέυτηκε· διέκοψε τη σιλογή-της και σταυροκοπήθηκε μουρμουρίζοντας «Άγιε Τρύφωνα».

Συχνά τον ονομάτιζε αυτόν τον άγιο που 'χε στο εικόνισμά-της στις δύσκολες στιγμές. Έτσι τον είχε μάθει από τον πατέρα-της που ήτανε και φάλητς.

Σε λίγο μιά τρομερή βροντή πλατάγισε τα στρώματα του αέρα και αντίηχησε πέρα ως πέρα. Αυτό ήταν· η βροχή δυνάμωσε μονομιάς σα ν' άνοιξαν πελώρια ποτιστήρια στα ουράνια.

Η βάβω η Μαρούσιω ξανασύμψησε τη φωτιά· πάσχιζε να ζεσταθεί μα περισσότερο ζεσταίνονταν από τις φλόγες που έβλεπε να κοκκινίζουν στο σκοτάδι, παρά από την ίδια τη ζεστασιά της φωτιάς.

Το μυαλό-της, που δούλευε καλά ακόμα, παρά τα ογδόντα εφτά-της χρόνια, άρχισε να γυρίζει πολλές δεκαετίες πίσω...

Έφερε στο νου-της, την εποχή που την παντρεύσαν στα δεκατέσσερά-της χρόνια. Θυμήθηκε τον άντρα-της -μακαρίτη- που ήταν δεκαοχτάχρονο παιδί τότε.

Στα δεκάξη έφερε στον κόσμο το πρώτο-της παιδί· τ' άλλα άρχισαν να 'ρχονται, το ένα ύστερ' από τ' άλλο... «Τά έδινε ο Θεός», όπως έλεγαν τότε· στο δέκατο σταμάτησε να κάνει άλλα.

Με το πιο μικρό παιδί στην αγκαλιά έτρεχε να προλάβει τις δουλειές των χωραφιών.

Έστρωνε ένα κουρέλι κάτω από τη γχορτσιά, κοίμιζε το μικρό και στο λιοπύρι του Ιούλη, θέριζε... θέριζε το στάρι.

Έπρεπε να καλέφει, γιατί τ' άλλα παιδιά στο σπίτι περίμεναν να φάνε.

Αρρώστιες, πόλεμοι, κακουχίες, πείνα -όλα τα κακά- κέρασαν από το βασανισμένο-της κορμί.

Τώρα, από τα παιδιά-της, ζουν μόνο τα τέσσερα· κι αυτά σκορπισμένα στους τέσσερις ανέμους.

Αναστέναζε και δυό δάκρυα κύλησαν από τα μυωπικά-της μάτια. Κοίταζε με το θαμπό-της βλέμμα τριγύρω κι ένιωθε την ερημιά να την πνίγει.

-Τούτο το σπίτι, μονολόγησε, ήταν γεμάτο κόσμο, υψάδες, παιδιά κι αγρόνια. Αχολογούσε ο τόπος. Τώρα... αχ, τώρα έμεινα, σαν κούτσουρο, μονάχη!

Έβαλε στη φωτιά ένα ξύλο μιάς κι ήτανε λιγοστά κι αυτά, άπλωσε τα χέρια προς τη θράκα και συνέχισε τις σκέψεις για το κατόντημά-της...

Μόχτησε, κοντά έναν αιώνα, σ' αυτό τον κόσμο κάνοντας το χρέος-της.

Δέκα παιδιά δεν είναι λίγα. Να όμως που στα στερνά-της η ζωή την αντιμεύε με τη μαύρη μοναξιά και την ορφάνια σ' αυτή την ηλικία μάλιστα, που ο άνθρωπος θέλει ένα αποκούμπι κι ένα ευχαριστώ από τους άλλους. Αντί γι' αυτά, ανεβοκατεβαίνει τα σκαλιά του καλιού-της σπιτιού, κουβαλώντας μονάχη τα ξύλα και το νερό για τις ανάγκες-της.

Αργοκαλεύει, ανάβοντας με χλωια ζόρια τη φωτιά, για νά 'χει την ψευδαίσθηση πως ζεσταίνεται μέσα στο χέος του μισοερειπωμένου δωματίου και κουβεντιάζει με τον εαυτό-της μοιρολογώντας και κλαιώντας, όταν η απελπισία κ' η απόγνωση της φουσκώνουν την καρδιά!

Α' ένω σκετύνταν το χαλί-της, δεν πρόσεξε, ούτε άκουσε -και πως ν' άκουσε, αφού η ακοή λιγόστεψε από καιρό- τις σταλγματοιές, που γέμισαν το πάτωμα νερό. Όταν το κατέλαβε, την έπιασε τρόμος.

Σηκώθηκε, ακουμπώντας στο μάρμαρο του τζακιού, πήρε ένα ταψί και τό 'βαλε κάτω από τη σταλαμιατιά.

Έφαξε κασπατευτά το στρώμα-της και διακίστωσε πως έτρεχε κι εκεί. Τράβηξε με τ' αδύνατα χέρια-της, όσο μπορούσε, το κρεβάτι-της πιο πέρα να μη βραχεί όταν θα ξάπλωνε για ύπνο.

Ξαναγύρισε στη θέση-της, αλλά και στο τζάκι είδε νά 'ρχονται νερά και η φωτιά κόντευε να σβήσει.

Για να μην ξυλιάσει, αποφάσισε να ξαπλώσει· ίσως εκεί νά 'βρισκε κάποια κατηγορία...

Σκυφτά - σκυφτά, με τα ογδονταεφτά-της χρόνια στις καμπουριασμένες πλάτες-της, έφτασε κάτω από το παμπάλαιο εικόνισμα.

Α, όλα κι όλα, η βάβω η Μαρούσιω τούτο το εικόνισμα τ' αγαπούσε πώτερο από κάθε άλλο πράγμα μες στο σπίτι. Το θυμόταν από τα παιδικά-της χρόνια ως τα σήμερα, εκεί φηλά στη γωνιά του τοίχου. Τώρα ο άγιος Τρύφωνας εκεί της ήταν ο πιο καλός-της φίλος που τη συντρόφειε στη βασανισμένη, και μοναχική ζωή των τελευταίων-της χρόνων.

Βέβαια το εικόνισμα κι ο άγιος Τρύφωνας δε μιλούσε ποτέ-του κάτω από το σκονισμένο τζάμι, στέκονταν βλοσυρός κοιτώντας πέρα μακριά. Όμως η βάβω νόμιζε πως αυτός μόνο μπορούσε να την ακούσει και να την καταλάβει. Μπας και τη βοηθήσει κιόλας!...

Έκανε, λοιπόν, τρεις φορές το σταυρό-της, λέγοντας το «Άγιος ο Θεός...», αράδιασε ότι άλλο θυμόταν

Οί Συγγραφείς και τὰ βιβλία

Μικρές αξιολογήσεις, γνώμες, παρουσιάσεις,
και κρίσεις, από τόν

Αίμπρο Μάλαμα

Κανον κριτική δημιουργώντας
κι όχι ψαχνώντας να βρώ λάθη

Μιχαήλ Ἐγγυλιός

Πάικου Νικολαΐδη - Ασιλάνη: «Τραγωδίες του Ευριπίδη»

(Βάκχες - Ελένη - Ηρακλείδες - Ηρακλής μαινόμενος - Ιππόλυτος - Ιφιγένεια στην Αυλίδα - Ιφιγένεια στη Χώρα των Ταύρων - Ίωνας - Κύκλωπας - Ρήσος).

Ένα μεγάλο βιβλίο σε μεγάλο σχήμα και 422 σελίδες εκδομένο πρόσφατα στην Αθήνα, που περιέχει όλες τις παραπάνω κωμωδίες του Ευριπίδη, με κατατοπιστικά σημειώματα και υπέροχες έμμετρες μεταφράσεις του αγέρωχου και χαλκέντερου συγγραφέα Πάικου Νικολαΐδη. Εργασίες με απόλυτη πιστότητα κι ευσυναιδησία με γοητευτική τελειότητα ομορφιάς ποιητικού λόγου, που μας χαρίζει με ανανεωτικούς χυμούς μαστορικής και μνημειακής τέχνης την αναιώνια γεύση και διδαχή του μεγάλου μας αρχαίου τραγωδού. Ολύμπια η αντοχή του τίμιου κι αθόρυβου Μοραΐτη συγγραφέα, που τον ευχαριστούμε και τον συγχαίρουμε ολόψυχα.

Κώστα Θρακιώτη: «Πέρα Απ' τη Δυναστεία και τα Οράματα του Κόσμου»

Αθήνα '79 σελίδες 62. Ένα ακόμα ποιητικό έργο του βάρδου και πρωτοπόρου της προοδευτικής ποίησης Κ. Θρακιώτη. Ένας φιλοσοφημένος και πρυτανικός ποιητικός λόγος από βαθιές εμπνεύσεις και πλατιά θεώρηση των στοιχείων του έρωτα, του θανάτου, της ιστορίας, της μυθολογίας, της ζωής και της φύσης. Ο Κ.Θ. είναι από τους κορυφαίους και αδικημένους ποιητές.

Θανάση Μουσόπουλου: «Δώδεκα εκδοχές»

Ένα ομόψυχο σύνολο στίχων με ενωτική αλληλουχία. Δώδεκα ποιήματα πολυγραφημένα, του άξιου καθηγητή, μελετητή δοκιμιογράφου και ποιητή που ζει κι εργάζεται στη Ξάνθη. Μιά τέχνη καμωμένη από πηγαίο ταλέντο με ευγενικά αισθήματα και ρεαλιστική αξιολόγηση υποκειμενικών στοιχείων για προβληματιστική και ανθρωπιστική αντιμετώπιση των πραγμάτων. Ο Θ. Μουσόπουλος πιστός διάκονος στα προοδευτικά ιδεώδη της Τέχνης, σημειώνει καλή εξέλιξη και σίγουρο μέλλον στα Γράμματα.

από την εκκλησιά, γιατί ήταν ταχτική προσκυνήτρια, συνέχισε με το «Πάτερ ημών» και μετά αυτοσχέδιασε ένα ολόκληρο κατεβατό.

Παρακάλεσε το Θεό και τον άγιο να δίνουν ζωή και 'γειά στα παιδιά, εγγόνια και διαέγγονά-της.

Στο τέλος ζήτησε, όταν την πάρει ο Θεός —μεγάλ' η χάρη-του— νά 'ναι «στα πόδια-της», για να μην ταλαιπωρηθεί με αρρώστιες μες στη μοναξιά-της.

Ξανάκανε τρεις φορές σταυρούς και πήγε στο ξύλινο κρεβάτι, με τον καημό που δεν έφτανε ν' ανάψει το καντήλι.

Το τίλιγμα, με του κρεβατιού τα ρούχα, ήταν γι' αυτή μαρτύριο. Έπεφτε στο πλάι, τραβώντας την άκρη από τις κουβέρτες να τις γυρίσει στην πλάτη, αλλά τ' αλύγιστα —πια— χέρια-της από τους ρευματισμούς, δεν την άφηναν κι αγκομαχούσε.

...Κι έκανε διαβολεμένο κρύο!

Έξω ο καιρός ήταν άγριος και στο τζάκι η φωτιά έστελνε αδύναμα τις τελευταίες αναλαμπές από τη χόβολη.

Με χλιαρά βάσανα η γριά, παλεύοντας ποιός ξέρει πόσην ώρα, κουλουριάστηκε βογγώντας σα να της έβγαине η ψυχή.

Ο ύπνος δεν της έκλεινε τα μάτια. Όλα κλωθογυρίζαν στην παραγμένο-της το νου και η απελπισία, της ξαναπλάκωνε την καρδιά. Ούτε η προσευχή μπορούσε να τη λυτρώσει από τις σκέψεις που έρχονταν απανωτές και την τυρανούσαν κάθε βράδι στον εφιαλτικό της ύπνο.

Τα βυγγητά μπερδεύτηκαν με τα παρακάλια-της

στο εικόνισμα στον άγιο Τρύφωνα που παραπονιόταν για τη ζωή και το θάνατο, για τη μοναξιά και την ορφάνια.

Στο παραμιλητό-της ξεχώριζαν, που και που, τα ονόματα των παιδιών και των εγγονιών-της που απεγνωσμένα καλούσε κοντά-της. Μάταιος κόπος! Δε βρίσκονταν ούτε άνθρωπος, ούτε άγιος, ούτε θεός που τόση ανάγκη τους είχε, να τη ζεστάνει με τη φωτιά —όπως αυτή είχε κάνει για πολλούς— και πιο πολύ με την παρουσία-του.

Δε βρίσκονταν ένας άνθρωπος να τη σκεπάσει —ούτε το εικόνισμα τηνε λυπότανε, καθόλου— και τουρτούριζε μισοσκεπασμένη, μισοπαγωμένη, στη χειμωνιάτικη νύχτα!...

Μιά τρομερή βροντή ξαναβούιξε και ταρακουνήθηκε ο ουρανός κ' η γης.

Η γριά σταμάτησε για μιά στιγμή το παραπονιάρικο μουρμούρισμα, αναθεύτηκε λιγάκι και φώναξε με βραχνή και χαώδικη —σαν από τον τάφο φωνή— «Άγιέ-μου Τρύφωνα».

Η βαρυχειμωνιά έξω συνέχισε.

Οι βροντές κ' οι αστραπές φοβερές και πυκνές έφερναν χαλασμό. Η γριά τουρτουρίζοντας από κρύο και φόβο με φωνή που μόλις ακούγονταν έλεγε, παρακαλούσε, ματάλεγε: «Άγιέ-μου Τρύφωνα», «Άγιέ-μου Τρύφωνα»... «Βοήθα-με καλό-μου εικόνισμα!...».

Μα τίποτα. Έτσι, ξεψύχησε θλιμμένη κι ορφανή μέσα στην πικρή μοναξιά-της.

Γιώργη Πικρού: «Το Χρονικό της Μακρονησου»

Σελίδες 303, Αθήνα '75. Ένα συγκλονιστικό έργο που προλογίζουν οι Β. Ρώτας, Ντ. Βλαχογιάννης, Β. Δαμιανάκου και Ε. Αλεξίου, με εικονογράφηση του Τ. Τζανετέα, αφιερωμένο σε όλους όσους έδωσαν τη ζωή-τους για τη λευτεριά του λαού.

Ο Γ. Πικρός λογοτέχνης και συγγραφέας με καθαρό μυαλό, μεγάλη ψυχή και γλαφυρό ύφος, μ' αυτό το έργο που είναι χρονικά και μαρτυρίες βιωμέ-να κι από τον ίδιο, πραγματοποίησε έναν άθλο.

Η ένταση και η εγρήγορση, η πυκνή περιγραφή των γεγονότων, η βασανιστική λαίλαπα της αντίδρασης στους πρωτοπόρους αγωνιστές της νεώτερης πολιτικής-μας ιστορίας, κάνουν το έργο-του να διαβάζεται με μιά ανάσα.

Με λόγο σαφή και διαυγή ο Π. μας δίνει το τραγικό και θλιβερό πρόσωπο της αναστασης και κολύπαθης μεταπολεμικής Ελλάδας των κατατρογμών. Ο Π. αποκαλύπτει και καταγράφει, στιγματίζει και καταδείχνει τις χαινούσες πληγές του λαού που άνοιξαν μετά το 1945 οι ξένες επεμβάσεις των Αγγλοαμερικάνων στο τσακισμένο κορμί του ταλαιπωρου και υπεράνθρωπου αγωνιστή ελληνικού λαού. Μεγάλη η συμβολή του Πικρού με τη γνώση που βγαίνει από τα ίδια τα συμβάντα και τα πράγματα στη νεώτερη αγωνιστική ιστορία του λαού-μας, για την κατανόησή-της από τους νεώτερους.

Η ομαδική ψυχολογία των δήμεων και των ηρώων και μαρτύρων δίνεται με το νυστέρι της πιο τολμηρής και συνταραχτικής αλήθειας· και της τραγικής και ανατομικής τραγωδίας-της τελετουργίας. Ο ωμός σε ανήκουστα βασανιστήρια και πρωτοφανή εγκλήματα Κανελλοπούλειος «Παρθενώνας» σ' όλες τις δραματικές-του διαστάσεις. Φαίνεται από τις δαινές περιγραφές των γεγονότων που έζησε ο συγγραφέας ότι το Μακρονήσι στάθηκε το μεγαλύτερο στίγμα απανθρωπιάς και βαρβαρότητας όπως γνωρίζαμε κι από τα υπέροχα βιβλία του Φίλιππα Γελαδόπουλου και του Ν. Μάργαρη, οι αλύγιστοι αγωνιστές και πατριώτες πέθαιναν για την πίστη-τους και για τα ιδανικά-τους, για χάρη των Αγγλοαμερικάνων επιδρομέων νέων τυράννων του λαού-μας. Συγγραφείς σαν το Γιώργη Πικρό και έργα σαν το Χρονικό αυτό, πρέπει να διαβάζονται απ' όλους τους νεώτερους Έλληνες, να προβάλλονται και να τιμώνται σα μνημεία εθνικού και ανθρωπιστικού φρονήματος.

Πάνου Ι. Βασιλείου: «Ευγένιος Γιαννούλης ο Αιτωλός»

Μιά σπουδαία ιστορική μονογραφία και ζωντανή βιογραφική σκιαγραφία για τον εξαιρετο δάσκαλο του γένους που έδρασε το 17ο αιώνα, δοσμένη υπεύθυνα με γλαφυρο ύφος και διδαχτικές αλήθειες από τον ευσυνείδητο και τίμιο ιστορικό συγγραφέα-του Πάνου Ι. Βασιλείου σε ομιλία-του σε αποκαλυπτήρια προτομής στο Μεγαδέντρο Αιτωλίας τις 24/8/80.

Το βιβλίο με 40 σελίδες είναι σε Β' έκδοση που τύπωσε το Κέντρο Λαογραφικών και Ιστορικών Μελετών στην Αθήνα.

Τάκη Σιωμόπουλου: 1) «Ποιητική»

Θεσ/νίκη '80 σελίδες 40. Αξιοματικοί παραινετικοί και φιλοσοφημένοι στίχοι που είχε τους πιο κολλούσι και παλιότερα στο «Τραγούδι της ζωής» ο γνωστός πολυμαθής και λαμπρός καθηγητής με την κλασσική μόρφωση κριτικός και ποιητής Τ. Σ.

Αδρές και διδαχτικές στροφές που θυμίζουν «Ρουμπαγιάτ» του Ουάρ Καγιάμ και Κ. Παλαμά γιατί ο Τ. Σ. είναι προς τιμή-του και παλαμιστής. Το βιβλίο διανθίζεται κι από στίχοι και εικόνες γιαννωτών καλλιτεχνών όπως του Λουκά Λούκα, της Γιούλικας Φίλη, του Αγγ. Καλογερίδη κ.α.

2) «Carmina Saecularia et de Arte Poetica»

Μιά περισπούδαστη μεταφραστική εργασία του QUINTI HORATII FLACCI (ακατονταέτηρος ύμνος και περί ποιητικής Τέχνης) που προσφέρεται σαν διδαχτική κατευθυντήρια πυξίδα και κριτική με έμμετρη απόδοση εισαγωγή και σχόλια ο Τ. Σιωμόπουλος.

3) «Ξανθος Φλαβιος Απελλίνος» σελίδες 60, Γιάννινα '78. Μιά υπεύθυνη και πρωτότυπη μετάφραση ποιημάτων του Ρωμαίου ποιητή.

4) «Αιγαιο» και 5) «Ο ποιητής Γ. Σωφέρης» ανάτυπα δοκίμια.

Σοφίας Ταβουλάρη - Καραγιάννη: «Κιτρινοί ήλιοι»

Αθήνα '81 σελ. 48. Ένα ωραίο και πρώτο ποιητικό βιβλίο της νέας ταλεντούχας κόρης του χαλκέντερου δ/ντή της Ετ. Ελλ. Εκδόσεων Σταυρου Ταβουλάρη και γυναίκας του φωτισμένου καθηγητή Νίκου Καραγιάννη. Είναι μιά τέχνη δημιουργημένη από γνήσιες φωνές, βιώματα και πράγματα, τέχνη υποκειμενικής και αντικειμενικής υφής για όλους. Τονίζει σε δραματική κλίμακα την ιδέα και την πίστη των μαρτύρων του λαού-μας στους αγώνες και έξωρα την ηθική αντοχή στους κατατρογμούς και τα βάσανα του εμφυλίου πόλεμου. Κοντολογής, οι «Κιτρινοί ήλιοι» δεν είναι παρά με προσωπική τεχνουργία και συμπυκνωμένη ουσία η σύγχρονη τραγωδία της ήττας του απελευθερωτικού κινήματος του λαού-μας που συγκινεί και δοξάζει εξιμνεί και φρονηματίζει. Περιεχτική λυρικοδραματική τέχνη που σε υποβάλλει και σε κερδίζει με το βαθύ και ουσιαστικό ανθρωπισμό-της. Μια τίμια φωνή άδολη και καρήγορη για τον ανθρώπινο κόνο, με πλατιά συμμετοχή στα κοινωνικά ενδιαφέροντα και προβλήματα. Ένας μεστός και πηγαίος λόγος από τα πάθη των γαλιθόδων του λαού-μας, που σμίγει στοιχεία ρεαλισμού και υγειούς ρομαντισμού· καθώς και κοινωνικές ιδέες με μήνυμα που σκοπεύουν στη λύτρωση.

Η νέα ποιήτρια έχει μέλλον.

Φρ. Νίτσιε: «Αποσπάσματα - Ποιήματα Σοφίσματα και μιά μελέτη απ' το έργο του Θεογνη»

Ένα βιβλίο με επιλογές από το έργο και τη ζωή του πνευματικού πατέρα του Χίτλερ... που μετέφρασε ο Ντίνος Κούγκουλος. Έκδοση «Ιωλκός» σελ. 120.

Κώστα Αβραάμ: «Βαθιά ψυχή»

Με το ίδιο θερμογόνο κλίμα και βιωματικό υλικό της Αντίστασης, μας προσφέρει και ο ακαταπόνητος και τίμιος αγωνιστής συγγραφέας Κ. Αβραάμ (Δ/ντής της «Πνευματικής Ρούμελης» στη Λαμία) το νέο έργο του με τον παραπάνω τίτλο.

Όμως ο Κ.Α. έχει το δικό του στυλ, και τις προσωπικές του εμπειρίες. Μιά ποίηση με την ιδιαίτερη πλατιά κι αρρενωπή ανάσα του ελεύθερου και ισορροπημένου στίχου, τη συμβολική εποπτεία, σε δραματικές, ηρωικές και ελεγειακές προεκτάσεις. Μιά τιμητική μέσα από την αγωνιστική, ιστορική και κοινωνική πραγματικότητα των χρόνων μας.

Πάνου Καλλιδώνη: «Τραγούδια Ελληνικής Λεβεντιάς»

Χωρισμένα σε 3 κεφάλαια, Κλέφτικα - Αντάρτικα, Ρομαντικά - Βουκολικά και Κοινωνικά - Σατιρικά.

Ένα βιβλίο που εκφράζει, απηχεί και ισοδυναμεί απόλυτα στον τίτλο του, με 240 σελίδες γραμμένο και τυπωμένο πρόσφατα στον Πειραιά, από τον παλιό αγωνιστή και αντιστασιακό συγγραφέα Π. Καλλιδώνη. Πιστός στη φόρμα του παραδοσιακού στίχου, μας χαρίζει μια ζωντανή, αρματολόγικη, βαθιά συγκινητική και πικροπονεμένη ποίηση, γιόματη καμηούς και παράπονα για τις αδικίες και την ήττα της μεγάλης λαϊκής εποποιίας του 1940 - 45. Αυθόρμητος, αγνός, ανεπιτήδευτος, δουλεύει τον δεκαπεντασύλλαβο με ομοιοκαταληξίες με καινούργιους χυμούς και καιρίες ουσίες των βιωμάτων τ' αγώνα. Επιτυχία σημειώνει και στην απλή και δηκτική του σάτιρα και στα ρομαντικά του.

Γενικά; η Τέχνη του μετουσιώνει αρμονικά τις αρετές, τις αδυναμίες, και τις παλικαριές του λαού μας, γιατί ο ίδιος σαν αξ/κός είχε γίνει μιά φλόγα μέσα στο γενικό λαμπάδιασμα της έξαρσης και του ξεσηκωμού στο ιδεωδέστατο Νέο Εικοσιένα της λευτεριάς κι ανεξαρτησίας του έθνους, που χάθηκε, αποηγέτες ανίκανους του λούμπεν και που τώρα ο Π. Καλλιδώνης μοιρολογά με την ψυχή του, κρυφολαίγοντας, σαν άλλοι γέροι του Μοριά... την άδικη μοίρα των Βελουχιώτηδων και της Εθνικής-μας Αντίστασης:

« Ημουν νιός περήφανος - αντάρτης παινεμένος /
αγωνιστής της λευτεριάς δαφνοστεφανωμένος / Τώρα
ο μύρος γέρασα φτωχός και πικραμένος / και
σέρνομαι ξαρμάτωτος και καταφρονεμένος! ».

Nicos Gaidacis: «Catalogul Cartilor Crestii»

Ένα βιβλίο με 862 σελίδες του ιστορικού και λόγιου στο Ιάσιο της Ρουμανίας, που περιέχει από έρευνα και καταγραφή στην κεντρική βιβλιοθήκη «Μ. Εμινσκου» του Πανεπιστημίου, τη βιβλιογραφική της κωδικοποίηση, όλων των ελληνικών βιβλίων που βρίσκονται σ' αυτή κι ανέρχονται σε 879 τόμους. Ένας πολύ χρήσιμος για ενημέρωση και μελέτη καταλογος των Ελλήνων Συγγραφέων στο ανώτατο εκπ/κό ίδρυμα του Ιασίου, που αξίζουν συγχαρητήρια στον ακούραστο ερευνητή και μελετητή Νίκο Καϊτατζή.

Γιώργου Παπαστάμου: «Ναπολέον Παπαγιωργίου - Ο πρωτοπόρος του κοινωνικού ρεαλισμού»

Αθήνα '81, σελίδες 80. Πάντα άξιος ο μισθός του διαπρεπή εκπαιδευτικού, δημιουργικού κι ακούραστου λογοτέχνη δοκιμιογράφου και κριτικού Γ. Παπαστάμου.

Ύστερ' από την τόσο αποδοτική σπουδαία και ποικιλόμορφη αντικειμενική εποπτική θεώρηση και προσφορά του στα Προοδευτικά-μας Γράμματα, σε όλα σχεδόν τα είδη του λόγου προβάλλει τώρα σε βιβλίο μετά το «Στ. Ξεφλούδα» το πορτραίτο και του συμπαθέστατου κι ίσως για πολλούς, λησμονημένου, αλλά σημαντικού ανθρωπιστή πεζογράφου της «γενιάς του 30» Ν. Παπαγιωργίου, που έδειξε «ολόγυμνη την ψυχή των ταπεινών και καταφρονεμένων της ζωής, κάτω από το βαθύ, τον αιώνιο κι ασημέρωτο ίσκιό-της».

Ο Γ.Π. με τον «Ν. Παπαγιωργίου» δίνει μαζί περιεχτικά κι ολάκερα σχεδόν το πρόσωπο της εποχής με ξεχωριστού διηγηματογράφου και στοχαστή, του τα πιο αδρά χαρακτηριστικά στοιχεία-της. Ο Ν. Π. ήθελε τον άνθρωπο χτίστη, να τον ανεβάσει ψηλά, σε μιά ισοπολιτεία, που προσδοκούσε «την πορφύρενια χαραυγή ενός καλύτερου κόσμου».

Άγγελου Δόξα: 1) «Στον Ίλιγγο της Αμερικής»

Ένα πλούσιο και διδαχτικό ταξιδιωτικό έργο, σε μεγάλο σχήμα και ωραία έκδοση με 94 φωτογραφίες και χάρτη σε 238 σελίδες από παλιότερη έκδοση του 1941. Ένα έργο ελκρινό και κατατοπιστικό για πολλά μέρη των ΗΠΑ και του Καναδά, γραμμένο από το περισπούδαστο πνεύμα του διακεκριμένου βετεράνου της κριτικής και της Λογοτεχνίας συγγραφέα. Αλλά, το έργο εκδομένο μέσα στην Κατοχή, γι' αυτό και αδικημένο από την τοτινή περίσταση.

2) Το ίδιο κι ένα άλλο ομόζυγο κι ομότεχο βιβλίο του που ανήκει στο ίδιο είδος της ταξιδιωτικής λογοτεχνίας, με τίτλο: «Στη Γοητεία των Τροπικών» 276 σελίδες με 164 εικόνες και περιγραφές από την Κούβα, το Μεξικό, την Καλλιφόρνια και άλλα μέρη των ΗΠΑ· αλλά και από εξωτικά ταξιδιά-του στη Χονολουλού, Χαβάη κλπ. Ευχαριστούμε τον γερό στοχαστή και καλομάστορα του λόγου για την αποστολή-τους.

Γιώργου Κάκου Πρωτόπαπα: «Κινητική Βαβυλωνία»

Ένα βιβλίο πρωτότυπο αυθόρμητο, ανεπιτήδευτο, πικάντικο, γραμμένο με κέφι και πλούσιο χιούμορ από τον μερακλή του κυνηγιού, κοντοβαζανιτή συγγραφέα, με πολλά ευτράπελα βιωματικά αφηγήματα και σατιρικούς στίχους, με διδάγματα και παροιμίες, που έχει την ιδιαίτερη αξία του. Είναι γεμάτο εμπειρίες από τις κωμικές πλευρές της ζωής των κυνηγών. Σελ. 320, Αθήνα '80.

Αλέκου Χρυσοστομίδη: «Στο Μικρό-μας Γκέττο»

Πειραιάς σελ. 48. Είναι η 8η ποιητική συλλογή του εξαιρετού πειραιώτη ποιητή. Τη χωρίζει σε 3 μέρη (κύκλους), «Αναζήτηση», «Εις εαυτόν» και «Παράδοση».

Είναι μία ποίηση δυνατή που σμίγει το ρεαλισμό με το συμβολισμό, διδαχτική και η πιότερη επιγραμματική. Η θεματογραφία-του είναι από τη σύγχρονη τραγική πραγματικότητα των πολέμων, από την αισθηματική-του ζωή κι από την παράδοση. Οι στίχοι-του εντυπωσιάζουν με την πρωτοτυπία-τους και συγκινούν με την ελικρίνεά-τους. Ποιήματα που αποπνέουν μία θλιβερή διαμαρτυρία για τα επιγεγόμενα της αδικίας και της υποκρισίας, με υποδηλωτικό τόνο λεπτού σαρκασμού για πολλές ασυμβίβαστες αντιθέσεις, με πικρές αλήθειες της κοινωνικής και ταξικής πάλης. Με βαθύτερη αίσθηση οι πρόσωπα και πράγματα, κεντρίζει αδυναμίες, εκθέτει προβλήματα με αφαιρετική ποιητική γραφή και σηματοδοτεί τα πρόποντα. Τα ποιήματά-του «Το χρέος» και «Προσφορά» φέρουν πιότερο το μήνυμα της ανθρωπιάς και της Ειρήνης. Ο Χρ. με γλυκόπικρα και τρυφερά αισθήματα, είν' ένας γνήσιος και σπουδαίος τεχνίτης του ποιητικού-μας λόγου.

Πέτρου Πεντελικού: «Τα δίνουν τ' όρματα»

Σελίδες 112, εκδόσας «Μνήμη», Αθήνα '81. Δεκατρία εξαιρετικά διηγήματα συγκινητικά και πιστικά με ήρωες αντάρτες εργάτες, οικοδόμους. Ο Πεντελικός δείχνει με τούτο το βιβλίο, γνήσιο και πηγαίο ταλέντο, και γράφει με το σκοπό της κοινωνικής τέχνης του Σοσιαλιστικού Ρεαλισμού. Κομψά καλογραμμένα, τοσσηφικου είδους, διηγήματα με μαστοριά και αληθινούς μύθους, με ευχάριστη γλωσσική ευλυγησία και ζωντανή αναπαράσταση. Δραματική θεματογραφία, από τα δίσεχτα και δύστυχα χρόνια που πέρασαν οι απλοί και αγνοί Έλληνες πατριώτες, εργάτες, αγρότες, μικροπωλητές, που τους παράδωσαν τ' όρματα το 1945 οι ξεπουλητές ηγέτες κι έκατα μόνο με όπλο το λόγο της αλήθειας και του μόχθου-τους, λένε το Ναι στη ζωή, με την απαντοχή για το καλύτερο μέλλον.

Γάσου Μουζάκη: «Ηλιотροπία στην Ανδρομέδα»

Ρεαλιστικοί και δραματικοί στίχοι, εμπνευσμένοι από την άνιση, καχύποπτη κι άδικη πολύπλαγκτη και βαβυλωνιακή ζωή της σημερινής Αμερικής δοσμένη με μοντέρνο τρόπο και 4 σχέδια του Κ. Καραχάλιου.

Κώστα Γ. Γεωργιάδη: «Οδοιπορικό της Αντίστασης»

Σελ. 188, Αθήνα '80. Μία βιογραφική πτυχή της ζωής του συγγραφέα με μαρτυρίες αφηγήσεις και μικρά χρονικά από τα χρόνια του μεγάλου αγώνα, που αξίζει να διαβαστεί.

Ελευθερίας Παπαδάκη: «Η Γέννηση στον Παραδοσιακό Βίο της Μακεδονίας»

Σελίδες 45, Θεσ/νίκη '81. Μία σε βάθος και πλάτος λαογραφική έρευνα και μελέτη γραμμένη μ' ευγενικό πάθος και πλούσια βιβλιογραφικά στοιχεία.

Η καλή και αθόρυβη πεζογράφος που ζει στη μακεδονική πρωτεύουσα, μας δίνει ένα έργο εντυπωσιακό, ενημερωτικό και πρωτότυπο. Με αισθήματα ανθρωπιάς και προοδευτικές αντιλήψεις για τα έθιμα που εφάρμοξε: ο λαός-μας στη Μακεδονία, αλλά κατ' επέκταση και στ' άλλα μέρη της χώρας, στα καθυστερημένα και σκοταδιστικά χρόνια του βίου-του. Ριχνει άπλετο φως, δια μέσου των αιώνων στη σοφιστική διαδικασία των πραχτικών μέσων, πάνω στο μητρικό βίο, την κύηση, τη γέννηση και τη νηπιακή ηλικία τ' ανθρώπου!

Αποκαλύπτει όλες τις προλήψεις, δεισιδαιμονίες, και δοξασίες, από την αρχαιότητα και τα βυζαντινά χρόνια μέχρι σήμερα, που παρά την πρόοδο της επιστήμης, σέρνονται ακόμα δυστυχώς σε ορισμένα μέρη και σε ανάλογο ποσοστό αμόρφωτου λαού. Η εργασία της κ. Παπαδάκη είναι άξια για βράβευση.

Στέφανου Ιωαννίδη: 1) «Ξάνθη 1919 1920 Διασυμμαχική Κατοχή...»

Ένα αυθεντικό και ντοκουμενταρισμένο ιστορικό βιβλίο σε 60 σελ. μεγ. σχήματος που πρόσφερε με πλούσια στοιχεία ο εξαιρετος θρακιώτης συγγραφέας, για την ιδιαίτερη πατρίδα-του. Τυπωμένο υλικό από ομιλίες-του στο Ρ. Σ. Θράκης.

2) «Η Αποκήρυξη» Μυθιστόρημα σελ. 132 εκδ. «Θρ. Χρονικά» '76.

3) «Οι Ντεγκκτισήδες και άλλα διηγήματα» σελ. 84 εκδ. ΑΣΕ ΑΕ. '79.

4) «Ποιήματα 1958 - 73» σελ. 24 Ξάνθη 74.

5) «Το παιγνίδι με το Μαγνήτη» Μυθιστόρημα, εκδ. «Θρ. Χρονικά» '73 σελ. 94.

6) «Στη Γέφυρα του Λουλέ - Μπουργκάς» Θεατρικό δράμα σε 3 πράξεις σελ. 74, 1979.

7) «Ποίηση αναμεσά-μας» (ποιητές στρατευμένοι νοποαφρικανοί). Σπουδαία μεταφραστική εργασία του συγγραφέα Στ. Ιωαννίδη σε 46 σελίδες με πολλά διαφωτιστικά κι ενημερωτικά στοιχεία για τη νοποαφρικάνικη ποίηση.

Τάκη Γιαννακόπουλου: «Το Ημερολόγιο ενός Αγωνιστή»

(Κατοχή - Αντίσταση - εμφύλιος) σελ. 138, Αθήνα 1981. Ένα υπέροχο βιοματικό έργο του αξιου συγγραφέα του «Τραγουδιού του Αντάρτη».

Εύρης Βαρίκα - Μοσκόβη: «Παραμύθια και τραγούδια της Πατρίδας-μου Καρπάθου»

Σελ. 172, Αθήνα 1981. Ένα πολύ αξιόλογο διδαχτικό κι ευχάριστο λαογραφικό βιβλίο, του όμορφου νησιου του Αιγαίου, από την καλή-μας συγγραφέα.

**Γιάσου Κουκή: 1) «Απολογία του Σωκράτη
Κρίτων»**

Σελ. 102, Αθήνα '80. Είναι μία διδαχτική μελέτη. Προβληματίζει τον αναγνώστη, και είναι προορισμένη από το νέο καθηγητή για μαθητές Γ' Γυμνασίου, καθηγητές και φροντιστές.

2) «Μεταφυσική Θεμελίωση της "Ασκητικής" του Καζαντζάκη» σελ. 30 Αθήνα '80.

Δημήτρη Λ. Τσιτσιπή: «Ο Γερο-Σκουφογιώργος»

Ένα τυπωμένο ποίημα σε 7 σελίδες του απόστρατου Ιξ/κού και «νεοομηρικού ποιητή» όπως τον είχε αποκαλέσει ο Βασίλης Ρώτας. Ο Τσ. έχει μία καταληχτική γλωσσολαστική ευχέρεια και μαστοριά σε μία ποίηση ζειδωρης πνοής και λαϊκής υφής.

Στέλιου Κατσίκας: «Άννα»

Σελ. 52 Έκδοση «Αντιπαράλληλα» Αθήνα '80. Στίχοι βαθιά συναισθηματικοί που σημαδεύουν την ωριμότητα και την εξέλιξη του ποιητή.

Δημήτρη π. Σιμιστή: 1) «Και Ιδρώτας»

Σελ. 42 Μυτιλήνη '78.

2) «Δεύτερη όψη» σελ. 54 Μυτιλήνη '80. Μία ποίηση κοινωνική και βαθιά συγκινητική βγαλμένη από τη φτώχεια και τη στέρηση, τα βάσανα, τις δυστυχίες και τις περιπέτειες του λαού που εκθέτει καιρία προβλήματα, με καλή μορφή, καυτό περιεχόμενο και προσωπικό τόνο.

Λ. Μάλαμας

Αποφθέγματα

Στοχάζομαι πως, για όσους ακόμα καιρούς —πολλούς ή λίγους— ο κόσμος, δε θα μπορέσει ν' αλλάξει την τροφό-του —τη γριά μάγισσα, τον καπιταλισμό— το σάπιο γάλα των κόρφων-της, που ζέχνει μπαρούτι κι όμπιο, θα τον φαρμακώνει και θα τον αρρωσταίνει.

Σήμερα που, ο πάνοπλος καπιταλισμός, μπροστά στη βεβαιότητα του ιστορικού αφανισμού-του, δε θα διστάσει να οδηγήσει την ανθρωπότητα στον πυρηνικόν όλεθρο, στοχάζομαι πως η εκστρατεία για την ειρήνη, θα πρέπει να περάσει μέσ' από την πανστρατιά της πάλης των τάξεων.

«Οι καιροί ου μενετοί».

Στέφανος Τηλικίδης

**Έκθεση ζωγραφικής
Μηνά Χρ. Στράτη**

Του Νίκου Γαλάζη

Ο ζωγράφος Μηνάς Στράτης παρουσίασε περισσότερους από πενήντα πίνακες το Μάρτη (1981) στον Παρνασσό.

Τα θέματα-του, παρμένα απ' τον τόπο-μας, και της ιδιαίτερης πατρίδας-του, της Ηπείρου, έχουν δοθεί με γνήσια στοιχεία πατριδογνωσίας. Τα χρώματά-του ζωντανέβουν τα τοπία και την αγροτική ζωή, που κυλάει στο αίμα-του.

Εμπρεσιονιστής ο ίδιος κατόρθωσε τις βιωματικές εμπειρίες-του απ' τη ζωή των ξωμάχων, να τις αποτυπώσει μ' ενάργεια, και να δώσει πνοή κι ανάσα στ' άψυχα και στη θεματική-του καταβολή.

Τα έργα του: Το ξεδίωσσμα, Τα παλιόσπιτα στην Ιερά οδό, Το ηλιοβασίλεμα στον Ασπρόπυργο, Η βοσκή, Ηλιοβασίλεμα στο Κερασίνοι, Μετά την ανοιξιάτικη βροχή. Το αριστουργηματικό Προτού ανατείλει ο ήλιος, Στο χωριό-μου, Το Αττικό τοπίο. Οι νεκρές φύσεις, οι σκηνές που ζωντανεύει. Ο αφύλαχτος τραχανάς, οι γραφικότητες, τ' αηδόνια στις ιτιές, και γενικά όλα τα έργα, δεν είναι αντιγραφικά κείμενα, αλλά βιωμένες ψυχικές παραστάσεις. Νατουραλιστικές δημιουργίες μ' αυθορμητισμό και πάθος, δεμένες με τον πατριό τόπο και την παραδοσιακή-μας κληρονομιά απ' όπου, αρδέβεται η γνήσια εικονιστική του Μηνά Στράτη, που μας εντυπωσίασε κείνες τις μέρες του Μάρτη στον Παρνασσό.

Απρίλης 1981

Αθήνα

«Η Μάνα του Βορρά»

Λάμπρος Μάλαμας

Το νέο μεγάλο και πρωτότυπο έργο του Λάμπρου Μάλαμα: «Η Μάνα του Βορρά» (Η ΕΣΣΔ χωρίς μύθο) σε 55 κεφάλαια και 200 πρωτότυπες φωτογραφίες.

Ένα έργο τέχνης και Ταξιδιωτικής Λογοτεχνίας που πρώτη φορά προσφέρεται στην Ελλάδα για τη μεγάλη χώρα του Σοσιαλισμού.

(Περιήγηση, ανθρωπογεωγραφία, κοινωνιολογία, ποίηση, κριτική, ψυχολογία, ιστορία, προοπτική κλπ.)

Το αντίδοτο του έργου «Να ποιά είν' η Αμερική», «Η Μάνα του Βορρά».

Διαδώστε το

Ελεύθερο Πνεύμα

Έρευνα — Στοχασμός — Τέχνη — Κριτική

Ελληνοβαλκανικές Συνεργασίες

Ληλατημένα πλούτη στο όνομα του Αγίου Πνεύματος

Μετάφραση από τα Γαλλικά
από το περιοδικό «Η ΑΛΒΑΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ»
του Κώστα Πόλτσα

Το Βατικανό και η Καθολική Εκκλησία είναι τα κυριότερα θρησκευτικά Ιδρύματα που η ιμπεριαλιστική μπουρζουαζία χρησιμοποιεί για να αποκοιμίσει και ναρκώσει την επαγρύπνηση των πλατειών λαϊκών στρωμάτων.

Οργανωμένα όπως μιά αληθινή πολυεθνική εταιρία για να διασφαλίσει, τρόπος του λέγειν, «τη σωτηρία της ψυχής», τα Ιδρύματα αυτά είναι μεταξύ των μεγάλων εκμεταλλευτών και των καταπιεστών των λαών.

Τα πλούτη του Βατικανού και της Καθολικής Εκκλησίας είναι τεράστια. Τα μη παραγωγικά κεφάλαια που διαθέτει το Βατικανό στη Γαλλία υπολογίζονται σε 50 - 60 δισεκατομμύρια δολάρια, στην Αγγλία περίπου δύο δισεκατομμύρια στερλίνες και στις Ηνωμένες Πολιτείες περισσότερα από 70 δισεκατομμύρια.

Η Αγία Έδρα είναι σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα χρηματιστηριακά συγκροτήματα της Ιταλίας, όπου διαθέτει 9 Τράπεζες από τις οποίες μία μόνο, έχει κεφάλαια περισσότερα από 30 δισεκατομμύρια δολάρια και χορηγεί πιστώσεις με τον υψηλότερο τόκο. Επίσης έχει συμμετοχή στις άλλες Ιταλικές Τράπεζες, όπως την Εμπορική, Τράπεζα Πίστωσης και Τράπεζα Ρώμης. Το Βατικανό έχει επίσης τους αντιπροσώπους-του στα διοικητικά συμβούλια των μεγάλων χρηματιστηριακών εταιριών που ελέγχουν τις επιχειρήσεις και τις βιομηχανικές εταιρίες. Είναι ακόμα συνιδιοκτήτης μεγάλου αριθμού μονοπωλιακών εταιριών που δρουν στη μεταλλευτική βιομηχανία της Ιταλίας.

Δεν υπάρχει περιοχή οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής δράσεως στην Ιταλία όπου δεν έχει εισχωρήσει το χρηματικό κεφάλαιο του Βατικανού και δε διαδραματίζει ένα κερδοφόρο κοινωνικό ή πολιτικό ρόλο.

Δια μέσου της πολυεθνικής εταιρίας «SANTO SPIRITO» (άγιο πνεύμα) το Βατικανό διαθέτει σημαντικά χρηματικά ποσά υπό μορφή δράσεως στις διάφορες καπιταλιστικές κοινωνίες οι οποίες του εξασφαλίζουν μυθώδεις ευκαιρίες. Έτσι σαν διερμηνέας αυτής της εταιρίας το Βατικανό διευθύνει τις μεγάλες ιδιοκτησίες γαιών που διαθέτει σε πολλές χώρες της Ευρώπης, της Βόρειας και Νότιας Αμερικής, του εξασφαλίζουν τεράστια κέρδη.

Η Καθολική Εκκλησία είναι ο πιο μεγάλος καπιταλιστής γαιοκτημών του δυτικού κόσμου. Διαθέτει περισσότερα από 482.000 εκτάρια γης στην Ιταλία και 500.000 στη Γαλλία. Διαθέτει επίσης σημαντικές ιδιοκτησίες γαιών στην Ισπανία και Πορτογαλία 100.000 εκτάρια, στη Μ. Βρετανία και στη Δυτική Γερμανία 330.000, ανεξакρίβωτα εκατομμύρια στη Λατινική Αμερική κλπ. Το Βατικανό πραγματοποιεί ακόμα πελώρια κέρδη από ξενοδοχεία, Νοσοκομεία καθώς και από εκδοτικούς οίκους που ελέγχει στην Ιταλία και το εξωτερικό. Πραγματοποιεί εξάλλου, ένα ετήσιο κέρδος 4 δισεκατομμυρίων δολαρίων χάρις στα 500 εργοστάσια που εργάζονται για λογαριασμό-του στη Ρώμη.

Η Καθολική Εκκλησία και το Βατικανό εξασφαλίζουν επίσης αξιόλογα κέρδη που αποφέρουν εκατομμύρια δολάρια από τη λεηλασία των πιστών οργανώνοντας ταχτικά θρησκευτικές εκστρατείες, όπως εκείνη του «Αγίου Πέτρου» χάρις στην οποία πραγματοποιούν μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες 100 εκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο.

Κατά τη διάρκεια ενός μονάχα χρόνου, στις 13 Οκτωβρίου 1977, 15.000 εκκλησίες κατάφεραν να υφαρπάξουν από τους πιστούς το ποσό των 250 εκατομμυρίων δολαρίων από την Ευρώπη, τις Ηνωμ. Πολιτείες και τον Καναδά.

Για να επιτύχει το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος, το Βατικανό εκμεταλλεύεται όλα τα αισθήματα, την αφοσίωση, την άγνοια, και την υπερευλάβεια των φανατικών πιστών και των αφέλιων. Έτσι επιδίεται σε ακαταλόγιστες χρηματιστηριακές κερδοσκοπίες.

Το Βατικανό και η Καθολική Εκκλησία τοποθετούν γενναιοφρόνως τα κεφάλαιά-τους, όχι μόνο στον τομέα της «πνευματικής παραγωγής» της θρησκευτικής φιλολογίας η οποία διασπείρει το όπιο για να υποδουλώσει πνευματικά τις εργατικές μάζες και τους λαούς, αλλά και στην περιοχή της παραγωγής υλικών. Τα κεφάλαια αυτά έχουν πολιορκήσει την περιοχή της παραγωγής καλλυντικών, τη χημική και μεταλλουργική βιομηχανία, από της παραγωγής μέχρι της διαθέσεως του πετρελαίου, μέχρι της παραγωγής αεροπλάνων, τάνκς, όπλων, πολεμοφοδίων.

Η Καθολική Εκκλησία και το Βατικανό με την ίδια μορφή όπως όλες οι άλλες δυνάμεις οπισθοδρόμησης και καταπίεσης, υποδουλώνουν στο όνομα της σωτηρίας της ψυχής το προλεταριάτο και τις εργατικές μάζες.

Με το σφυρι στα καμώματα

Αλλότρια – συναφη και παράταιρα

του Άλκη Φωτεινού

Προβληματισμοί για το Σικελιανό

Με την ευκαιρία του «Έτους Σικελιανού», αξίζει να προβληματιστεί κανείς και λίγο, γύρω από την όποια μεγαλοσύνη-του. Δεν αναιρούμε όμως τίποτε απ' ό,τι γράψαμε στο 39 τεύχος σχετικά με τη σωστή και δίκαιη καταξίωσή-του, ως αναφορά το δυναμικό ταλέντο-του και το προσωπικό-του ύφος. Ο Σικελιανός βέβαια, πέρασε, στάθηκε και θα λάμπει για καιρούς σαν αβασίλευτος αστέρας μεγέθους, στη νεώτερη ποιητική Ελλάδα. Στήθηκε σε γερό βάθρο η μορφή-του και δεν την κλονίζουν εύκολα οι όποιες αναθεωρητικές και διαχρονικές αμφιταλαντεύσεις.

Ας θέσουμε λοιπόν λίγα ερωτήματα, κι ο αναγνώστης ας προβληματιστεί, κι ας βγάλει τα συμπεράσματά-του.

Ποιό είναι το αίτιο και το ισχυρό ατού, που έκανε τον ποιητή να καταταχτεί ανάμεσα στους 5-6 κορυφαίους ποιητές της πρώτης 50ετίας του αιώνα-μας; Μήπως 1) Το έργο-του αυτό καθαυτό; 2) Μήπως η εξημμένη μεγαλαυχία-του, η δοκιμησοφία, ο ναρκισσισμός, το επίμονο και παθολογικό «εγώ»-του; 3) Μήπως οι περιστάσεις και η τύχη; 4) Μήπως το χρήμα των γυναικών-του Εύας και Άννας; 5) Μήπως ο λυρισμός, η φυσιολατρεία, και ο υμνητικός για την Ελλάδα τόνος στην ποίησή-του; 6) Μήπως φίλοι και πάτρωνες της προβολής-του; 7) Μήπως τ' ωραίο παράστημα της σωματικής-του διάπλασης; 8) Μήπως η όλη μεταφυσική-του έπαρση; 9) Μήπως οι Δελφικές Αμφικτυονίες-του; Ή μήπως τέλος η προσχώρησή-του την τελευταία δεκαετία της ζωής-του στην Εθνική Αντίσταση και στον κόσμο της προοδευτικής ιδεολογίας;

Πάντως, αν ζούσε ο Σικελιανός στα χρόνια-μας τούτα και στο σημερινό αντιπνευματικό κοινωνικό-μας βίο, με τις «θεόδοτες» μεταφυσικές-του επάρσεις και παρακρούσεις με όλες τις υπεροψίες-του πως τάχα είναι «θεόσταλτος» κι ο ένας, κι ο μέγας, (αρρωστημένη ιδέα που την κληρονόμησε κι ένας κουμπαράκος-του) που το πίστευε και το διαλαλούσε μόνος-του... θά 'τρωγε το μεγαλύτε-

ρο καζίκι, ή θα τον έκλειναν στο Δαφνί. Μπορεί βέβαια να συντέλεσαν από λίγο, όλα τα παραπάνω αίτια, για την τρανή ανάδειξή-του. Όμως, η ταπεινή-μας γνώμη είναι πως πότε-ρο τον βοήθησαν οι περιστάσεις. Τα χρόνια εκείνα, η ζωή, ήταν πιο καθαρά πνευματική, συναισθηματική, οι άνθρωποι πιο αγνοί και ρομαντικοί. Γενικά ο κόσμος έδινε τότε πιο μεγάλη αξία και σημασία στην αληθινή ποίηση. Ενώ σήμερα, εδώ, στη χρεωκοπημένη αστική-μας κοινωνία, η ποίηση δεν έχει καμιά πέραση κι ας καυχήθηκε ο Αριστοτέλης ότι: η «ποίηση σπουδαιότερον και φιλοσοφότερον εστί της ιστορίας». Εδώ, έχουμε γενική πτώση και περιφρόνηση των αξιών σήμερα. Η ποίηση είναι εξοστρακισμένη από τα ενδιαφέροντα των πολλών, έχει ελάχιστη επιρροή σε μικρούς κύκλους και ομάδες κουλτούρας. Μάλιστα, ακόμα και η πιο πηγαία, η πιο μαστορική και πρωτότυπη. Έτσι βέβαια την κατάντησαν τη ζωή στις μέρες-μας: πεζή, φτηνή, ωμή, κατά κύριο λόγο υλιστική, αδιάφορη και ατομικοποιημένη. Δεν δίνει πιά περιθώρια για ανάδειξη ποιητών. Γιατί και οι ποιητές οι ίδιοι χαντάκωσαν την ποίηση, την Ξεστράτισαν οι πιά πολλοί από τη λογική, κι από την ψυχική και την ανθρώπινη κοινωνική ανάγκη. Χρησιμοποιούν λέξεις κενές και κούφιες, χωρίς να δίνουν νόημα στα πράγματα.

Έτσι ο Σικελιανός, αν ζούσε στην εποχή-μας τούτη, κι ας έγραφε αριστουργηματική ποίηση, κι ας ήταν κορυφαίος και μεγάλος, αν δεν βοηθόταν απ' ορισμένους ισχυρούς κύκλους και πρόσωπα, συγκυρίες και χρήμα και τύχη, ν' αναδειχτεί και να τιμηθεί σαν μέγεθος, όλες οι φιλοδοξίες και επάρσεις κ' οι επιδειξομανίες-του θα πήγαιναν χαμένες. Γι.χ. τον Κάλβο τον ανάδειξε ο Παλαμάς, τον Παλαμά ο Κατσίμπαλης, το Σολωμό ο Πολυλάς κ' οι φίλοι-του, τον Καβάφη ο ισχυρός κυναιδισμός της Αγγλίας και της Ελλάδας κ.ο.κ.

Για το νομπελίστικο ταίρι
Ελύτη και Σεφέρη

Ο συνάδελφος δ/ντής και κριτικός του περιοδικού «Το Σχολείο και το Σπίτι» Γ. Κυριαζόπουλος συνεχίζει τον αγώνα της κριτικής διαφώτισης και του διάλογου για τον Ελύτη, με καιρίες αισθητικές ανα-

λυσεις και θέσεις, γύρω από την αρνητική για τον κοινωνικό σκοπό της τέχνης, ποίηση του νομπελίστα που υποστηρίζουν ορισμένοι δάσκαλοι από μόδα και σύγχυση, χωρίς πλήρη εφόδια αισθητικών εμπειριών για κρίση αξίας, σωστή και δίκαιη αντικειμενική αξιολόγηση του ελύτειου έργου. Αυτοί οι κύριοι, κάνουν ένα μεγάλο λάθος που στέκουν στη μορφή της υπερρεαλιστικής σχολής των Γάλλων και των λίγων Ελλήνων σουρεαλιστών, εξωβελίζοντας το περιεχόμενο που πρέπει να βρίσκεται σε ενιαία και ουσιαστική ενωτική υπόσταση με τη μορφή. Οι αληθινοί ποιητές δεν έχουν το δικαίωμα σαν πνευματικοί και κοινωνικοί λειτουργοί, να προσέχουν μόνο τη μορφή και να εγκαταλείπουν το περιεχόμενο. Γιατί χωρίς αυτό, η τέχνη είναι άχρηστη κι αχρείαστη, αφού είναι μορφή της κοινωνικής συνείδησης. Και οι δύο αισθητικές θεωρίες διαλεκτική και ιδεαλιστική αυτό πιστεύουν. Ο Επίκουρος λέγει «η τέχνη μέθοδος εστί, η τον βίον των ανθρώπων ωφελούσα». Κι ο Αριστοφάνης για την ποίηση «βελτίους τους πολίτας ποιεί». «Η τέχνη πρέπει να είναι μέσο γνώσης και αλήθειας» (Σωκράτης). «Η τέχνη είναι η κεντρική, κοινωνική και απολυτότερη αξία της ζωής και των αιώνων» (Ιπποκράτης). «Το ποίημα πρέπει να κρίνεται με βάση τη χρησιμότητά-του» (Μπρέχτ). «Η τέχνη δεν έχει καμιά υποχρέωση νά 'ναι πολυτέλεια των ακαμάτηδων. Κάθε τέχνη οφείλει νά 'χει κοινωνική αποστολή και χρησιμότητα...» (Ντιντερό).

Η ποίηση δεν είναι ελύτικη αισθησοκρατική αφηρημένη λεξηθηρία, εξεζητημένη μπουρδολογία. Ο συγγραφέας οφείλει να μετουσιώνει και να θρονιάζει στην τέχνη-του, την ψυχή του λαού-του. Και όπως αξιώνει κι ο Μπρέχτ εν' απαρνηθεί τον εγωιστικό ατομικισμό και να τεθεί ολόψυχα στη διάθεση της κοινωνίας». Οι ποιητές σήμερα, μέσα στο χάος της παρακμής του δυτικού πολιτισμού, καλούνται να διαλύουν τη σύγχυση και να φωτίζουν τα σκοτάδια. Ο Ελύτης δεν έπραξε τίποτ' απ' όλ' αυτά. Μελετήστε κι αναλύστε βαθύτερα και το «Σκοτωμένο Ανθυπολοχαγό της Αλβανίας»-του και θα ιδείτε, ενώ δίνει ένα πλούσιο συναίσθημα για την απώλεια του παλικαριού με κορυφαία δραματική διάσταση στη ζωντανή αναπαράσταση μιας πολεμικής τραγωδίας ο ίδιος, δεν παίρνει θέση, να καταδικάσει και να σηματοποιήσει τα βαθύτερα ιμπεριαλιστικά αίτια του πολέμου, έξω από τα πρόσωπα των αθώων Ιταλών στρ/τών, υπαγορεύοντας το μήνυμα της Ειρήνης. Οι Ιταλοί σήκωναν τα χέρια στην αιχμαλωσία, και πέθαιναν κλαίοντας με τις φωτογραφίες των οικογενειών-τους αγκαλιά.

Ο Ελύτης κι αυτή τη βασική ιδέα, την τόσο αναγκαία για θέση λυτρωτική και φιλειρηνική, την περνάει ξύπेटσα, επιφανειακά κι ανώδυνα. Ασχοληθήκαμε πλατιά σε προηγούμενα τεύχη με το έργο-του και με την πολιτεία-του. Το πώς πήρε το Νόμπελ... κι αυτά τα στοιχεία τ' αποκαλύψαμε. Τα επαναλαμβάνουμε και τώρα. 1) Η Δεξιά-του τοποθέτηση. 2) Η αντικοινωνική και σουρεαλιστική-του τέχνη. 3) Οι φιλοαμερικανικές-του θέσεις. 4) Ο δυναμικός κυβερνητικός αντιπερισπασμός και ο δάχτυλος της Δεξιάς σε λάθος της Αριστεράς που

διεκδίκησε επίμονα Νόμπελ για το Ρίτσο, ή ακριβέστερα οι πάσχοντες από αθεράπευτη ρηστίδα. 5) Η μασωνία... 6) Ο Θοδωράκης και 7) Ένα λάθος του κομπούτερ που αποκάλυψαν οι «Τάιμς» του Λονδίνου...

Με το τελευταίο αίτιο (μαρτυρίας Γ. Κουρνού-του) θ' ασχοληθούμε άλλη φορά, νά 'χουμε τα στοιχεία στα χέρια-μας.

Το «Ε.Π.» πρώτο είχε ορθώσει φραγμό στην αποπνιχτική ατμόσφαιρα των λιβανιών και της μπαφίλας για τη μεγιστοποίηση της αξίας του Ελύτη και της μαζικής ύπνωσης που επιχειρήθηκε με το Νόμπελ.

Δεν είχαμε καμιά διάθεση να επανέλθουμε, για τον υπερρεαλιστή μεγαλοαστό κύριο Αλεπουδέλη. Το λιγόζωο αυτό τεχνοτροπικό ρεύμα παρακμιακής πολιτικής της αντίδρασης που δημιουργήθηκε... το πήραν γρήγορα οι άνεμοι' και απλώς καταγράφηκε στην ιστορία της τέχνης, χωρίς να ωφελήσει σε τίποτα την κοινωνία το σπινθηρικό αυτό είδος. Άλλωστε, τι θα περίμενε κανείς απο αυτόματης γραφής του υποσυνείδητου; Όμως, επειδή ο δάσκαλος των δασκάλων Γ. Κυριαζόπουλος, έδωσε και δίνει γερά μαθήματα στα ελύτικα δασκαλάκια... συμφωνούμε απόλυτα με τις θέσεις-του, κι επειδή μας ενθουσίασε ο σωστός και ζαότερος κριτικός-του λόγος, του δίνουμε και την παρακάτω κριτική αποτίμηση του αείμνηστου Πέτρου Σπανδωνίδη (κορυφαίου αισθητικού και κριτικού) για τον ποιητή της «Μαρίας Νεφέλης»... που βέβαια, δεν θα διάβαζε ποτέ ο επόλαιος Μίκης, καθώς τον μελοποίησε και τον έκανε διάσημο. Ίδου λοιπόν τι γράφει κι ο βαθύς Σαλονικιός στοχαστής και κριτικός:

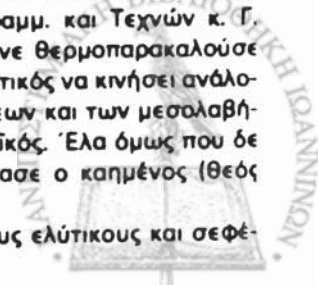
«Στην ποίηση του Ελύτη, στίλβει η μορφή και υποκαθιστά την ουσία. Ο Ελύτης είναι όλος χρώμα κι όλη αίσθηση ζωής που είναι νέα, ή δεν είναι τίποτα... Στο "Άξιον εστί" πέφτει στ' αγκάθια της εκζήτησης, και η παράδοξη για σήμερα μορφή, τρώει την ουσία...».

Και ο μακαρτης Σπανδωνίδης αναλύει και την αξία του παθητικού και απαισιόδοξου Σεφέρη, που όλα στην Ελλάδα σκοτεϊνά τα φέρει... Κι ανάμεσα σ' άλλα, αναφέρει:

«Συνοψίζοντας τη γενική εντύπωσή-μας από την ποίηση του Σεφέρη, θα πούμε, ότι, ο ποιητής αυτός, πλάτος φαντασίας δεν έχει, ούτε βάθος πνευματικό ο στοχασμός-του. Δεν έχει ρίγος και έξαρση η καρδιά-του. Δεν έχουμε μπροστά-μας έναν ποιητή ουσίας. Στο χώρο του Έλιοτ και της "Ερημης χώρας" που βρήκε τον εαυτό-του και το ιδιαίτερο συγγραφικό ήθος της ποίησης, δεν υπάρχει συμμετοχή θυμικού, έξαρση, χειρονομία πλατιών αναδιπλώσεων του λόγου αισθηματισμός...».

Αυτά έγραφε ο Σπανδωνίδης για τους «μεγάλους» νομπελίστες. («Ηπ. Εστ.» 9 τ.). Κι όπως μας ομολόγησε ο τ. Δντής Γραμμ. και Τεχνών κ. Γ. Κουρνούτος, ο Σεφέρης τονε θερμοπαρακαλούσε χρόνια και τού 'χε γίνει φορτικός να κινήσει ανάλογα τα νήματα των εισηγήσεων και των μεσαλαβήσεων, για να γίνει ακαδημαϊκός. Έλα όμως που δε μπόρεσε, ή και δεν πρόφτασε ο καημένος (θεός σχωρέστον).

Τέλος αν ρωτούσαμε τους ελύτικους και σεφέ-

ρικούς οπαδούς και δεξιότητες: Με ποιόν είναι η τέχνη-τους και η κουλτούρα-τους; Ξέρουμε ότι, θα δίσταζαν να μας απαντήσουν ανοιχτά... Όσο για τη δική μας: Θα τους δίνανε την απάντηση του Γκόρκυ:

«...Όλα για τον άνθρωπο!
Ζήτω η Ειρήνη!»

Χρέη και τιμές

Χρέος της προοδευτικής νεολαίας στη χώρα-μας (κι όταν λέμε προοδευτικής, δεν εννοούμε το κόμμα του Μαρκεζίνη) είναι: όχι να πιστεύει στα τυφλά ό,τι τους σερβίζουν άλλοι. Αλλά, να μελετάει η ίδια, νά 'χει δική-της γνώμη, προσωπική, ο καθένας, και να προβληματίζεται πάνω σ' ένα δημιουργικό κεφάλαιο του ανθρωπιστικού-μας πολιτισμού. Οφείλει να ξέρει, να κρίνει και να συγκρίνει, με το «γιατί» και το «διότι» της αριστοτέλειας λογικής. Γιατί π.χ. ο τάδε, είναι μεγάλος ποιητής, και γιατί πρέπει να τιμηθεί με ανάλογα μέτρα εκδηλώσεων. Είναι καιρός ν' αντιληφθούν οι νέοι που ενδιαφέρονται για τα λογοτεχνικά πράγματα του τόπου-μας, το πόσο αδικούνται από τιμές, συγκριτικά, ορισμένοι υπέροχοι και κορυφαίοι επαναστάτες λογοτέχνες και ποιητές, κριτικοί και τίμιοι αγωνιστές, όπως π.χ. ο Γληνός, ο Κορδάτος, ο Βάρναλης, ο Κορνάρος, ο Αγγουλές, ο Κοτζιούλας, ο Ν. Κατηφόρης, ο Π. Πικρός, ο Ντ. Θεοτόκης, ο Ρώτας, ο Παρορίτης, ο Καρβούνης και τόσο άλλοι. Κι ότι, θά 'πρεπε, αντί να παραφορτώνουν μ' εγχώρια και διεθνή βραβεία και δυσβάσταχτες δάφνες ένα γνωστό ποιητή, που έγραψε μόνο λυρικούς στίχους, και που σόνη και καλά μετά την ειδωλοποίησή-του πάνε με το ζόρι να κάνουν-αυτούς τους στίχους και θεατρικές παραστάσεις... Καλό και δίκαιο και διδαχτικό για το παρόν και για το μέλλον, θά 'ταν, να φκιάσουν από μια προτομή κι από-να πλατύ φιλολογικό μνημόσυνο σ' όλους τους παραπάνω διαπρεπείς συγγραφείς και ποιητές του λαού, σ' αυτά τα φωτοβόλα αστέρια του πνευματικού ουρανού της πατρίδας, που τόσο σκληρά και ποικιλόμορφα πάλαιψαν για την αφύπνιση και τη λευτεριά: και οι μισοί απ' αυτούς είχαν μάλιστα τραγικό περιφρονημένο τέλος...

Λολοσυντεχνιακές φάρες και... διαβολοφαγωμάρες

Κοντά στην ασφυχτική ατμόσφαιρα της αιθαλομίχλης Αθήνας, που περισσεύει ο τυχοδιωκτισμός, η ψευτιά και η απάτη, μας πνίγουν τελευταία και οι λολοσυντεχνιακές Συντεχνίες... χωρίς τέχνες (!) Έρμη πνευματική-μας Ελλαδίτσα, πώς σε μολέβουν τα σκουληκομυρμηγκοβούζουνα (!) Μα ποιός «κομίζει γλαύκα» πως όλα εδώ σε τούτη τη φαιδρή-μας κοινωσία δεν είναι ένα κακό θέατρο, και η κακομοίρα

η ιστορία δεν είναι ψεύτικα γραμμένη; Αλίμονο! Από τον καιρό εκείνο που ο Παπαντωνίου (και όχι ο Τσαρούχης) είπε πρώτος το «είσαι ό,τι δηλώσεις στην Ελλάδα» από τότε κι ως τα σήμερα, όλ' οι αργόσχολοι, τεμπέληδες, μποέμηδες, καιροσκόποι κι εγωισταράδες, έχουνε βρει αμοιμένα και ξέφραγα τα χωράφια και τ' αμπέλια της Λογοτεχνίας και της ποίησης (καταξευτίλισαν το κύρος-της) και την αράζουν για φουσκάλες και μπουρμπουλήθρες στα θολά τελματωμένα νερά-της. Τυχάρπαστοι, μωροφιλόδοξοι, για αυτοπροβολή και ψευτοπαρηγόρια, σμίγουν σε πεζοδρόμια και ταβέρνες και ιδρύουν λολοτεχνικά σωματεία. «Επίκειται» το δέκατο. Κουμπωθείτε (!) Κάθε ρωμιός και καπετάνιος. Κι άιντε καημένη Ελλάδα να ιδείς ομόνοια και προκοπή. Δεν έφταναν οι Εταιρίες, οι Σύνδεσμοι, οι «εθνικές» (φτύστε τους εθνικοφρόνους μη βασκαθούνε), οι Σύλλογοι, οι Ενώσεις, οι Στέγες κτλ. πολυώνυμα και ποικιλώνυμα λογοτεχνικά και λολοτεχνικά σωματεία που είναι για τον τύπο, για παρηγοριές και ίσκιους, τελευταία συγκροτήθηκε από απίθανους... και μια Πανελλήνια Ένωση Λολοτεχνών (!) Η διαμάχη όμως, γίνεται και για μίαν άλλη «ελίτικη» νέα εταιρία «οιηματική», όπως την αποκάλεσε επιεικώς συνάδελφος (και σχολιάστηκε στον Τύπο) επί το μαλακότερο, για να μη τους χαρακτηρίσουν αλαζόνες, υπερόπτες και ματαιόδοξους.

Και ποιοί είν' αυτοί λέτε; Κάτι Αγγέληδες, κάτι Τατιάνες και με πρωτοπόρο έναν Κοντό απίθανο ποετάστρο παραχαϊδεμένο της κ. Νανάς του «Κέρδου» και της κ. Ελενίτσας της «αριστείνδην». Αυτός λοιπόν ο τελευταίος και τριπίθαμος σε πνευματικό μπίο πήρε αέρα και πρωτοβουλία και αποσκίρτησε από την Εταιρία... που μόλις πρόπερσιν τον έκανε μέλος. Κι αν ρωτήσετε και για τα έργα-του; Λίγη στιλβωμένη στιχουργία ερμητική με συρραφές λέξεων παρμένες από τα λεξικά: και κατάφερε να εντυπωσιάσει τις δυό δυναμικές εκδότριες κυγίες που τον πήραν υπό την προστασία-τους. Αλλά, τό 'πραξε για την Ε.Ε.Λ. σαν την παροιμία που λέει «πρώω το κότα... έζω και το πόρτα». Και καλά της έκανε, γιατί οι έχοντες άγνοια για τη μηδαμινή-του ποεταστρία, τονε ψήφισαν κατ' εξαίρεση πριν δυό - τρία χρόνια, και άφησαν τότε έξω πραγματικούς κι αληθινούς λογοτέχνες με πολλά έργα. Φέτος, ήθελε φαίνεται να τον κάνουν και πρόεδρο... και τους μούντζωξε και φκιάχνει με άλλους ομοίους-του το νέο ελίτικο βαρύγδουπο σωματείο. Έ, ρε ψυχή-μου, τι θα γίνουμε Ελλαδίτσα-μου με τα караγκιοζαρέικά-σου. Πού 'σαι Αντρούτσο-μου πού 'γραφες στο Λόντο ότι «ο κάθε ρωμιός έχει 12 διαβόλους μέσα-του» και τρώει ο ένας ασίγαστα τον άλλον» και τελειωμό δεν έχουν (!)

Σωματείων συνέχεια

Το 1948, ο Μυριβίλης, ο κ. Τσάτσος και άλλοι «εθνικοφρόνοι» της τεταρταυγουστιανής διχτατορίας, με τους φανατικούς λογοκριτές του Μεταξά κ. Άλκη Γιαννόπουλο και Μπαστιά, αντί να γίνουν κήρυκες της «εθνικής ενότητας, του κατευνασμού

των παθών και της ειρήνευσης στον τόπο, πάνω στη βράση του εμφύλιου... ανάξιοι μιας σωστής πνευματικής αποστολής, βαφτίστηκαν «εθνικοφρόνοι», αποσκήρτησαν από την ΕΕΛ κι έφτιαξαν την «Εθνική», για να πάρουν εύσημα, από το δοσιλογισμό και τους Αγγλοαμερικάνους επιδρομείς. Το ίδιο έπραξαν κι ο κ. Γ. Βαλέτας μ' έναν κ. Χρονόπουλο και κάτι άλλους... στην πρόσφατη και πολυκατάρατη ανοιχτή εφτάχρονη διχτατορία. Από τη διαλυμένη και τιμωρημένη ΕΕΛ έκαναν νέα εταιρία... για εύσημα απ' τη στρατοκρατία (!) Αντίνομο πράμα βλέπετε, όταν οι διχτατορίες ενώνουν από τη βάση κιάλας τους λαούς, οι λολοτέχνες διασπώνται και διαιρούνται!

Και σα να μην έφταναν αυτά, στην κολονέλικη... «Ελλάς - Ελλήνων - Χριστιανών» (μη φτερνίζεσαι) άλλα παράσιτα λολοτεχνίας που καιροφυλαχτούσαν για μάσες - πάσες και κρασο - ανάσες άρπαξαν ενάμιση εκατομμύριο δρχ. από τους διχτάτορες και ίδρυσαν το «Σύλλογο Ελλήνων Λογοτεχνών». Έτσι, καλοπέρασαν σε ταξίδια, δεξιώσεις «βραβεύσεις» και παρασημοφορίες των επόρκων τυράννων του λαού. Οι νοθείες καπηλίες και ιεροσυλίες στη Λογοτεχνία συνεχίζονται και μετά τη μεταπολίτευση. Άλλοι, διάφοροι, τυχάρπαστοι, ατάλαντοι, απόμαχοι της ζωής μωροφιλόδοξοι, απατεύνες «ανθολογιών» και «ουκ' έστι» αριθμός εξακολουθούν να φκιάνουν φαιδρές «Ενώσεις Ελλήνων Λογοτεχνών» χωρίς λογοτεχνία, κύρος κι αναγνώριση, ή με λίγους στίχους εύκαλους (!) Τελευταία μάλιστα και... «Πανελληνίες» και «διεθνείς» ενώσεις (!) Όλον αυτόν το συρφετό, ποιός θα τον ελέγξει, να τον συνετίσει και να τον βάλει στη θέση-του; Ός πότε κύριοι, θα έχουμε την υπεροψία και το αρρωστημένο «εγώ» να κακοποιούμε έννοιες και τίτλους με τόση ασέβεια; Τα λιμάνια των γραμμάτων, δεν είναι για να την αράζουν οι ναυαγοί, που τους ξεβράζουν οι τρικυμίες της ζωής. Ούτε είναι για ν' αλωνίζουν οι επιτήδαιοι, οι καιροσκόποι, οι τυχοδιώκτες κ' οι αργόσχολοι. Αυτοί, ξέρουν μόνο να θολώνουν τα νερά των λιμανιών της κουλτούρας, για να τσιμπάν τα ψάρια στα θολά, κ' οι αφελείς να ξεγελιούνται. Όλοι στα γράμματα οι ετερόκλητοι εσμοί, δεν είναι συνδικαλισμοί, γιατί, τίποτα δεν έχουν να επιδείξουν, πέρα από την προσβολή των αληθινών και προοδευτικών γραμμάτων και το διωσμοτό της Λογοτεχνίας.

Τι λοιπόν ορέγονται τη φήμη και χωρίς να έχουν έργα; / Θέλουν γιούχα μ' επιστήμη, ξύλο με κρανία βέργα.

Γιατί, αν ζούσε ο Βηλαράς-μας θά 'λεγε για τον καθένα:

«Εἰς τὴν κάθε ἀπολαψή-σου
νὰ ναι μέτρο ἡ δύναμή-σου».

Άλλα τα λόγια κι άλλα τα έργα του ΟΗΘ

Λίγον καιρό μετά τη μεταπολίτευση, με κομματικές προετοιμασίες, μόχθο κι αγώνα ορισμένων πρωτοπόρων και με τη συμπράξη πολλών παραγόντων και ειδημόνων του ηπειρωτικού χώρου, ιδρύθηκε ένας Οργανισμός Ηπειρωτικού Θεάτρου (ΟΗΘ). Στα πρώτα-του βήματα, ενισχύθηκε αρκετά από τον προοδευτικό λαό, ιδιαι-

τερα των Γιαννίνων. Από το καταστατικό-του σημειώσαμε το σκοπό-του:

«Σκοπός του ΟΗΘ είναι... η διαφύλαξη των πνευματικών παραδόσεων του τόπου, και η προώθησή-τους. Η πρόκληση του ενδιαφέροντος των εντοπίων φορέων στο να γίνουν γνωστά τα καλλιτεχνικά επιτεύγματα του ηπειρωτικού λαού και η προβολή των ηπειρωτικών καλλιτεχνών και θεατρικών συγγραφέων».

Αν έχει τηρηθεί το άρθρο αυτό του καταστατικού, κι αν έστω και στο ελάχιστο έχει επιτευχθεί αυτός ο καθόλα σπουδαίος και αναγκαίος σκοπός... ως μη ρωτήσε κανείς. Ούτε καν προσπάθεια δεν έγινε ποτέ να βρεθεί ο ΟΗΘ από τις αλληπάλληλες κοκοδιοικήσεις-του στο σωστό και δικαιολογημένο για την ίδρυση σκοπό και προορισμό-του. Τα καπετανάτα, οι αλληλοσφωμωμένες και οι αδιάκοπες γκρίνιες του επί 'σαι συ και τί 'μα γω» μελών των διοικήσεων και των θιάσων, έφεραν τον ΟΗΘ σ' ένα κατόντημα να μην υπολογίζεται από το πλαστό και θεατρόφιλο ηπειρωτικό κοινό. Και σήμερα μάλιστα που έγινε ημικρατικό και ενισχύεται μ' εκατομμύρια δρχ. από το υπουργείο Πολιτισμού (φορολογούμενο χρήμα του λαού) είναι για τους Ηπειρώτες, σα να μην υπάρχει. Ουδέποτε παίχτηκε έργο πρωτότυπο ή έργο ηπειρωτή συγγραφέα. Και ουδέποτε δόθηκε παράσταση δωρεάν σε φτωχό χωριό ή κωμόπολη της Ηπείρου. Τι λοιπόν πρόσθεσε ο ΟΗΘ από την ίδρυσή-του μέχρι σήμερα στη θεατρική αγωγή και στο ανέβασμα του πολιτιστικού επιπέδου του ηπειρωτικού λαού; Ο ΟΗΘ υπάρχει απλώς για να ψωμίζονται ορισμένοι θεατρίνοι ή ν' αρπάξουν κάποιοι σκηνοθέτες μερίδες λεόντα, αλλά και να επιδείχνονται μερικά μωροφιλόδοξα μέλη της διοίκησης με την αυταπάτη πως προσφέρουν κάτι. Αν αυτό το κάτι μετρήται από παραστάσεις σαν το «Τζωτικό ραβδί», το «Καληνύχτα Μαργαρίτα», τον «Πλούτο», «Το Φιλάργυρο» ή την «Ιστορία του Αλή Ρέτζο». Έργα που εκτός από το πρώτο ηθογραφικό κατασκευάσμα που το ανόσυραν από τη ναφθαλίνη και ήταν κι απολιτογράφητο στα συγγραφικά θεατρικά χρονικά-μας, όλα τ' άλλα πολυπαγήμενα από μεγάλους θιάσους και ηθοποιούς στην Αθήνα και αλλού, τ' έχει ο θεατρόφιλος κόσμος παραμυσιώσει. Πού είναι λοιπόν η πρωτότυπη ρεπερτοριακή και σκηνοθετική δουλειά του ΟΗΘ; Πού είναι τα όσα έχουν ωραία λόγια στο καταστατικό-τους υπέρ του ηπειρωτικού, συγγραφικού και καλλιτεχνικού κόσμου; Τέτοιους σκοπούς για τον τόπο-τους επιπελούν μόνο το «θεσσαλικό» και άλλα επαρχιακά θέατρα. Για τον ΟΗΘ άλλα τα λεγόμενα, κι άλλα τα βλέπόμενα».

Έργα και ημέρες φιδιών και ταμπουράδων

Εκφούλησε πάλι στις 23 Μάη από τη σαββατιανή-του στήλη στα «Νέα» ο ταχταπήδης κ. Κ.Σ. που σαλτάροντας παλιότερα από τον Τύπο της Αριστεράς σαν κλαψουροκάτσικος πεντάλας, βρίσκεται σήμερα στο μαντρί του κ. Καψή, και χαιδεύει σαν άλλος γαργαντούικος φιγουράτος τύπος Ραμπελαί, τα μουσούδια και τα προκόλια-του πό 'χει πολλή ταή. Χαρείτε αυτόν τον μνηστή και κανονάρχη της γνωστής μασσόδρας «Αποστολής Τσούτσα» στο Βουκουρέστι... τον αρχιθυμιατήρη του χορού των «Μυκηνών». Με το δίκιο-του ο τάλας βάλθηκε κι αυτός από γεννησαράκος να γίνει μαϊκίνας και δαλαϊλάμας στα επερί διαγραμμάτων. Έτσι, με χατζηαβάτικο τεμενά και με γλειψίδι, έδειξε το πιστό και δουλικό προσώπιτό-του στους μαϊκίνας. Βέβαια, ο γνωστός συγγραφέας των παραστάσεων του «Επιστροφής στις Μυκήνες» ξέρε να κάνει καλά τη δουλειά-του και μπράβο-του. Αλλοτριώνει κι εξευτελίζει κάτι ντεφιάρηδες και ταμπουράδες της αρριβίστικης «δημοκρατικής» κουλτούρας του «συγκροτήματος», σαν τον ανεκδιήγητο Κ.Σ.

Ο «αφ' υψηλού» αυτός κουλτουριάρης, αφότου παρα-
ταίγει τον κριτικό του κιν/φου, βούλιαξε ο κακομοίρης ο
ελληνικός κιν/φος σε τέτοια χρεωκοπία... που ακόμα δε
μπορεί να ξεβαλτώσει. Αλλά, το μαικηνόπουλο της παχυ-
δερμίας φεν έγινε μόνο κομπάρσος των «εκατόστε»
βραχιών της ημέρας με τα λιβάνια και τους ελαστικούς-
φου σπόνδυλους. Αυτοσασκηρύχτηκε και μόνιμος μνη-
τής και πατρώνος του ταλαιπωρου συλλέκτη κι ανθολό-
γου κ. Ηλία Πετρόπουλου.

Έτσι, έγραφε στις 23 Μήη για πολλοστή φορά, ότι:
«Τα κατορθώματα και οι παλιότερες εθνικές προσφορές»
λου περιπιδιμούνται στο Παρίσι συγγραφέα των
«Καλιαρντά» και του «Μπορδέλου» μ' όλα τα υβρεολογι-
κά ανθολόγια και λευκώματα φωτογραφιών της Παλιάς
Θεσσαλονίκης, πρέπει (πάντα βέβαια κατά τον ίδιον
ρχεντρικό κι εκκεντρικό κοντυλοφορίσκο, τον τσιμπητή κι
επιτιμητή αληθινών δημιουργιών) να ανακηρυχτεί «εθνι-
κός ευεργέτης». Συνάμα, τα «άπειρα συγχαρητήριά»-του
προς τον κ. Ηλία και μερικούς της επιδειχτικής και μπρέ-
μικης αλλά και των Ταχτσήδων με τους «χαλβάδες»...
κουλτουροπαρέας-του... δεν έχουν πιά όρια και τα παίρ-
νουν οι ανέμοι (!)

Παράλληλα ο ποντίφηκας αυτός της ελιτοκουλτούρας
των «Νέων», κάθε Σάββατο (κουμπωθείτε λογοτέχνες)
΄ταν δεν πάει για ρεπορταζάκια σε «Συμπόσια Κρήτης»
και Παρισιού... μαγαρίζει τα βιβλία των λογοτεχνών, που
τα στέλνουν για αναγγελίες στα «Νέα» και τα κακοποιεί
με κακοήθεια, όπως έκανε άλλοτε με θεατρικές παρα-
στάσεις η μακαρίτισσα φανφαρόνα Άλκα Θρύλα (πατρώ-
να του Πετροχάρου). Δεν διαβάζει λοιπόν τα βιβλία ο
φιδοσίμπης, παρά εξωβελίζει το φιδίσιο δηλητήριο που
δράζει μες στη μαύρη-του ψυχή. Γι' αυτό, οι συνάδελφοι,
ς επιφυλάσονται να στέλνουν βιβλία στα «Νέα» που
αφότου έφυγε κι απ' την αρμόδια στήλη ο εξαιρετος άν-
θρωπος και λόγιος κ. Φάνης Κλεάνθης, το κολοβό το φιδί-
δι... μεταμορφώνεται τώρα κάθε Σάββατο στην πρωτε-
λευταία σελίδα της εφημερίδας κι εκτοξεύει το ιωβάλο-
του φαρμάκι. Αφείστε και τις καθημερινές καλλιτεχνικές
πιδήσεις με τα ψευδοκριτικά και καραγκιόζικα σχόλια-
του. Αυτά τα σαλτσάκια ανάλογα και τους ρίχνει και μπό-
λικο μπαχαρικά... γιατί, πρέπει να παραπροβάλλονται τα
ταχτσηδάκια, τα γκορμπάκια, τα δρακονταειδιάκια, τα χρι-
στιανοπουλάκια, τα βασιλικάκια κι όλα τα «κουκουβα-
γιουπουλάκια» κι άλλα εις ...άκια, της κλικοπρυτανείας που
εκτρέφει ο κ. Σαββίδης, η κ. Νανά και ο «Ερμείας». Έτσι
έγραφε και χρόνια πριν, έτσι γράφει και τώρα. Άκουσον,
άκουσον... προκλήσεις νοημοσύνης, εμετικές συστάσεις
και παρατηρήσεις «μεγαλοσύνης»:

«Τι κάθεται η Πολιτεία... και δεν ανακηρύσσει «εθνικό
ευεργέτη κι ακαδημαϊκό τον Ηλία...» συλλέκτη κι ανθο-
λόγο ερεμπέτικων τραγουδιών» και παλιών φωτογρα-
φιών; Πού είσαι Βηλαρά-μου να του πεις:

«Η φαντασία,
για μεγαλεία,
κοινή μωρία».

Αλλ' ο τάλας Κ.Σ. ίσως ν' έχει κι άλλο χάλι... και συμ-
πόθιο αναγνώστη αν σου έφερα και ζάλη.

Ένα «Αντί» η παρέα-του και τα Γιάννινα

Ένα τεύχος του περιοδικού «Αντί» αφιερώθηκε το
μισό στα Γιάννινα. Ευαίσθητο και πλούσιο βλέπετε
θέμα η πόλη-μας με την παλιά και νεώτερη
ιστορία-της τους θρύλους και τη μεγάλη
διαφωτιστική-της συμβουλή στον πνευματικό
πολιτισμό και στην αναγέννηση του έθνους. Και
καλά που βρήκε ευκαιρία και η καημένη η «Ενδο-
χώρα» και νεκραναστήθηκε. Από το «κλεινό άστυ»
λοιπόν που είναι μόνιμα εγκαταστημένος ο συμπα-

τριώτης καθηγητής και ποιητής Γιάννης Δάλλας
κονσερβοποίησε γερά, τα «παλιά και σύγχρονα
Γιάννινα» και μαζί με την παρέα-του «Γιάννης κερ-
νάς» και Γιάννης πίνει»... σ' όλες τις σελίδες είδε ο
καημένος μια κάποια σε πλατύτερο αναγνωστικό
κοινό προβολή... αφού κι ο κ. Παπουτσάκης ενδια-
φέρθηκε για... οικονομησιά καλή. Μα ο συμπαθής
Γιάννης με το τραγανό ειρωνικό χαμόγελο, μας θύ-
μισε πολλά από τα περασμένα. Πρώτα πρώτα, τον
συμπαθή κι ανεκδιήγητο Φάκα, που είχε γράψει
κάποτε ότι: «Η ομάδα της "Ενδοχώρας" που τυπώ-
νει τα ελάχιστα περιοδικά-της με τις "βοϊδό-
γλωσσες που θέλουνε κρανίσιας" μόνοι-τους τα
γράφουνε, μόνοι-τους τα πληρώνουνε και μόνοι-
τους τα διαβάζουνε». Αλλά κι όταν τον τράβηξε ο
σειμήνηστος Λ. Ακρίτας (υπουργός τότε Παιδείας)
από το σακκάκι και τον κατέβασε από το βήμα, σε
παρατήρηση του Γ. Παπανδρέου όταν γινόταν στη
Ζ.Π.Α. τα εγκαίνια του Πανεπιστημίου το 1965, εί-
παμε σε ερωτήσεις φίλων: Καλά τα είπε ο Γιάννης-
μας στην ομιλία εκείνη / πλην όμως όσοι άκουγαν,
ζητούσαν ασπιρίνη (!) Τώρα που μας ρώτησαν το
πώς τα λέει στο «Αντί»... μας θύμισε... κι απαντή-
σαμε με μια μικρή διασκευή:

Καλά τα λέει ο Γιάννης-μας με του «Αντί» τις κλικές
από τη βίλα-του της Αττικής με τις πολλές αντίκες. /
Τους στίχους-του «υπερβατικά» προβάλλει κι άλ-
λες «σιούτες» / κ' είν' ο φακός-του πιο κοντός και
στις σελίδες τούτες (!)

Η έλλειψη προσωπικής ευθύνης στις μέρες-μας
κατάντησε θλιβερότατη. Η πόλη των Γιαννίνων τα
τελευταία χρόνια, έγινε πόλος έλξης σπουδών,
τουρισμού, κερδοσκοπίας, κι ελαφροβιομηχανικής
υποδομής και προόδου. Και η παρέα του Γιάννη
που ζει μακριά από την πόλη και το λαό-της, δεν
θά 'πρεπε να γράφει πρόχειρα και μεροληπτικά για
την πολιτιστική ζωή και κίνησή-της. Και ναι μὲν
βλέπει ένας ερασιτεχνάκος της λογοτεχνίας (για-
τρός) που ξαναφάνηκε έπειτ' από πολλά χρόνια τ'
όνομά-του στη δημοσιότητα, κάποια πολιτιστική
κίνηση, αλλά δεν βλέπει —λέει— πολιτιστική ζωή.
Όμως δεν έχει σημασία, αν ζει κοντά στα Γιάννινα
ή μέσα, όταν δεν μπορεί να παρακολουθήσει και
να ζήσει πιο κοντά το λαό, την ψυχολογία-του, τις
ανάγκες και τα προβλήματά-του, τις προτιμήσεις-
του και το βαθμό της πολιτιστικής-του συμμετοχής
ανάπτυξης και προόδου σε ανάλογες εκδηλώσεις.
Εκτός λοιπόν από τη γενική ακρίβεια της ζωής, την
οικονομική ασφυξία, τα τηλεοπτικά μέσα, την αβε-
βαιότητα του αύριο, πώς δεν είδε ο φίλος του Γιάν-
νη ρεπορταζιογράφος ορισμένα παραδείγματα
πολιτιστικής ζωής στα Γιάννινα; Δεν είναι συμμε-
τοχή πολιτιστικής ζωής 1) Οι χιλιάδες λαού στα
διάφορα φεστιβάλ του Δήμου, των προοδευτικών
νεολαιών, και της φοιτητώσας νεολαίας; Μήπως
τα ξένα συγκροτήματα που προσκαλούνται στα
Γιάννινα από πολιτιστικούς φορείς δεν προσφέ-
ρουν γενική μέθεξη στα πλατιά λαϊκά στρώματα;
Ένα περσινό παράδειγμα θ' αναφέρουμε μόνο: ο
Δήμος Γιαννίνων είχε καλέσει αλβανικό συγκρότη-
μα φολκλωρικό, που ενθουσίασε στο στάδιο της
πόλης 12.000 άτομα. Μήπως τα «Δωδώνια» δεν
αποτελούν μέθεξη πολιτιστικής ζωής; Ή μήπως το
Μουσείο Βρέλλη από τα μοναδικά επιτεύγματα

Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα

Λόγια που καινε

Ο Συγγραφέας έχει χρέος να γράφει την αλήθεια. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρεύει. Η αλήθεια είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

Οι νίκες των Γάλλων

Και οι δύο νίκες του Μιττεράν στη Γαλλία (νίκες του λαού) σκόρπισαν χαράς ευαγγέλια σ' όλους τους σοσιαλ-δυτικοευρωπαίους. Πασίχαρα λαϊκά πανηγύρια. Οι Γάλλοι ξεφάντωσαν με γλέντια στους δρόμους. Βέβαια, άλλο νίκη του λαού, άλλο μιττεράνικη πρόθεση και πρόγραμμα στην ουσία, κι άλλο βαθύριζη γκωλική εξουσία. Δεν ξέρουμε πώς θα ξεκολλήσει απ' αυτή, η Γιρονδίνη μέδουσα, πώς θα κατοχυρωθεί η νίκη του λαού και τι καρπούς θα φέρει. Ίδωμεν. Άμποτε οι ιστορικές εξελίξεις να προσφέρουν τέτοια ειρηνικά περάσματα λαών σε γνήσιες σοσιαλιστικές μορφές διακυβέρνησης για μια κοινωνία με δικαιότερη κατανομή των αγαθών, ισότιμη κι ανώτερη ποιότητα ζωής για όλους. Είθε τα όνειρα και τα οράματα του Ντιντερώ, του Βολταίρου, του Ουγκώ, του Ρολλάν και του Ζολά, του Σταντάλ και του Μαρά, να γίνουν χωρίς αίμα ευλογημένες πραγματικότητες. Είθε να γίνει αναίμαχτη άλωση σ' όλα τα «στεγανά» κι όλα τα κάστρα και τα φέουδα των παλιών εξουσιών με τις επίλεχτες ταξιαρχίες, τις λεγεώνες στρατού και αστυνομίας, για να ευνουχηθούν και οι εωσφόροι καπιταλιστές της κάθε μασονίας. Να ιδούμε τελοσπάντων πού θα βαδίσει τώρα αυτή η μεγάλη μάνα του παλιού επαναστατικού τρίπτυχου «ελευθερία – ισότητα – αδελφότητα». Πάντως θα υπάρξουν καιρικές επιδράσεις και σ' άλλες δυτικές χώρες και στην πολύπαθη δική-μας Ελλάδίτσα. Η ιστορική επιταγή, οι αδύρρητες ανάγκες και τα κοινωνικά προβλήματα, κεντρίζουν τη νοσημοσύνη όλο και πιότερου λαού, να αφυπνίζεται. Γιατί, όπως λέει κι ο Σαίξπηρ: μόνο «όταν το μυαλό ξυπνάει μπορεί και κρίνει καλύτερα». Ευελπιστούμε κι εδώ πέρα, φέτος που έρχεται η ευκαιρία για τη λαϊκή ετυμηγορία.

πολιτιστικής ζωής και κίνησης στον τόπο-μας δεν συγκεντρώνει εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες; Αλλά, δε χρειάζεται να πούμε άλλα εμείς που ζούμε στα Γιάννινα και κοντά και μέσα στο λαό. «Ο νουών νοείτω». «Απ' έξω απ' το χορό πολλά τραγούδια λένε». «Κάθε κόκορας στη φωλιά-του κράζει». Ο καθένας απ' τον τόπο-του κρατάει κι ένα κομμάτι. Κι ο Γιάννης κ' η παρέα-του, μόνο της «Ενδοχώρας» το παλιό, τους έμεινε το μάτι (!)

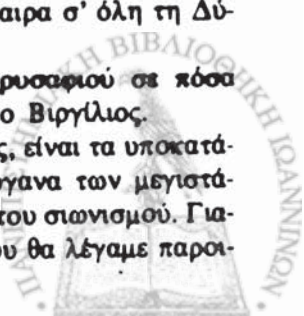
του Στέλιου Κεντρή

Μασονισμός = Μεσαιωνισμός

Φαύλος κύκλος, αναστατώσεις, εγκλήματα, μυστηριακά τελετουργήματα και χάρη στο δυτικό κόσμο με τις μασονικές Στοές. Πωπώ, τι σημεία και τέρατα στον «ελεύθερο κόσμο». Αυτός είναι ο «αγγελικά πλασμένος». Καμαρώστε-τον οπαδοί και θιασώτες-του (!) Οι πιο αισχροί και απατηλοί τρόποι πλάνης, σύγχυσης, υποταγής, σκοταδισμού, απάτης κι εκμετάλλευσης. Πού ζούμε τελοσπάντων! Μ' όλα τα διαβολικά και πρόστυχα τεχνάσματα, να κοιμίζουν και να υποδουλώνουν τους λαούς! Τα γνωρίζαμε από χρόνια. Συμβουλευάμε: Προσέχετε. Προφυλαχτείτε. Είναι πίσω από τον τεκτονισμό η διεθνής μαφία του κεφαλαίου. Δρα με χίλιες μορφές και χίλιους τρόπους. Αλλάζει ονόματα και προσωπεία. Φώναζαν και οι Καντιώτης και Ψαρουδάκης από χρόνια πριν. Τους κορόιδευαν άλλοι. Όμως κι εκείνοι αποδείχτηκε ότι προπορεύονταν των σημερινών γεγονότων σχετικά με τους κινδύνους της μασονίας και σωστά πολεμούσαν τότε τις μασόνες Φρειδεरिकες Χοεντσόλερν. Έκαναν προς τιμή-τους αντιμασονικό αγώνα. Τώρα που ξεσκεπάσε η Στοά Ρ2 της Ιταλίας όλα τα πλοκάμια των φαντασμάτων και των τεράτων της διεθνούς καπιταλοκρατίας, τι θα γίνει. Έχουν βέβαια τη δύναμη των όπλων και του χρήματος. Μα οι λαοί, όταν είναι ενωμένοι, κατέχουν την ηθική δύναμη, κι ο αδιάκοπος και τίμιος αγώνας στο τέλος τους φέρνει νικητές. Όλος ο ποικιλώνυμος και δυσώνυμος εσμός των σκοτεινών δυνάμεων, έχει τα άντρα και τα εκτροφεία στην Ουάσιγκτων. Εκεί σχεδιάζουν τα πραξικοπήματα και τους πολέμους, τις επιδρομές και τις επεμβάσεις· και διορίζουν με διάφορα κόλπα και τερτίπια, τους αρχιμασόνους (33ου βαθμού) κυβερνήτες και ξεγελάν ακόμα τόσους λαούς στον πλανήτη. Μα τώρα πιά, που άνοιξαν οι καταπαχτές του βόρβορου, της Ρ2... και κακοφόρμισε η ατμόσφαιρα σ' όλη τη Δύση... Τι «μέλει γενέσθαι»;

«Καταραμένη πείνα του χρυσαφιού σε πόσα κακά δεν οδηγείς». Έλεγε ο Βιργίλιος.

Όλες οι τεκτονικές Στοές, είναι τα υποκατάστατα τυφλά υπηρετικά όργανα των μεγιστάνων του ιμπεριαλισμού και του σιωνισμού. Γιατί, έχουν ως αρχή, αυτό που θα λέγαμε παροι-

μιακά: «Κοιμήσέ-τον, γέλασέ-τον τον ανίδεο χωριάτη / να τον έχεις πάντα δούλο, να τον έχεις πάντα εργάτη».

Καπιταλισμός, σιωνισμός, μιλιταρισμός, ιμπεριαλισμός, Πεντάγωνο, Σίες, Ντίες, Ρότα-ρου, Αίτιτες και Μασονίες, είν όλα ίδια φίδια, μ' άλλα πρόσωπα κι ονόματα· και με τα σκοτεινά και ψεύτικα μέσα διαβόλων και τεράτων, θρησκείων, ανύπαρχτων θεών και φαντασμάτων, με μαύρες μαγείες, χασίσια, φόβους και προλήψεις, μαγγανείες, δεισιδαιμονίες και προκαταλήψεις, πολεμούν το φως, την επιστήμη, την αλήθεια, και κρατάν βαριά δεσμά σε πολλούς ακόμα κακόμοιρους λαούς. Μα σιγά σιγά τα δίχτυα όλων αυτών των ζοφερών-τους οργανώσεων, όσο σκοτεινά και πυκνά κι αν είναι, έρχεται η ώρα και ξεσκεπάζονται και κόβονται απ' τις ανοιχτομάτικες χερούκλες των λαών. Κι όσο κι αν είναι οι μασονικοί μεγιστάνες «μικρές και μεγάλες ακρίδες» που λέει κι ο Αββακούμ, «όταν οι ποντικοί πιάνονται στις φάκες, δεν έχουν πια όρεξη για τα δολώματα» (Γκαίτε). Λαοί αγρυπνάτε, γρηγορείτε.

Κουροφέξαλα και όργια Στοών και ισχυροί των ημερών

Η Στοά Ρ2 στην Ιταλία είχε 953 μέλη. Από αυτά ήταν 3 υπουργοί, 53 βουλευτές, 53 ανώτατοι υπάλληλοι υπουργείων, 17 στρατηγοί, 22 συν/ρχες, 8 ναύαρχοι και πολλοί ανώτατοι αξιωματούχοι της Αστυνομίας και του κρατικού μηχανισμού, 83 δ/ντές βιομηχανιών, 49 πρόεδροι και δ/ντές τραπεζών, κ.ά. Ένας εσμός μυστικών και σκοτεινών διασυνδέσεων της μασονίας, που μόλις έπεσε ο μαντύας και ξεσκεπάστηκε το τέρας των εγκλημάτων και των οργίων, από κοτζάμ λερναία ύδρα... η κυβέρνηση του Φορλάνι παραιτήθηκε.

Στην Ελλάδα, τις πρώτες Στοές τις έφεραν οι Αγγλογάλλοι τον περασμένο αιώνα στα Εφτάνησα, που ήταν αφέντες θεοπόνηροι, για να κοιμίζουν πώτερο τους αδούλωτους στην ψυχή, Έλληνες ραγιαδες, σ' αξιολύπητο βαθμό με μυστηριακά κουροφέξαλα και κόλπα μασονίας, γιατί στη μύησή-τους, κάνουν γελοίες μυστηριακές τελετουργίες, για να υποβάλουν και να μεθούνε τους αμύητους, σαν οι απατεώνες ιερείς στ' αρχαία ιερατεία και νεκρομαντεία με τα μαντζούνια και τους μαντραγόρες, που τους ποτίζανε στα σκοτεινά.

Ο τεκτονισμός λοιπόν, που είναι και σιωνισμός, και πολυεθνικός εταιρισμός, κρύβει όλες τις αλληλοϋποστηριζόμενες δυναστείες και οικονομικές τυραννίες του σύγχρονου κόσμου. Θέλουν τα άτομα δειλά και ντροπαλά υποζύγια. Υποταγή, υποδούλωση, αποχαύνωση, μυστικοπάθεια, μ' όλες τις αηδιαστικές κι εγκληματικές

συνομοταξίες. Τάχα πιστεύουν στον «αρχιτέκτονα του σύμπαντος θεό» του κοπανιστού αγέρα. Δε λεν καλύτερα στον αρχιτρίκλινο και σ' όλο το διαβολοσκυλλολόι; Αφού τα πλοκάμια-τους έχουν τέτοιαν άπλα, και τέτοιες διεκδικήσεις κι εξουσιαστικές προωθήσεις, που φτάνει να παραθέσω ένα παράδειγμα με τον διχτάτορα Μεταζά:

«Την 15 Μαρτίου του 1917, ο Ιωάννης Μεταζάς εμυήθη και εις τους τρεις συγχρόνως συμβ. βαθμούς. Η αφοσίωσίς-του εις τα τεκτ. ιδεώδη, τα οποία άλλωστε τον ενέπνεον και προ της εις την Β.Τ. μύησεώς-του, τον έφερον ταχέως επικεφαλής του εργαστηρίου, ούτινος εκράτησε και την α' σφ. κατά την περίοδον 1921-1923. Εντός βραχυτάτου χρονικού διαστήματος ο Ιωάννης Μεταζάς ανήλθε τας βαθμίδας της Τεκτονικής ιεραρχίας... Με την έγκρισιν της Γαλλικής Μεγάλης Ανατολής, τη προτάσει της Στοάς "Ησιόδος"».

Όταν δηλαδή οι Γάλλοι έριχναν τον ελληνικό στρατό της Μικρασίας στη θάλασσα, κι εξανδραπόδιζαν τον ελληνικό πληθυσμό-μας εκεί... ο Γιάννης Μεταζάς, εκείνος ο πουλημένος νάνος, είχε την μεγάλη εύννοια των Γάλλων κυβερνητών, κι έπινε πανευτυχής το «ποτήριον της αγάπης» του τεκτονισμού. Αλλά παρντόν. Μπορεί να μην ήξερε ο πονηρός το τι κάνουν οι Γάλλοι στη Μικρασία (!) Γκαίτι, από τον 28ο βαθμό ως τον ανώτερο 33ο παραμένουν άγνωστα και σκοτεινά τα πεπραγμένα των αρχιτεκτόνων, των πολεμικών κατακτήσεων και καταστροφών. Δεν υπάρχει έλεγχος. Αυτό θα πει σκοτάδι και μυστήριο. «Ίνα μη γνώττει η αριστερά, τι ποιεί η δεξιά». Έρε, βοίδοπατσά και βουβαλοβούρδουλα (!)

Για τις συγχύσεις, τα σκοτάδια και τις αντιφάσεις, μίλησε κι ένας «εν ύπνω» μασόνος της Αθήνας, ο κ. Κλ. Παλαιολόγος στον κ. Α. Παπαδόπουλο («Τα Νέα» 13-6-81). Για το πόσο είναι κουρκουτιασμένο το μυαλό-τους, ιδέστε σε τι ασυγχώρητη αντίφαση πέφτει:

«Τότε που γινόντουσαν τα γεγονότα στην Κύπρο και οι Εγγλέζοι βασάνιζαν, κρεμούσαν, εκτελούσαν, μερικοί από μας, εξανέστησαν. Ζητήσαμε, δηλαδή, να διαμαρτυρηθούμε για τα εγκλήματα των Εγγλέζων. Αλλά μας το απαγόρευσαν.

Διότι δεν είμαι σίγουρος. Δεν ξέρω τι γίνεται από τον 28ο βαθμό και πάνω. Τι διασυνδέσεις υπάρχουν και πού αποβλέπουν αυτές. Πάντως, από τη δική-μου πείρα, σας λέω ότι οι "Στοές" δεν έχουν αντεθνικές επιδιώξεις. Με ενόχλησε ο διεθνισμός της δικής-μας "Στοάς", αλλά δεν διεπίστωσα αντιπatriωτικές τάσεις...».

Αφού ομολογεί τα μαρτύρια των Ελλήνων στην Κύπρο από τους Άγγλους που η Στοά τους διέταξε να κάνουν μάκο και «τουμπεκί» «δεν διαπίστωσε αντιπatriωτικές τάσεις» (!)

Γελάτε κότες. Έχει χαθεί η αίσθηση της ντροπής και του γελούλου.

Ιδού και πώς ο αγγλογαλλικός τεκτονισμός έδινε την ευλογία στον Σεβ. βασιλιά Γεώργιο Β' για τη δικτατορία του 1936:

«...Η Ηνωμένη Μεγ. Στ. της Αγγλίας, όπου ο Γεώργιος διαμένων κατά το πλείστον εν Αγγλία εμιήθη εις τον Ελευθεροτεκτονισμόν το 1930... Όταν ενώπιον του κομμουνιστικού κινδύνου και του ερίζοντος πολιτικού κόσμου, ηναγκάσθη να αναγνωρίσει εις τον επίσης ελευθεροτέκτονα αδ. Ιωάννην Μεταξάν, ο Γεώργιος ήτο πεπεισμένος ότι αυτή ήτο η μόνη ασφαλής διέξοδος ενώπιον εσωτερικών και εξωτερικών κινδύνων εκ του διεθνούς κομμουνισμού... τους οποίους αντιμετώπιζεν η Ελλάς...» (Εγκυκλ. Τεκτ. εκδ. 1951)

Στο επόμενο τεύχος θα δώσουμε σχετική ενημέρωση για «δηλώσεις» και «όρκους» και «χρυσές πυθαγόρειες βίβλους».

Ο «κεραυνός» οι «προστάτες» και το «κλωτσοσκούφι»

Ο Γ. Κονδύλης, ο προπολεμικός λούμπεν αξ/κός και πολιτικός της δεκάρας, αυτοαποκαλούνταν και «κεραυνός». Ο λαός, το έθνος, έπαθε απ' αυτόν μεγάλες συμφορές. Ιδιαίτερα από το 1928 ως το 1935. Αυτός προετοίμασε τη δικτατορία του Μεταξά. Αυτός σκυλεύτηκε με τους παλατιανούς και τους βασιλιάδες για την παλινόρθωση της δυναστείας, που τόσα και τόσα κόστισε στο φτωχό λαό-μας. Αυτός έβγαζε λόγους υπέρ του Ντούτσε και του Χίτλερ. Κι αναρωπιέται κανείς: Πώς τον ανέχονταν οι Έλληνες; Υποτιμούσαν τη νοημοσύνη-τους; Δεν ενώνριζαν ότι είχε μόνο θράσος και βαρβαρότητα, μοναρχικές και δικτατορικές μαροφιλοδοξίες; Τον έβλεπαν οι νοήμονες έτσι τενεκέ ξεγάνωτο και τον μυκτήριζαν πίσω από την πλάτη-του, μη μπορώντας να τον εκδηκηθούν

και να τον πετάξουν στα σκουπίδια της ιστορίας; Αυτόν που προκάλεσε τόσες άθλιες κι αιματηρές περιπέτειες στο έθνος, υποτελέστατο, θρασύτατο, καιροσκόπο, υποταχτικό κι ανόητο γλοιώδες υποκείμενο που τό 'σερναν κ' οι Αγγλογάλλοι από τη μύτη; Δυστυχώς οι ξένοι πάντοτε με τις υπερκυβερνήσεις και παρακυβερνήσεις-τους καθόριζαν τις τύχες του πολύπαθου λαού-μας. Τότε, οι «προστάτες» Αγγλογάλλοι (που μας είχαν ρημάξει στη Μικρασία) με τους Κονδύληδες, τους Μεταξάδες και τους βασιλιάδες. Σήμερα, οι άλλοι «προστάτες» Αμερικάνοι με τους Παπαδόπουλους, τους μασόνους και όλους τους ρεζερβέτους Μπολάρ...άδες, που μας ρήμαξαν και στην Κύπρο... Κι εδώ, ο λαός... κλωτσοσκούφι από

εξουσία... της έξω πόρτας μάνταλος· έρμαιο σε καταναγκαστικούς νόμους, και ρουσφετολογικά τερτίπια. Μα κάποτε αλλάζουν οι καιροί... κι έρχεται η ώρα της κρίσης δυναμικότερη, «η ώρα του λαού» καθώς λέει κι ο Ιώβ, φορτωμένη απ' οργή και αγανάκτηση. Και τότε αποδίδονται «τα του Καίσαρος τω Καίσαρι...».

Μικρής Βαβυλώνας κατάντια

Την κατακαημένη Αθήνα με τα πυκνά τοιμενοκουτούκια = φυλακές, σα να μη την έφταναν τον τελευταίο καιρό, τα σωματεμπόρια, τα χασίσια, οι πυρκαγιές, οι λωποδυσίες, τα εγκλήματα, οι χαβούζες, οι αιθαλομίχλες κι όλες οι βρωμιές, όλα τ' άνθη και τα αιχημρά γαϊδουράγκαθα του κακού... λογής απατεώνες, μάγοι, φακίρηδες κ' ειδωλολάτρες, γκουρού και ψευτοτσιταραπάτρες, φουρτουναίζουν τα παντζάκια του έρμου του ταλαίπωρου λαού, μ' ένα σωρό μαγείες, μαγγανείες, δυσειδαιμονίες, κι όλα τ' αρρωστημένα και τρελά, εκμεταλλευτικά αποκτήματα και διαβολοσοφίσματα, του μεταφυσικού κόσμου της αερογελοίας σύγχυσης των φόβων και της καταρροής. Βέβαια, όλ' αυτά τα τέρατα που δαιμονοπαίνουν τα λιγοστά μυαλά και τις αδύναμες ψυχές πολλών αθηναίων, δεν έρχονται παρά από τα βαβυλωνιακά κολοκυθοπερίβολα της αφέντρας και προστάτιδας Αμερικής. Έτσι, η κακόμοιρη Αθήνα γίνεται τώρα σα μια μικρή Βαβυλώνα με τα τόσα διανοητικά κομφούζια και τα φθοροποιά στοιχεία, σα να περιμένει —ποιός ξέρει πότε— την ολότελη διανοητική και ψυχική ηθικοπολιτική της συντέλεια. Τέτοια, που αν ζούσε τώρα ο Ιωάννης ο οραματιστής με την «Αποκάλυψη»-του, θα μας έλουζε με τις ποιητικές-του άρπες: «Ουαί - ουαί, μικρή Βαβυλώνα θα σε κλάψουν και θα σε θρηνήσουν οι βασιλείς κ' οι άρχοντές-σου, οι έμποροι και οι κάθε είδους κλέφτες και ληστές-σου· και θα σε ζαναχτίσουνε υγιεινή και όμορφη οι φτωχοί και τίμιοι προσκυνητές-σου».

«Υψηλές» θεωρίες ηθών

Στο Πνευματικό Κέντρο της Αθήνας στην οδό Ακαδημίας, στις 6 Απρίλη, σε μια συζήτηση για τα δικαιώματα των γυναικών στην Ελλάδα, όπου ομιλητές ήταν 4 γυναίκες κι ένας άντρας, ο κατά λάθος δήμαρχος Υμηττού κ. Λεντάκης, δυό γυναίκες απ' το ακροατήριο τον ρώτησαν:

Τι γίνεται επιτέλους, με τον κυναιδισμό; Επιτρέπεται να ασχημονεί τόσο προκλητικά και να κάνει κατάχρηση σε γυναικεία δικαιώματα πάνω στη φυσική και σωστή λειτουργία της σεξουαλικής ζωής των ετερόφυλων;

Και ο κ. Λεντάκης θίγοντας το αντρικό-μας

φύλο, απάντησε υποστηρίζοντας φανατικά τον κυναιδισμό, λέγοντας περίπου πως «κάθε άνθρωπο σώμα έχει πολλά ερεθιστικά σημεία για ν' απολαμβάνει τις χαρές του σεξ, όπως π.χ. το αιδείο, τον πρωκτό, άκουσον, άκουσον, το στόμα, το αυτί, τις μασχάλες κλπ. και κάθε φύλο, δέχεται κατά τα γούστα-του και τα κέρφια-του, να τέρπεται όπως του αρέσει και με ομοφυλοφιλικό έρωτα...» κι άλλα αρρωστημένα συνακόλουθα. Κι ότι, αυτά συνέβαιναν από την αρχαιότητα στον κόσμο. (Μόνο που λησμόνησε ότι τ' άλλα ζώα, εκτός από το πώ βρώμικο κι ανώμαλο που είναι ο τάχα «λογικός» άνθρωπος, στις εκφυλισμένες αστικές κοινωνίες, όλα τ' άλλα λειτουργούν άριστα, με τους φυσικονομοτελειικούς κανόνες την ερωτική ζωή). Και ο κατά λάθος δήμαρχος συνέχιζε με παραδείγματα: «Έχουμε μεγάλα και γνωστά ονόματα και διαπρεπείς καλλιτέχνες σαν τον Τσαρούχη, τον Καβάφη κι άλλοι γνωστοί, που το θεώρησαν καυχήμά-τους... να είναι... —Θου Κύριε— Το ίδιο έκανε κι ο Τσαϊκόφσκι, που μάλιστα τον υποχρέωσαν και σε αυτοκτονία...» (αυτό το τόνισε ιδιαίτερα με αρκετή δόση αντισοβιετισμού).

Διασκεδάστε μ' όλες αυτές τις επικροτήσεις του κ. Λεντάκη. (Καλά που δεν είχανε σάπιες ντομάτες και κλούβια αυγά οι γυναίκες στις τσάντες, για να τονε λούσουν) (!) Βέβαια, οι ελάχιστοι άντρες που βρέθηκαν στ' ακροατήριο, έπρεπε να του βάλουν κάζο. Απορούμε, τι τον ώθησε, που δεν ερμήνευσε σωστά τα λάθη της φύσης, και τα πήρε έτσι από συνήθεια ή παρασυρμό, να δικαιώσει τον κυναιδισμό; Αυτός, ο «διανοούμενος» πρώτος πολίτης στον Υμηττό... που παραλίγο με τις «υψηλές»-του θεωρίες να κάνουν όλοι εμετό! Θα θέλαμε να του πούμε πως: Αυτές οι ανωμαλίες της φύσης (όπως χαρακτηρίζονται κι επιστημονικά) είναι τα ίδια τα λάθη, οι ελλείψεις, οι ατέλειές-της, στην ερωτική ζωή των ανθρώπων. Αλλά, όπως φάνηκε, είχε προκατάληψη και παλιά ιδέα-του, και δεν τον έπειθε κανένα επιστημονικό επιχείρημα. Αυτός, σα θερμός θιασώτης του κυναιδισμού, τον ανήγαγε έτσι σε δόγμα και κανόνα, σε κήρυγμα από το βήμα, και μάλιστα σε γυναικείο το πιότερο κοινό, που δεν ένιωσε καμιά ντροπή για την υποτίμησή-τους· και την προσβολή τ' αντρικού-του φύλου.

Ο κυναιδισμός, ο σαπισμός ή λεσβιασμός, είναι οι λίγες, οι ελάχιστες εκτροπές της φύσης, τα ίδια τα λάθη κ' οι αδυναμίες-της. Όμως, οι άνθρωποι φταίνε, που αυτές τις αδυναμίες, αντί να τις ξεπεράσουν, τις κάνουν οξύτερα και παθολογικά βιώματα, χάρη στη συνήθεια, στο βαθμό της νοσηρότητας, στο συρμό και στον παρασυρμό των ξεπεσμένων ηθών μιας κοινωνίας, και προπάντων, από έλλειψη παιδείας. Δεν είναι σε θέση ν' αντιδράσουν ανάλογα και να διορθώσουν αυτό το μειονέκτημα της φύσης

απάνω-τους. Οι απαντήσεις του κ. Λ. ήταν προκλητικές κι αψυχολόγητες. Αλλά, ο καημένος, από το ψηλό βουνό του Υμηττού, δεν προσγειώθηκε φαίνεται στην πραγματική ζωή. Δεν ταξίδεψε και δεν είδε, δεν μελέτησε τα ήθη και τη σεξουαλική συμπεριφορά, τις σχέσεις των ανθρώπων και των δύο φύλων στις σοσιαλιστικές κοινωνίες. Τότε θά 'βλεπε πως περιστελλονται και θεραπεύονται αυτές οι αρρώστιες κ' οι ανωμαλίες. Αλίμονο στην άγνοια και στ' αφύσικα πάθη! Για την όλη «υψηλή» θεωρία-του, μας θύμισε ιεροκήρυκες και παπάδες, που μια παροιμία θα τού 'λεγε:

«Έχει νου, λαθνογοάει
και τα ράσα-του φοράει» (!)

Διαλογικά ερωταπαντήματα

ΡΩΤΗΣΑ έναν απλό εργάτη:

—Πώς βλέπεις Σωκράτη το ρωμείο;

—Βρωμείο. Μου απαντάει.

—'Ε, όχι κι έτσι. Του λέω.

—Τότε, τι θέλεις να σου πω; Νίλα, σαπίλα και... καντήλα.

—**ΤΙ ΕΙΠΕ** πάλι στην Καβάλα ο κ. πρόεδρος;

—Αυτά που είπε και πέτσι.

—Δηλαδή;

—Νά, ότι με την καβάλα συνδέεται από τις παιδικές-του αναμνήσεις... Και πως «εγώ είμαι της Καβάλας, σας ανήκω και μου ανήκετε» κλπ.

—Και γιατί πήγε εκεί κι έκανε συγκέντρωση και μίλησε;

—Πήγε για τον Πρίνο.

—Τι είναι ο Πρίνος;

—Πετρέλαιο καημένο των πολυεθνικών.

—Και για ποιό άλλο σκοπό πήγε;

—'Ε, το κορόιδο κάνεις; Για το ζήτημα των εκλογών.

—Μα αφού είχε πάει και ο κ. Ράλλης.

—Ναι, πήγε ο κ. (Ρ)γάλλης, αλλά... την πήρε με τα μανίκια κάτω, από συγκεντρώσεις, ήταν φτωχές και πενιχρές, κι έταξε αύξηση στους ΟΓάδες «την πγώτη Αυγούστου» και με μείωση της τιμής του ρεύματος «όχι όμως εις τας οικίας, αλλά, εις τους επιχειρηματίες» (!)

—**ΤΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ** εκείνα τα ταλαίπωρα τα μυστικά κονδύλια;

—Ετοιμάζονται να μούνε σε πολλά «φακελάκια».

—Γιατί;

—Γιατί έρχονται εκλογές και πρέπει να δώσουν κι αυτά επιταγές, για της Ν.Δ. το... γιές γιές.

—**ΕΜΑΘΑ** ότι ο κ. Τσάτσος στην Κέρκυρα έκανε κάτι μυστικές νυχτερινές συσκέψεις.

Και τι ήταν αυτές;

Δεν ξέρω. Μπορεί ο κ. της «κότας» και της υψηλής ρεντιγκότας, νά 'πε καφέ με τους φίλους-του μασό-νους...

Με γειά-του, με χαρά-του.

—Και καθόλου μύγα στην ουρά-του.

-ΓΙΑΤΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ αυξήσει τους υποψήφιους βουλευτές σ' όλες τις περιφέρειες;

-Θέλει και ρώτημα; Για να επιστρατεύσει όλα τα «εθνικοφρονικά» στελέχη-της, προς άγραν περισσό-τερων ψήφων.

-Και γιατί δεν τό 'κανε σ' άλλες εκλογές; Ή μήπως πρέπει να μεγαλώσουμε τα μέτρα και σταθμά τώρα που μπήκαμε στην ΕΟΚ;

-Όχι αυτό. Αλλά, τώρα βλέπω τα σκούρα απ' το ΠΑΣΟΚ...

-ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΗΣΑΝ δυό Πολωνοί υπουργοί;

-Μα τι ήθελες να κάνουν αφού ένωσαν τα λάθη-τους, ότι φταιζανε βαριά; Οι Ευρωπαϊκοί ανώτεροι κρατικοί υπάλληλοι, όταν βλέπουν τα κοινά συμφ-ροντα, νιώθουν τύψεις κι έχουν ευαισθησία. Δεν είναι σαν τους Ελληνίσκους, που ο κόσμος να χαλάσει αυτοί 50 χρόνια υπουργοί, κι έχουν αναισθησία.

-ΞΕΡΕΙΣ ΠΟΥ ΔΟΥΛΕΨΕ ο Καθολικισμός και τα μεταφυσικά κομφούζια τον τελευταίο καιρό και είχε μεγαλύτερη απόδοση;

-Δεν ξέρω. Θαρρώ παντού δουλεύουνε τα πονηρά και τα κακά τα πνεύματα.

-Δεν πήρες χαμπάρι.

-Όχι. Μήπως στο Χότζια;

-Ρε κορό Χότζια καλή-του ώρα· εκεί 'ναι που ξέδον-τάστηκαν ολότρελα.

-Γιατί στον Πίτο;

-Χμ, στον πονηρό εκείνον έπι κι έπι.

-Αμ τότε, στην Πολωνία.

-Εκεί μάλιστα. Έφεραν τρικούβερα αποτελέσματα με τους λεχοβαλεχαλέσθηδες.

-ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ με την ΕΟΚ;

-Απ' ό,τι ξέρω προέκυψαν τα πρώτα μεγάλα αγαθά.

-Ποιά εν' αυτά;

-Ίδού: 1) κόπηκαν οι εισαγωγές κρεάτων από τα Βαλκάνια, και μας φέρνει η ΕΟΚ τα αλλανδέζικα δικά-της, με 600 δρχ. το κιλό. 2) 35.000 τόνοι πατά-τες στη Μακεδονία θάφτηκαν στη γη, γιατί παρα-βράμωσαν ακούλητες... Τώρα όσο για τα μήλα και τα ροδάκινα... δεκάδες τόνοι θα θαστούν κι αυτά, κι έχουμε καιρό για το χινόκωρο.

-Μα τι λες; Αυτά είναι αγαθά;

-Μάλιστα.

-Έ, θα με τρελάνεις. Και τα πορτοκάλια που σέκον-ται;

-Άμα είσαι εταίρος ΕΟΚ, πορτοκάλια έχει άφθονα, από Ιταλία, Γαλλία και άλλες χώρες. Άκουσε τώρα. Εφέτος μετρήσαμε για χάρη της ΕΟΚ στους Αλβανούς 60 εκατ. δολάρια, γιατί τόσο πήγε ο ετήσιος εμπορικός τζίρος· αφού η ΕΟΚ μας έκοψε το «κλή-ριγκ» για να μην ανταλλάξουμε προϊόντα όχι με φί-λους και γνωστούς, αλλά ούτε με γείτονες!

-Μα αυτά λέγονται οικονομικά δεσμά.

-Εδώ μας τα λένε όπως θέλουν· και οικονομικές ελευθερίες.

-Καλά και γιατί τ' αγλάδια τα δικά-μας εφέτος δε φάνηκαν σε ευρεία κλίμακα όπως πριν;

-Μπορεί να καταχωνιάστηκαν κι αυτά σαν οι πατά-τες και τα ροδάκινα, γιατί έχουμε φιλε-μου αγλάδια

από την ΕΟΚ ζούφια και μπαγιάτικα, χωρίς χυμό και με ορμόνες μάλιστα, δε χρειάζεται νά 'χουν καλύ-ζουμί, για να μας οδηγήουν στα ουρητήρια.

-ΚΑΤΙ ΑΚΟΥΣΑ για βάσεις στην Πρέβεζα, είναι αλήθεια;

-Να σου πω: Εδώ από το 1948 σ' όλο το ελληνικό έδαφος και υπέδαφος είναι αφέντες οι Αμερικάνοι με ειδική συμφωνία Τσαλδάρη - Σοφούλη - Άτσεσον. Κι έτσι, μη σου φαίνεται παράξενο που έχουν 40 βά-σεις και φτιάχνουν όσες θέλουν κι όπου θέλουν, για πέρισγκ και κρουζ κτλ μέσα κρούσης, να τά 'χουν για όποια υποτιθέμενη «ανατροπή της ισορροπίας από το Σύμφωνο Βαρσοβίας».

-«Πέρι αφέντο μ'» που 'λεγαν οι παλιοί σκλάβοι.

-ΠΟΣΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ πέθαναν στο «Δημόκριτο» με τους αντιδρασθήρες της Αγίας Παρασκευής και άλλα καρκινογόνα στοιχεία κυρηνικής ενέργειας;

-Απ' ό,τι άκουσα 25!

-Μα δεν είναι κρίμα;

-Αυτό το κρίμα που 'ναι μικρό κοιτάζεις; Εδώ λάθε-ψαν κουμπιά στην Πενσυλβάνια των ΗΠΑ και δεν ξέρουμε πόσοι πάνε προς δόξαν της κυρηνικής ευθα-νασίας για να μη τους τρέσει και το άγχος.

-Τι πατάνε λάθος τα κουμπιά τους;

-Μα δε θυμάσαι πέρσι δυό φορές και παρά τρίχα οι «μεγάλοι προστάτες» από την Καλλιφόρνια να πινά-ζουν κατα λάθος τον κλανήτη στον αέρα;...

-Πω πω! Αλίμονό-μας!

-ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ στη Μέση Ανατολή;

-Το πολεμικό «μάλε - βράσει» της CIA και της Αίγ-η.

-Και τι φταίνει οι Πέρσες κ' οι Ιρακινοί;

-Χμ, αφού δεν έχουν μυαλό σα θρησκοόληπτοι μω-μεθανοί...

-Μήπως είναι τα ζιζάνια και στο Λίβανο οι Ισραηλι-νοί;

-Δεν παίζει ρολο η όποια επιδρομή..., εκεί... αφού κρύβονται πίσω-τους και χτυπάνε μ' όποιο τρόπο-τους οι πολεμόχαροι Αμερικανοί. Αυτοί που δε ζού-νε χωρίς πολέμους τοπικούς. Και τώρα μπορεί να ετοιμάζουν την Καμπότζη... κι άλλους εφεδρικούς.

-ΤΙ ΠΡΟΣΦΕΡΕ ο κ. υπουργός της Εθνικής-μας Άμυνας σε δήμαρχους, κοινοτάρχες και άλλους παράγοντες της δημόσιας ζωής στην Κρήτη;

-Μοντέρνες κερμάτινες κοντάρες.

-Και τι παράσταναν αυτές;

-Τ' αφεντομούτσουνα και τα προσώπατα των τέως βασιλέων ημών Γλυξβούργων.

-Μα το Μέτσοβο είναι φιλελεύθερο και δημοκρατι-κό. Πώς το παθαίνει έτσι ο κ. υπουργός;

-Ά, να σου πω, μεταξύ καπνιστού τυριού «μετσοβό-νε» και ανθοτυριού της Κρήτης... μεσολαβεί η παροι-μία:

«Καινούργια αγάπη έπιασα παλια μη λησμονησα».

Έργα και ημέρες Νατο

- Για κάνε μου ένα μάθημα για τα έργα του Νατο.

- Άκου φίλε μου. Το Νατο για να προστατέψει τη «φρατέλικη» τρελοκατάσταση στην Ιταλία, μαγείρεψε κατά καιρούς πολλά πραξικοπήματα... Μα όλα έχουν αποτύχει. Έπειτα έκανε τ' άλλα στην Κύπρο... για να τιμωρήσει τον Μακάριο που είχε ερωτοτροπήσει με τη Μόσχα... Κι ανάδειξε κοτζάμ Σαμψών, για να θυσιάσει τη Δαλιδά δημοκρατία και στην Ελλάδα του 1974 όπου «ο κίνδυνος από βορρά» είχε φτάσει «επί θύρες» και κατασκεύασε τον «Προμηθέα»-του με τους «κολονέλους» (γράφε «παλιάτσους» κατά Βλάχου) που τους προετοίμαζε «επί τούτω» στα καλλιστεία της CIA στην Ουάσιγκτων.

-Μα αυτά είναι παλιά. Νεώτερα κατορθώματα να μου πεις. Για τα γυμνάσια. Μπουχτίσαμε κάθε μέρα.

-Δεν τα βλέπεις; Μια στη Δράμα, μια στην Πύλο, μια στην Κρήτη, στο Στρυμώνα, στο Αιγαίο, κι ολούθε, το Νατο μας έχει παγιδέψει του θανατά η Αμερική. Έχει σκαρώσει και την εβρένικη «χρυσή δημοκρατία» στην Τουρκία... κι είναι να μη μας πιάνει βουρλησία;

-Δικτατορία θες να πεις. Μη μας «κογιονάρεις».

-Μωρέ καλά το λέω. Και βουρλησία είναι η δημοκρατική δικτατορία του Εβρέν... Δεν ξέρω... ίσως έπρεπε να τιμωρήσει και να συμμορφώσει τα λαϊκά στίφη του τούρκικου όχλου, που το 1956 επί Ντάλλες, πέταξαν τον 6ο στόλο στη θάλασσα...

Τον καημένο το Φόστερ Ντάλλες!

-Ναι, μακαρία η οδός του Άρλιγκτον και άνευ σκόρων η γης που δέχτηκε το «άγιο» κορμί-του.

-Μα έτσι που το πας δηλαδή... θα μας πεις και για την αφαλοκριπίδα του Αιγαίου;

-Έ, το Νατο τον καλλιεργεί κι αυτόνε το μπαμπούλα. Γιατί πρέπει, πάνω απ' όλα, εδώ πέρα, νά 'ναι ντερβεναγάτο, ανενόχλητο στην πυρηνική-του γαία.

-Μου τα παραλές. Εγώ ξέρω ότι το Νατο είναι «άγγελος φρουρός» των «εθνικών-μας συμφερόντων».

-Μάλιστα, συμφωνώ, αλλά και καλός αγωγός της νοτιοανατολικής λεκάνης αποπάτο... Και βέβαια, δε μπορεί ν' αφήσει χωρίς πέρσιγκ και κρουζ εδώ, το Σύμφωνο Βαρσοβίας, νά 'ναι βαρβάτο... Γιατί τότε ο λαός θα τού 'λεγε: Χαίρε ω χείρε Νατο, και της ειρήνης τρισυγγελικό «παρθενάτο» (!) 'Ω «προστασίας»-μας και Σίας μας ρηγάτο... «Τα λόγια-σου μας χόρτισαν και το ψωμί-σου φάτο».

«Περιστεράκια» και «μπίγκ-στίκ»

Ένας φίλος, άκουσε τ' «αθώο» «περιστεράκι» της «μη βίας» και της «Ειρήνης» στο Σαλβαντόρ και σ' άλλες ιστίες του πλανήτη, να κεληδάει θλιβερά σαν κουκουβαγιόπουλο... Και είδε πως ήταν ο Αμερικάνος υπουργός κ. Χαίηγκ «προστάτης» των «ελευθέρων» (γράφε δούλων του) λαών, να διαμαρτύρεται και να το ρίχνει στο μοιρολόι... γιατί «η ΕΣΣΔ εφαρμόζει πάντα τη μέθοδο της βίας...», ενώ αυτός ο καλωσικιώτης, ο ισκιοβαρμεμένος και οι «σύντεκνοι»

του είναι «αθώα περιστεράκια» τα καημένακια και άδικα τους λένε «γεράκια» του Πεντάγωνου. Κι ο φίλος-μου παραξευεύτηκε και σκάνιασε. Μα έπειτα θυμήθηκε την παροιμία που λέει: «Βγήκε η πομπή στους δρόμους...» και γέλασε. Ύστερα, σκέφτηκε πως η «πομπή» δε βγήκε για να δείξει το αληθινό-της πρόσωπο, (γιατί αλίμονο, αυτό είναι πασίγνωστο) αλλά, για να δείξει ο αετονύχης υπουργός τη «φιλειρηνική και ανθρωπιστική» στάση των «αθώων» ψυχών και ναών του Πενταγώνου και της CIA με το... «μπίγκ στίκ» (μπαστουνοσπάσιμο κεφαλιών) κτλ. κτλ.

Κακά συναπαντήματα

Φτύστε τους «προστάτες»-μας μη βασκαθούν, που κουβάλησαν εδώ, όλα τα σάπια φρούτα-τους, όλον τον εκμοντερνισμένο βρώμικο μεσαίωνα, με άλλα προσώπεια. Χαρτοπαίγνια, ναρκωτικά, διαρρήξεις, βιβλία διαφθοράς και σκοταδισμού με μαγείες, μαγγανείες κλπ. διάφορες ταχυδακτυλουργικές και κομπογιαννίτικες απάτες κι αλητείες, κάθε λογής πορνό και μέσο ξεπεσμού, για να θολώνουν πióτερο και να σκοτιδιάζουν τα μυαλά των Ελλήνων, για παραλυσία κι αποχαύνωση ψυχών.

Και σα να μην έφταναν όλ' αυτά, έχουμε και τις πυρκαγιές στα μεγιστάνικα καταστήματα της Αθήνας. Ποιός ξέρει, νά 'ναι αναρχικές μαφίες π' αλληλοτρώνονται, σαν τα μεγάλα φίδια, ποιό θα πρωτογίνει δράκοντας; Ή συνομηταξιακές προβοκάτσιες για να φοβάται ο λαός να κλειστεί στο καβούκι-του; Μήπως επίδειξη δυναμισμού κι εκβιασμού για αποσταθεροποίηση και τρομοκράτηση; Για να πούνε οι αδίσταχτοι στις εκλογές: Καθείστε φρόνιμα γιατί... θα σας φάνε οι φωτιές και θα τσιλιθρίζετε σαν κολοφωτιές; Γιατί «κι ο άγιος φοβέρα θέλει». Μα ο καλός λαός που έχει τόσο μπουχτίσει από κακά συναπαντήματα ποικίλων προβοκατόρικων μορφών... δεν πρέπει να μείνει σε φόβους και «ζωή λαγών» που λέει κι ο Δημοσθένης.

Ανταγωνιστικές προσευχές

Τα «ευλογημένα» πλήθη των θρησκόληπτων Ιταλών τεμεναδόρων, έκαναν λάστιχο τη μεσούλα και την πλατούλα = γεφυρούλα, στην Πλατεία τ' Άγιου Πέτρου στα μέσα Μάη και... «εισάκουσεν ο θεός τας δεήσεις αυτών» και γλύτωσε τη ζωή τ' «αγίου» ποντίφηκα! Κύριε ελέησον. Άβε Μαρία. Μα πióτερο απ' όλους προσευχήθηκε ο πρόεδρος Ρήγκαν για τη ζωή του Βατικανάρχη, καθώς και ο κ. Λούνς και ο κ. Βαλέσα, που, οι πάτρωνές-του τον κάλεσαν και στη Χώρα του Ήλιου, και στην Ουάσιγκτων για να τους πει το πώς χρεωκόπησε η αστική πολωνική δημοκρατία, (κι όχι για τα συνδικαλιστικά της «Αλληλεγγύης» που τραγουδάει το «έγια μόλα, έγια λέσα», εσένα θέλουμε Βαλέσα. Κι όμως με την πιο τρανή-τους μπέσα, οι Πολωνοί ξεπέρασαν τους γιάνγκηδες σε προσευχές, για τη ζωή του πάπα. Αμή, προσευχήθηκαν όλοι και γλύτωσε απ' τη δολοφονική απόπειρα του Τούρκου ο θεηγόρος αρχικαρδινάλιος. Ίδς κι ο δικός μας κ. Φρυδάς, ως και ο «πρόεδρος» Εδάς... ευχήθηκαν και προσευχήθηκαν!

Προσευχηθείτε λοιπόν στον άνεμο κι εσείς όλοι, «όσοι πιστοί». Για να φυλάει ο θεός από εωσφορικά... αγγελοκρούσματα, τους δεήτορες ηγέτες του «Ελευθέρου κόσμου». Θα κάνει ο πάπας αγιασμό... στο σπίτι-σας... μα πάρτε και μια γάτα...

Εξωπραγματικοί ρασοφόροι

Δεσπότης παραμεθορίου περιοχής, έχοντας προ πολλού απωλέσει –καθώς φαίνεται– την αίσθηση του σοβαρού, έκανε ειδική γιορταστική ανάσταση στα σύνορα, αφιερωμένη στους εκείθεν «σκλάβους αδελφούς». Το αν και πόσο μέτρησε το βαθμό της δουλείας ο τάλας ρασοφόρος, αυτό μας βάζει σε αμφιβολία· αφού δεν είναι σε θέση ν' αντιληφθεί και να μετρήσει τα καράτια και τις μορφές δουλείας που έχει ο εδώ στο πάτριο έδαφος λαός-μας από τους Αμερικάνους, τις βάσεις, τις πολυεθνικές, στην Κύπρο, στο Αιγαίο, το Νατο, την ΕΟΚ κλπ. Αλλά, «η γκαμήλα δεν κοιτάζει ποτέ την καμπούρα-της». Το 45% του εδάφους που μας πήραν οι αμερικανότουρκοι στην Κύπρο και τους χαμένους πρόσφυγες δεν τα είδε αυτά για να τα λειτουργήσει, ποτέ; Δεν είδε που η Ελλάδα πέφτει από δουλεία σε δουλεία, και δε γνώρισε ακόμα εθνική ανεξαρτησία; Κρίμα! Κληρικοί που γίνονται εμπρηστές των παθόν και των πολέμων και για την «επί γης Ειρήνη» του Ναζωραίου δεν σηκώνουν ποτέ το σταυρό-τους... ξέγραψε-τους. Στις μέρες-μας μάλιστα που κινδυνεύουμε να γίνουμε στάχτη από τις βάσεις του θανάτου!... Ο λαός - Χριστός, σ' αυτούς τους υποκριτές, στρέφει τα νάτα-του. Γιατί αυτοί, κοιτάνε μόνο τα ατομικά και τα ημέτερα «καλά και συμφέροντα»!

'Αλλ' αντ' άλλα...

Δεν ξέρω πού βρίσκεται αυτός ο σοσιαλισμός στην περιβόητη Πολωνία των καρδινάλιων, των ποντίφηκων των Λεχ... χαλέσσηδων κι όλων των τσιφλικάδων του 85% της πολωνέζικης γης που βρίσκεται στις ατομικές ιδιοκτησίες. 'Αλλα λένε, κι άλλα έχουν. Τι είδους σοσιαλισμός ήταν και είναι αυτός, που διατυμπανίζουν μερικοί, απορεί κανείς, μά την αλήθεια, όταν ο Μαρξισμός - Λενινισμός ακόμα και σαν θεωρητικό μάθημα στα πανεπιστήμια εκεί, έχει καταργηθεί; Ο Μαρξ και ο Λένιν και οι κόκκινες σημαίες έχουν εξοστρακιστεί κι εξαφανιστεί από παντού. Γιατί δεν έλεγαν πως έχουν ανάμιχτο καθεστώς με 5 κόμματα, που χρεωκόπησε; Οι Πολωνοί γύρισαν αφότου πέθανε ο Στάλιν και ο Πιερούτ... 50 χρόνια πίσω. Ο Γκομούλκα τά 'κανε θάλασσα... τα μυαλά-τους γέμισαν μεταφυσικές θολούρες, άχυρα και σαπουνόφουσκες, σκύβαλα και μυστήρια, θρησκοληψίες και πλάνες, φόβους, ζιζάνια κι απάτες καθολικιστικές διαβρώσεις. Τι μιλάνε λοιπόν για σοσιαλισμό που έχασαν; Ενώ δεν πρόλαβαν να τονε φτιάξουν ως το 1955; Εκτός και είναι της μόδας και του γλυκού νερού σοσιαλισμός, ή πολύ μοντέρνος σοσιαλ-πολυεθνικοεταιρισμός και η γης ιδιοκτησία λίγων με τσιφλίκια και... της «Αλληλεγγύης» τα... τσαμπουκαλίκια (!) Χαίρε βάθος παραλογισμού ακαταμέτρητον.

Νά τι γράφει και ο Τύπος πρόσφατα για το κατάντημα της Πολωνίας:

«Τα όργανα της "Αλληλεγγύης" και του καθολικισμού, αποκροσανατόλισαν τις νέες γενιές, εθροίσαν τον έλεγχο από την εκκλησία, της ατομικής και οικογενειακής ζωής και σε μικρότερη κλίμακα, και της δημόσιας ζωής.

Αναπτύχθηκε ο φανατισμός, εθνικισμός και αντισοβιετισμός. Κατοχυρώθηκαν και πρόσφατα ακόμα οι προπολεμικές σχέσεις ιδιοκτησίας και πληρονομίας της γης, όχι από την κρίση των συνδικάτων "Αλληλεγγύη", αλλά της καθολικής κληρικής εκκλησίας.

Είναι νεκρός ακόμα να δοθεί όλο το φάσμα των αρνητικών επιδράσεων της εκκλησίας.

Σήμερα, η καθολική εκκλησία στην Πολωνία είναι όχι απλώς μία υπολογίσιμη δύναμη, αλλά μια δύναμη που παίζει ανασταλτικό ρόλο στην όλη ιστορική πορεία ανάπτυξης της Πολωνίας.

Ίδου τι έγραφε ο Ένγκελς στον Μαρξ για την Πολωνία στις 23 Μάρτ 1851: «Ο ρόλος των Πολωνών στην ιστορία, είναι τολμηρός ανοησίας... Ποτέ δεν έκαναν κάτι που να έχει ιστορική σημασία».

Ιρλανδικά

Στην Ιρλανδία, από τις αρχές του αιώνα, αγωνίζεται ο κατημένος ο λαός για τα δικαιώματά-του. Κάνει καθαρά ταξικό πόλεμο. Κι ας τον αποκαλούν οι «γαλαξοαίματοι» του Νότου «θρησκευτικό» (είναι το κόλλο, σα στο Αίβανο). Οι Ιρλανδοί συγγραφείς παρά του ότι έγραψαν ορισμένα καλά έργα, από την αγροτική ζωή του λαού-τους, και από μία σκληρή ταξική διαπάλη. Όμως δεν συμπαραστάθηκαν όπως έπρεπε στον αγώνα του λαού-τους. Ο πιο γνωστός Σαμ. Μπέκετ έγινε διάσημος στο δυτικό κόσμο, από τα μοντέρνα κι αφηρημένα κατασκευάσματα του παράλογου θεάτρου-του. Πάντως οι Άγγλοι με την αναληψία κι απανθρωπιά, το φλέγμα και η παχυδερμική αδιαφορία της κ. Θάτσερ και των ομογάλακτων συνκυβερνητών-της, έχουν την καταλαλιά όλης της ψυχικά καλιτισμένης ανθρωπότητας, για τους θανάτους των μαρτύρων του ΙΡΑ και τη διαίωνη της μη αναγνώρισης των δικαιωμάτων-τους. Αλλά, «δεν μπορεί να είναι ελεύθερος (ο λαός των Αγγλοαμερικάνων) ένας λαός, που καταπιέζει άλλους λαούς» (Λένιν). Το ιρλανδικό ζήτημα διαιωνίζεται από τα μέσα του περασμένου αιώνα. Ο Ένγκελς έγραφε στο Μαρξ το 1869 στις 24 Οχτώβρη ανάμεσα σ' άλλα και τα παρακάτω:

«...Στο παράδειγμα της ιρλανδικής ιστορίας μπορεί να ιδεί κανείς τι ατύχημα είναι για ένα λαό, όταν υποδουλώνει έναν άλλο λαό... Ένα πράγμα όμως μου φαίνεται βέβαιο, ότι και στην Αγγλία τα πράγματα θα έπαιρναν άλλη τροπή, αν δεν υπήρχε η ανάγκη να κυριαρχεί στρατιωτικά στην Ιρλανδία και να δημιουργήσει μία καινούργια αριστοκρατία...».

«Ελευθερο - ελεύθερα»

Όπου νά 'ναι καταφάνουν οι εκλογές και οι μέθοδες τρομοκρατίας οι γνωστές, σχεδιάζονται κι ανάβουνε σποραδικές (Βέροια, Αίγιο κλπ.). Αυτά έχει

φίλοι-μου ο «ελεύθερος κόσμος» στα περιβόλια της ελευθεροαναρχίας του. Έτσι γίνονταν πάντα οι εκλογές στη χώρα τούτη, που γέννησε την αρχαία δημοκρατία. Στην κάλπη έπρεπε οι ψηφοφόροι να λογαριάζουν και τον τραμπούκο και τον κομματάρχη και το ρουσφετλή, και το νωματάρχη και τον τεατζή. Μόνες τίμιες, ανεπιρράστες και αδιάβλητες εκλογές έγιναν ελάχιστες φορές από το 1828 και δώθε (1866 - 1926 και 1963...). Έτσι και οι βίες και οι νοθείες δεν απόλιψαν ποτέ, για να μη χάσει η Γιρονδίνη το λουφέ... Συχνά ο καημένος ο λαός έριχνε αητούς και τού 'βγαζαν χελώνες. Αυτά είναι τα «ελευθεροελεύθερα» του «ελεύθερου κόσμου» για το σεβασμό των ανθρωπινων δικαιωμάτων... Αλλά, κλείστε την καταπακτή της χαβούζας των βάρβαρων προεκλογικών ανομιμάτων, για να μη βγει η μπόχα των αμέτρητων εγκλημάτων

Αφιόνι θρησκοληψίας

Στο Μεξικό, αυτοκτόνησαν 7 θρησκολήπτοι από κακοφάνια, γιατί ο Τούρκος ακροδεξιός, παρά λίγο δολοφόνος του Πάπα, αποπειράθηκε να τον στείλει μιά ώρα αρχίτερα στο χλοερό τόπο του «ουράνιου παράδεισου» για να μη ο καημένος ο ποντίφηκας βολοδέρνεται στου Βατικανού την επίγεια κόλαση. Ανίμεσα στους αυτόχειρες κι ένας καθηγητής θεολογίας, ένας σπουδαστής και μιά νοικοκυρά. Ζήτη λοιπόν η τρέλα της θεολογιοαυτοκτονίας, που ο θεός την καταδικάζει και την εξοστρακίζει κι από τα νεκρολογικά μυστήρια (!) Με το παράδειγμα των Μεξικάνων, αναλογίζεται ο κάθε διανοητικά και ψυχικά υγιής, όχι μόνο πως η τρέλα δεν πάει στα βουνά, αλλά το πώς φανατίζουν και σκοτώνουν τον κόσμο παράκαιρα, οι διάφορες τρελοθρησκείες με τ' αφιόνια-τους. Έτσι, αυτοί καλά γλύτωσαν τουλάχιστο από τη δουλόπρεπη και σκοταδιστική ζωή της προσωπολατρίας του ποντιφηκανισμού και μετέστησαν ως ανύπαρχτον «ουράνιον παράδεισον» αγαλλιώντες μετά των σεραφοχερουβείμ, εγεύθησαν πασχαλινήν βρώσιν οι σκώληκες του υπεδάφους, αλλά... ξεβρόμισε και λίγος μεξικάνικος τόπος του εδάφους.

«Ελεύθερη» γνώμη και «ευ κακεντρεχείν»

Στη χώρα της «φαιδράς πορτοκαλάς» το τίμημα της ελεύθερης γνώμης πληρώνεται ακριβά και με πολλούς τρόπους. Έτσι κι ο εφέτης κ. Αλ. Τζένος, θέλησε σαν εκλεκτός και διακεκριμένος πολίτης αυτής της χώρας, να εκφράσει και σύμφωνα με το 14 άρθρο του Συντάγματος τους στοχασμούς-του, με προτάσεις, για μιά αναγεννητική προσπάθεια νεολαίας και λαού, για προκοπή μεγάλη, νέο πολιτισμό και δόξα της Πατρίδας. Τόλμησε έτσι ένας ανώτερος δικαστικός να γράψει δημόσια και «να διαφθείρει τα χρηστά ηθη»; Α όλα κι όλα. Ούτε και να διανοηθεί δεν επιτρέπονταν τέτοιες ιδέες. Εδώ, ούτε το διάβολό-σου να ξεκάνεις κι ούτε το σταυρό-σου να κάνεις. Σ' αυτόν τον τόπο της «ελευθερίας» του αιμνηστου ποιητή Σούτσου με το αμίμητο: «Ο Έλλην είναι ελεύθερος... φτάνει να μη γράφει» και θίγει τούτο,

εκείνο, τ' άλλο, τα στραβά και τ' άδικα· κι όλα σχεδόν τα καθέκαστα που χρήζουν έλεγχο και κριτική στο κυβέρνητο. Φευ τι ωραία «ελευθερία» (!) Και ο κ. Τζένος ετόλμησε! Χρέος-του, τιμή-του και μπράβο-του! Δημοσίευσε στην «Ελευθεροτυπία» τις 11 και 12 Φλεβάρη του 1980 τις γνώμες-του, κι ανακουφίστηκε όλος ο καλός και λογικός λαός· και τον έκλεισε στην καρδιά-του. Τον κατάταξε στη χορεία των Τερτσέτηδων και των Δελαπόρτηδων. Όμως οι «μέναια πνέοντες» πρόταναν στον Άρειο Πάγο την απόλυσή-του και απολυτήριο μάλιστα, μετά «δυσφήμου μνείας», να πάρει την «άγουσα» για το σπιτάκι-του. Μα η πλειοψηφία της Ολομέλειας των Αραιοπαγιτών, τον τιμώρησε μόνο με τρίμηνη αργία όπως όριζε ο νόμος. Τράβηξε λοιπόν ο κ. Τζένος το σπαθακι-του, για να υπερασπιστεί ανώτερα ιδεώδη και ηθικές αρχές, συμπονώντας τον άμοιρο τούτον τόπο και λαό. Γι' αυτό, ας είναι «χαλάλι» και τιμητικό το «δώρο» της τρίμηνης αναψυχής. Βέβαια με το «ουδέν κακόν αμιγές καλού» η πρόταση της απόλυσης θα απόβαινε ίσως σε «εκατέρωθεν» ευεργετικό όφελος. Αφού τα νήματα και τα δάχτυλα για την προστασία της «ελεύθερης» γνώμης κινήθηκαν... για να τον απαλλάξουν κι από τις ταλαιπωρίες! Γιατί όπως βλέπετε... υπάρχει το «ευ ζειν», το «ευ θανείν» και το «ευ κακεντρεχείν». «Αφερίμ».

Γιάννη Κοφίνη

«Το Καλοκαίρι του φτωχού»

Ένα αδρό και ρεαλιστικό μυθιστόρημα εμπνευσμένο από τη νεώτερη ζωή της εργατιάς και της φτωχολογιάς στην πατρίδα-μας κι από την ασίγαστη ταξική διαπάλη. Μόλις κυκλοφόρησε. Αθήνα '81, σελ. 333. Ένα έργο ανάμεσα στα πολλά του εκλεκτού και φιλολαϊκού συγγραφέα της λεβεντογέννας Ρούμελης, που πρέπει να διαβαστεί απ' όλους.

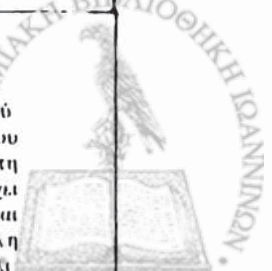
Τάκη Τρανούλη

«Το Κερατοχώρι» & «Για μια ρόγα σταφύλι»

Δυό βιβλία ρεαλιστικής και κοινωνικής διηγηματογραφίας από τις βιωματικές αλήθειες της ζωής του συγγραφέα. Εκδόσεις «Κολλάρου» (Σόλωνος) Αθήνα.

Ο Διευθυντής του περιοδικού μας προσκλήθηκε στη Βουλγαρία

Κεντρικοί φορείς της βουλγαρικής κουλτούρας, προσκάλεσαν τιμητικά το δ/ντή του περιοδικού μας να επισκεφτεί για 15 μέρες τη φιλική και γειτονική μας χώρα, όπου θα έχει επιφές με παράγοντες των Γραμμάτων και Γεχνών για τη στενότερη ελληνοβουλγαρική συνεργασία στον τομέα του πνευματικού πολιτισμού. Ο Α. Μαλαμίδης θα πραγματοποιήσει το ταξίδι του στα μέσα του Ιουλίου

Λίγα αποσπάσματα από κρίσεις και γνώμες
για το έργο του Λ. Μάλαμα
«Αλβανία - η Νύφη των Αετών»

«... Το βιβλίο-σας για την Αλβανία, είναι καλοπροαίρετο. Αυτό για μένα είναι ένα πολύτιμο ενθύμιο... είναι ένας νέος λίθος στο θεμέλιο της παραδοσιακής φιλίας ανάμεσα στις δύο χώρες-μας για την οποία φιλία εργάστηκαν στο παρελθόν και συνεχίζουν να εργάζονται και σήμερα οι πιο προοδευτικοί άνθρωποι και πατριώτες, πιστά τέκνα του αδελφού ελληνικού λαού...».

Ενβέρ Χότζα
Τίρανα 30/12/80

«... Το βιβλίο του ξεχωριστού συγγραφέα Λ. Μάλαμα «Αλβανία - η Νύφη των Αετών» απευθύνεται στους Έλληνες που θέλουν να μάθουν για μία χώρα τόσο γειτονική και τόσο λίγο γνωστή. Ο Λ. Μ. περιηγήθηκε τις περισσότερες επαρχίες-της και περιγράφει με λυρισμό και αγάπη τα ωραία τοπία, τις συνομιλίες-του με απλούς ανθρώπους και γενικά κάθε τι που του έκανε εντύπωση, παραθέτοντας και πολλά στοιχεία, κυρίως για τη βιομηχανική πρόοδο του αλβανικού λαού...».

Περικοπή εκπομπής του Ρ. Σ. Λονδίνου
B.B.C. (Μπ-Μπ-Σι) στις 2/8/81

«... Είναι πραγματικά ένα βιβλίο γραμμένο με αγάπη και ειλικρίνεια και επιπλέον μας δίνει άφθονα στοιχεία γύρω από την ιστορία και την πνευματική ζωή της Αλβανίας».

Εφημερίδα «Εξόρμηση»
της Αθήνας 12/4/81

«... Άκρως ενδιαφέρουσες ταξιδιωτικές σελίδες από το δυναμικό ταλαντούχο λογοτέχνη».

Παύλος Κυριαζής
Συγγραφέας και κριτικός
Δ/ντής Περιοδικού «Φύση και Ζωή»
Αθήνα Γεν. '81

«... Ένα έργο υψηλής και καταξωμένης μεθοδικής και εμπνευσμένης τέχνης. Ο Λ. Μ. είναι από τους πιο προικισμένους λογοτέχνες από τη μόνα φύση, με ηλεκτρική περιγραφική αμεσότητα και οι λογισμοί-του, δίνουν ταυτόχρονα μίαν υπέρτατη καταξωση στα πρόσωπα τα πράγματα και τους τόπους που επισκέπτεται. «Η Νύφη των Αετών» έχει μία ξεχωριστή λυρική υφή. Ο συγγραφέας, όπου πηγαίνει, δεν φωτογραφίζει απλώς τους χώρους, μα τους διαπερνά, όπως ο αγέρας, όπως η βροχή και οι αστραπές. Οι περιηγήσεις-του, είναι εποπτείες που μπαίνουν στο βάθος των πραγμάτων...».

Δημήτρης Χαλατσός
Ποιητής και κριτικός Αθήνα
Εφημερίδα «Πρ. Νέα» 25/2/81

«... Στο έργο της «Νύφης των Αετών», ο συγγραφέας συνδυάζει τη ρεαλιστική γραφή με την εκφραστική λιτότητα και με τις σκέψεις από ένα δικό-του φιλοσοφικό στοχασμό κριτικής θεώρησης για τα επιτεύγματα του Σοσιαλισμού στην Αλβανία. Περιγράφει τα όσα βλέπει ταξιδεύοντας, με ζωντάνια και λογοτεχνική δύναμη και μας σκιαγραφεί και μερικούς από τους πιο επιφανείς εκπρόσωπους της Αλβανικής Λογοτεχνίας...».

Γιώργος Παναγιολόπουλος
Λογοτέχνης και κριτικός
Εφημερίδα «Ανένδοτος» Αθήνα 5/3/81

«... Ένα βιβλίο γεμάτο πολύτιμα στοιχεία και ντοκουμέντα, παραδείγματα και γνώσεις, γραμμένο ποιητικά μέσα στην Αλβανία, για τη φιλία, τη συνεργασία και την Ειρήνη των αδελφών βαλκανικών λαών...».

Περιοδικό «Π.Ο. Έρευνα»
Αθήνα Γεν. '81

«... Πλήθος πολύτιμες εμπειρίες από τον αλβανικό χώρο. Η παρατηρητικότητα του Λ. Μ. κι ο έντονος ψυχισμός-του, βρίσκονται σε μιά εναρμονισμένη εγρήγορση. Ένα έργο φωτεινό που εφορμά με κάθετη αμεσότητα στο ενδιαφέρον του αναγνώστη...».

Θέμης Τζίφας
Συγγραφέας και δημοσιογράφος
Δ/ντής Εφημ. «Ευθύνη» του Πύργου
4/5/81

«... Η «Αλβανία» είναι έργο αγάπης, μεγάλης αγάπης για τον αδελφό, τον συνάνθρωπο, το φίλο, το γείτονα. Λαξευτή η αλήθεια, εναγώνιος ο καημός, λεβέντικο το αντίκρυσμα, συγκινητική η ζεστή αγάπη για τους αδελφούς-μας τους Αλβανούς. Πιστεύω ότι «Η Νύφη των Αετών» πολύ έχει συμβάλει με τη χρονογραφική ιστορία της νεώτερης Αλβανίας και του αλβανικού λαού στο να γνωρίσουμε και να εκτιμήσουμε τους σύγχρονους γειτόνους-μας και φίλους. Θερμά συγχαρητήρια...».

Κώστας Νίκας
Καθηγητής του Πανεπιστημίου
της Νεάπολης - Ιταλίας
8/4/81

«... Το οδοιπορικό «Αλβανία» του Λ. Μ. είναι έργο αξιόλογο διδαχτικό, ευχάριστο και χρήσιμο. Οι πληροφορίες που μας δίνει με τόσο όμορφο τρόπο, μας κάνουν να γνωρίσουμε πλατύτατα ένα λαό που ελάχιστα ξέραμε ως τώρα για την πολιτιστική-του ανάπτυξη».

Μιχάλης Σταφυλάς
Συγγραφέας και Κριτικός
«Θεσσαλική Εστία»
τεύχος 51 Ιούνης '81

«... Πρόκειται για βιβλίο που θα βοηθήσει πολύ εκείνους που θέλουν να πληροφορηθούν τί ακριβώς γίνεται στο μικρό γειτονικό-μας κράτος. Και που συμβάλλει αναμφισβήτητα στο στέριωμα της φιλίας και της αγάπης ανάμεσα στους λαούς της βαλκανικής χερσονήσου».

Γ. Κ. Κυριαζόπουλος
Τ. Εκπ/κός, Κριτικός και Λόγιος
Δ/ντής περιοδικού «Το Σχολείο
και το Σπίτι» Μάης '81

«... Ειλικρινά, ομολογώ, πως μετά από το δικό-σου έργο για την Αλβανία... διστάζω πια, να τυπώσω σε βιβλίο τις δικές-μου εντυπώσεις... Ζήσε, λοιπόν, για να μας χαρίζεις τέτοια ωραία βιβλία!...».

Γιάννης Μπενέκος
Συγγραφέας και Κριτικός
Αθήνα 26/2/81

«... Περιπλανήθηκα στη «Νύφη των Αετών», κι ένιωσα τη δροσιά και τη ζωντάνια του καινούργιου έργου-σου, που με την πηγαία παραστατικότητά-του, στολίζει το θαυμάσιο συγγραφικό-σου κόσμο».

Γιάννης Κορωναίος
Νομικός και Συγγραφέας
Αθήνα 7/4/81

Το βιβλίο-σας είναι μιά προσφορά κ' ένα δίδαγμα, ένα υπόδειγμα για τον τρόπο που πρέπει να αισθάνεται, να πλησιάζει τον άνθρωπο και να τον περιγράφει ο προοδευτικός, ο γνήσια ανθρωπιστής λαϊκός καλλιτέχνης.

Σας ευχαριστώ γι' αυτό το μεγάλο μάθημα.

Με πολλή αγάπη
Στέλιος Φώκος
Λογοτέχνης και Κριτικός
Αθήνα 30/3/81

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

Ποιητές που έφυγαν

Σωτήρης Ζούμπος

Στις 21 Μάη, στα Γιάννινα πέθανε στα 82-του χρόνια ο σεβαστός φίλος ποιητής, ιστοριοδίης, δημοσιογράφος «ιερομνήμων» και παλιός αγωνιστής αζ/κός της Εθνικής-μας Αντίστασης (με το ψευδώνυμο Γαρμπής στο Ζαγόρι της Ηπείρου) Σωτήρης Ζούμπος. Ο ακέραιος αυτός πνευματικός άνθρωπος, ήταν ως το τέλος της ζωής-του ένα ζωντανό ιστορικό ληξιαρχείο της Ηπείρου. Είχε γεννηθεί στην Ανθούσα της Πάργας, στην ανατολή του 20ου αιώνα. Είχε σπουδάσει θεολογία στη Σχολή Χάλκης κι αργότερα φιλολογικά στην Πατρίδα. Από πολύ νέος πήρε με ζήλο και στοργή τη σκυτάλη της έρευνας και τη δάδα της πολιτιστικής προόδου του λαού. Από το 1920 και μετά στάθηκε πρωτοπόρος, οργανωτής, σημαιοφόρος και διαφωτιστής των πρώτων δημοκρατικών και προοδευτικών οργανώσεων της γιαννιώτικης και της ηπειρωτικής νεολαίας. Και σαν φλογερός λάτρης των αρχαίων και παραδοσιακών-μας καμηλιών υπήρξε ο δημιουργός του Δημοτικού Μουσείου των Γιαννίνων, που σ' αυτό εργάστηκε σαν επιμελητής και δ/ντής-του επί δεκάδες χρόνια. Πέρασε βάσανα, κατατρεγμούς και αγωνίες. Τρεις φορές τον απέλυσαν από την υπηρεσία-του, για την πίστη-του στα προοδευτικά ιδανικά του λαού-μας.

Περισσότερα στοιχεία για τον Σ.Ζ. θα βρει ο αναγνώστης στο 38ο τεύχος της Επιθεώρησής-μας που του αφιερώσαμε τιμητικά πρωτοσέλιδα.

Στη Λογοτεχνία, μας έδωσε πρωτότυπα κοινωνικά διηγήματα, με προσωπικό ύφος και ρεαλιστική τεχνοτροπία που γεφυρώνει το ρομαντισμό του περασμένου αιώνα με τη νεοηθογραφία του καιρού-μας, φέροντας απολυτρωτικά μηνύματα στα ζωτικότερα προβλήματα και ιδεώδη του 20ου αιώνα. Έγραψε επική, ελεγειακή και υμνωδιακή λυρικοδραματική ποίηση, με πλούσιο αίσθημα, πατριωτικές εξάρσεις και ανθρωπιστικές προεκτάσεις. Όπως π.χ. το «Έπος της πόλεως Ιωαννίνων» με 2.000 στίχους, τον «Ύμνο της Δωδώνης» με 350, και τον «Ύμνο του Σουλίου» με 200 στίχους, της «Πάργας» κ.α. Μα που όλ' αυτά μεταφέρθηκαν για να σωθούν με τη γερμανική Κατοχή, στο σπίτι-του στους Ασπραγγέλους και τ' άκαψαν οι Ναζήδες τον Ιούλη του 1943. Σε όλα τα δημιουργήματα της τέχνης-του, καταγράφει κι απεικονίζει τα κοινωνικά ήθη και τους καημούς της εποχής-του, με το δικό-του γλωσσικό ύφος και χρώμα.

Στην ποίηση δεν τον απασχόλησε ποτέ η μορφή παρά μόνο, το αυθόρμητο και πηγαίο ατομικό και κοινωνικό συναίσθημα, που έβγαινε μέσ' από τα προβλήματα και τα πονεμένα βιώματα των απλών και καλοκάγαθων ανθρώπων. Ο Σ. Ζούμπος βάδισε εξελιχτικά και σταθερά σε πλατιούς ορίζοντες σκέψης, φωτεινές και ρόδινες συντεταγμένες. Από τις πολλές μελέτες-του, διαμόρφωσε το φιλοσοφημένο πνεύμα-του, την ηθική-του συνείδηση και πολλά αξιώματα αρετής τα έκανε οδηγούς στην πολυτάραχη ζωή-του.

Σύσσωμος ο γιαννιώτικος λαός και με βαθιά συγκίνηση συνόδευε το σκήνωμά-του στην ταφή. Ο δε δ/ντής του περιοδικού-μας κ. Α. Μάλαμας εκφωνώντας μεγάλο κι εμπνευσμένο αποχαρτιστήριο λόγο και από μέρους του πνευματικού και καλλιτεχνικού κόσμου της Ηπείρου, και της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, σκιαγράφησε ολοκληρωμένα και αληθινά την ιδιότυπη και πολυσύνθετη προσωπικότητα την ποικιλόμορφη δράση και τα έργα του Σ. Ζούμπου. Συγκίνησε δε βαθύτατα το πλήθος που τίμησε το ξεπροβόδιμά-του και έκλεισε τον επικήδειο με τα παρακάτω λόγια:

Ο Σωτήρης Ζούμπος πέρασε στην ιστορία των Γραμμάτων-μας. Αυτόν τον καλό, το θετικό και μεγάλο φίλο του ηπειρωτισμού, ξεπροβόδιζουμε σήμερα για την αιωνιότητα· και καθώς ο λόγος-του, ήταν γιομάτος δύναμη ψυχής και κρίση δικαιοσύνης γιομάτος αίσθημα και πόνο για την πανανθρώπινη ειρήνη, του υποσχόμαστε, εδώ μπροστά στο ευλαβικό-του σκήνωμα, πως: θα συνεχίσουμε τον ωραίο αγώνα της ανθρωπιάς και της προόδου, και του δίνουμε το λόγο της τιμής, το λόγο της αναγνώρισης και της δικαίωσης, σαν εκείνον που είπε ο Γκαίτε πως: Οι αξίες των αγωνιστικών μορφών του πολιτισμού, δεν ζούνε χαραγμένες στα κρύα μάρμαρα, αλλά, ζουν αναιώνια στις καρδιές και στις συνειδήσεις των ανθρώπων και των γενεών.

Αιώνια-σου η μνήμη σεβαστέ δάσκαλε, πνευματικέ πατέρα κι αδερφέ Σωτήρη Ζούμπο.

Α. Φωτεινός

Μορφή σαν κι εκείνες των γυναικών του Ζαλόγγου ήταν και η Αγαθή Νοτίδου, η ηπειρώτισσα ποιήτρια που στις 2 Φλεβάρη 1981 έλαβε για πάντα από κοντά-μας. Μορφή αγωνιστική και ασυμβίβαστη με το ψέμα· μι συνέχια και συνέπια, από τα νεανικά-της χρόνια, μέχρι τα βαθιά-της γεράματα. Στη δύσκολη στιγμή, όταν η καταδικη ήταν θάνατος, η απάντησή-της ήταν σαν κι αυτή του Σωκράτη: «σίτισις εν τω Πρυτανείω». Και αυτό έγινε. Καταδικασμένη σε θάνατο από Στρατοδικείο, πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής-της με τιμητική σύνταξη λογοτέχνιδας, που της απένειμε, αναγνωρίζοντας την προσφορά-της, η Πολιτεία. Δίκαιη αναγνώριση της προσφοράς και των αγώνων-της για το έθνος στο οποίο δόθηκε κι αυτή «ψυχή τε και σώματι» από γεννησιμιού-της.

Κόρη του Κώστα Δρίτσου και της Δάφνης Λώλη, γεννήθηκε στο Τεριάχι του Πωγωνίου πριν από 92 περίπου χρόνια. Ήταν περήφανη για τη γενιά-της και γι' αυτό συχνά υπέγραφε τα έργα-της σαν Αγαθή Νοτίδου Δρίτσου.

Κλείνοντας τα δεκατρία-της χρόνια παντρεύτηκε τον Χαράλαμπο Νοτίδη και ταξίδεψε στην Κων/πολη.

Ψηλή, επιβλητική, πραγματικά ωραία ηπειρωτική ομορφιά, με διαύγεια πνεύματος και καθαρή ομιλία, καταδεχτικός χαρακτήρας με καλοσυνάτους τρόπους, έκανε αισθητή την παρουσία-της όπου κι αν βρίσκονταν. Μιά παρουσία, όπως είπαμε, αγωνιστική. Στους εθνικούς αγώνες ήταν πρώτη, μα και στις γιορτές και τα πανηγύρια. Οι εθνικοί-της αγώνες ήταν αυτοί που την υποχρέωσαν να εγκαταλείψει την Κωνσταντινούπολη και να εγκατασταθεί οικογενειακώς στην Αθήνα, όπου συνέχισε την πατριωτική-της δράση.

Κατά την Ομηρική έκφραση «των λόγων ρητήρ και έργων ρηκτήρ», εφάρμοζε στην πράξη το δόγμα της χριστιανικής αγάπης προς τον πλησίον. Το έγκλημά-της; η «Εθνική Αλληλεγγύη». Πριν όμως από την «Εθνική Αλληλεγγύη», δεν έπαυε να σκέπτεται και να γράφει για την πατρίδα. Για τους καημούς της ξενιτιάς, για τους ήρωες του 1940, για τις γυναίκες της Πίνδου.

Κέρδισε βραβεία σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς, αυτή μιά αυτοδίδαχτη της Δ' τάξης του Δημοτικού. Το λογοτεχνικό-της τάλαντο όμως ήταν πηγαιό, αφού ότι και αν έγραφε, έστω και ανορθόγραφο, ήταν σωστά και λογοτεχνικά δοσμένο. Συνεργάτις, σε ηπειρωτικές εφημερίδες και περιοδικά έγραφε διηγήματα, ποιήματα, ιστορίες του χωριού και της Πόλης.

Καταξιωμένη λογοτέχνις από το 1935, όταν στο λογοτεχνικό διαγωνισμό της Λέσχης Ιωαννίνων βραβεύτηκε για το διηγημά-της «Σβησμένα Όνειρα», αργά κάπως, λόγω των πολεμικών γεγονότων, αποφάσισε να συγκεντρώσει σε βιβλίο μερικά από τα καλύτερα διηγήματά-της. Έτσι το 1955 είδε το φως της δημοσιότητας, το πρώτο από τα βιβλία-της: «Ηπειρώτισσα Μάνα και άλλα διηγήματα». Με κάποια επίσης καθυστέρηση, αλλά με ταχύτερο ρυθμό, και μ' επιμέλεια του υπογράφοντος, ακολούθησαν: το 1967 οι «Γυναίκες της Πίνδου», θεατρικά έργα, μερικά από τα οποία είχαν ήδη παιχτεί σε γιορτές της Πανεπειρωτικής Ομοσπονδίας Ελλάδος, το 1969 η συλλογή διηγημάτων με τίτλο «Πορεία στη Σκλαβωμένη Γη», το 1971 το θεατρικό έργο «Λευκοθέα», το 1973 τα «Ήθη και έθιμα σε χωριά του Πωγωνίου της Ηπείρου». Το 1974 μετά το θάνατο της μικρότερης από τις τρεις κόρες-της, της Δωροθέας, αναγκάζεται να γράψει τον «Πόνο της Μάνας» ένα λυρικό πεζοτρόγυδο. Το 1975 κυκλοφορεί το μυθιστόρημα «Αν έχεις τύχη διάβανε» και τέλος, το 1977 κυκλοφορεί μιά νέα σειρά διηγημάτων-της με τίτλο «Στο περιθώριο της ιστορίας».

Πλουσιότατο είναι και το ανέκδοτο ακόμη έργο-της, με πιο σημαντικό το ιστορικό - αυτοβιογραφικό αφηγημα «Στρατόπεδο γυναικών Τρίκερι» που τόσο διακαώς επιθυμούσε να ιδεί την έκδοσή-του.

Τα βιβλία της Αγαθής Νοτίδου έχουν αγνή, φωσφορίζουσα τοπική διαύγεια και πήραν τη θέση-τους ειδικότερα στον ηπειρωτικό λογοτεχνικό Παρνασσό.

Μέσα από τις σελίδες των βιβλίων-της περισώζεται από τα σκοτάδια της λησμονιάς ένας ολόκληρος λαογραφικός πλούτος με άφθονα παραδοσιακά πρότυπα, τα ήθη, οι παραδόσεις, η ομορφιά και η απλότητα του ηπειρωτικού χαρακτήρα. Αληθινή ψυχαναλύτρια, η Νοτίδου μπαίνει στα μύχια της ηπειρωτικής ψυχής και από εκεί αντλεί την ύλη-της, την πλάθει, τη μορφοποιεί, τη διανθίζει, της δίνει μιά ολόδροση αφηγηματική γείση. Ο ηπειρωτικός συμβολισμός του έργου-της είναι ένα συναδνησιακό παρόν στα καυτερά ερωτήματα της εποχής μας, όπως παρουσιάζονται στη δυσπρόστατη μορφή-τους, σαν ψυχικά περιστατικά και σαν κοινωνικά δεδομένα.

Αυτά, τα κοινωνικά δεδομένα ήταν που την ανησυχούσαν και αυτά προσπαθούσε να βελτιώσει με τους αγώνες της.

Αυτή ήταν η Αγαθή Νοτίδου, λεβεντόκορμη και λυγερή, σαν θεόρατη ηπειρωτική δρυς του δάσους του Τερωχιού, που για την αγωνιστική της ζωή και το πνευματικό-της έργο, η μνήμη-της θα είναι αιωνία.

Νικόλαος Β. Λώλης

Τιμή σε κορυφαίο Βούλγαρο Συγγραφέα

Ο φίλος βουλγάρικος λαός, γιόρτασε πρόσφατα, τα 100 χρόνια από τη γέννηση ενός μεγάλου πεζογράφου του Ιορντάν Ιόφκωφ. Φωτεινό πνεύμα και ρεαλιστής συγγραφέας γεννήθηκε το 1880 και πέθανε το 1937. Ζούσε στη Δοβρουτζά. Υπήρξε υπόδειγμα φιλειρηνιστή κι ανθρωπιστή πνευματικού ηγέτη του αγωνιστή γειτονικού-μας λαού.

Είχε δυνατό δραματικό ταλέντο και ισχυρό διαλεκτικό πνεύμα, κι έδωσε πολλά έργα σε νουβέλες και διηγήματα που διδάσκουν την αγάπη την ειρήνη και την ομορφιά. Έλεγε χαρακτηριστικά:

«Είχα πάντοτε την τάση να πιστεύω στους ανθρώπους, να θωρώ και ν' ανασητώ ανάμεσά-τους πρώτ' απ' όλα το καλό...».

Τα έργα-του έχουν μεταφραστεί σε 37 γλώσσες και τα βιβλία-του εκδόθηκαν 85 φορές.

Τιμητική γιορτή του Θ. Τζίφα για τους Μανδηλαρά, Μπουραντζή κ.α.

Ο δραστήριος και μαχητικός δημοσιογράφος και συγγραφέας δ/ντής της εφημερίδας «Ευθύνη» Θέμης Τζίφας, οργάνωσε στον Πύργο Ηλείας στις 29 Μάη, ειδική τιμητική γιορτή προς τιμή του αλησμόνητου και λεβέντη αγωνιστή δικηγόρου Νικηφ. Μανδηλαρά που είχε δολοφονηθεί στη Ρόδο το 1967. Καθώς επίσης και για τον υπέροχο λαϊκό αγωνιστή που τιμάει ξέχωρα την Εθνική-μας Αντίσταση Ηπειρώτη πρώην αξ/κό Γιώργο Μπουραντζή που ήταν ο πρωτοπόρος κι οργανωτής του ΕΛΑΣ στην περιοχή Ηλείας, με το ψευδώνυμο καπεταν-Μανούσος, κ.α. Συγχαίρουμε εγκάρδια τον εξαιρετο συνάδελφο κ. Τζίφα για κάθε-του παρών στις επάλξεις και γι' αυτού του είδους τις τιμές και τις εκδηλώσεις που ξαναζωντανεύουν μεγάλες μορφές και μνήμες, μπαίνουν βαθύτερα στις συνειδήσεις σημερινών κι αυριανών γενεών, παίρνουν ιστορική καταξίωση και θέση στις καρδιές του λαού-μας καλλιεργούν και παραδειγματίζουν το πνεύμα του τίμιου αγώνα, της θυσίας και αυτοθυσίας των παλικαριών για τ' ανώτερα ιδανικά και το βαθύτερο και υψηλότερο νόημα της ζωής.

Ελληνική ποίηση στ' Αλβανικά

Στη μεγάλη μηνιαία λογοτεχνική και κριτική επιθεώρηση, της Ένωσης Συγγραφέων και Καλλιτεχνών Αλβανίας «Νεντόρι» (Νοέμβρης) στο τεύχος του Μάρτη '81 δημοσιεύονται ποιήματα των Κ. Βάρναλη, Δ. Σολωμού, Μ. Λουντέμη και Λάμπρου Μάλαμα, μεταφρασμένα από τον Βασίλη Κότσια, και Αουρέλ Πλασάρ.

Η «Ευρωπαϊάδα 1981»

Με την αιγίδα του υπουργείου Πολιτισμού και Επισημών οργανώθηκε στα Γιάννινα στις 14 και 15 Μάη στην αίθουσα τελετών της Νομαρχίας, Συνέδριο Ευρωπαϊάδας 1981 που συζητήθηκε η φυσιογνωμία Ευρωπαϊκών χωρών μέσω της παράδοσης και της λαογραφίας. Μίλησαν Έλληνες και ξένοι Σύεδροι, υπέρ της ανάπτυξης των θετικών παραδοσιακών στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού, για τη συναδέλφωση και τη συνεργασία των λαών και για την παγίωση μιάς ευρωπαϊκής και παγκόσμιας Ειρήνης. Ο Ηπειρώτης ποιητής και κριτικός Τάκης Σωμόπουλος, μιλώντας και από μέρους της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών τόνισε ιδιαίτερα την πολύτιμη κληρονομιά του ήθους των Ελλήνων τις παραδόσεις και τα ιδανικά του λαού-μας διαμέσου των αιώνων, της ιστορίας, και της μυθολογίας, συνυφασμένα με το κοινό αίτημα των λαών που εξυ-

πηρετεί την πανανθρώπινη Ειρήνη.

Πήραν μέρος 20 ξένοι αντιπρόσωποι από 11 χώρες, και όλοι-τους έλαβαν θέση για την αρνητική και στενότερη συνεργασία ανάμεσα στους λαούς με την ανταλλαγή των πνευματικών και καλλιτεχνικών-τους αγαθών.

Για τον ποιητή Γιώργο Σιδέρη

Στην Καισαριανή, στο πνευματικό-της Κέντρο δόθηκε στις 3 Ιούνη με εξαιρετική επιτυχία και μεγάλη συμμετοχή λαού τιμητική εκδήλωση για τον εξαιρετο αγωνιστή και ποιητή της Εθνικής-μας Αντίστασης Γιώργο Σιδέρη. Κύριος ομιλητής ήταν ο λογοτέχνης Νίκος Μπούτβας. Τον τιμώμενο ποιητή των αγωνιστικών βιωμάτων, των επικών και ηρωικών δοξαστικών εξάρσεων του λαού-μας, χαιρέτισαν εκπρόσωποι της Εταιρίας και του Συνδέσμου Ελλήνων Λογοτεχνών και ποιήματά-του απαγγείλαν οι καλλιτέχνες Ελληνούδη, Κολοβός και Σουβατζή.

Ο Φ. Γελαδόπουλος για τη βουλγάρικη Αντίσταση

Ο εκλεκτός συγγραφέας της Εθνικής-μας Αντίστασης και της Ρουμελιώτικης τουριστικής Λογοτεχνίας Φίλιππας Γελαδόπουλος έδωσε ομιλίες με θέμα τη «Βουλγάρικη Αντίσταση» στα Πετράλωνα και στην Καλλιθέα, στα πλαίσια της ελληνοβουλγάρικης φιλίας και συνεργασίας που είχε ιδιαίτερη επιτυχία.

Εκθέσεις ζωγραφικής στα Γιάννινα

Μία ομαδική

Η Ηπειρ. Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών οργάνωσε στα τέλη Μάη σε αίθουσα της Στέγης ομαδική Έκθεση καλλιτεχνών (ζωγράφων, φωτογράφων και διακοσμητών) που σημείωσε εξαιρετική επιτυχία. Θ' αναφέρουμε ενδειχτικά τα ξεχωριστά και σπουδαία έργα των Λουκά Λούκα, Νίκης Βαμπούλη, Θόδωρου Μαλδογιάννη, Γιούλικας Φίλη από τη ζωγραφική, τις υπέροχες φωτογραφίες του Τόλη Σακελλαρίου και του Τένη Παναγιωτίδη και από τη διακοσμητική της κ. Μιμίκας Τόλη και της κ. Τούλας Κοτούλια.

Β. Φίτσιου

Στην αίθουσα του παλιού δημαρχείου στα Γιάννινα η κ. Βίλλη Φίτσιου εξέθεσε με πρωτοφανή επιτυχία στις 27 Μάη ως τις 7 Ιούνη, 40 λαϊκά παραδοσιακά σχέδια, ζωγραφισμένα σε ειδικό πανί από παλιά ηπειρωτική, πηλιορίτικη και σκυριανή τέχνη. Οι εργασίες της κ. Φίτσιου ενθουσίασαν το φιλότεχνο κοινό της πόλης, για το γνήσιο και ιδιότυπο λαϊκό-τους χαρακτήρα, για τη ζηλευτή και λεπτοβουργική μορφική σύνθεση των ποικίλων και συμβολικών σχεδίων και γενικά για την ιδιότητα ευλύγιστη και προσωπική ζωγραφική-της τέχνη.

Άγγελο Δόξα Αθήνα. Ευχαριστούμε πολύ για τα υπέροχα ταξιδιωτικά βιβλία-σας και για το θερμό και ειλικρινό-σας γράμμα. Πολύ σωστά σας έγραψε τότε για την πολύτιμη αξία-τους που υποβάλλουν και επιβάλλονται σε εργήγορη μελέτη και τόσο ελκυστική και διδαχτική ενημερότητα ο σεβαστός φίλος και διαπρεπής συγγραφέας Αλέκος Λιδωρίκης. Με τα έργα-σας θα παραμείνετε αθάνατος. Αλλά και η εδώ παρουσία και των δυό-σας ευχόμαστε νά 'ναι δυνατή και δημιουργική ως τα 100.

Πάικο Νικολαΐδη Αθήνα. Τα ολόψυχα συγχαρητήριά-μας είναι λίγα για τον όγκο και την ποιότητα της τόσο πλούσιας κοπιαστικής και υπεύθυνης μεταφραστικής-σου εργασίας. Νά 'σαι γερός κι ευάντοχος σαν το Χελμό και τη Μπαρμπάσena. Από το ποίημα του Ουγκώ δημοσιεύουμε απόσπασμα.

Στέφανο Τηλικίδη Θεσσαλονίκη. Έννοια-σου και οι φωτεινές συντεταγμένες που χαράξεις σαν ο πιο αφοσιωμένος και παθιασμένος θά 'λεγα ποιητής των ποιητών της ειρήνης, νά 'σαι βέβαιος ότι, ο τίμιος πνευματικός αγώνας, που κάνεις με την τέχνη-σου για το υψηλό αυτό ιδανικό της ανθρωπότητας, ανθοφορεί βλέπεις και καρπίζει σήμερα όσο ποτέ.

Λαμπαδιάζει η φλόγα στις εστίες της ειρήνης και της αγάπης του κόσμου, στις πλατείες των πόλεων και στις μεγάλες μαραθώνιες πορείες των λαών, στις λαμπρα-κειάδες των λαμπρών και μακάριων ειρηνοποιών της οικουμένης. Χαίρε.

Θανάση Μουσόπουλο Ξάνθη. Χίλια ευχαριστήρια που ασχολήθηκες στον τύπο της Ξάνθης με τα ταπεινά-μας έργα. Η ιδέα-σου και η πρότασή-σου για μιά συνάντηση διευθυντών «επαρχιακών περιοδικών», είναι πολύ καλή.

Αλλά, δεν είμαστε πολλοί. Χρειάζονται πρωτοβουλίες και συνενόηση. Να συζητηθούν ανάλογα θέματα και να διεκδικηθούν ορισμένα αιτήματα. Μπορεί και πρέπει να γίνει πανελληνίο Συνέδριο.

Δημήτρη Τσιμπουκίδη Μόσχα. Ευχαριστούμε για το γράμμα-σας και τα ευγενικά-σας λόγια.

Σας συγχαίρουμε για το νέο έργο-σας «Αρχαία Ελλάδα και Ανατολή» και το περιμένουμε.

Πάνο Καλλιδώνη Πειραιά. Λάβαμε. Ευχαριστούμε για όλα.

Συγχαρητήρια ιδιαίτερα για τα «Τραγούδια της ελληνικής λεβεντιάς»!

Ηλιαν Γιούρην μαθητήν Πετρίτσι Σερρών. Σε τέτοια μικρή ηλικία που είσαι, ανακαλύπτουμε θαυμάσιο ταλέντο! Μπράβο-σου! Το αφήγημά-σου δημοσιεύεται.

Κώστα Δημόπουλο Χαλκίδα. Πήραμε το γράμμα-σας. Το «Όδοιπορικό»-σας είναι αξιόλογο.

Σας συγχαίρουμε για τις ταξιδιωτικές-σας επιδόσεις. Για τη χώρα που ενδιαφέρεστε, αποστανθείτε στην Πρεσβεία-της στην Αθήνα. Όσο για τους φίλους-σας στη Χαλκίδα, αν τους ενδιαφέρει η Επιθεώρησή-μας, ας μας γράψουν.

Ρολάνδο Χατζή σπουδαστή Πειραιά. Το ποίημά-σου «Ωδή σ' ένα μικρό αγόρι» δεν είναι άξιο για δημοσίευση. Είναι πρωτόλειο, άτεχνο, κι έχει πολλή αφέλεια. Μη βιάζεστε. Προσπαθείστε για κάτι καλύτερο. Η τέχνη είναι δύσκολη. Η ποίηση θέλει ενθουσιασμό, έμπνευση και αυθορμητισμό. Αλλά κι αισθητική μελέτη και πείρα ζωής και τέχνης.

Μαρία Παπάζογλου Αθήνα. Σ' ευχαριστούμε πολύ για το αυθόρμητο γράμμα-σου που ασκεί κριτική στους φαναφρόνους και χαμαιλέοντες, τους γυμνοσάλιαγκους και τους λακέδες των πετροχάρηδων κ.α. Ο Γ. είναι ένας από τους συχαμερούς ερπετίστικους τύπους.

Για τους καλοφαγάδες

Τα πιό περιποιητικά λουκούλεια γεύματα και δείπνα στα Γιάννινα θα τ' απολαύσετε με σπέσιαλ γαρδούμπα, γνήσια εγχώρια κρασιά Ζίτσας και πολλά σπιτίσια φαγητά στην

Ταβέρνα – ψησταριά

«Ο Γεροδήμος»

**Με τον αρχιρέκτη μάγειρα Δήμο Δημάρη
Στο 3ο χιλιόμετρο από Γιάννινα - Ηγουμενίτσα
στα ξακουστά «Καρδαμίτσια»**

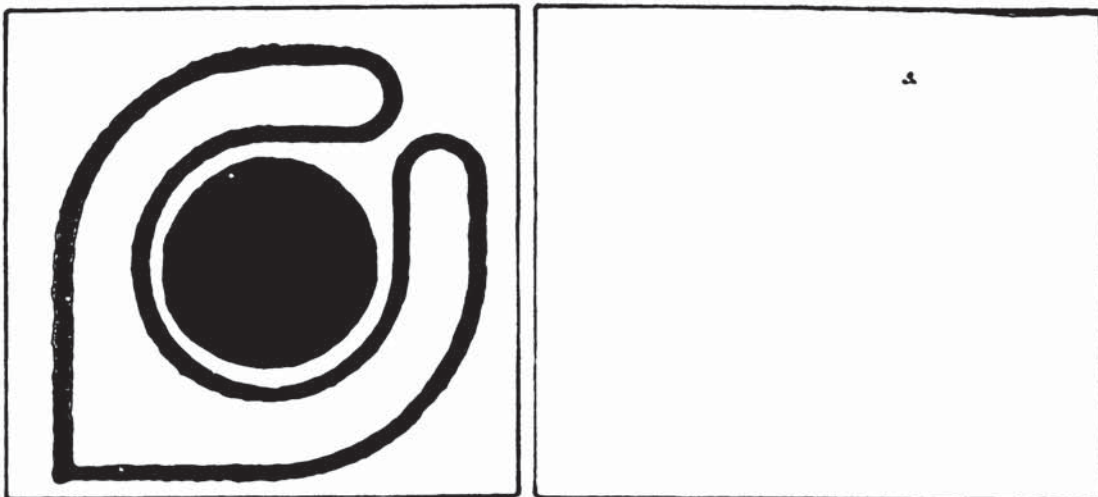
Χρήστος Μπούκας και Δήμος Δημάρης

τηλ. 21687 & 30654

Γιάννινα

**Άκρα περιποίηση,
τιμές λογικές**

ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

ΑΝΩΝ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

Ακτή Ποσειδώνος 12, Πειραιεύς
τηλ. 4111838 - 4122958 - 4122964
Τηλ. Δ/σεις: BALKINSUR TELEX: 211134 BALK GR

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΖΩΗΣ

Προσωπικών ατυχημάτων

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

Ασφάλειες Αυτοκινήτων

Πυρρός

Μεταφορών

Αστικής Ευθύνης

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Υποκαταστήματα – Πρακτορεία σ' όλη την Ελλάδα

